

Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämnningen

*– med förslag om organisation samt
löne- och byggkostnadsutjämnning*

*Delbetänkande
av 2005 års uppföljning av utjämningsystemet*

Stockholm 2006

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2006:84

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Tryckt av Edita Sverige AB
Stockholm 2006

ISBN 91-38-22635-9
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Mats Odell

Regeringen beslutade den 3 mars 2005 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att löpande följa upp det system för kommunal-ekonomisk utjämning som infördes den 1 januari 2005 (Dir. 2005:26). Utredningen har antagit namnet 2005 års uppföljning av utjämningssystemet (Fi 2005:02).

Till utredare förordnades fr.o.m. den 29 mars 2005 f.d. verkställande direktören Ulf Wetterberg.

Som sakkunniga förordnades fr.o.m. den 27 maj 2005 ekonomen Henrik Berggren, ekonomen, numera departementssekreteraren Pontus Johansson, departementssekreteraren Hans Nyström, ämnesrådet Lennart Tingvall och fr.o.m. den 5 september 2005 ekonomen Niclas Johansson.

Som experter förordnades fr.o.m. den 27 maj 2005 departementssekreteraren Uta Bertram, kanslirådet Ingela Englund, departementssekreteraren Annika Hägg, statistikern Tomas Johansson och departementssekreteraren Henrik Tiselius.

I sekretariatet ingår Ulf Andersson som huvudsekreterare fr.o.m. den 1 maj 2005 och Joakim Feldt som sekreterare fr.o.m. den 9 augusti 2005.

Under våren 2006 har även praktikanten Peter Skiöld ingått i sekretariatet. Eva Björklund har varit utredningens assistent.

Utredningen överlämnade i enlighet med direktiven en första redovisning den 18 augusti 2005, i form av en arbetsplan för utredningens fortsatta arbete. Arbetsplanen innehöll inga ställningstaganden i sakfrågor rörande den kommunalekonomiska utjämningen.

Jag får härmed överlämna delbetänkandet Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämningen – med förslag om organisation samt löne- och byggkostnadsutjämning.

Utredningens slutbetänkande avlämnas i enlighet med direktiven
den 15 september 2007.
Stockholm i oktober 2006

Ulf Wetterberg

/Ulf Andersson
Joakim Feldt

Innehåll

Sammanfattning	9
Författningsförslag	17
1 Den kommunalekonomiska utjämnningen i korthet samt utredningens uppdrag och betänkandets uppläggning	19
1.1 Varför utjämning?	19
1.2 Kort historik.....	20
1.3 Kort om nuvarande system för kommunalekonomisk utjämning.....	22
1.4 Utredningens uppdrag.....	24
1.5 Delbetänkandets innehåll och utredningsarbetets genomförande	26
2 Den kommunalekonomiska utjämnningen – utfallet och systemets uppbyggnad	29
2.1 Utfallet av utjämnningen totalt.....	30
2.2 Utjämnningens fem delar	35

3	Förslag till organisation för administration och löpande uppföljning av utjämningsystemet	47
3.1	Uppdraget och frågans tidigare behandling.....	48
3.2	Nuvarande administration av utjämnigen.....	49
3.3	Förslag till permanent organisation för löpande uppföljning av den kommunalekonomiska utjämnigen.....	50
3.4	Konsekvenser av en övergång till en löpande uppföljning av den kommunalekonomiska utjämnigen.....	58
4	Förslag till lönekostnadsutjämning	61
4.1	Uppdraget samt frågans tidigare behandling.....	61
4.2	Hur stora är löneskillnaderna mellan landstingen?	62
4.3	Hur stora är löneskillnaderna mellan kommunerna?	67
4.4	Beror skillnader i lönenivåer på strukturella faktorer?	71
4.5	Förslag till införande av två utjämningsmodeller	74
4.6	Ekonomiska konsekvenser av förslaget	79
4.7	Alternativa modeller för lönekostnadsutjämning	79
5	Förslag till reviderad byggkostnadsutjämning	83
5.1	Byggkostnadsutjämnings uppbyggnad	83
5.2	Utredningens arbete med byggkostnadsutjämnigen	87
5.3	Förslag till ny byggkostnadsutjämning.....	89
5.4	Ekonomiska konsekvenser av förslaget	94
5.5	Vissa frågor som övervägts av utredningen	96

6	Förslag till uppdatering av delmodellen Hälso- och sjukvård	99
6.1	Delmodellens införande och uppbyggnad.....	99
6.2	Förslag till uppdatering av kostnadsmatriserna samt underlaget till HIV-beräkningarna	102
6.3	En jämförelse mellan standardkostnader och faktiska kostnader	108
6.4	Det fortsatta arbetet med delmodellen hälso- och sjukvård.....	110
7	Samlade effekter av utredningens förslag samt förslag till nya införanderegler	113
7.1	Ekonomiska konsekvenser för kommunerna	113
7.2	Ekonomiska konsekvenser för landstingen.....	114
7.3	Införanderegler.....	116
	Bilaga 1 Kommittédirektiv	119
	Bilaga 2 Kommunalekonomisk utjämning för kommuner och landsting, utjämningsåret 2006.....	127
	Bilaga 3 Löneskillnader mellan kommunerna – rapport från Mapsec KB, april 2006	139
	Bilaga 4 Utfall för kommunerna av förslagen till lönekostnadsutjämning, utjämningsår 2006.....	187

Bilaga 5 Utfall för landstingen av förslagen till lönekostnadsutjämning, utjämningsår 2006	199
Bilaga 6 Beräkningsförutsättningar – lönekostnadsutjämningen	201
Bilaga 7 Utfall för kommunerna av förslagen till revidering av byggkostnadsutjämningen, utjämningsår 2006	205
Bilaga 8 Kostnadsmatriser för delmodellen hälso- och sjukvård.....	215
Bilaga 9 De sammantagna ekonomiska konsekvenserna för kommunerna av utredningens förslag före införanderegler, utjämningsår 2006	221
Bilaga 10 De sammantagna ekonomiska konsekvenserna för landstingen av utredningens förslag, utjämningsår 2006	233

Sammanfattning

De offentliga utgifterna utgör i Sverige en hög andel av BNP samtidigt som graden av decentralisering av uppgifter till kommuner och landsting är stor i ett internationellt perspektiv. Kommuner och landsting ansvarar bl.a. för utgiftstunga områden som skola, sjukvård samt barn- och äldreomsorg. Samtidigt varierar förutsättningen för och behoven av olika offentliga tjänster mellan kommunerna och mellan landstingen, liksom även skattekraften, dvs. skattebasen per invånare.

En övergripande ambition för riksdag och regering är att kommuner och landsting ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar för att kunna ge sina invånare likvärdig service oberoende av olika strukturella förhållanden.

Inom ramen för systemet för kommunalekonomisk utjämning hanteras både de medel som staten tillskjuter till kommunsektorn och de medel som omfördelas mellan kommunerna och mellan landstingen. Sammantaget ger systemet en långtgående utjämning av kommunernas respektive landstingens intäkter och strukturellt betingade kostnadsskillnader. Systemet i dess nuvarande utformning infördes den 1 januari 2005.

Mitt uppdrag är att löpande följa upp systemet för kommunalekonomisk utjämning. Utöver den löpande uppföljningen har jag i uppdrag att analysera ett antal specifika frågeställningar.

I detta delbetänkande lämnas förslag till organisation för löpande uppföljning av utjämningsystemet, förslag till ny utjämning för lönekostnadsskillnader, förslag till förändrad byggkostnadsutjämning inom ramen för delmodellen bebyggelsestruktur samt förslag till uppdatering av delar av delmodellen hälso- och sjukvård. För att underlätta en anpassning till effekterna av förändringarna föreslår jag också särskilda införanderegler. Samtliga föreslagna förändringar bör träda i kraft den 1 januari 2008.

Jag ska i enlighet med direktiven lämna mitt slutbetänkande den 15 september 2007.

Förslag till organisation för administration och löpande uppföljning av utjämningsystemet

Ett av mina uppdrag enligt direktiven är att överväga och föreslå lämplig organisatorisk lösning för en permanent uppföljning av utjämningsystemet och inriktningen på det fortsatta arbetet efter ett uppbyggnadsskede. I första hand ska prövas att verksamheten läggs i befintlig myndighet.

Den kommunalekonomiska utjämnningen förutsätter regelbundna översyner och uppdateringar, bl.a. för att förändringar av de faktorer som påverkar utjämnningen ska kunna fångas upp och påverka utfallet av utjämnningen. Hittillsvarande översyner har som regel utförts samlat och med flera års mellanrum, vanligen i parlamentariska utredningar.

Den relativt långa tidsrymden mellan hittillsvarande översyner och uppdateringar har oftast inneburit stora omfördelningar mellan kommuner och mellan landsting när resultaten har implementerats. Följden har blivit att kommunernas och landstingens ekonomiska förutsättningar har ändrats kraftigt från ett år till ett annat, vilket i sin tur föranlett ett behov av omfattande införanderegler. Det är därför en fördel att tillskapa en permanent organisation för uppföljning som framöver löpande kan göra mer frekventa översyner och uppdateringar än vad som hittills varit fallet.

Jag föreslår att en ny permanent uppföljningsorganisation inrättas med uppgift att löpande ge underlag till regeringen om den kommunalekonomiska utjämnningen, exempelvis beräkningar, analys och förslag som efter beredning kan ligga till grund för beslut av regeringen eller riksdagen om uppdateringar eller andra förändringar i systemet. Uppdraget att löpande följa upp utjämningsystemet ska enligt mitt förslag läggas på Statskontoret. Statistiska centralbyråns och Skatteverkets nuvarande uppgifter inom den kommunalekonomiska utjämnningen bibehålls oförändrade.

Jag förordar också att ett av regeringen utsett särskilt beslutsorgan inom Statskontoret ska besluta om inriktningen och prioriteringarna för myndighetens löpande uppföljning av utjämningsystemet och fatta beslut om de rapporter som ska överlämnas till regeringen. Regeringen kan besluta att beslutsorganets ordförande

ska vara Statskontorets generaldirektör, alternativt utse en extern ordförande.

I storleksordningen tre årsarbetskrafter är enligt min mening en rimlig dimensionering för Statskontorets stående uppdrag att löpande följa upp utjämningsystemet. Därtill ska finnas vissa konsultmedel till Statskontorets förfogande. Den löpande uppföljningen av utjämningsystemet ska vara statligt finansierad.

Förslag till lönekostnadsutjämning

Jag har i uppdrag att analysera om det finns strukturellt betingade löneskillnader mellan kommuner och mellan landsting och om så är fallet lämna förslag på hur dessa skillnader kan beaktas i utjämningsystemet på ett för kommuner och landsting opåverkbart sätt.

Under perioden 2002-2005 har 75 av landets totalt 290 kommuner ett löneläge över genomsnittet. De högsta kommunala lönenivåerna finns i storstadsregionerna. Av de 29 kommunerna med högst löneläge ligger 23 i Stockholms län. Skillnaden mellan kommunerna med högst lönenivåer och de med lägst uppgår till över 10 procentenheter.

Lönenivåerna i landstingen var under perioden 2002-2005 högst i Stockholms läns landsting och i Landstinget i Uppsala län. Skillnaden mellan det landsting som har den högsta respektive lägsta lönenivån uppgår till ca 6 procentenheter.

Jag kan konstatera att det finns relativt stora löneskillnader i kommunsektorn. Enligt min bedömning finns det heller inget som tyder på att skillnaderna är av en tillfällig, övergående natur utan tvärtom verkar de snarare öka över tiden.

Utredningen har låtit genomföra en empirisk studie utifrån individdata, för att analysera om det finns opåverkbara faktorer som kan förklara skillnaderna i lön mellan kommuner och mellan landsting. I analysen har studerats ett antal strukturvariablers påverkan på de kommun- och landstingsanställdas löner totalt. Därutöver har vissa yrkesgrupper specialstuderats. Utredningen har även i samarbete med Statistiska centralbyrån gjort egna analyser med syfte att få en uppfattning om hur stor del av de faktiska löneskillnaderna som kan vara strukturellt betingade.

De analyser som gjorts av eller på uppdrag av utredningen har övertygat mig om att de löneskillnader som finns mellan kommuner och mellan landsting i relativt hög utsträckning kan förklaras av

strukturellt betingade faktorer. Resultaten av analyserna visar bland annat att strukturella faktorer som exempelvis konkurrensen på närliggande arbetsmarknader, boendekostnaderna på orten och det allmänna arbetsmarknadsläget kan förklara en stor del av skillnaderna mellan kommunerna.

Jag föreslår därför att två nya delmodeller införs i kostnadsutjämnningen för utjämnning av strukturellt betingade löneskillnader i kommunsektorn, en för kommunerna och en för landstingen. Modellerna bygger på två regressionsmodeller där de strukturella löneskillnaderna för kommunerna beräknas utifrån följande variabler: medellönen för kommunanställda i angränsande kommuner, köpeskillingen på småhus samt förvärvsarbetargraden i kommunen. I delmodellen för landstingen beräknas de strukturella löneskillnaderna utifrån en variabel: lönerna i den privata sektorn i länet.

Jag har utformat utjämningsmodellerna med det övergripande syftet att kompensera för merkostnader med anledning av ett påvisat högt strukturellt löneläge. Utjämnningen ska därför finansieras gemensamt av samtliga kommuner respektive landsting med samma belopp per invånare.

För att utfallet ska vara opåverkligt för den enskilda kommunen/landstinget bör tilläggets storlek i huvudsak bestämmas utifrån de framtagna regressionsmodellerna. Den faktiska standardiserade genomsnittliga lönen för kommunen/landstinget ska dock utgöra ett tak eftersom jag inte finner skäl till att kompensera för en högre lönenivå än den som kommunen/landstinget faktiskt har.

Jag har utformat mina förslag till framtida uppdateringar med syftet att säkerställa att det inte blir meningsfullt för enskilda kommuner och landsting att anpassa lönebildningen för att få ett bättre utfall i lönekostnadsutjämnningen. Jag föreslår därför ingen automatisk uppdatering av den indexserie som ligger till grund för utjämnningen, utan istället att en större översyn görs vart femte år av såväl indexserierna för de faktiska lönenivåerna som för regressionsmodellerna. Därmed blir de nya utfallen för enskilda kommuner och landsting svåra att förutse.

En tillämpning av mitt förslag utjämningsåret 2006 innebär att 38 kommuner och 3 landsting tilldelas ett lönekostnadstillägg. De kommuner som får de största tilläggen återfinns i Stockholms län. Störst tillägg av landstingen får Stockholm läns landsting. Totalt skulle delmodellen för kommunerna innevarande år omfördela 1,2 miljarder kronor och delmodellen för landstingen 360 miljoner kronor.

Förslag till reviderad byggkostnadsutjämning

I mitt uppdrag ingår att göra en översyn av den regionala indelningen för byggkostnadsutjämningen inom ramen för delmodellen bebyggelsestruktur.

Skillnaderna i kommunernas byggkostnader skattas i kostnadsutjämningen utifrån ett byggkostnadsindex som baseras på skillnader i faktiska byggkostnader per kvadratmeter, exklusive mark, för byggnation av s.k. gruppbyggda småhus mellan olika regioner. Uppgifter om byggkostnader för gruppbyggda småhus hämtas från SCB:s statistik över nybyggnadskostnader för bostadshus.

Under utredningsarbetets gång blev jag övertygad om att den variabel som används i byggkostnadsutjämningen för att skatta produktionskostnaderna för kommunernas byggnadsentreprenader i respektive region, dvs. nybyggnadskostnader för gruppbyggda småhus, inte på ett bra sätt speglar de regionala variationerna i kommunernas byggkostnader. Av allt att döma finns betydande kvalitetsskillnader mellan de bostäder som byggs i olika delar av landet, utan att det finns strukturellt betingade skäl för kommunerna att bygga med motsvarande kvalitetsskillnader.

Problemen med byggkostnadsutjämningen visade sig således gå utöver det problem med den regionala indelningen som från början antogs. Jag valde därför att ta fram helt nya variabler för byggkostnadsutjämningen.

Jag föreslår att en förändring görs av komponenten för utjämning av byggkostnader i delmodellen bebyggelsestruktur. Utjämningen föreslås fortsättningsvis bli baserad på regionala skillnader i lönekostnader för byggnadsarbetare samt skillnader i klimat. Uppföljning och uppdatering av lönestatistiken för byggnadsarbetare bör lämpligen ske vart tredje år inom ramen för Statskontorets nya uppdrag att löpande följa upp utjämningsystemet.

Mitt förslag innebär att det största tillägget per invånare går till kommunerna i Stockholms län, och det näst största tillägget per invånare går till kommunerna i Västerbottens län. Det största avdraget får kommunerna i Blekinge län. Jämfört med utfallet av dagens byggkostnadsutjämning innebär mitt förslag dock en kraftig reduktion av tillägget för flertalet kommuner i Stockholms län. Även för flera andra kommuner innebär utfallet av mitt förslag ett förändrat tillägg/avdrag jämfört med utfallet av den byggkostnadsutjämning som tillämpas i dag.

Det nya förslaget skulle om det gällt innevarande år innebära en omfördelning på ca 290 miljoner kronor, att jämföra med de dryga 650 miljoner kronor som den befintliga byggkostnadsutjämnings omfördelar. Ett beräknat index på förslaget utfall i kronor per invånare har spännvidden från 95 till 104 att jämföra med hittillsvarande utjämnings som har en spännvidd från 94 till 113.

Förslag till uppdatering av delmodellen hälso- och sjukvård

Jag har inom ramen för mitt löpande uppföljningsuppdrag valt att föreslå en uppdatering av delmodellen hälso- och sjukvård.

Delmodellen hälso- och sjukvård är en del av kostnadsutjämnings mellan landstingen med syfte att utjämna för strukturella kostnadsskillnader inom hälso- sjukvården. Delmodellen består av tre komponenter: en kostnadsmatrix som fångar upp skillnader i faktisk sjuklighet för några vårdtunga sjukdomar som är kostsamma, en annan kostnadsmatrix som fångar upp skillnader i behov utifrån demografiska och socioekonomiska skillnader och en glesbygdskomponent som fångar upp merkostnader till följd av glesbyggelsestruktur och litet befolkningsunderlag. Kostnadsmatriserna baseras i dag på ett underlag från Region Skåne. Underlaget är från år 2000, varför det är angeläget att det uppdateras för att bättre svara mot faktiska vårdkostnader.

Jag föreslår att en uppdatering görs av kostnadsmatriserna i delmodellen hälso- och sjukvård, baserad på vårdkonsumtionen i Region Skåne år 2004. Även en uppdatering av underlaget för beräkning av antalet HIV-patienter föreslås. Jag räknar med att återkomma i slutbetänkandet med eventuella förslag rörande delmodellens glesbygdskomponent tillsammans med en samlad översyn av glesbygdskomponenterna i utjämningsystemet.

En tillämpning av mitt förslag utjämningsåret 2006 innebär att det landsting som får det största tillägget i delmodellen efter uppdateringen är Västernorrland som får ett tillägg på 864 kronor per invånare. Landstinget i Uppsala län får det största avdraget på motsvarande 955 kronor per invånare. Uppdateringen leder i genomsnitt till förändringar med +/-61 kronor per invånare. Stockholms läns landsting får den mest positiva förändringen, +98 kronor per invånare och Norrbottens läns landsting får den mest negativa förändringen med -110 kronor per invånare.

Samlade effekter av utredningens förslag samt förslag till nya införanderegler

För kommunerna innebär mina förslag rörande en ny utjämning för strukturellt betingade lönekostnadsskillnader respektive en förändrad byggkostnadsutjämning att 254 kommuner får ett negativt utfall, beräknat på utjämningsåret 2006, varav 26 kommuner får ett negativt utfall som överstiger 200 kronor per invånare. Som mest uppgår det negativa utfallet för enskilda kommuner till 307 kronor per invånare.

Jag föreslår att de kommuner som år 2008 får en negativ förändring av bidrag och avgifter i kostnadsutjämningen till följd av mina förslag avsende utjämning av lönekostnader och byggkostnader, under år 2008 får ett tillfälligt införandebidrag för den del av förändringen som överstiger 200 kronor per invånare den 1 november 2007. Det betyder att för dessa kommuner medges en anpassning över två år till de föreslagna förändringarna i utjämningsystemet.

För landstingen innebär mina förslag till ny utjämning för strukturellt betingade lönekostnadsskillnader och uppdatering av delmodellen hälso- och sjukvård att 18 landsting får ett negativt utfall. De 3 landstingen med den största negativa förändringen får ett negativt utfall i intervallet mellan 153 och 165 kronor per invånare. En betydande del av förändringen för landstingen härrör dock från uppdateringen av delmodellen hälso- och sjukvård. Den nya delmodellen för lönekostnadsutjämning mellan landstingen leder som mest till ett avdrag om 55 kronor per invånare för enskilda landsting. Eftersom uppdateringar av delmodeller normalt inte ska ligga till grund för nya införanderegler är min bedömning att det inte är motiverat med något särskilt införandebidrag för landstingen.

Författningsförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning

Härigenom föreskrivs att 8 och 13 §§ lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

För varje kommun beräknas standardkostnaden för

1. förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg,
2. förskoleklass och grundskola,
3. gymnasieskola,
4. individ- och familjeomsorg,
5. barn och ungdomar med utländsk bakgrund,
6. äldreomsorg,
7. befolkningsförändringar, och
8. bebyggelsestruktur.

7. befolkningsförändringar,
8. bebyggelsestruktur, och
9. löner

För varje landsting beräknas standardkostnaden för

1. hälso- och sjukvård, och
2. befolkningsförändringar.
1. hälso- och sjukvård,
2. befolkningsförändringar, och
3. löner.

En standardkostnad beräknas också för kollektivtrafik. Kostnaden fördelas mellan kommuner och landsting enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

13 §

En kommun som får en bidragsminskning har rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som inte ersätts enligt 11 § tredje stycket och som överstiger 0,08 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2005.

Införandebidraget skall därefter årligen minska med 0,08 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2005 och utgå längst till och med år 2010.

En kommun som år 2008 får en negativ förändring av bidrag och avgifter i kostnadsutjämbningen till följd av dels att kostnadslaget löner införs, dels ändringar i beräkningen av standardkostnaden för verksamheten bebyggelsestruktur, har under år 2008 rätt till ett tillfälligt införandebidrag för den del av förändringen som överstiger 200 kronor per invånare den 1 november 2007.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

1 Den kommunalekonomiska utjämningen i korthet samt utredningens uppdrag och betänkandets uppläggning

I detta inledande kapitel beskrivs först motiven till den kommunalekonomiska utjämningen. Därefter redovisas mycket översiktligt de olika statsbidrags- och utjämningsystem för kommunsektorn som tillämpats från och med mitten av 1960-talet. I påföljande avsnitt ges en översiktlig beskrivning av nuvarande system för kommunalekonomisk utjämning; för en mer ingående beskrivning av dagens system hänvisas till kapitel 2. Vidare beskrivs uppdraget för denna utredning. Avslutningsvis redogörs för utredningsarbetets genomförande.

1.1 Varför utjämning?

De offentliga utgifterna utgör i Sverige en hög andel av BNP samtidigt som graden av decentralisering av uppgifter till kommuner och landsting är stor i ett internationellt perspektiv. Kommuner och landsting ansvarar bl.a. för utgiftstunga områden som skola, sjukvård samt barn- och äldreomsorg. Samtidigt varierar behoven av olika offentliga tjänster mellan kommunerna och mellan landstingen, liksom även skattekraften, dvs. skattebasen per invånare.

Kommunerna och landstingen uppvisar stora skillnader i demografiska, geografiska och socioekonomiska förutsättningar. Exempelvis är i vissa kommuner en stor andel av befolkningen barn och unga, vilket ger högre kostnader för främst barnomsorgen och skolan. I andra kommuner bor en stor andel äldre, vilket gör att bl.a. äldreomsorgen kräver mer resurser. Graden av befolkningsgleshet respektive -täthet skapar också varierande betingelser för olika kommuner och landsting, liksom även skillnader i befolkningen i fråga om hälsa, socioekonomi etc. Storleken på kommunernas och landstingens skatteinkomster är med en given skattesats, före utjämningen, direkt beroende av kommuninvånarnas taxerade

inkomster. Här finns betydande skillnader mellan kommunerna och mellan landstingen.

En övergripande ambition för riksdag och regering är att kommunerna och landstingen ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar att kunna tillhandahålla sina invånare likvärdig service oberoende av olika strukturella förhållanden såsom exempelvis kommuninvånarnas inkomster.

Det stora offentliga åtagandet med den långtgående decentraliseringen till kommunsektorn¹ förutsätter en statlig finansiering som tillskjuter medel utöver kommunernas skatte- och avgiftsintäkter. Därutöver finns även en omfördelning av skatteintäkter mellan kommuner och mellan landsting. Inom ramen för ett särskilt system för kommunalekonomisk utjämning hanteras både de medel som staten tillskjuter och de medel som omfördelas mellan kommunerna och landstingen. Sammantaget ger systemet en långtgående utjämning av kommunernas och landstingens intäkter och strukturellt betingade kostnadsskillnader. Systemet i dess nuvarande utformning infördes den 1 januari 2005.

1.2 Kort historik

Under större delen av 1900-talet har kommuner och landsting fått någon form av statligt bidrag i syfte att utjämna skillnader i ekonomiska förutsättningar. System med inslag av utjämning mellan kommuner och mellan landsting har funnits sedan år 1966.²

1966 års skatteutjämningsystem

Det skatteutjämningsystem som infördes år 1966 bestod av två delar: inkomstutjämning samt ett särskilt utjämningsbidrag till kommuner och landsting med hög utdebitering alternativt ett re-

¹ Med kommunsektorn avses såväl kommuner som landsting. I utjämningsystemet betraktas Gotlands kommun som både kommun och landsting, eftersom Gotlands kommun också är sjukvårdshuvudman.

² Den kommunalekonomiska utjämningen beskrivs i Statistiska centralbyråns (SCB) statistiska meddelande SM OE26SM0601. En beskrivning av de olika statsbidrags- och utjämningsystemen för kommunsektorn under de senaste årtiondena redovisas även i skriften Kommunalekonomisk utjämning – En informationsskrift om 2005 års utjämningsystem för kommuner och landsting [2006], (Sveriges Kommuner och Landsting, Finansdepartementet). Ytterligare information om senare års statsbidrags- och utjämnings-system finns exempelvis i Utjämningskommitténs betänkande Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn (SOU 2003:88).

ducerat bidrag till kommuner och landsting med låg skattesats. Vid sidan av utjämningsystemet fanns ett flertal specialdestinerade statsbidrag. Detta system kom att gälla fram till och med år 1992 även om systemet modifierades i omgångar; exempelvis infördes från och med år 1986 en särskild skatteutjämningsavgift för kommuner med mycket hög skattekraft, för att utjämna de mest extrema skillnaderna i skattekraft mellan kommunerna.

1993 års kommunalekonomiska reform

År 1993 genomfördes omfattande förändringar i de statliga bidragssystemen till kommuner. Den största förändringen var att flertalet av de specialdestinerade statsbidragen ersattes med ett generellt bidrag. Utjämningsystemet kom att bestå av tre delar: inkomstutjämning, kostnadsutjämning samt ett tillägg till kommuner med stor befolkningsminskning. Kommuner med en skattekraft som var högre än den av staten garanterade nivån hamnade utanför bidragssystemet. För landstingen gjordes endast små förändringar år 1993.

1996 års statsbidrags- och utjämningsystem

Från och med 1996 bestod statsbidrags- och utjämningsystemet av fyra delar: inkomstutjämning, kostnadsutjämning, ett generellt statsbidrag samt införanderegler. Till skillnad från tidigare system omfattades alla kommuner och landsting, vilket bl.a. innebar att systemet kunde användas vid ekonomiska regleringar mellan staten och kommunerna.

Utjämningen blev statsfinansiellt neutral genom att såväl inkomst- som kostnadsutjämningen finansierades av kommuner och landsting. Den statliga finansieringen utgjordes av det generella statsbidraget. Vissa förändringar genomfördes av delar av kostnadsutjämningen från år 2000, och från år 2001 infördes en justerad inkomstutjämning för vissa kommuner. Orsaken var att man ville undvika negativa marginaeffekter av skatteinkomster efter inkomstutjämningen vid en ökning av skatteunderlaget. I övrigt kom systemet att bestå t.o.m. utgången av år 2004.

1.3 Kort om nuvarande system för kommunalekonomisk utjämning

Det nu gällande utjämningsystemet infördes den 1 januari 2005 och består av fem olika delar:³

- inkomstutjämning
- kostnadsutjämning
- strukturbidrag
- införandebidrag
- regleringsbidrag/avgift

I **inkomstutjämningen** sker en långtgående utjämning av skatteinkomster mellan kommuner och mellan landsting. Staten svarar för merparten av finansieringen av inkomstutjämningen. Den statliga finansieringen härrör från det tidigare generella statsbidraget, som avskaffades i och med införandet av nuvarande system. Avgifter från de kommuner och landsting som har den allra högsta skattekraften svarar för resterande del av finansieringen.

I **kostnadsutjämningen** utjämnas för strukturellt betingade kostnadsskillnader, dvs. skillnader som kommunerna och landstingen inte kan råda över. En grundprincip är att endast utjämna för strukturella skillnader i verksamheter som är obligatoriska för kommunerna och landstingen. Utjämning sker i ett antal delmodeller med hänsyn till åldersstruktur och hälsa, socioekonomi samt geografi.

Kostnadsutjämningen baseras på den s.k. standardkostnadsmetoden, som innebär att en teoretiskt beräknad kostnad per kommun/landsting tas fram för var och en de verksamheter som är föremål för utjämning och att tillägg eller avdrag i modellen baseras på i vilken utsträckning standardkostnaden för den enskilda kommunen/landstinget avviker från den genomsnittliga standardkostnaden i riket.⁴ Standardkostnadsmetoden infördes i och med 1996 års utjämningsystem. Kostnadsutjämningen mellan kommunerna finansieras helt av kommunerna, dvs. summan av enskilda kommu-

³ Den beskrivning av systemet som ges i detta avsnitt baseras på den av Sveriges Kommuner och Landsting samt Finansdepartementet utgivna informationsskriften Kommunalekonomisk utjämning

⁴ Den genomsnittliga standardkostnaden i riket motsvarar i flertalet delmodeller den genomsnittliga faktiska nettokostnaden i riket två år före utjämningsåret uppräknat med nettoprisindex till utjämningsårets prisnivå.

ners bidrag och avgifter är lika stora. Även landstingens bidrag och avgifter tar ut varandra. Kostnadsutjämningen är således statsfinansiellt neutral.

Strukturbidraget inrymmer olika bidrag av regionalpolitisk karaktär. Dessa bidrag ingick i kostnadsutjämningen i 1996 års utjämningsystem, men har nu förts över till strukturbidraget. Strukturbidrag utgår utan angiven tidsbegränsning till de kommuner och landsting som tidigare fick tillägg i vissa utmönstrade delmodeller eller fått större intäktsminskningar i och med införandet av nu gällande system.

Införandebidraget används för att mildra omställningseffekterna för de kommuner och landsting som får stora intäktsminskningar till följd av det nya utjämningsystemet. Bidraget finns under perioden 2005-2010 och trappas successivt ner.

Regleringsbidraget/avgiften motiveras av att staten önskar ha kontroll över den totala kostnaden för utjämningsystemet. Regleringsposten kan alltså ett enskilt år utgöras av antingen ett bidrag eller en avgift, beroende på hur stort statens bidrag är det aktuella året jämfört med summan av övriga bidrag och avgifter i systemet.

I tabellen nedan redovisas summan av bidrag och avgifter samt den totala omslutningen i systemet år 2006.

Tabell 1.1 Kommunalekonomisk utjämning totalt år 2006 i miljarder kronor (avrundat till en decimal)

	Kommuner	Landsting	Totalt
Inkomstutjämningsbidrag	46,2	15,2	61,4
Inkomstutjämningsavgift	-3,2	-2,0	-5,2
Kostnadsutjämningsbidrag	4,7	1,1	5,8
Kostnadsutjämningsavgift	-4,7	-1,1	-5,8
Strukturbidrag	1,5	0,7	2,2
Införandebidrag	0,8	0,3	1,2
Summa	45,3	14,2	59,6
Regleringsavgift	-0,2	-1,3	-1,4
Totalt	45,2	13,0	58,1

Källa: Kommunalekonomisk utjämning [2006], Sveriges Kommuner och Landsting, Finansdepartementet.

Statens bidrag till den kommunalekonomiska utjämningen uppgår till 58,1 miljarder kronor. Kommunerna och landstingen bidrar med 11 miljarder kronor via inkomstutjämnings- respektive kostnadsutjämningsbidrag.

1.4 Utredningens uppdrag

Uppdragets innehåll

Mitt uppdrag enligt direktiven (Dir 2005:26) är att löpande följa upp det system för kommunalekonomisk utjämning som infördes den 1 januari 2005. Utöver den löpande uppföljningen har jag i uppdrag att analysera ett antal specifika frågeställningar. Direktiven återges i sin helhet i bilaga 1. Detta betänkande utgör ett delbetänkande från utredningen. Slutbetänkandet redovisas den 15 september 2007.

Sammanfattningsvis består uppdraget i sin helhet av nedanstående delar.

Löpande uppföljning

I den löpande uppföljningen ingår att:

- svara för en löpande uppföljning och utvärdering av systemet och säkerställa behovet av dataunderlag för en sådan uppföljning,
- följa upp förändringar i inkomstutjämnningen och i kostnadsutjämnings olika delar och skapa metoder för en sådan uppföljning,
- löpande följa verksamhets- och kostnadsutvecklingen i de kommunala verksamheterna,
- löpande följa förändringar i samhällsutvecklingen och i de kommunala verksamheterna i de delar som har betydelse för utjämningsystemet, samt
- följa behovet av uppdateringar av kostnadsutjämnings olika delar och vid behov lämna förslag till uppdateringar.

Specifika frågeställningar

I uppdraget ingår vidare att analysera om det finns strukturella kostnadsskillnader som inte beaktas i utjämningsystemet. Därvid bör analyser av löneutvecklingen i kommuner och landsting och en översyn av den regionala indelningen för byggkostnadsfaktorn prioriteras.

Utvecklingen av kommunernas VA-kostnader bör bli föremål för fortsatt uppföljning. Äldreomsorgsmodellen bör följas upp utifrån ett könsperspektiv. Hälso- och sjukvårdsmodellen och andra delar av landstingens verksamhet bör analyseras ytterligare, och då särskilt sjukvårdskostnaderna i Gotlands kommun. Även andra delar av kostnadsstrukturen inom landstingens ansvarsområde, exempelvis psykiatri och missbrukarvården, bör analyseras ytterligare.

Organisationsfrågan

Slutligen ingår i uppdraget att överväga och föreslå lämplig organisatorisk lösning för en permanent uppföljning av utjämningsystemet och inriktningen på det fortsatta arbetet efter ett uppbyggnadsskede. I första hand ska prövas att verksamheten läggs i befintlig myndighet.

Redovisning av uppdraget

Enligt direktiven ska jag redovisa resultaten av mitt arbete till regeringen årligen senast den 15 september 2005, 2006 och 2007. Jag ska senast i samband med redovisningen i september 2006 redovisa förslag om framtida organisatorisk lösning för uppföljningen och den fortsatta inriktningen av uppföljningsarbetet. Jag har möjlighet att redovisa delresultat av mitt arbete under arbetets gång. Resultatet från analyserna av skillnaderna i lönekostnader och byggkostnader ska redovisas senast den 1 november 2006.

Efter avstämning med Finansdepartementet lämnar jag i och med detta delbetänkande en samlad avrapportering för 2006, i stället för så som det anges i direktiven en avrapportering den 15 september och ännu en den 1 november.

1.5 Delbetänkandets innehåll och utredningsarbetets genomförande

Inledning

Mitt arbete påbörjades under våren 2005. Sekretariatet nådde sin fulla bemanning i augusti 2005. I september lämnade jag en första avrapportering till regeringen, bestående av en arbetsplan över utredningens fortsatta arbete.

Uppdrag som avrapporteras i detta delbetänkande

I direktiven specificeras ett antal deluppdrag som ska avrapporteras hösten 2006. I detta delbetänkande avrapporterar jag i enlighet med direktiven utredningens arbete med frågan om den framtida organisationen för uppföljning av den kommunalekonomiska utjämningen. Vidare behandlas frågan om skillnader i lönekostnadsnivåer mellan kommunerna och mellan landstingen samt frågan om utjämningen av kommunernas byggkostnader. I delbetänkandet redovisar jag också en uppdatering av stora delar av hälso- och sjukvårdsmodellen. Avslutningsvis redovisas utfallet för kommunerna respektive landstingen av de föreslagna uppdateringarna och förändringarna samt redogörs för mitt förslag till nya införanderegler.

Arbete som satts igång

Därutöver har jag påbörjat ett utredningsarbete inom flera områden, där resultaten kommer att avrapporteras i slutbetänkandet. Här kan exempelvis nämnas att utredningen lagt ett uppdrag på Statskontoret att genomföra en större genomgång av delmodellen individ- och familjeomsorg. Vidare har Glesbygdsverket på initiativ av utredningen påbörjat ett arbete med att ta fram en ny applikation för tillgänglighetsberäkningar i glesbygd. Den nya applikationen ska användas vid en uppdatering och översyn av glesbygds-komponenterna i flera delmodeller i kostnadsutjämningen.

Konsultmedverkan

Utredningen har nyttjat konsulter för delar av arbetet. Som nämnts har Statskontoret och Glesbygdsverket biträtt utredningen. Därutöver har Statistiska centralbyrån (SCB) bidragit med underlag till analyser av byggkostnaderna samt till analyserna av skillnaderna i lönekostnadsnivåer. Konsultbolaget Mapsec KB har analyserat om det finns strukturella faktorer som förklarar skillnaderna i lönekostnadsnivåer inom kommunsektorn. Mapsec:s rapport återfinns som bilaga 3. Inregia AB har gjort vissa analyser som underlag för arbetet med hälso- och sjukvårdsmodellen. Temaplan AB och Byggnalys AB har belyst kostnadsskillnader mellan kommuner i samband med byggnadsinvesteringar. Därtill kommer att flera av utredningens experter och sakkunniga har deltagit aktivt i det operativa utredningsarbetet.

2 Den kommunalekonomiska utjämningen – utfallet och systemets uppbyggnad

I kapitlet redogörs först för det samlade utfallet av den kommunalekonomiska utjämningen för kommuner och landsting i olika delar av landet år 2006. Därefter redogörs för uppbyggnaden av de fem delsystemen, dvs. för inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen, strukturbidraget, införandebidraget och regleringsbidraget/avgiften, och för utfallet från var och en av dessa.

Redovisningen av utfallet fokuserar i första hand på större geografiska områden och syftar till att ge en översiktlig bild av den regionala fördelningen av medlen i utjämningsystemet, men det är dock viktigt att komma ihåg att utjämningen sker mellan enskilda kommuner och mellan enskilda landsting, och inte mellan regioner. Utfallet år 2006 för respektive kommun och landsting i systemet totalt framgår av bilaga 2.¹

I redovisningen av utfallet särskiljs fördelningen av bidrag och avgifter i kronor totalt mellan olika delar av landet från motsvarande fördelning i kronor per invånare. Bidrag eller avgift i tätbefolkade områden ger större utslag i den totala fördelningen av medel, varför regioner som har större eller mindre bidrag per invånare inte nödvändigtvis behöver vara de som får högst eller lägst bidrag totalt sett.

Av redovisningen framgår att den som är mottagare av bidrag i inkomstutjämningen mycket väl kan vara avgiftsbetalare i kostnadsutjämningen, och vice versa. Det framgår också att tillägg för enskilda kommuner eller landsting i en del av kostnadsutjämningen mycket väl kan tas ut av avdrag i en annan del av kostnadsutjämningen.

Redogörelsen av uppbyggnaden av de fem delsystemen syftar främst till att förmedla en översiktlig bild av systemets uppbyggnad och av de principer som ligger till grund för utjämningen.

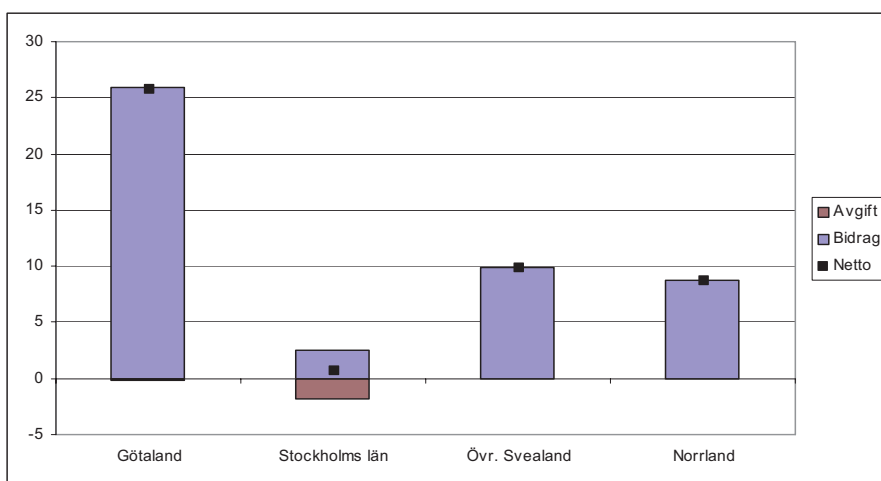
¹ För ytterligare information se SCB:s hemsida som nås via adressen www.scb.se. Klicka därefter på "Statistik efter ämne" och vidare på "Offentlig ekonomi" samt slutligen på "kommunalekonomisk utjämning".

2.1 Utfallet av utjämningen totalt

Kommunerna

I diagram 2.1 redovisas bidrag, avgifter och nettoutfall (bidrag minus avgifter) utjämningsåret 2006 totalt från de fem delarna av den kommunalekonomiska utjämningen för kommunerna sammantaget per riksdel, med Stockholms län särredovisat. Bidrag respektive avgift har beräknats som summan av samtliga kommuners bidrag alternativt avgift per invånare i respektive riksdel/län.

Diagram 2.1 Utfall av den kommunalekonomiska utjämningen 2006 för kommuner per riksdel med Stockholms län särredovisat (miljarder kronor)

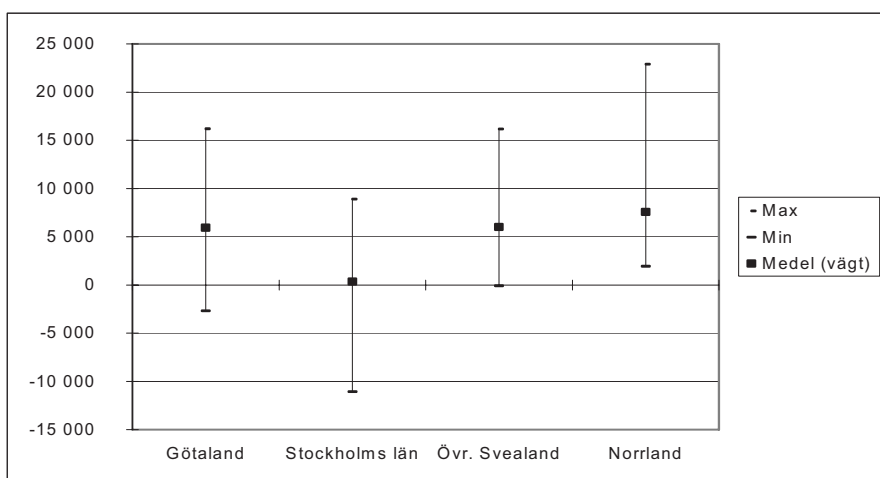
Källa: Egen bearbetning och SCB

Totalt sett får kommunerna i Götaland mest, 26 miljarder kronor netto. Det stora flertalet kommuner i Götaland får bidrag från systemet, men det finns ett fåtal avgiftsbetalande kommuner i riksdelen. Kommunerna i Stockholms län får totalt knappt 700 miljoner kronor netto. I Stockholms län betalar flertalet kommuner en avgift. Kommunerna i övriga Svealand får netto 10 miljarder kronor i bidrag från systemet - samtliga kommuner utom en får bidrag. Kommunerna i Norrland får sammantaget 9 miljarder kronor i bidrag – samtliga kommuner är mottagare av bidrag från utjämningen.

Att samtliga riksdelar och en stor majoritet av kommunerna, 279 stycken, får ett positivt utfall när resultatet av utjämningens olika delar summeras, beror på att staten skjuter till betydande belopp i inkomstutjämningen (se vidare nedan).

Diagram 2.2 visar för riksdelar med Stockholms län särredovisat fördelningen av medel från utjämningssystemet till kommuner i kronor per invånare. Max- och min. värdet representerar den kommun som får det största bidraget respektive betalar den största avgiften per invånare. Medelvärden visar summan av samtliga kommuners bidrag och avgifter per invånare i respektive riksdel dividerat med invånarantalet i riksdelen.

Diagram 2.2 Utfall av den kommunalekonomiska utjämningen 2006 för kommuner grupperat i riksdelar med Stockholms län särredovisat (kronor per invånare)

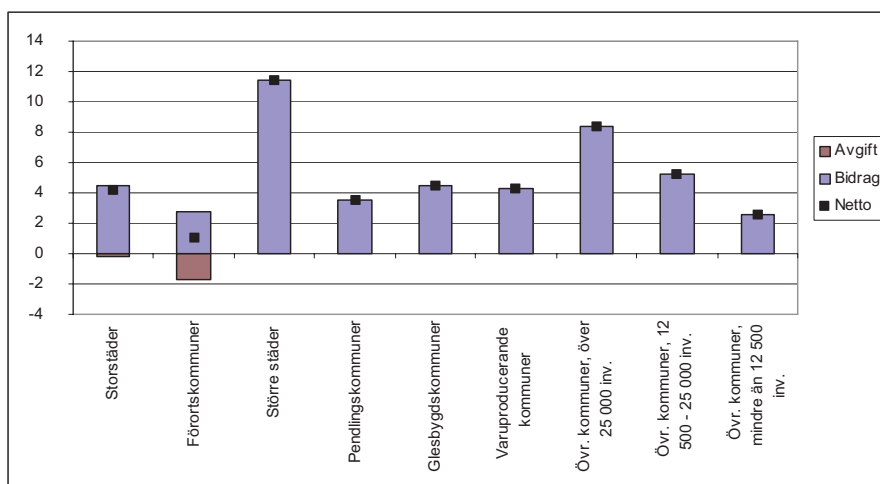
Källa: Egen bearbetning och SCB

Norrland är den riksdel som får högst bidrag per invånare. Kommunerna i Norrland får i genomsnitt 7 580 kronor per invånare i bidrag från utjämningssystemet, men spännvidden är stor: Pajala får 22 905 kronor per invånare, medan Sundsvall får 1 923 kronor per invånare. Lägst bidrag får kommunerna i Stockholms län, med i genomsnitt 361 kronor per invånare. Även i Stockholms län finns en stor spännvidd: Botkyrka får ett bidrag på 8 894 kronor per invånare, medan Danderyd betalar en avgift om 11 091 kronor per

invånare. I Götaland får Högsby det högsta bidraget: 16 197 kronor per invånare. Högst avgift har Vellinge, som betalar 2 693 kronor per invånare. I Svealand exklusive Stockholm får Älvdalen högst bidrag med 16 171 kronor per invånare, medan Håbo betalar en avgift på 96 kronor per invånare.

I följande diagram redovisas utfallet per kommungrupp enligt Sveriges Kommuner och Landstings kommungruppsindelning.²

Diagram 2.3 Utfall av den kommunalekonomiska utjämningen 2006 för kommuner fördelat på kommungrupp (miljarder kronor)

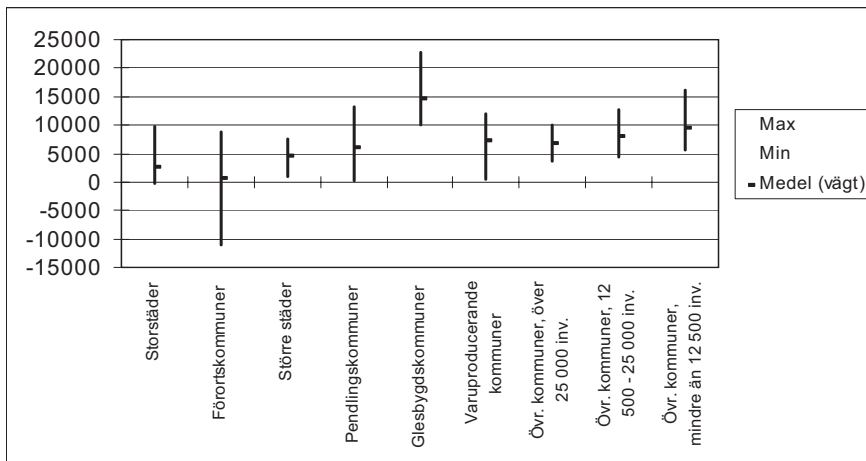
Källa: Egen bearbetning och SCB

Kommungruppen större städer får sammantaget drygt 11 miljarder kronor netto i bidrag, och är därmed den kommungrupp som får mest bidrag totalt sett. Minst bidrag går till gruppen förortskommuner, som netto får 10 miljarder kronor. De kommuner som betalar en avgift återfinns främst i gruppen förortskommuner.

Diagram 2.4 visar utfallet per invånare för kommunerna i respektive kommungrupp.

² De enskilda kommunernas inplacering i kommungrupper framgår av Sveriges Kommuner och Landstings hemsida, som nås via adressen www.skl.se. Klicka därefter på "Kommuner, landsting och regioner och vidare på "kommuner" samt på "kommungruppsindelning".

Diagram 2.4 Utfall av den kommunalekonomiska utjämnningen 2006 för kommuner fördelat på kommungrupp (kronor per invånare)

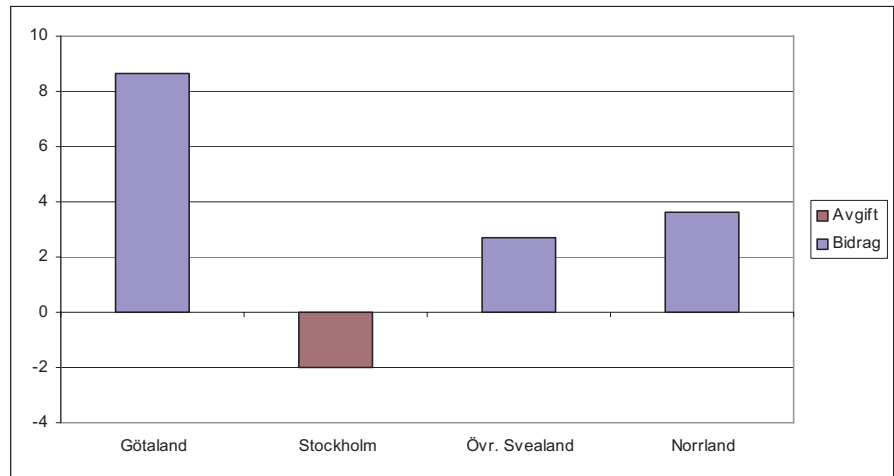
Källa: Egen bearbetning och SCB

De högsta bidragen per invånare går i medeltal till gruppen glesbygdskommuner. De lägsta bidragen per invånare går till gruppen förortskommuner. Spridningen mellan kommunerna är stor i samtliga kommungrupper.

Landstingen

Det samlade utfallet av utjämningsens olika delar för landstingen fördelat på riksdelar, med Stockholms län särredovisat, framgår i diagrammen nedan.

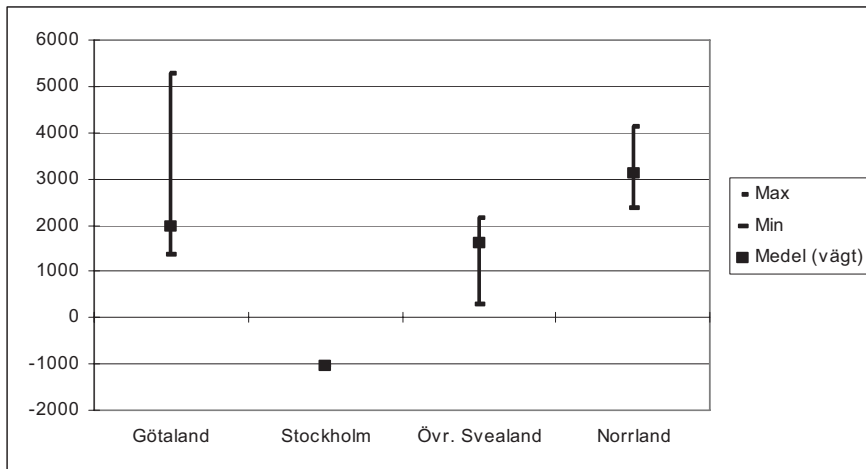
Diagram 2.5 Utfall av den kommunalekonomiska utjämningen för landsting grupperat i riksdelar med Stockholms läns landsting särredovisat (miljarder kronor)

Källa: Egen bearbetning och SCB

Totalt sett får landstingen i Götalandsregionen de högsta bidragen, 8,6 miljarder kronor. Stockholms läns landsting betalar omkring 2 miljarder kronor och är ensam landsting om att netto betala avgift till utjämningsystemet. Landstingen i Norrland får sammantaget 3,6 miljarder kronor. Landstingen i Svealand exklusive Stockholm får totalt sett 2,7 miljarder kronor.

Diagram 2.6 Utfall 2006 för landsting grupperat i riksdelar med Stockholms läns landsting särredovisat (kronor per invånare)

Källa: Egen bearbetning och SCB.

Norrland får de högsta bidragen per invånare. De fem landstingen i Norrland får i genomsnitt drygt 3 126 kronor per invånare i bidrag. Bland norrlandslandstingen går det lägsta bidraget till Västernorrland, som får 2 376 kronor per invånare. Högst bidrag får landstinget i Norrbotten med 4 144 kronor per invånare. Landstinget i Stockholm betalar 1 047 kronor per invånare. I Götaland får Gotlands kommun det största bidraget: 5 278 kronor per invånare. Minst får Halland med 1 382 kronor per invånare. I Svealand exklusive Stockholm får Värmland högst bidrag med 2 170 kronor per invånare. Lägst bidrag får Uppsala: 286 kronor per invånare.

2.2 Utjämnings fem delar

I det följande redogörs närmare för de fem delarna i utjämningsystemet, som sammantaget ger upphov till den fördelning som redogjorts för ovan.

Inkomstutjämningen

Inkomstutjämningen utjämnar för skillnader i skattekraft³ mellan kommuner och mellan landsting.

Stora skillnader i skattekraft

Det finns stora skillnader i skattekraft mellan kommunerna. Riksgenomsnittet år 2006 för det uppräknade skatteunderlaget i 2006 års kommunalekonomiska utjämning är ca 154 000 kronor per invånare. Den kommun som år 2006 har den högsta skattekraften är Danderyd i Stockholms län med 174 % av rikets skattekraft. Lägst skattekraft har Årjäng i Värmlands län med drygt 78 % av rikets skattekraft. Skattekraften i Danderyd motsvarar en genomsnittlig beskattningsbar inkomst på nästan 276 000 kronor per invånare. I Årjäng är motsvarande inkomst omkring 124 000 kronor.

Även mellan landsting finns betydande skillnader i skattekraft, om än inte lika stora som mellan kommunerna. År 2006 har Stockholms läns landsting 117 % av rikets skattekraft och är därmed det landsting som hade högst skattekraft. Gotlands kommun har lägst skattekraft med knappt 85 % av rikets nivå.

Utan utjämningen mellan kommuner skulle invånarna i Årjängs kommun behöva betala över 26 % av sina inkomster i kommunalskatt medan de som bor i Danderyds kommun endast skulle behöva betala 12 % i kommunalskatt för att båda kommunerna skulle få in lika stora skatteintäkter per invånare som i genomsnitt i landet. Om det heller inte skulle finnas någon utjämning av landstingens skattekraft skulle skillnaden i kommunal- och landstingsskatt mellan boende i Årjäng och Danderyd öka ytterligare och uppgå till nästan 17 % av inkomsten eller nära 26 000 kronor per år i högre skatt för en medelinkomsttagare i Årjäng jämfört med en person som har samma inkomst i Danderyd.⁴

³ Egen skattekraft = en kommuns/landstings beskattningsbara inkomster dividerat med antalet invånare i kommunen/landstinget.

⁴ Exemplet är hämtat från skriften Kommunalekonomisk utjämning.

Bidraget i inkomstutjämningen ger alla kommuner nära 115 % och alla landsting nära 110 % av medelskattekraften

Bidraget/avgiften för kommuner och landsting i inkomstutjämningen beräknas utifrån skillnaden mellan den egna beskattningsbara inkomsten per invånare och ett skatteutjämningsunderlag som för kommuner motsvarar 115 % av medelskattekraften⁵ och för landsting 110 %. Kommuner och landsting vars beskattningsbara inkomster överstiger dessa nivåer får betala en inkomstutjämningsavgift.

För bidragsberättigade kommuner beräknas bidragen utifrån 95 % av medelskattesatsen i landet 2003 och för bidragsberättigade landsting utifrån 90 % av medelskattesatsen samma år. För avgiftsskyldiga kommuner och landsting beräknas avgiften istället utifrån 85 % av medelskattesatsen. Utjämningen är alltså långtgående men inte fullständig.⁶

Flertalet kommuner får inkomstutjämningsbidrag, och staten betalar det mesta

Staten bidrar år 2006 med 46,2 miljarder kronor i inkomstutjämningsbidrag till kommunerna. Därtill kommer en inkomstutjämningsavgift om 3,2 miljarder kronor, som betalas av de kommuner som hade den högsta skattekraften. Av landets 290 kommuner får 277 inkomstutjämningsbidrag. Av de 13 kommuner som betalar en avgift är 11 belägna i Stockholms län, och övriga 2 i Skåne län.⁷ Malmö kommun får totalt sett det största bidraget: 2,26 miljarder kronor. Glesbygdskommunerna och vissa små kommuner får de största bidragen per invånare – ett drygt 10 tal kommuner får över 10 000 kronor per invånare i inkomstutjämningen.

För landstingen bidrar staten med 15,2 miljarder kronor i inkomstutjämningsbidrag. Inkomstutjämningsavgiften är för landstingen 2,0 miljarder kronor, och Stockholms läns landsting betalar

⁵ Medelskattekraft = Rikets beskattningsbara inkomster per invånare.

⁶ Vid beräkningen av bidragen tas också hänsyn till uppgiftsfördelningen mellan kommuner och landsting i respektive län.

⁷ I Stockholms län betalar följande kommuner en avgift: Danderyd, Ekerö, Järfälla Lidingö, Nacka, Sollentuna, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby och Vaxholm. Sammantaget betalar de 11 kommunerna i Stockholms län en avgift om 3,15 miljarder kronor (resterande 15 kommuner i Stockholms län får ett bidrag som sammantaget uppgår till 2,4 miljarder kronor). I Skåne län betalar kommunerna i Lomma och Vellinge en avgift som sammantaget uppgår till 79 miljoner kronor.

som enda landsting denna avgift. Övriga 19 landsting får således bidrag. Region Skåne får det största bidraget totalt sett: 2,87 miljarder kronor. Per invånare får Gotlands kommun det största bidraget – ca 3 800 kronor per invånare.

Inkomstutjämningen är långtgående men inte fullständig

Genom att utjämningen inte är fullständig undviks i huvudsak negativa marginaleffekter för enskilda kommuner och landsting, dvs. att den samlade inkomsten minskar när den egna skattekraften ökar. Modellens utformning innebär att det allt annat lika är en viss fördel för en kommun eller ett landsting att fler kommunmedborgare arbetar, eller att de som är i arbetskraften har en högre beskattningsbar inkomst.

I de två följande tabellerna illustreras inkomstutjämnings effekter år 2005. I tabellerna har för jämförelsens skull antagits att samtliga kommuner har den genomsnittliga skattesatsen i riket (20,84 %) och att uppgiftsfördelningen mellan kommunerna och landstinget i respektive län är densamma som i riket.

Av tabellen nedan framgår inkomstutjämnings effekter för fem bidragsberättigade kommuner med olika skattekraft.

Tabell 2.1. Utjämningsgrad för kommuner

Kommun	Skattekraft (index)	Skatteint.Kr/inv.	Inkomstutj.Kr/inv.	Skatteint. inkl. utj. kr/inv.	I relation till riket
A	80,0	25 548	10 539	36 086	113,0
B	90,0	28 730	7 535	36 265	113,6
C	100,2	31 982	4 465	36 447	114,2
D	109,4	34 938	1 675	36 613	114,7
E	143,8	45 907	-7 763	38 144	119,5

Källa: Skriften Kommunalekonomisk utjämning [2006], Sveriges Kommuner och Landsting, Finansdepartementet

Skillnaden mellan kommunernas skatteintäkter före utjämning är drygt 20 000 kronor per invånare. Efter utjämning är skillnaden cirka 2 000 kronor per invånare. Utjämningsgraden är således långtgående.

I tabell 2.2 redovisas effekterna av inkomstutjämningen för de två landsting som har lägst respektive högst skattekraft år 2005.

Tabell 2.2. Jämförelse av landsting med lägst respektive högst skattekraft år 2005⁸

Landsting	Skattekraft (in- dex)	Skatteint.kr/inv.	Inkomstutj.kr/inv.	Skatteint. inkl, utj. Kr/inv.
Kalmar	91,5	15 682	2 447	18 130
Stockholm	117,8	19 941	- 1 049	18 892
Diff.		4 259		762

Källa: Egen bearbetning och SCB

Skillnaden i skatteinkomster mellan de två landsting som har lägst respektive högst skattekraft är före utjämningen drygt 4 000 kronor per invånare och efter utjämningen knappt 1 000 kronor. Även i detta exempel förutsätts att båda landstingen har den för riket genomsnittliga skattesatsen (10,76 %) och uppgiftsfördelningen mellan landstinget och berörda kommuner.

Kostnadsutjämningen

Kostnadsutjämningen utjämnar för skillnader i kostnader mellan kommuner och mellan landsting dels till följd av skilda behov, dels beroende på skilda förutsättningar att bedriva verksamheterna.

Stora skillnader i behov och förutsättningar

Det är framförallt skillnader i åldersstruktur mellan kommuner och mellan landsting som genererar stora variationer i behov och kostnader eftersom kommunernas och landstingens kostnader per invånare varierar mycket mellan olika åldersgrupper. I vissa kommuner och landsting bor många äldre vilket ger högre kostnader för äldreomsorgen och för hälso- och sjukvården. I andra kommuner bor många barn och unga, vilket gör att bl.a. skolan och barnomsorgen kräver mer resurser. För kommunerna kostar de allra äldsta mest, men även barn och ungdomar genererar stora kostnader. Ex-

⁸ Gotlands kommun, som också har landstingsuppgifter, har i och för sig lägre skattekraft än landstinget i Kalmar. I tabellen jämförs dock två renodlade landsting.

empelvis genererar barn och ungdomar upp till 18 år kostnader för kommunen på ca 80 – 115 000 per individ och år. I åldrarna 19-64 år kostar varje kommuninvånare i genomsnitt ca 8 000 kronor per år. Därefter ökar kostnaderna med stigande ålder, till över 250 000 kronor i åldrarna över 90.⁹ Geografiska förhållanden såsom bebyggelsestruktur skapar också varierande betingelser för olika kommuner och landsting, liksom även skillnader i befolkningen i fråga om hälsa, socioekonomi etc.

Utan kostnadsutjämning skulle många kommuner/landsting med en ogynnsam kostnadsstruktur få svårt att erbjuda en med andra kommuner/landsting likvärdig service. De årliga nettokostnaderna¹⁰ för kommunernas egentliga verksamhet varierar år 2006 mellan drygt 29 000 och drygt 51 000 kronor per invånare.¹¹ Utjämning sker dock inte nödvändigtvis för hela denna skillnad i kostnader eftersom utjämningen endast avser de strukturellt betingade skillnaderna och inte de redovisade kostnaderna, se vidare nedan.

Kommunens/landstingets individuella opåverkbara kostnad givet en genomsnittlig ambitions- och servicenivå ligger till grund för utjämningen

Kostnadsutjämningen utjämnar för sådana kostnadsskillnader som kommunen/landstinget inte kan påverka. Med hjälp av mätbara och objektiva faktorer beräknas ett strukturellt mått på skillnader i behov och förutsättningar. Många av faktorerna prisuppräknas eller uppdateras årligen.

För kommunerna ingår nio verksamheter/kostnadslag i utjämningen, med en delmodell för varje verksamhet: förskoleverksamhet och skolbarnomsorg, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, barn och ungdomar med utländsk bakgrund, bebyggelsestruktur, befolkningsförändringar och kollektivtrafik. Delmodellen kollektivtrafik är gemensam för

⁹ Källa: Färre kommuner? – Om små kommuners problem och utmaningar, Sveriges Kommuner och Landsting, Finansdepartementet, 2006.

¹⁰ Med nettokostnader avses summan av verksamhetens intäkter minskat med kostnader för avskrivningar och verksamhetskostnader. Nettokostnaden visar hur stor del av verksamheten som kommunen måste finansiera med skattemedel, generella statsbidrag och utjämning samt räntenetto.

¹¹ År 2005 var den vägda genomsnittliga nettokostnaden för kommunernas egentliga verksamhet 36 601 kronor per invånare.

kommuner och landsting. För landstingen finns även delmodeller för hälso- och sjukvård och befolkningsförändringar.

Kostnadsutjämningen beräknas med hjälp av den s.k. standardkostnadsmetoden. Standardkostnaden för en enskild kommun/landsting anges i kronor per invånare och uttrycker kommunens/landstingets teoretiskt beräknade kostnader – givet att verksamheten bedrivs med en genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet.

En kommun eller ett landsting som har en lägre standardkostnad än den vägda genomsnittskostnaden för riket får i den aktuella delmodellen ett avdrag med ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den egna och rikets standardkostnad. En kommun eller ett landsting som i stället har en standardkostnad som överstiger genomsnittskostnaden för riket får ett tillägg i delmodellen.

Summan av standardkostnaderna för alla delmodeller benämns kommunens eller landstingets strukturkostnad. Om strukturkostnaden är högre än den vägda genomsnittliga strukturkostnaden för riket får kommunen eller landstinget ett bidrag eftersom kommunen/landstinget då anses ha en ogynnsam struktur i relation till övriga kommuner respektive landsting. Om strukturkostnaden är lägre än genomsnittet för landet anses kommunen eller landstinget ha en gynnsam struktur i relation till övriga kommuner respektive landsting och betalar därför en avgift. Storleken på bidragen respektive avgifterna motsvarar skillnaden mellan kommunens/landstingets strukturkostnad och den genomsnittliga strukturkostnaden för riket.

Kostnadsutjämningen finansieras helt inom sektorn

Kostnadsutjämningen är mellankommunal. Storleken på omfördelningen beror dels på de aktuella verksamheternas kostnad, dels på hur stora de strukturella skillnaderna är. År 2006 omfördelar kostnadsutjämningen för kommunerna 4,7 miljarder kronor. 155 kommuner får bidrag, som betalades av övriga 135. För landstingen omfördelas 1,1 miljarder kronor, 11 får bidrag och övriga 9 får betala en avgift.

Kommunerna i södra Sverige betalar mest, främst till Stockholm och Norrlands inland

I kostnadsutjämningen för kommuner sker förenklat en omfördelning från Götaland till Stor-Stockholm och Norrland. Många kommuner i Götaland och Svealand är dock bidragsmottagare. I norra Sverige är det framför allt glesbygdskommunerna i inlandet och övriga mindre kommuner som får stora bidrag, medan kommunerna längs kusten får betydligt mindre i bidrag eller betalar en avgift. När det gäller Stockholmsregionen är Stockholms kommun samt vissa förortskommuner med merkostnader främst inom det sociala området bidragsmottagare. Det är framförallt större städer och förortskommuner som betalar en avgift.

Landstinget i Uppsala betalar mest, och pengarna går främst till Norrland

Landstinget i Uppsala län betalar den största avgiften år 2006. De största bidragen går till Norrlandslandstingen, men även exempelvis landstinget i Stockholm får ett bidrag.

Kostnadsutjämningen har som huvudprincip att utjämning ska ske för all obligatorisk verksamhet

Kostnadsutjämningen avser i stort sett all obligatorisk verksamhet i kommuner och landsting, dvs. den verksamhet som riksdagen bestämt ska bedrivas inom eller finansieras av kommunsektorn. För den frivilliga verksamheten, främst verksamhet inom områdena kultur och fritid, sker ingen utjämning. Verksamhet som nästan helt finansieras med avgifter är också undantagen. Ambitionen är att utjämningen för de verksamheter som omfattas ska avse samtliga strukturellt betingade kostnadsskillnader av större betydelse.

Kostnadsutjämningens delmodeller, faktorer och omfördelning per delmodell

I tabell 2.3 redovisas delmodeller, faktorer och omfördelning i miljarder kronor i kostnadsutjämningen år 2006.

Tabell 2.3 Delmodeller och strukturella faktorer samt omfördelning i miljarder kronor år 2006 i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting

Verksamhet	Strukturella faktorer	Omfördelning, Mdkr
<i>Kommuner</i>		
Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	Åldersstruktur, föräldrarnas förvärvsfrekvens, skattekraft samt befolkningstäthet	3,37
Grundskola och förskoleklass	Åldersstruktur, hemspråk, glesbygd	3,76
Gymnasieskola	Åldersstruktur, programval, bebyggelsestruktur	1,62
Äldreomsorg	Åldersstruktur, könsfördelning, yrkesbakgrund, civilstånd, etnisk bakgrund samt glesbygd	6,16
Individ- och familjeomsorg	* Utrikes födda flyktingar och nära anhöriga, övriga utrikes födda från länder utanför Norden och EU, arbetslösa utan ersättning, ensamstående kvinnor med barn, andel män med låg inkomst samt bebyggelsestäthet.* Barn till ensamstående föräldrar, lagförda ungdomar, barn med utländsk bakgrund, samt kommunens folkmängd.	4,01
Barn med utländsk bakgrund	Barn 0-19 år med utländsk bakgrund	0,45
Befolkningsförändringar	* Befolkningsminskning >2% under senaste 10 åren* Förändring, positiv och negativ, av antalet skolelever* Ersättning för eftersläpning av intäkter vid befolkningsökning	0,96
Bebyggelsestruktur	* Uppvärmning* Gator och vägar* Byggnadskostnader* Glesbygdsspecifika mer kostnader för administration, resor och räddningstjänst	1,31
<i>Landsting</i>		
Hälsa- och sjukvård	Vårdtunga grupper, kön, ålder, civilstånd, sysselsättningsstatus, inkomst samt boendetyper. Tillägg för glesbygd.	1,58
Befolkningsförändringar ¹²	Ersättning för eftersläpning av intäkter vid befolkningsökning	0
<i>Gemensam</i>		
Kollektivtrafik	Gleshet, arbetspendling och tätortsstruktur	1,16

Källa: Skriften Kommunalekonomisk utjämning [2006], Sveriges Kommuner och Landsting, Finansdepartementet,

¹² För närvarande sker ingen omfördelning i denna delmodell, eftersom inget landsting uppfyller kriterierna för ett tillägg.

Som nämnts blir omfördelningen netto för kommunerna 4,7 miljarder kronor och för landstingen 1,1 miljarder kronor. Att omfördelningen netto blir lägre än summan av de omfördelningar per delmodell som redovisas i tabell 2.3 beror på att omfördelningarna delvis tar ut varandra.

Inom individ- och familjeomsorgen omfördelas en relativt stor andel av verksamhetens kostnader. År 2004 omfördelades 18,9 % av kommunsektorns nettokostnader för individ- och familjeomsorg. Övriga delmodeller omfördelade samma år motsvarande mellan 1,1 och 8,2 % av respektive verksamhets nettokostnader (rskr. 2004/05:102).

Strukturbidraget

Strukturbidraget består av de delar i den tidigare kostnadsutjämningen som ansågs vara av regionalpolitisk karaktär och som numera inte ska ingå i kostnadsutjämningen. Strukturbidraget ska stärka kommuner och landsting med en liten befolkning eller problem på arbetsmarknaden. Bidraget bygger på de tidigare standardkostnaderna för näringslivs- och sysselsättningsåtgärder och för ett svagt befolkningsunderlag som ingick i kostnadsutjämningen till och med 2004. Därutöver ingår en kompensation till kommuner och landsting som får minskade intäkter över en viss nivå på grund av förändringarna i utjämningsystemet från 2005. De kommuner som fick en bidragsminskning som översteg 0,56 % av det egna skatteunderlaget får ett strukturbidrag som motsvarar det överskjutande beloppet. Motsvarande belopp för landstingen är 0,28 %.

Strukturbidrag utgår till 94 kommuner och 6 landsting. Bidraget betalas årligen med ett fast belopp i kronor per invånare utan en på förhand given tidsbegränsning. Det går i huvudsak till kommuner i skogslänen och Bergslagen, men även till kommuner i andra delar av landet med svag sysselsättning, bland annat Malmö. Även de tre nordligaste landstingen och tre landsting i Götaland, inklusive Gotlands kommun, med liten folkmängd får strukturbidrag. Strukturbidraget uppgår årligen till 1,5 miljarder kronor för kommunerna och till 0,7 miljarder kronor för landstingen.

Införandebidraget

De kommuner och landsting som fick större negativa förändringar i och med det nya systemet kompenseras med ett temporärt införandebidrag med början år 2005 och med successiv nedtrappning under som mest sex år. Kommuner och landsting med relativt stora negativa förändringar får därigenom en viss tid att anpassa sina kostnader. Bidraget innebär att den årliga intäktsminskningen inte får bli större än 0,08 % av det egna skatteunderlaget för kommunerna och 0,04 % för landstingen. Negativa förändringar utöver 0,56 % av det egna skatteunderlaget överfördes till strukturbidraget. Införandebidraget uppgår år 2006 till 0,8 miljarder kronor för kommunerna och 0,3 miljarder kronor för landstingen.

Regleringsbidrag och regleringsavgift

Med den nya i huvudsak statligt finansierade inkomstutjämningen kommer kostnaderna för inkomstutjämningsbidraget att öka i takt med tillväxten av det kommunala skatteunderlaget, eftersom utjämningsnivåerna utgör 115 respektive 110 procent av det genomsnittliga skatteunderlaget för kommuner respektive landsting. Det innebär att staten på förhand inte kan veta vilken slutsomma blir. Med hänsyn till behovet av att kunna påverka kommunsektorns samhällsekonomiska utrymme och statsfinanserna finns en inbyggd mekanism i utjämningsystemet som kan användas av staten för att påverka den totala bidragsramen till kommuner och landsting. Även förändringar i ansvaret mellan kommunsektorn och staten måste kunna regleras ekonomiskt genom tillämpning av den kommunala finansieringsprincipen.

Om summan av samtliga bidrag minus de inbetalda avgifterna blir lägre än det belopp som riksdagen beslutat tillföra kommunerna och landstingen, får alla kommuner och landsting ett regleringsbidrag som motsvarar mellanskillnaden. Regleringsbidraget beräknas som ett enhetligt belopp per invånare. Om summan av samtliga bidrag minus de inbetalda avgifterna i stället blir högre än det belopp som staten beslutat tillföra, ska mellanskillnaden tas ut i form av en regleringsavgift från kommuner och landsting, som beräknas på samma sätt som regleringsbidraget. År 2006 uppgår regleringsavgiften till 0,2 miljarder kronor för kommunerna och 1,3 miljarder kronor för landstingen.

3 Förslag till organisation för administration och löpande uppföljning av utjämningsystemet

Kapitlet behandlar frågan om hur uppföljningen av den kommunal-ekonomiska utjämningsen ska organiseras och genomföras framöver. Det bör observeras att mina resonemang i det följande bygger på den departementsindelning som gällde före regeringsskiftet hösten 2006.

Mitt förslag i sammanfattning: En ny permanent uppföljningsorganisation inrättas med uppgift att ge underlag till regeringen om den kommunalekonomiska utjämningsen, exempelvis beräkningar, analys och förslag som efter beredning kan ligga till grund för beslut av regeringen eller riksdagen om uppdateringar eller andra förändringar i systemet. Uppdraget att löpande följa upp utjämningsystemet ska läggas på Statskontoret. Statistiska centralbyråns och Skatteverkets nuvarande uppgifter inom den kommunalekonomiska utjämningsen bibehålls oförändrade.

Ett av regeringen utsett särskilt beslutsorgan inom Statskontoret ska besluta om inriktningen och prioriteringarna för myndighetens löpande uppföljning av utjämningsystemet och fatta beslut om de rapporter som ska överlämnas till regeringen. Regeringen kan besluta att beslutsorganets ordförande ska vara Statskontorets generaldirektör, alternativt utse en extern ordförande.

I storleksordningen tre årsarbetskrafter är en rimlig dimensionering för Statskontorets stående uppdrag att löpande följa upp utjämningsystemet. Därtill ska finnas vissa konsultmedel till Statskontorets förfogande. Den löpande uppföljningen av utjämningsystemet ska vara statligt finansierad. Den nya organisationen bör träda i funktion den 1 januari 2008.

3.1 Uppdraget och frågans tidigare behandling

Mitt uppdrag är att överväga och föreslå lämplig organisatorisk lösning för en permanent uppföljning av utjämningsystemet och inriktningen på det fortsatta arbetet efter ett uppbyggnadsskede. I första hand ska prövas att verksamheten läggs i befintlig myndighet.

Planerna på att inrätta en permanent organisation för uppföljning av den kommunalekonomiska utjämningsen ska förstås mot bakgrund av att utjämningsen förutsätter regelbundna översyner och uppdateringar, bl.a. för att förändringar av de faktorer som påverkar utjämningsen ska kunna fångas upp och påverka utfallet av utjämningsen. Hittillsvarande översyner har som regel utförts samlat och med flera års mellanrum, vanligen i parlamentariska utredningar.

Resultatet av översynerna och uppdateringarna har efter beredning och beslut i regering och riksdag implementerats vid ett och samma tillfälle och oftast inneburit stora omfördelningar mellan enskilda kommuner och enskilda landsting. Det har också lett till att förändringarna har åtföljts av beslut om införanderegler, för att förskjuta genomslaget av förändringarna över en längre tid. Ju längre tid som förflyter mellan uppdateringarna desto större förändringar kan uppdateringarna förväntas leda till.

Behovet av en löpande uppföljning av den kommunalekonomiska utjämningsen har berörts av olika kommittéer och i flera propositioner och utskottsbetänkanden. Exempelvis framhåller Utjämningskommittén (SOU 2003:88) att en kontinuerlig uppföljning förbättrar förutsättningarna för att göra uppdateringar när sådana behövs och vid lämpliga tillfällen. Regeringen redovisar i propositionen *Ändringar i det kommunala utjämningsystemet* (prop. 2003/04:155 s. 61-63) bedömningen att utjämningsystemet kontinuerligt bör följas upp och utvärderas och att en permanent organisation med denna uppgift bör tillskapas.

För egen del har jag också noterat att avsaknaden av en permanent organisation för uppföljning av den kommunalekonomiska utjämningsen har resulterat i vissa brister i dokumentationen av de olika delmodellernas uppbyggnad, vilket i vissa fall försvårat dels efterföljande uppföljningar, dels överlämnandet av resultatet av uppföljningarna till SCB, för myndighetens löpande administration av systemet.

Mitt arbete med organisationsfrågan har med utgångspunkt från direktiven i huvudsak inriktats mot överväganden om vilka uppgifter

som bör åligga en ny permanent organisation för uppföljning av utjämningsystemet, vilka krav som bör ställas på den organisation som skulle svara för uppföljningen och slutligen även hur intressenternas inflytande bör garanteras. Utredningen har under arbetets gång haft kontakter med företrädare för de organisationer som i dag främst arbetar med utjämnningen, dvs. SCB, Skatteverket, Finansdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting.

3.2 Nuvarande administration av utjämnningen

I lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och i förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning regleras utjämningsystemet och uppgifterna för berörda myndigheter. SCB beräknar varje år skatteutjämningsunderlag, standardkostnad och strukturkostnad i enlighet med bestämmelserna i lagen. SCB lämnar senast den 1 oktober året före utjämningsåret till varje kommun och varje landsting uppgifter om preliminära bidrag och avgifter i den kommunalekonomiska utjämnningen. SCB lämnar de uppgifter som beräknats enligt förordningens bestämmelser till Skatteverket senast den 10 januari varje år. Skatteverket beslutar senast den 20 januari under utjämningsåret preliminärt om bidrag respektive avgifter för varje kommun och landsting.

En kommun eller ett landsting får senast den 15 februari under utjämningsåret till Skatteverket påtala brister och oriktiga uppgifter i underlaget för beslutet. Skatteverket fastställer bidrag respektive avgifter för varje kommun och landsting senast den 15 april. Avgifter och bidrag avräknas respektive betalas i samband med och på motsvarande sätt som vid utbetalning av kommunalskattemedel. Skatteverkets beslut får överklagas hos regeringen. Skattemyndigheten är för sitt arbete med utjämnningen och för sin prövning av överklaganden i hög grad hänvisad till uppgifterna från SCB.

SCB är sammankallande i en informell arbetsgrupp för den kommunalekonomiska utjämnningen där även Skatteverket, Finansdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting ingår. I arbetsgruppen diskuteras fortlöpande utjämningsystemets administration och diverse operativa tillämpningsfrågor.

I SCB:s löpande uppdrag inom ramen för den kommunalekonomiska utjämnningen ingår att årligen uppdatera beräkningsmodellerna med nya data – i den utsträckning som modellerna enligt regelverket årligen ska uppdateras. För beräkning av inkomstut-

jämningsbidrag och -avgifter krävs en årlig uppdatering av uppgifter om folkmängd och skatteunderlag. För beräkning av kostnadsutjämningsens olika delmodeller behövs exempelvis kommunvisa uppgifter om antalet invånare i olika åldersgrupper, antalet gymnasieelever totalt och med fördelning på olika gymnasieprogram samt ett antal andra uppgifter av skilda slag. Regleringsposten beräknas årligen baserat på föreslagna eller beslutade bidragsramar för kommuner respektive landsting. I vissa fall kan SCB efter anmodan från regeringskansliet få i uppdrag att inhämta data och göra riktade uppdateringar av underlaget gällande volym- eller kostnadsuppgifter. I normalfallet kräver dock större uppdateringar eller mer omfattande förändringar av beräkningarnas olika delar ett utredningsarbete som går utöver SCB:s löpande uppdrag.

Flera kommittéer och expertutredningar har sedan grunden för dagens system lades i och med det system som infördes år 1996 lämnat uppdaterade beräkningar och annat underlag till Finansdepartementet. Förordningen med bilaga revideras varje år.

3.3 Förslag till permanent organisation för löpande uppföljning av den kommunalekonomiska utjämnningen

Nedan presenteras mina överväganden om och mitt förslag till permanent organisation för löpande uppföljning av den kommunalekonomiska utjämnningen.

En ny permanent uppföljningsorganisation inrättas med uppgift att ge beslutsunderlag till regeringen

Allmänt om uppföljningsorganisationen och dess uppgifter

En ny permanent uppföljningsorganisation inrättas med uppgift att ge underlag till regeringen om den kommunalekonomiska utjämnningen. Underlagen kan utgöras av allmän kunskap om hur systemet fungerar eller ha formen av beräkningar som avses ligga till grund för uppdateringar av systemet. Underlagen kan också utgöras av analys och förslag som efter beredning kan ligga till grund för beslut av regeringen eller riksdagen om förändringar i systemet. Den nya organisationen ska således inte fatta egna beslut om utformningen av den kommunalekonomiska utjämnningen, utan endast

besluta om underlag och förslag till uppdateringar eller förändringar.

Uppdraget för den nya uppföljningsorganisationen ska täcka samtliga delar i utjämningsystemet. Uppföljningen ska således omfatta såväl kostnadsutjämningsystemet som inkomstutjämningsystemet men även strukturbidraget, införandebidraget och regleringsposten. Behovet av löpande genomlysning är emellertid störst för kostnadsutjämningsystemet eftersom flera av delmodellerna för utjämningskostnader är komplexa och känsliga för förändringar i samhällsutvecklingen och i den kommunala verksamheten.

Uppgiften för den nya organisationen kompletterar det kontinuerliga arbetet med den kommunalekonomiska utjämningskostnadsutjämningsystemet som bedrivs av SCB och Skatteverket, och förutsätter en samverkan med dessa organ samt med företrädare för kommunsektorn. SCB:s och Skatteverkets nuvarande uppgifter inom den kommunalekonomiska utjämningskostnadsutjämningsystemet bibehålls oförändrade. Den nya organisationen bör vara företrädare i den informella arbetsgruppen för den kommunalekonomiska utjämningskostnadsutjämningsystemet där som nämnts SCB är sammanfattande och Skatteverket, Finansdepartementet samt Sveriges Kommuner och Landsting ingår.

Organisationens arbete ska avrapporteras löpande till regeringen i form av skriftliga rapporter. Organisationens arbetsätt kan liknas vid hur särskilda utredningar i kommittéform arbetar.

Utredningar som kan leda till mer genomgripande förändringar av den kommunalekonomiska utjämningskostnadsutjämningsystemet genomförs naturligen, så som hittills varit fallet, av parlamentariskt sammansatta kommittéer.

Grunduppdraget för uppföljningsorganisationen

Grunduppdraget för den nya permanenta uppföljningsorganisationen ska inrymma löpande uppföljning samt även analys av vissa utvecklingsbehov rörande utjämningskostnadsutjämningsystemet. Sistnämnda deluppdrag motiveras av att det i annat fall skulle krävas att organisationen eller sektorsföreträdarna från kommuner och landsting även vid behov av något mindre analyser vänder sig till regeringen med ett önskemål om att regeringen ger uppföljningsorganisationen i uppdrag att utreda en specifik fråga. En sådan ordning vore opraktisk och tidsödande. Den nya organisationen måste således ha ett visst verksamhetsmässigt och resursmässigt "friutrymme" i fråga

om att initiera och genomföra analyser som ska utgöra underlag för regeringen i frågor om den kommunalekonomiska utjämningen.

Grunduppdraget för den nya uppföljningsorganisationen sammanfaller till stor del med uppdragen till de olika kommittéer som under senare år följt upp den kommunalekonomiska utjämningen och även till min utredning. Närmare beskrivet får uppföljningsorganisationen i uppdrag att:

- Svaret för den löpande uppföljningen och utvärderingen av systemet och säkerställa behovet av dataunderlag för en sådan uppföljning. Om det sker förändringar i kostnadsutjämningsens olika delar eller i systemet i övrigt ingår att följa upp effekterna av förändringarna och skapa metoder för kontinuerlig uppföljning av de nya inslagen i systemet.
- Löpande följa kostnadsutvecklingen i de kommunala verksamheterna samt jämföra utfallet i kostnadsutjämnningen med de faktiska kostnaderna.
- Löpande följa förändringar i samhällsutvecklingen och de kommunala verksamheterna i de delar som har betydelse för utjämningsystemet. I uppgiften ingår exempelvis att bevaka och bedöma om propositioner inom verksamhetsområden som kommuner och landsting ansvarar för innebär förändringar i kommunernas eller landstingens verksamhet som kan aktualisera behov av förändringar i den kommunalekonomiska utjämningen.
- Följa behovet av uppdateringar av kostnadsutjämningsens olika delar samt vid behov lämna förslag till uppdateringar och se till att det tas fram underlag för uppdateringarna.
- Analysera om det finns behov av att förändra olika delar av systemet eller olika delmodeller i kostnadsutjämnningen och vid behov lämna förslag till förändringar till regeringen.
- Analysera om det finns strukturella kostnadsskillnader som inte beaktas i utjämningsystemet samt vid behov lämna förslag till regeringen på hur dessa skillnader kan beaktas i systemet.

Grunduppdraget för den nya permanenta organisationen att löpande följa upp utjämningsystemet inrymmer alltså att ta fram underlag till både uppdatering och utveckling av den kommunalekonomiska utjämningen. Det bör dock påpekas att i det praktiska arbetet finns det inte några bestämda gränser mellan de olika delarna

av uppdraget. Det är naturligt att uppdraget ges en närmare precisering inom ramen för budgetdialogen mellan myndigheten och departementet. Det kan exempelvis vara lämpligt att myndigheten i budgetunderlaget redovisar en flerårsplan över arbetet, där det bl.a. framgår myndighetens förslag till när och med vilken frekvens de olika delarna av systemet ska följas upp. Det bör också etableras former för löpande kontakter mellan Finansdepartementets kommunalekonomiska enhet och uppföljningsorganisationen.

Särskilda uppdrag för uppföljningsorganisationen

Den nya organisationen ska kunna användas av regeringen för särskilda utredningsuppdrag rörande utjämningsystemet som ges via regleringsbrev eller via särskilda regeringsbeslut. De särskilda uppdragen kan exempelvis föranledas av att regeringen uppmärksammat att det kan finnas specifika strukturella kostnadsskillnader som inte beaktas i systemet. För att inte de särskilda utredningsuppdragen från regeringen ska inkräkta på det stående uppdraget krävs att dessa finansieras i särskild ordning.

Den myndighet som får uppdraget att löpande följa upp utjämningsystemet ska också på eget initiativ kunna bestämma att särskilda uppdrag ska utföras inom ramen för den permanenta organisationen, alternativt i samband med budgetdialogen eller i annat sammanhang föreslå regeringen att lägga ett specifikt uppdrag på myndigheten. Den nya uppföljningsorganisationen ska även kunna stödja parlamentariska kommittéer som behandlar den kommunalekonomiska utjämnningen med sekreterar- eller expertmedverkan.

Återrapportering av uppföljningsorganisationens arbete

Den nya permanenta uppföljningsorganisationen bör årligen redovisa resultatet av sina analyser och eventuella förslag till regeringen. Givetvis ska organisationen även ha möjlighet att redovisa delresultat av sitt arbete mellan de årliga redovisningarna. Eventuella särskilda uppdrag avrapporteras vid den tidpunkt som regeringen anger.

Uppdraget att löpande följa upp utjämningsystemet ska läggas på Statskontoret

Mitt arbete med att föreslå en lämplig organisation för att löpande följa upp utjämningsystemet inleddes med att jag ställde upp ett antal kriterier:

- Organisationen bör vara underställd Finansdepartementet.
- Organisationens grunduppdrag bör vara av den karaktären att uppföljning av den kommunalekonomiska utjämningsen inte blir ett främmande inslag.
- Organisationen bör ha sakkompetens inom områden som har relevans för den kommunalekonomiska uppföljningen

Eftersom Finansdepartementet är ansvarigt departement för de kommunalekonomiska frågorna är det en fördel om den nya organisationen för uppföljning av den kommunalekonomiska utjämningsen läggs på en myndighet som sorterar under Finansdepartementet.

Organisationen bör vidare ha ett grunduppdrag och en kultur som medger att uppföljningen av den kommunalekonomiska utjämningsen på ett naturligt sätt kan fhasas in. Exempelvis bör organisationen ha vana att producera beslutsunderlag till regeringskansliet, och inom organisationen bör finnas kännedom om den kommunala självstyrelsen, allmänt kunnande om verksamheten i kommuner och landsting samt helst även upparbetade kontakter i kommunsektorn.

Organisationen bör också förfoga över sakkompetens i specifika frågor som har relevans för den kommunalekonomiska uppföljningen, så att uppföljningen enkelt kan smälta in och dra nytta av myndighetens ledningsresurser och kompetens i övrigt. Inom organisationen bör exempelvis finnas beräkningsteknisk och grundläggande statistisk kompetens, utredningskunnande samt kunskaper om kommunal ekonomi.

Med utgångspunkt från de uppställda kriterierna har jag inför valet av myndighet för den permanenta uppföljningen övervägt flera myndigheter under Finansdepartementet. Jag har slutligen blivit övertygad om att Statskontoret är den myndighet som bäst svarar mot de uppställda kriterierna. Här följer motiveringen till mitt val.

Statskontoret får som ett resultat av den nyligen genomförda översynen av regeringens stabsmyndigheter fr.o.m. årsskiftet 2005/2006 en renodlad roll. I budgetpropositionen (prop. 2005/06:1, UO 2, sid. 35) skriver regeringen om Statskontorets nya uppdrag:

” En utgångspunkt för regeringen i budgetpropositionen för 2005 var att stabsmyndigheterna ska ha tydliga ansvarsområden och därmed stärka den förvaltningspolitiska utvecklingen. Regeringen anser att Statskontoret ska ha ett renodlat utrednings-, uppföljnings- och utvärderingsuppdrag. Statskontoret ska vidare på regeringens uppdrag biträda med underlag för omprövning, effektivisering och styrning av statlig verksamhet.”

Statskontoret är underställt Finansdepartementet och har ett uppdrag i övrigt av den karaktären att uppföljning av den kommunal-ekonomiska utjämningen inte blir ett främmande inslag. Myndigheten har även sakkompetens inom områden som har relevans för den kommunalekonomiska uppföljningen. Statskontoret som myndighet och utredningsorgan är även tillräckligt stort för att medge en viss flexibilitet i resursanvändningen och för att undvika den sårbarhet som kan uppstå om kompetensen i den kommunal-ekonomiska utjämningen finns hos alltför få personer.

Statskontoret har dock lika lite som någon annan förvaltningsmyndighet ett kommunalt verksamhetskunnande som spänner över hela den kommunala sektorn. Statskontoret måste därför vid fullgörandet av uppgiften utbyta information med företrädare för kommunsektorn och med flera andra myndigheter och departement. Statskontoret bör också ha en konsultbudget till sitt förfogande, som medger köp av tjänster inom områden där Statskontoret saknar kompetens eller resurser.

Mitt slutliga val har stått mellan Statskontoret och SCB. Avgörande för valet av Statskontoret har varit att myndigheten är stabsmyndighet med ett renodlat utrednings-, uppföljnings- och utvärderingsuppdrag, och att Statskontoret därmed är en myndighet vars arbetsprocesser och slutprodukter inte är olika kommittéväsandets. SCB ska ha kvar samtliga av de uppgifter som myndigheten utför i dag inom ramen för den kommunalekonomiska utjämningen.

Valet av Statskontoret gör också att sårbarheten blir mindre i och med att SCB:s löpande administration respektive den löpande uppföljningen delas upp på två myndigheter. Därmed skapas naturligen också incitament för en dialog mellan två kompetenta

myndigheter underhand och en viss ömsesidig kvalitetskontroll av beräkningar och annat underlag.

Ett särskilt beslutsorgan inom Statskontoret ska besluta om inriktningen och prioriteringarna för uppföljningen

Ett av regeringen utsett särskilt beslutsorgan inom Statskontoret ska besluta om inriktningen och prioriteringarna för myndighetens löpande uppföljning av utjämningsystemet och fatta beslut om de rapporter som ska överlämnas till regeringen. I beslutsorganet ska ingå företrädare för kommunsektorn och i övrigt personer med goda insikter i utjämningsystemet eller i kommunalekonomiska frågor.

De berörda departementen ska bereda de rapporter som organet fattar beslut om och tillställer regeringen, varför det ter sig naturligt att departementen inte är företrädare i beslutsorganet. Regeringen kan besluta att beslutsorganets ordförande ska vara Statskontorets generaldirektör, alternativt utse en extern ordförande.

Det särskilda beslutsorganet är viktigt för systemets legitimitet. Utjämningsystemet omfördelar medel mellan kommuner och mellan landsting, och det är därför angeläget att kommunsektorns företrädare ges inflytande över det utredningsarbete som ska ligga till grund för fördelningen. Att kommunsektorns företrädare finns med vid framtagandet av beslutsunderlag till regeringen i utjämningsfrågor medför att beslutsunderlaget får förankring i sektorn och är därmed också ämnat att underlätta den fortsatta beredningen av frågorna i regeringskansliet.

Kommunsektorns företrädare liksom även personer med särskild kompetens utanför kommunsektorn kan också via det särskilda beslutsorganet tillföra kunskaper till uppföljningsorganisationen i frågor av betydelse för utjämnningen.

Det kan nämnas att flertalet av de större myndigheterna inom sig har flera olika typer av självständigt beslutande organ. Exempel på sådana myndigheter är Arbetsmiljöverket, Naturvårdsverket, SCB, Sida, Socialstyrelsen, Kammarkollegiet och Banverket.

Jag har övervägt flera alternativ för att tillgodose intressenternas inflytande över uppföljningsorganisationens arbete. Ett alternativ är att inrätta en särskild nämndmyndighet, kopplad till en värmyndighet som står för nämndens kansligöromål. I detta fall skulle nämnden motsvara det ovan föreslagna beslutsorganet, och Stats-

kontoret skulle mycket väl kunna vara värmyndighet för nämndens kansli: Alternativen har således i praktiken stora likheter. Jag har dock sett det som en fördel att mitt förslag inte nödvändiggör inrättandet av en ny myndighet.

Den kommunalekonomiska utjämnningen avser centrala verksamhetsområden i kommuner och landsting. Det är därför viktigt att uppföljningen och utvecklingen av systemet vilar på ett kunskapsområde om dels kommunal ekonomi, dels de verksamheter som avses. Särskilt uppföljningen och utvecklingen av de olika delmodellerna inom kostnadsutjämnningen förutsätter kunskaper inom de områden som är berörda. Det betyder att kunskaper och erfarenheter bl.a. från skola, vård och omsorg kommer att krävas. Det är också viktigt att olika kompetenser kan komma in tidigt i uppföljningsarbetet, och även kan bidra till att initiera de olika uppföljnings- och utvecklingsinsatser, som ska utföras av uppföljningsorganisationen. Jag anser därför att den nya uppföljningsorganisationen inom Statskontoret bör knyta en referensgrupp till arbetet med uppföljningen, bestående av företrädare för Finansdepartementet, berörda fackdepartement och myndigheter samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Dimensioneringen och finansieringen samt tidpunkten för inrättande av den permanenta uppföljningsorganisationen

I storleksordningen tre årsarbetskrafter är en rimlig dimensionering för Statskontorets stående uppdrag att löpande följa upp utjämningsystemet. Därtill ska finnas vissa konsultmedel till Statskontorets förfogande. Den löpande uppföljningen av utjämningsystemet ska vara statligt finansierad. Större uppföljnings- eller utvecklingsinsatser bör finansieras i särskild ordning.

Det är lämpligt att den nya uppföljningsorganisationen tar vid när min utredning avslutas, för att en viss kontinuitet i uppföljningsarbetet ska kunna upprätthållas. Den nya organisationen bör därför träda i funktion den 1 januari 2008.

En rimlig basnivå för budgeten för konsulter för den nya uppföljningsorganisationen är 700 000 kronor per år. Konsultbudgeten ska bl.a. medge framtagande av dataset och beräkningar i samband med att underlag produceras till uppdateringar av olika delmodeller i kostnadsutjämnningen.

Sammantaget kan det årliga resursbehovet för Statskontorets uppdrag att löpande följa upp utjämningsystemet inklusive konsultmedel bedömas uppgå till 4 miljoner kronor uttryckt i 2008 års prisnivå.

Den kommunalekonomiska utjämningsen är ett statligt system och även uppföljningen av systemet bör naturligen vara statligt finansierad. Min utredning har enligt direktiven det explicita uppdraget att föreslå en organisatorisk lösning för en permanent uppföljning av utjämningsystemet, utan att utredningen har förutsättningar att föreslå var medlen ska tas. Det kan konstateras att de arbetsuppgifter som jag föreslår ska ligga på Statskontoret tidigare har utförts av kommittéer och således finansierats av staten via kommittéanslaget.

3.4 Konsekvenser av en övergång till en löpande uppföljning av den kommunalekonomiska utjämningsen

I det följande redovisas min bedömning av konsekvenserna av en övergång till löpande uppföljning av den kommunalekonomiska uppföljningen. Jag menar att löpande uppföljning i flera avseenden förbättrar den kommunalekonomiska utjämningsen, men även att en löpande uppföljning ställer nya krav på aktörerna i systemet.

Med en löpande uppföljning kommer regeringen att kontinuerligt tillföras ett underlag som ger förutsättningar att oftare än hittills genomföra uppdateringar och justeringar av olika faktorer i utjämningsystemet. Det bör leda till en ökad kvalitet i den kommunalekonomiska utjämningsen. Mer frekventa uppdateringar ger en bättre överensstämmelse över tid mellan kommunernas strukturella kostnader och standardkostnader, och de ger samtidigt möjlighet att på ett systematiskt sätt validera och vid behov förbättra och förfina samtliga av de faktorer och parametrar som används vid utjämningsen.

En permanent organisation för den kommunalekonomiska uppföljningen bör dessutom ha goda förutsättningar att förbättra dokumentationen av systemet och att säkerställa databaser och annat material. Det bör även bli enklare att vidmakthålla kompetensen i utjämningsfrågorna och kontinuiteten i övrigt.

En löpande uppföljning av den kommunalekonomiska utjämningsen med åtföljande tätare återrapportering till Finansdeparte-

mentet medför förändrade krav på regeringskansliets beredning av utjämningsfrågorna. Förslag om förändringar i olika delmodeller i utjämningsystemet kommer årligen att behöva beredas i regeringskansliet.

De enskilda utjämningsfrågor som behandlas vid varje tillfälle bör i gengäld som regel leda till mindre omfördelningar mellan kommuner eller mellan landsting, och därmed som enskild fråga bli av mindre betydelse. I vissa fall kommer dock sannolikt den löpande uppföljningen att generera förslag som trots att endast delar av systemet berörs ändå leder till relativt stora omfördelningar.

Min utredning kan ses som den första med löpande uppföljning som grunduppdrag; och avrapporteringen i höstens delbetänkande ger underlag till uppdateringar eller förändringar av delar av systemet, där exempelvis en reviderad delmodell för utjämning av byggkostnader ger upphov till relativt stora omfördelningar mellan enskilda kommuner respektive enskilda landsting.

En förutsättning för att det ska vara möjligt att implementera uppdateringar och mindre förändringar av utjämningsystemet mera frekvent än vad som hittills varit fallet är sannolikt att införanderegler i stor utsträckning kan undvikas. En ordning med täta och överlappande införanderegler skulle antagligen snabbt göra systemet ohanterligt.

4 Förslag till lönekostnadsutjämning

I kapitlet behandlas frågeställningen om strukturella löneskillnader inom kommunsektorn. Först beskrivs uppdraget och frågans tidigare behandling. Därefter redogörs för lönenivåerna i samtliga landsting och kommuner samt hur de utvecklats över tiden från år 1997 fram till år 2005. I det efterföljande avsnittet analyseras om de löneskillnader som finns mellan kommuner och mellan landsting är strukturellt betingade eller om det är andra orsaker som ligger bakom dessa skillnader. I det avslutande avsnittet presenteras mitt förslag till två nya utjämningsmodeller för utjämning av strukturellt betingade löneskillnader, en för kommuner och en för landsting.

Mitt förslag: Två nya delmodeller införs i kostnadsutjämnningen för utjämning av strukturellt betingade lönekostnadsskillnader i kommunsektorn, en för kommunerna och en för landstingen. I delmodellen för kommunerna beräknas de strukturella löneskillnaderna utifrån variabler som avspeglar konkurrensen på närliggande arbetsmarknader, boendekostnaderna på orten och det allmänna arbetsmarknadsläget. I delmodellen för landstingen beräknas de strukturella löneskillnaderna utifrån en variabel som avspeglar konkurrensen på närliggande arbetsmarknader. Uppdateringar av delmodellerna bör lämpligen ske vart femte år. De nya delmodellerna bör tillämpas från och med den 1 januari 2008.

4.1 Uppdraget samt frågans tidigare behandling

Jag har i uppdrag att analysera skillnader i lönenivåer mellan kommuner och mellan landsting i syfte att fastställa om och i vilken grad dessa skillnader är strukturellt betingade. Om skillnaderna i lönenivåer bedöms vara strukturellt betingade ska ett förslag läm-

nas på hur dessa skillnader kan beaktas i utjämningsystemet på ett för enskilda kommuner och landsting opåverkbart sätt.

Frågan om strukturellt betingade löneskillnader har tidigare behandlats av Utjämningskommittén som ansåg att skillnader i lönenivåer inte skulle beaktas i kostnadsutjämnningen. I betänkandet *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn (SOU 2003:88)* konstaterade kommittén att det fanns skillnader i lönenivåer mellan olika regioner men att man inte kunde veta i hur stor utsträckning de höga lönenivåerna, i bland annat flera stockholmskommuner, berodde på hård konkurrens om personal eller om nivåerna var självvalda. Kommittén ansåg det inte heller självklart att skillnaderna i lönenivåer mellan regioner skulle bestå över tiden.

Flera remissinstanser angav i sina remissyttranden över Utjämningskommitténs betänkande att skillnader i lönenivåer borde beaktas i utjämningsystemet medan bl.a. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet ansåg att tillräcklig kunskap saknades för att ta ställning till i vilken utsträckning som löneskillnaderna kunde förklaras av strukturen på arbetsmarknaden, konjunkturen eller andra orsaker.

Regeringen angav i propositionen *Ändringar i det kommunala utjämningsystemet* (prop. 2003/04:155) att det saknades tillräcklig kunskap för att ta ställning till om löneskillnaderna kunde förklaras av strukturen på arbetsmarknaden och att det var viktigt att en eventuell kompensation för höga löner utgår från opåverkbara strukturella faktorer. Regeringen ansåg därför att frågan skulle bli föremål för fortsatt utredning.

4.2 Hur stora är löneskillnaderna mellan landstingen?

Nedan behandlas löneskillnaderna mellan landstingen. Landstingen avhandlas före kommunerna eftersom den metod som utredningen använt är lättare att beskriva utifrån landstingsdata.

De lönedata som ligger till grund för utredningens beräkningar har tagits fram av Sveriges Kommuner och Landsting.

Skillnader i lönekostnader totalt samt per årsarbetare

Högst månadslön per årsarbetare har Stockholms läns landsting och Landstinget i Uppsala län vars medellöner år 2005 uppgick till ca 26 100 respektive knappt 25 400 kronor. Lägsta löner per årsarbetare har landstingen i Södermanland och Dalarna vars medellöner understeg 23 700 kronor. Skillnaden i genomsnittlig månadslön mellan årsarbetare i Stockholms läns landsting och i Landstinget Sörmland uppgår därmed till ca 2 500 kronor. Den genomsnittliga lönen i riket för landstingssektorn uppgick samma år till lite drygt 24 600 kronor per årsarbetare.

Totalt hade alla landsting år 2005 utom Stockholm, Uppsala och Västerbotten en medellön som understeg genomsnittet i riket. Anledningen till att riksgenomsnittet är så högt är att de högre lönerna i landstingen i Stockholm och Uppsala drar upp medellönen i riket då de tillsammans har över en femtedel av alla årsarbetare inom landstingen.

Till en del förklaras löneskillnaderna av att landstingen har olika personalsammansättning. Exempelvis får ett landsting med en stor andel läkare en högre medellön per årsarbetare än om läkarandelen hade varit den för riket genomsnittliga, eftersom läkare har jämförelsevis hög lön.

I den utsträckning skillnaderna i personalsammansättning beror på skilda vårdbehov i befolkningen, så sker en utjämning för dessa skillnader inom ramen för kostnadsutjämningen. Exempelvis behövs en större andel läkare och vissa andra högspecialiserade personalkategorier i ett landsting med fler individer per tusen invånare i behov av slutenvård. På motsvarande sätt sker även mellan kommunerna en utjämning av strukturellt betingade skillnader.

Den genomsnittliga lönen per årsarbetare är som framgår av detta avsnitt inte ett idealiskt mått om man vill studera lönenivåerna i landstingen.

En standardisering av lönerna möjliggör en rättvis jämförelse

För att en jämförelse ska bli rättvis och säkerställa att exempelvis läkarlöner i ett landsting jämförs med just läkarlöner i ett annat landsting och inte med löner för andra personalkategorier måste skillnader i personalsammansättning elimineras. Detta möjliggörs genom att lönerna standardiseras. Följden av en standardisering blir

att alla landsting får samma andel av respektive yrkeskategori. En standardisering har även gjorts för personalens ålder. Detta för att undvika att äldre, mer erfaren och därmed högre avlönad personal jämförs med yngre, mindre erfaren och lägre avlönad personal inom samma yrkeskategori. De löneskillnader som därefter kvarstår kan således inte förklaras med att ett landsting har en högre andel specialiserad personal eller att man anställt mer erfaren personal än andra landsting.

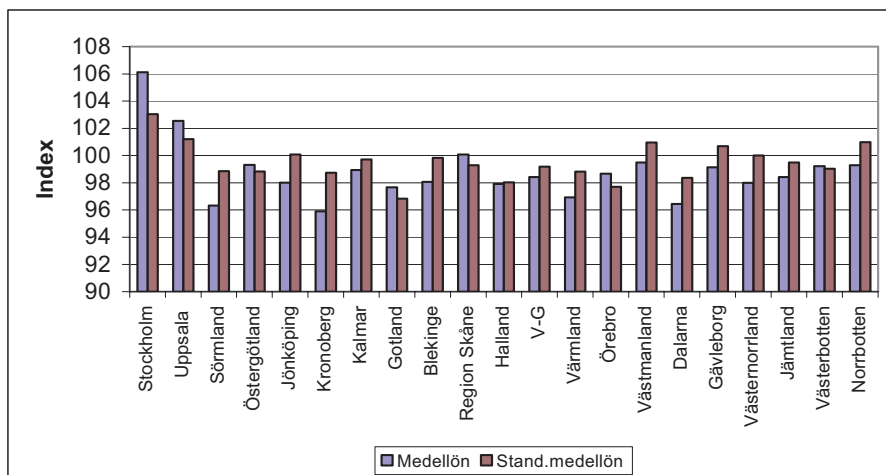
Ett medelvärde över 4 år ökar tillförlitligheten i jämförelsen

Vid en jämförelse baserad på data från enbart ett specifikt år finns alltid risken att siffrorna inte är helt jämförbara på grund av exempelvis retroaktiva utbetalningar eller olika avtalsperioder. Genom att i stället beräkna medelvärdet för en längre period minskar detta problem. Utredningen har studerat lönenivåerna åren 1997-2005. Valet av år har gjorts i samarbete med företrädare för Sveriges Kommuner och Landsting. Den studerade perioden har delats in i två fyraårsperioder; 1997-2000 samt 2002-2005.

Standardiseringen leder till att skillnaderna mellan landstingen minskar

Skillnaden i lönenivåer mellan landstingen blir mindre genom standardiseringen. Det landsting som under perioden 2002-2005 hade den högsta standardiserade lönenivån var Stockholms läns landsting med en medellön på 24 200 kronor, vilket är 1 500 kronor mer än medelvärdet för det landsting som hade lägst medellön.

Diagram 4:1 Medellöner i landsting för perioden 2002-2005, ej standardiserade samt standardiserade för genomsnittlig personal- och åldersstruktur. Riket= index 100

Källa: Egen bearbetning och Sveriges Kommuner och Landsting

Standardiseringen har gjorts genom att landstingens personal har delats in i 13 yrkesgrupper som i sin tur är fördelade på 11 ålderskategorier. Den genomsnittliga lönen för respektive yrkes- och åldersgrupp i respektive landsting har sedan multiplicerats med den genomsnittliga andelen personer per yrkes- och åldersgrupp för samtliga landsting. På detta sätt får samtliga landsting en identisk personalstruktur och blir därmed direkt jämförbara. I de fall observationer saknas, exempelvis om ett landsting inte har en distriktsläkare i åldersgruppen 30-34 har medellönen i riket för distriktsläkare i den aktuella åldern använts.¹

De genomsnittliga månadslönerna i landstingen, efter genomförda standardiseringar, var 18 920 kronor under perioden 1997-

¹ Utredningen har förutom de genomförda standardiseringarna även övervägt att göra ytterligare standardiseringar, främst gällande personalens utbildningsnivå. Det finns dock mycket som tyder på att indelningen i yrkeskategorier till stor del fångar upp skillnader i utbildningsnivå vilket skulle göra standardiseringen överflödig. Att utöver de redan gjorda standardiseringarna införa ytterligare standardiseringar skulle dessutom försvaga materialet avsevärt. Detta gäller inte minst för kommuner då det i många små kommuner skulle saknas alldeles för många observationer. Då avsaknaden av faktiska observationer ersätts med ett medelvärde innebär det med stor sannolikhet att eventuella förändringar av index för små kommuner, vid införandet av fler standardiseringar, enbart till viss del skulle bero på standardiseringarna utan snarare på att de tilldelas fler medelvärden.

2000 och 23 470 kronor under perioden 2002-2005. I de fortsatta delarna av redovisningen är det dessa lönenivåer som utgör jämförelsevärde (index 100) i respektive period. För en utförlig förteckning över respektive landstings löneindex se bilaga 5.

Lönenivåerna under den senaste fyraårsperioden har varit högst i Stockholms läns landsting och i Landstinget i Uppsala län, där lönenivåerna legat 3 % respektive 1,2 % över genomsnittet för landstingen som helhet. Totalt hade 6 landsting en lönenivå som översteg genomsnittet. De övriga fyra var landstingen i Västmanland, Norrbotten, Gävleborg och Jönköping.

I landstingen i Stockholm och Uppsala är det främst sjuksköterskor som har relativt sett höga löner medan det i landstingen i Västmanland, Norrbotten, Gävleborg och Jönköping främst är läkare som uppstår en högre lön än riksgenomsnittet.

De lägsta lönenivåerna återfinns i Gotlands kommun som sjukvårdshuvudman och i Örebro, Halland och Dalarna. De standardiserade lönenivåerna i dessa landsting låg under perioden 2002-2005 mellan 1,6 och 3,2 % under genomsnittet för landstingen som helhet. Det är främst lönerna för administrativ personal och sjuksköterskor som är relativt sett låga i dessa landsting.

Trots att skillnaden i lönenivåer mellan Stockholm läns landsting och landstingen med lägst löner är relativt stor är skillnaderna generellt sett mellan landstingen liten. Enbart 5 av 21 landsting (inkl. Gotlands kommun) uppvisar en lönenivå som avviker med mer än 1,5 % från riksgenomsnittet och enbart 3 avviker med mer än 2 %.

Är lönenivåerna stabila över tiden?

För att få en uppfattning om hur stabila de relativa lönenivåerna är över tiden har utredningen jämfört lönenivåerna under perioden 2002-2005 med perioden 1997-2000. Slutsatsen är att de relativa lönenivåerna i landstingen varit förhållandevis stabila över tiden.

Mellan åren 1997 och 2000 var lönenivåerna högst i landstingen i Norrbotten, Östergötland, Värmland, Stockholm och Västmanland. Norrbottens läns landsting hade ett löneindex på 103,7 och de övriga ett löneindex omkring 101. Totalt hade 8 landsting en lönenivå som låg över och 12 landsting en lönenivå som låg under genomsnittet. Av de 12 hade 9 fortfarande en lönenivå under genomsnittet under perioden 2002-2005. Totalt sett har 13 landsting ett index som är oförändrat alternativt ändrats med högst 1,5 procent-

enheter mellan perioderna. Den största relativa förändringen är att lönenivån i Norrbottens läns landsting sjunkit från index 103,7 till index 101.

4.3 Hur stora är löneskillnaderna mellan kommunerna?

Löneskillnaderna mellan landets kommuner är betydligt större än vad som är fallet mellan landstingen. Skillnaden mellan den kommun som år 2005 hade den högsta lönenivån och den kommun som hade den lägsta är hela 15 procentenheter. Kommuner med ett högt löneläge är i hög grad koncentrerade till storstadsregionerna. Skillnaderna i lönenivåer tenderar att öka över tiden vilket talar emot att löneskillnaderna skulle vara av en övergående natur.

Även de kommunala lönerna har standardiserats

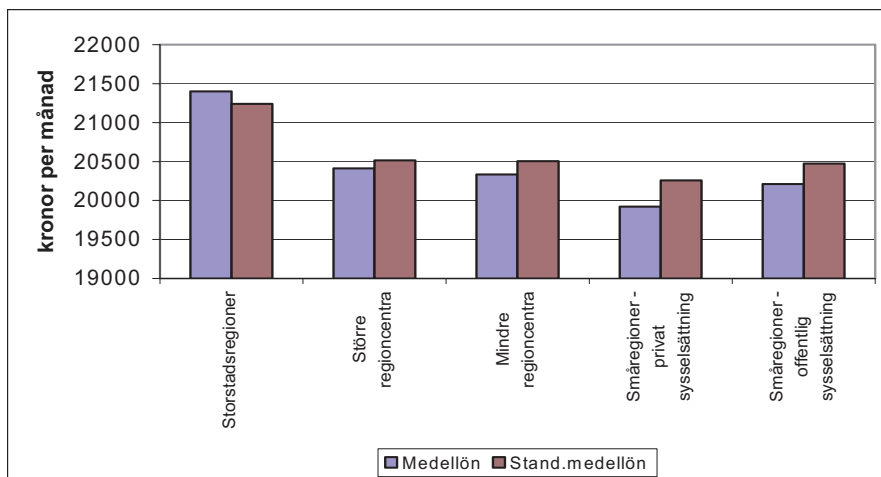
Utredningen har i likhet med den bearbetning som gjordes av lönerna i landstingen även standardiserat de kommunala lönerna. Standardiseringen har gjorts utifrån samma principer som beskrivits ovan men med ett utökat antal yrkeskategorier, 30 stycken, och något färre ålderskategorier, 9 stycken. I de fall som en observation saknas, har utredningen till skillnad från i landstingsmaterialet, inte lagt in den riksgenomsnittliga lönen för den aktuella personalkategorin och åldern utan i stället använt sig av medelvärdet för den regionfamilj som kommunen tillhör.² Att använda det medelvärdet ger en sannare bild av kommunens faktiska löneläge än att använda riksgenomsnittet.

² Regionfamiljerna bygger på Nuteks indelning av kommunerna i arbetsmarknadsregioner inom vilka människor kan bo och arbeta utan att göra alltför tidsödande resor. Arbetsmarknadsregionerna har i sin tur delats in i regionfamiljer utifrån befolkningsstorlek, utbildningsnivå, andelen företagare och tillgängligheten till arbetstillfällen. Det finns totalt 5 regionfamiljer; Storstadsregioner, Större regioncentra, Mindre regioncentra, Små regioner med i huvudsak privat sysselsättning samt Små regioner med i huvudsak offentlig sysselsättning.

Stora skillnader mellan kommunerna

De högsta kommunala lönenivåerna finns i storstadsregionerna. Skillnaderna mellan storstadsregionerna och resterande landet minskar när lönerna standardiseras. De standardiserade lönerna var år 2005 i genomsnitt 2 % högre i dessa kommuner än i riket totalt. Små regioner med i huvudsak privat sysselsättning hade de lägsta lönenivåerna, i genomsnitt 2,6 % under riksgenomsnittet.

Diagram 4:2 Medellöner och standardiserade medellöner i kommunerna 2005 fördelade på regionfamiljer, vägt genomsnitt

Källa: Egen bearbetning och Sveriges Kommuner och Landsting

Spridningen mellan enskilda kommuner är som förväntat betydligt större än mellan grupper av kommuner. Skillnaden mellan den kommun som hade den högsta standardiserade lönen år 2005 (Vellinge) respektive den lägsta (Nordmaling) uppgick till över 15 procentenheter.

För att säkerställa att lönenivåerna är jämförbara och undvika att större avvikelser under enskilda år blir alltför framträdande har utredningen, precis som i analysen av landstingens lönenivåer, delat in de studerade åren in i två fyraårsperioder: 1997-2000 samt 2002-2005. Utifrån denna indelning har utredningen sedan beräknat ett medelvärde för respektive kommun och period. De genomsnittliga lönenivåerna i kommunerna, efter genomförda standardiseringar,

var 16 430 under perioden 1997-2000 och 19 860 under perioden 2002-2005. I de fortsatta delarna av redovisningen är det dessa lönenivåer som utgör jämförelsevärdet (index 100) i respektive period. För en utförlig förteckning över respektive kommuns löneindex se bilaga 3.

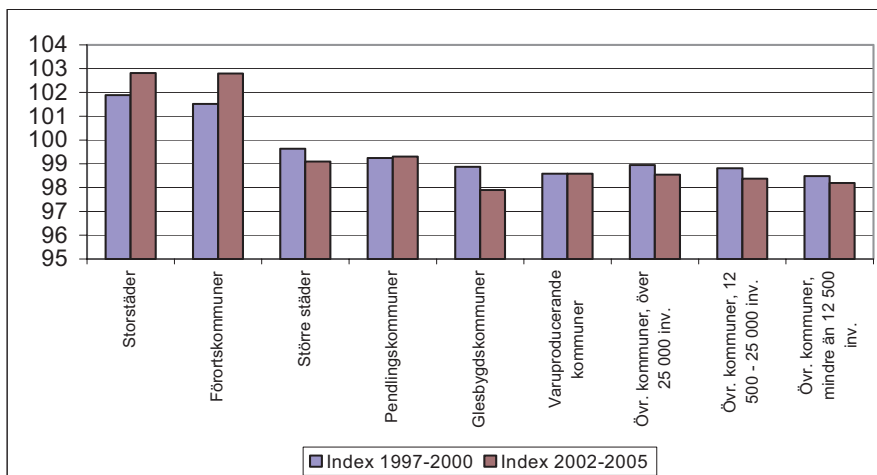
Under perioden 2002-2005 hade 75 av landets totalt 290 kommuner ett index över 100, det vill säga ett löneläge över genomsnittet medan 213 hade ett löneindex under 100. Sammanlagt hade 29 kommuner ett index över 102, och av dessa låg inte mindre än 23 i Stockholms län. Av dessa 23 hade i sin tur 15 ett index på över 104. Högst lönenivå i regionen hade Solna, Stockholm och Nacka som alla hade ett index över 106. De övriga 6 kommunerna som hade ett index över 102 var Vellinge, Lomma, Svedala, Mölndal, Ale och Kiruna.

Bland de kommuner som hade lägst index återfinns bland annat Nordmaling, Hudiksvall och Ockelbo som tillsammans med Ludvika alla hade ett index under 95,5. Skillnaden mellan kommunerna med högst lönenivåer och de med lägst uppgår således till över 10 procentenheter.

Löneskillnaderna inget tillfälligt fenomen

De löneskillnader som fanns under perioden 1997-2000 har inte minskat under perioden 2002-2005. Fler kommuner, framförallt i stockholmsområdet, har tvärtom höjt sina relativa lönenivåer. Samtidigt har det relativa löneläget bland de kommuner som redan tidigare låg under genomsnittet i många fall sjunkit ytterligare. Sammantaget har skillnaden i lönenivåer mellan kommunerna ökat.

Diagram 4:3 Lönenivåer i kommunerna fördelade på kommungrupper 1997-2000 samt 2002-2005. Standardiserade för en genomsnittlig personal- och åldersstruktur. Ovägt genomsnitt. Riket= index 100

Källa: Egen bearbetning och Sveriges Kommuner och Landsting

Under perioden 1997-2000 var det 209 kommuner som hade en lönenivå under genomsnittet, det vill säga ett index under 100. Av dessa hade 192 stycken, hela 92 %, ett index under 100 även i den nästföljande perioden 2002-2005. Av de 78 kommunerna som hade ett index över 100 hade 57 stycken, 73 %, ett index över 100 även i den nästföljande perioden. Bland kommunerna med högst index, över 102, återfanns 17 av de 20 kommuner som fanns där under perioden 1997-2000 även under perioden 2002-2005.

Skillnaderna mellan de kommuner som har högst respektive lägst lönenivåer har ökat under perioden och det finns tecken som tyder på att denna utveckling kan komma att fortsätta. Under perioden 1997-2000 hade 52 kommuner ett index under 98 och 20 kommuner ett index över 102. Under den nästföljande perioden hade ännu fler kommuner, 93 stycken, fått ett index under 98 samtidigt som antalet kommuner med ett index över 102 ökat till 29 stycken. Av de 93 kommuner som hade ett index under 98 hade 90 haft ett index under 100 i den föregående perioden. Av de 29 kommuner som hade ett index över 102 hade samtliga haft ett index över 100 i den föregående perioden.

Kommuner med ett högt löneläge har med andra ord ökat sina löner i snabbare takt än kommuner med ett lågt löneläge. Det tycks således som att löneskillnaderna mellan kommunerna inte är av en övergående natur.

4.4 Beror skillnader i lönenivåer på strukturella faktorer?

Utredningen har konstaterat att det finns relativt stora löneskillnader i kommunsektorn. Enligt min bedömning finns det inget som tyder på att skillnaderna är av en tillfällig, övergående natur utan tvärtom verkar de snarare öka över tiden. Att det finns bestående löneskillnader i kommunsektorn är dock inget skäl i sig för en utjämning. För att det ska vara aktuellt att utjämna för dessa löneskillnader krävs det att de är strukturellt betingade.

Löneskillnaderna är i hög grad strukturellt betingade

Tidigare bestämdes de offentliga lönerna genom centrala avtal. Lönespridningen mellan kommuner och mellan landsting var relativt liten. Det som styrde lönespridningen var framför allt åldersstrukturen, dvs. en kommun med många äldre anställda hade ett högre löneläge än en kommun med flera yngre. Även kallortstillägg i vissa orter påverkade det relativa löneläget.

I dag finns oftast inga normerande siffror, utan avtalen kan vara sifferlösa eller man kan förhandla om ett garanterat minsta utfall. De enskilda kommunerna och landstingen kan därmed i betydligt större utsträckning än tidigare avväga hur mycket man vill betala och till vilka personalgrupper. Den centralt reglerade lönebildningen har således ersatts allt mer av individuell lönesättning i lokala avtal. Effekten av den friare lönesättningen har blivit att kommunerna och landstingen nu i betydligt större utsträckning än tidigare konkurrerar med varandra och med andra sektorer om arbetskraften med hjälp av löneinstrumentet.

Enligt vedertagen teori kan det finnas en rad faktorer som ensamma eller i kombination med andra faktorer avgör vilken lön som arbetsgivaren erbjuder för att attrahera en viss typ av arbetskraft och vilken lön en individ är beredd att acceptera. Exempel på sådana faktorer är individens yrke, utbildning och arbetslivserfarenhet,

kostnadsnivån på orten (framför allt för boende), flytt- och pendlingskostnader, förekomsten av bristyrken, lönen på konkurrerande delarbetsmarknader (exempelvis i den privata sektorn) samt arbetsgivarens lönepolitik eller ambitionsnivå. Vissa av faktorerna ovan är att beteckna som opåverkbara för den enskilda kommunen eller det enskilda landstinget medan andra är direkt påverkbara.

Det saknas emellertid i stor utsträckning för utredningen relevant forskning kring lönebildningen i kommunsektorn. I avsaknad av sådana studier valde därför utredningen att anlita konsultbolaget Mapsec Kb för att göra dels en genomgång av den allmänna teorin kring lönebildning, dels en empirisk studie utifrån individdata, för att analysera om det finns opåverkbara faktorer som kan förklara skillnaderna i lön mellan kommuner och mellan landsting.³ I analysen har man dels studerat strukturvariablernas påverkan på de kommun- och landstingsanställdas löner totalt, dels specialstuderat vissa yrkesgrupper. De grunddata som använts i analysen är sammanställda av SCB och innehåller uppgifter om över 2 miljoner individer varav ca hälften är privatanställda och resten offentligt anställda. Uppgifterna om individernas lön avser inkomståret 2004. Rapporten finns i sin helhet i bilaga 3.

Slutsatserna av studien är att det finns strukturella faktorer som kan förklara löneskillnader mellan kommuner och mellan landsting. Lönen i samma yrke i omgärdande kommuner (eller län för landstingen), lön i samma yrkeskategori i privat sektor samt priset på boende (här uttryckt som medelpriset på småhus i kommunen) är exempel på strukturella faktorer som alla visat sig ha ett tydligt statistiskt samband med lönenivåerna i de olika kommunerna.

Utifrån dessa slutsatser har utredningen anlitat SCB för att ta fram ett antal regressionsmodeller, dels för att få resultaten bekräftade och dels för att få en uppfattning om hur stor del av de faktiska löneskillnaderna som kan vara strukturellt betingade. Vid framtagandet av modellerna har standardiserade löner för respektive kommun och landsting använts. Därigenom har redan på förhand de löneskillnader som har att göra med skillnader i yrkes- eller ålderssammansättning eliminerats.

I arbetet med att ta fram en modell som kan förklara så stor del av de återstående löneskillnaderna som möjligt har SCB testat en rad strukturella faktorer, bland annat medellön i privat sektor, befolkningsförändringar, förvärvsarbetsgrad, medellönen i angränsande

³ Studien har genomförts av nationalekonomerna Helena Svaleryd, fil.dr. och Allan Gustafsson, Ph.D.

kommuner (vid framtagandet av en regressionsmodell för kommunerna) samt köpeskillingen på småhus.

Flera av de studerade faktorerna samvarierar dock med varandra vilket innebär att de fångar upp samma underliggande mekanismer. Det finns exempelvis ett starkt samband mellan medellönerna i privat sektor och köpeskillingen på småhus vilket gör att enbart en av variablerna kan användas i modellen för att resultatet ska kunna anses statistiskt tillförlitligt.

Den modell som använts för att förklara skillnader i lönenivåer mellan kommunerna innehåller följande variabler:

- Medellönen för kommunanställda i angränsande kommuner
- Köpeskillingen på småhus (permanentboende)
- Förvärvsarbetsgrad (andel av befolkningen äldre än 16 år som är förvärvsarbetande)

Annorlunda uttryckt kan man säga att konkurrensen på närliggande arbetsmarknader, boendekostnaderna på orten och det allmänna arbetsmarknadsläget kan förklara en stor del av skillnaderna mellan kommunerna. Modellen kan förklara 62 % av skillnaderna mellan kommunernas standardiserade löner vilket innebär att en stor del av den skillnad som finns kvar, efter det att vi tagit hänsyn till skillnader i yrkes- och åldersstruktur, på aggregerad nivå kan betraktas som strukturellt betingad.

Svårt förklara skillnader i läkarlöner

Att variationen i lönenivåer mellan landstingen är betydligt mindre än mellan kommunerna förklaras bland annat av att läkarna som yrkesgrupp uppvisar ett motsatt mönster jämfört med övriga yrkesgrupper inom landstingen. Läkarlönerna är generellt sett lägre i storstadslandstingen och i övriga landsting med universitetssjukhus. Utredningen har inte utifrån de standardiserade lönerna kunnat ta fram en tillförlitlig regressionsmodell som inkluderat samtliga personalgrupper. I den regressionsmodell som tagits fram har läkarna därför exkluderats. För att skillnader i läkarnas löner inte ska gå förlorad har modellen sedan justerats (se vidare under rubriken Beräkning av tilläggs storlek).

En av orsakerna till att de regionala löneskillnaderna för läkare uppvisar ett annat mönster än motsvarande skillnader för övriga personalgrupper i landstingen kan vara att de föredrar att arbeta för

en lägre lön på sjukhus som ger möjlighet till forskning och därmed en större chans till en framtida karriär snarare än för en högre lön på ett sjukhus där ingen forskning bedrivs. Detta får naturligtvis även till konsekvens att övriga landsting behöver betala en relativt sett högre lön för att kunna attrahera läkare.

Den variabel som använts för att förklara skillnaderna i lönenivåer mellan landstingen (exklusive läkarna) är lönerna i den privata sektorn i länet. Totalt kan den enskilda faktorn förklara nästan 67 % av variationerna.

Sammanfattningsvis kan konstateras att såväl Mapsecs studie som de analyser som utredningen gjort i samarbete med SCB har övertygat mig om att de löneskillnader som finns mellan kommuner och mellan landsting i relativt hög utsträckning kan förklaras av strukturellt betingade faktorer.

4.5 Förslag till införande av två utjämningsmodeller

Förslag och utfall i korthet

Jag anser att en utjämning bör ske för skillnader i strukturellt betingade lönekostnader. Det kommunalekonomiska utjämningsystemet ger i dag en långtgående utjämning av såväl skattekraft som strukturella kostnader. Ambitionen är att så långt det är möjligt fånga upp de strukturella skillnader som finns mellan kommuner och mellan landsting. Givet utformningen av dagens system finns det därför enligt min bedömning goda skäl för att utjämna också för strukturella löneskillnader.

Utjämningsmodellerna, en för kommuner och en för landsting, har utformats med det övergripande syftet att kompensera för merkostnader med anledning av ett påvisat högt strukturellt löneläge. Modellerna ska vara en del av kostnadsutjämnningen. Eftersom syftet är att kompensera kommuner och landsting med höga lönenivåer har jag valt att föreslå att utjämnningen finansieras gemensamt av samtliga kommuner respektive landsting med samma belopp per invånare.

För att utfallet ska vara opåverkligt för den enskilda kommunen/landstinget bör tilläggets storlek i huvudsak bestämmas utifrån de framtagna regressionsmodellerna. Den faktiska standardiserade genomsnittliga lönen för kommunen/landstinget ska dock utgöra ett tak eftersom jag inte finner skäl till att kompensera för en högre

lönenivå än den som kommunen/landstinget faktiskt har. Därmed minimeras risken att enskilda kommuner eller landsting blir överkompenserade. Detta förfarande får i och för sig ses som ett avsteg från de principer som tillämpas i kostnadsutjämningsens övriga delmodeller. Utformningen av mina förslag till framtida uppdateringar bör emellertid säkerställa att det inte blir meningsfullt för enskilda kommuner och landsting att försöka påverka utfallet i lönekostnadsutjämningsen.

I tabellen nedan redovisas de kommuner och de landsting som om förslagen gällt innevarande år skulle fått ett tillägg i respektive modell. I sifferkolumnen längst till vänster redovisas resultaten från regressionsmodellerna omgjort till ett index. I den efterföljande kolumnen redovisas den av utredningen framräknade genomsnittliga standardiserade lönen för respektive kommun och landsting, även den uttryckt i form av ett index. I nästa kolumn presenteras det index som ligger till grund för utjämningsen och som används vid framräkningen av tilläggen. Tilläggens storlek avgörs emellertid inte bara av indexvärdet utan styrs även av kommunen/landstingets standardkostnader. Beräkningen av tillägg och avdrag förklaras mer utförligt nedan.

Tabell 4:1 Kommuner och landsting berättigade till tillägg, utjämningsåret 2006

Kommun/ lands- ting	Regressions Index	Genomsnittliga stan- dardiserade löner Index 2002-2005	Valt index	Tillägg, netto, kr per inv.
Kommun				
Upplands Väsby	103,8	102,2	102,2	229
Vallentuna	102,7	102,5	102,5	321
Österåker	102,2	101,5	101,5	101
Värmdö	105,4	105,3	105,3	855
Järfälla	103,4	104,7	103,4	462
Ekerö	105,0	104,7	104,7	784
Huddinge	104,0	104,2	104,0	605
Botkyrka	102,0	102,2	102,0	210
Salem	102,7	102,6	102,6	359
Haninge	102,8	102,8	102,8	339
Tyresö	104,5	105,4	104,5	712
Upplands-Bro	103,5	104,5	103,5	493

Nykvarn	102,1	104,7	102,1	221
Täby	103,5	105,9	103,5	529
Danderyd	106,4	104,1	104,1	752
Sollentuna	104,6	103,4	103,4	526
Stockholm	104,4	106,3	104,4	684
Södertälje	101,9	102,5	101,9	189
Nacka	105,8	106,2	105,8	1022
Sundbyberg	105,2	104,7	104,7	660
Solna	106,1	106,6	106,1	871
Lidingö	106,4	104,8	104,8	863
Vaxholm	103,3	101,7	101,7	164
Sigtuna	101,7	104,9	101,7	145
Nynäshamn	101,9	103,0	101,9	192
Håbo	101,4	101,6	101,4	76
Knivsta	101,4	102,0	101,4	90
Staffanstorps	101,3	101,8	101,3	68
Vellinge	102,1	107,7	102,1	226
Lomma	101,1	104,6	101,1	35
Svedala	101,1	103,8	101,1	30
Kungsbacka	101,8	101,9	101,8	179
Härnäs	101,5	101,0	101,0	15
Partille	101,6	101,0	101,0	22
Öckerö	101,7	101,9	101,7	157
Göteborg	101,6	102,0	101,6	123
Mölnådal	101,8	102,8	101,8	173
Kungälv	101,4	101,7	101,4	88
Landsting				
Stockholm	102,2	103,0	102,2	178
Uppsala	100,8	101,2	100,8	27
Västmanland	101,4	101,0	101,0	53

Mitt förslag skulle om det gällt innevarande år innebära att 38 kommuner och 3 landsting tilldelats ett lönetillägg. Totalt skulle modellen för kommunerna år 2006 omfördela 1,2 miljarder kronor och modellen för landstingen 360 miljoner kronor. Avdraget för kommunerna skulle uppgå till 186 kronor per invånare och avdraget för landstingen till 55 kronor per invånare.

För en redovisning av samtliga kommuners och landstings tillägg och avdrag se bilagorna 4 och 5.

Beräkning av tilläggs storlek

För att avgöra dels vilka kommuner som ska ha rätt till ett lönetillägg dels tilläggs storlek ska den indexserie användas som baseras på den för kommuner framtagna regressionsmodellen. För landstingen ska en modifierad regressionsmodell användas. Skälet till detta är att regressionsmodellen för landstingen i sin ursprungliga form inte innehåller yrkesgruppen läkare. För att skillnader i läkarlöner mellan landstingen inte ska gå förlorad har utredningen viktat ihop regressionsmodellens framtagna medellöner för övriga personalkategorier med läkarnas faktiska löner. Vid viktningen har medellönerna från regressionen utgjort 89 % och landstingens genomsnittliga standardiserade läkarlöner 11 %. Viktningen utgår från den genomsnittliga personalsammansättningen i riket. Genom detta förfaringssätt tar den slutliga modellen även hänsyn till att många av landstingen ute i landet måste betala relativt sett mer för att attrahera nödvändig läkarkompetens. Att inte ta hänsyn till läkarlöner skulle ha givit de berörda landstingen ett lägre, och troligtvis mindre korrekt, index än vad som nu blir fallet.

För att minimera risken att en kommun eller ett landsting blir överkompenserade ska en kommun eller ett landsting aldrig tilldelas ett indexvärde som överstiger det löneindex som bygger på respektive kommuns genomsnittliga standardiserade medellön för åren 2002-2005. Följden blir att en kommun som i regressionsmodellen har ett index på 103 men ett faktiskt löneindex på 102 tilldelas index 102.

Löneindex ska sedan multipliceras med en justerad standardkostnad. Genom att beräkna tilläggs storlek utifrån standardkostnaderna utgår utredningen från den volym som en kommun bör ha på sin verksamhet givet att den bedrivs med en genomsnittlig ambitions- och effektivitetsnivå. I dagens system antas vid beräkningen av standardkostnaderna att all personal inom verksamhetsområdet har genomsnittlig lön. Syftet med att tillföra en löneutjämningsmodell är således att kompensera kommuner och landsting för avvikelser från genomsnittslönen.

Den justerade standardkostnaden, inklusive personalomkostnader, beräknas för kommunerna genom att standardkostnaderna för de 5 största verksamhetsområdena; Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, Förskoleklass och grundskola, Gymnasieskola, Åldreomsorg och Individ- och familjeomsorg (fördelade på Barn- och ungdomsvård samt Övrig verksamhet) multipliceras med en ge-

nomsnittlig lönekostnadsandel för respektive verksamhetsområde.⁴ Den framräknade justerade standardkostnaden multipliceras sedan med kommunens löneindex för att erhålla ett tillägg per invånare för respektive berättigad kommun.

För landstingen ska den justerade standardkostnaden beräknas genom att standardkostnaden för delmodellen hälso- och sjukvård multipliceras med den genomsnittliga lönekostnadsandelen för hälso- och sjukvården, vilken uppgår till 0,72. Den framräknade justerade standardkostnaden multipliceras sedan med landstingets löneindex, för att precis som i fallet med kommunerna, erhålla ett tillägg per invånare för respektive tilläggsberättigat landsting.

Avgifterna beräknas genom att summan av alla kommuners respektive landstings tillägg divideras med det totala antalet invånare i riket. Avgiften per invånare blir därmed lika stor för alla kommuner respektive landsting.

Uppföljning, uppdatering och genomförande

Jag föreslår att SCB får i uppdrag att årligen beräkna en ny justerad standardkostnad för respektive kommun och landsting, att tillämpas i de nya delmodellerna för utjämning av skillnader i lönekostnader. Detta för att tilläggs storlek ska kunna följa förändringar i kommuners och landstings standardkostnader.

Jag föreslår vidare att den nya permanenta organisationen för uppföljning av utjämningsystemet, statskontoret enligt mitt förslag i kapitel 3, får i uppdrag att löpande följa löneutvecklingen i kommuner och landsting. Däremot föreslår jag ingen automatisk uppdatering av indexserierna. Jag föreslår i stället att Statskontoret vart femte år gör en större översyn av såväl indexvärdena för de faktiska lönenivåerna som regressionsmodellerna. Vid översynen bör förändringar av faktiska lönenivåer ställas i relation till förändringar av regressionernas index, dvs. förändringar i de strukturella variablerna.

Jag vill därmed undvika att enskilda kommuner eller landsting försöker anpassa sin lönebildning för att få ett bättre utfall i lönekostnadsutjämningen. Med mitt förslag ska vid den kommande översynen ett nytt regressionsindex beräknas. Därmed blir de nya

⁴ I utredningens beräkningar är lönekostnadsandelen för Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg 0,81, Förskoleklass och grundskola 0,75, Gymnasieskola 0,68, Äldreomsorg 0,81 och Individ- och familjeomsorg fördelade på Barn- och ungdomsvård 0,79 samt övrig verksamhet 0,38

utfallen för enskilda kommuner och landsting efter genomförda omräkningar svåra att förutse. Då arbetsmarknaden förändras över tid kan det framöver även visa sig att andra strukturvariabler än de som utredningen funnit bättre kan förklara löneskillnaderna i kommunsektorn.

De två nya delmodellerna för löneutjämning bör tillämpas från och med 1 januari 2008.

4.6 Ekonomiska konsekvenser av förslaget

Mitt förslag innebär att 45 kommuner och 4 landsting får ett lönekostnadstillägg. Av dessa är det emellertid 7 kommuner och 1 landsting som, om förslagen tillämpats innevarande år, netto hade fått ett avdrag. Detta beror på att tilläggen är mindre än det avdrag på 186 kronor respektive 55 kronor per invånare som samtliga kommuner och landsting enligt förslaget skulle belastas med. Om förslagen hade gällt innevarande år skulle delmodellerna ha omfördelat 1,2 miljarder kronor mellan kommunerna och 360 miljoner kronor mellan landstingen. Av de 38 kommuner som netto hade fått ett tillägg ligger 25 i Stockholms län, 6 i Västra Götalands län och 4 i Skåne län. Övriga 3 kommuner finns inom pendlingsavstånd från Stor-Stockholm. Höga lönenivåer till följd av strukturella faktorer är således ett problem som gäller storstäderna och dess kringliggande kommuner.

Den kommun som efter avdraget för finansieringen hade fått det största tillägget är Nacka med 1 022 kronor per invånare och den kommun som fått det minsta tillägget är Härryda med 15 kronor per invånare. Störst tillägg av landstingen hade Stockholm läns landsting fått med ett nettotillägg på 178 kronor per invånare. Landstinget i Västmanland hade netto fått ett tillägg på 53 kronor och Landstinget i Uppsala län ett tillägg på 27 kronor per invånare.

4.7 Alternativa modeller för lönekostnadsutjämning

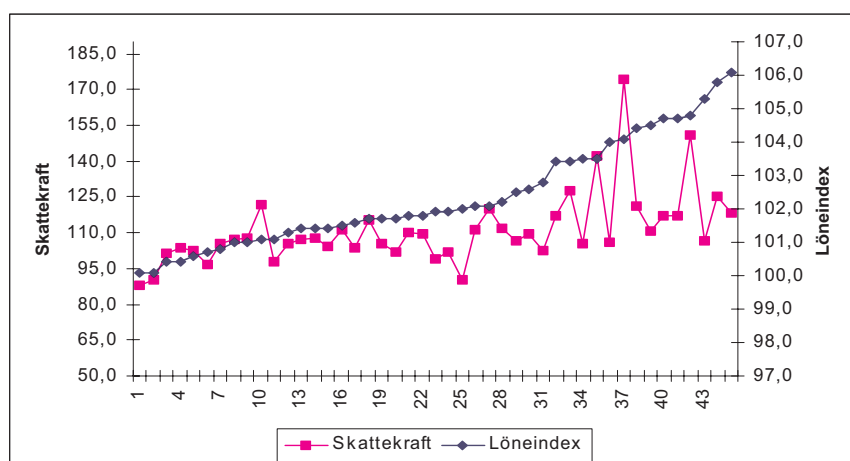
Jag har analyserat olika alternativ för att utjämna av strukturellt betingade löneskillnader. Bland annat har jag övervägt att kompensera kommuner och landsting med ett högt löneläge genom att minska omfördelningen i inkomstutjämningen. Tankegången är att kommuner och landsting med hög skattekraft ofta även har ett

högt strukturellt betingat löneläge för den egna personalen, eftersom dessa kommuner och landsting i allmänhet är belägna i någon av storstadsregionerna. En minskad inkomstutjämning skulle därmed i första hand gynna kommuner och landsting som har ett högt löneläge. Den främsta fördelen med ett sådant system skulle vara dess enkelhet i meningen att det inte behövs någon ny delmodell.

Jag betraktar emellertid nackdelarna med en utjämning via justering i inkomstutjämningen som större än fördelarna. En minskad omfördelning i inkomstutjämningen skulle inte ha samma träffsäkerhet som de av utredningen föreslagna delmodellerna inom ramen för kostnadsutjämningen när det gäller att kompensera för ett högt strukturellt betingat löneläge.

I diagrammet nedan redovisas för kommuner en jämförelse mellan det löneindex som jag föreslagit ska ligga till grund för tilläggen i lönekostnadsutjämningen och de berörda kommunernas skattekraft som andel av medelskattekraften.

Diagram 4.4 Utredningens löneindex för kommuner med löneindex över 100 (i stigande ordning) samt respektive kommuns skattekraft som andel av medelskattekraften

Av diagrammet framgår att kommuner som i den av mig föreslagna modellen visat sig ha likartade strukturellt betingade lönekostnadsnivåer, kan uppvisa stora variationer i skattekraft. En generell justering i inkomstutjämningen som kompensation för lönenivåskillnader skulle därför medföra olika kompensation i kronor per invå-

nare i kommuner med samma strukturellt betingade lönekostnads- skillnad. Många kommuner skulle därmed bli antingen underkom- penserade eller överkompenserade. I vissa fall, då den egna skatte- kraften understiger den genomsnittliga medelskatekraften, blir det till och med så att kommuner med höga strukturella lönekostnader får ett försämrat ekonomiskt utfall i stället för en ekonomisk kom- pensation.

En generell minskning av omfördelningen i inkomstutjämnin- gen leder dessutom till att de kommuner och landsting som har lägst skattekraft får de största negativa ekonomiska förändringarna. Dessa förändringar är på intet sätt relaterade till det strukturella löneläget i kommunen.

En lösning som innebär försök att kompensera kommuner och landsting med höga strukturella lönekostnader via inkomstutjämnin- gen kan i och för sig sägas vara opåverkbar för de enskilda kommunerna och landstingen i den meningen att förändringar i deras lönepolicy inte påverkar storleken av kompensationen i ut- jämningen. Lösningen skulle samtidigt innebära ett avsteg från principen att strukturellt betingade kostnadsskillnader ska kom- penseras via kostnadsutjämnin- gen. Det vore enligt min uppfattning olyckligt att bygga in inslag av kostnadsutjämnin- gen i inkomstutjämnin- gen, eftersom systemets överskådlighet då skulle försämrast.

5 Förslag till reviderad byggkostnadsutjämning

I kapitlet behandlas den del av kostnadsutjämningen som avser strukturellt betingade kostnadsskillnader vid kommunernas investeringar i byggnader och anläggningar.

Mitt förslag: En förändring görs av komponenten för utjämning av byggkostnader i delmodellen bebyggelsestruktur. Utjämningen föreslås baseras på regionala skillnader i lönekostnader för byggnadsarbetare samt skillnader i klimat. Uppföljning och uppdatering av lönestatistiken för byggnadsarbetare bör lämpligen ske vart tredje år. Den nya byggkostnadsutjämningen bör tillämpas från och med den 1 januari 2008.

5.1 Byggkostnadsutjämningens uppbyggnad

Byggkostnadsutjämningen är en av fyra komponenter inom ramen för kostnadsutjämningens delmodell bebyggelsestruktur. Byggkostnadsutjämningen syftar till att utjämna för strukturellt betingade kostnadsskillnader vid nybyggnation och återinvesteringar i kommunala byggnader och anläggningar,¹ exklusive kostnaderna för mark. Anledningen till att kostnaderna för mark inte inkluderas i utjämningen är att kommunerna ofta bygger på egen mark.

Byggkostnadsutjämningen infördes efter förslag i *Strukturkostnadsutredningens betänkande Kostnadsutjämning mellan kommunerna* (SOU 1993:53).

Kommunernas genomsnittliga årliga investeringar i byggnader och anläggningar beräknas uppgå till omkring 2 500 (2 484) kronor per invånare. Det är skattade avvikelser från detta belopp som komponenten utjämnar för.

¹ Med anläggningar avses VA- anläggningar, energianläggningar samt gator och vägar.

Kostnadsutjämningen sker inte med utgångspunkt från de enskilda kommunernas kostnader vid investeringar, eftersom utjämningen ska ske utifrån strukturella och för kommunen opåverkbara faktorer. Statistiken i räkenskapssammandraget över kommunernas investeringsutgifter för byggnader och anläggningar innehåller heller inga volymuppgifter. Det går därför inte att ur statistiken avläsa skillnader i kostnader per kvadratmeter mellan kommunerna.

Standardkostnaden för komponenten byggkostnader beräknas utifrån ett byggkostnadsindex som baseras på skillnader i faktiska byggkostnader per kvadratmeter, exklusive mark, för byggnation av s.k. gruppbyggda småhus mellan olika regioner. Med gruppbyggda småhus avses hus med maximalt två lägenheter som ska försäljas eller upplåtas med bostads- eller hyresrätt.²

Uppgifter om byggkostnader för gruppbyggda småhus hämtas från SCB:s statistik över nybyggnadskostnader för bostadshus. Vid beräkningarna inom ramen för utjämningen grupperas kommunerna i sju regioner:³

- Stor-Stockholm.
- Stor-Göteborg.
- Stor-Malmö.
- Länsregion 1, kustland (Norrlands kustland, exklusive Gävleborgs län).
- Länsregion 1, inland (Norrlands inland, exklusive Gävleborgs län).
- Länsregion 2 (Stockholms län exklusive kommuner i Stor-Stockholm, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Hallands län, exklusive kommuner i Stor-Göteborg, Västra Götalands län exklusive kommuner i Stor-Göteborg, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län).
- Länsregion 3 (Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge och Skåne län exklusive kommuner i Stor-Malmö).

² Småhus som ska bebos av byggherren, egnahem, ingår inte i statistiken.

³ Respektive kommuns inplacering i regioner går att utläsa ur bilaga 7. Vid införandet av byggkostnadsutjämningen överensstämde den regionindelning som användes vid utjämningen med den indelning som SCB använde i den offentliga statistiken över byggkostnaderna, med undantag för länsregion 1 där man i byggkostnadsutjämningen skiljde på kust och inland, medan SCB redovisade regionen som helhet. Från och med år 2005 har SCB utvidgat kretsen kommuner som ingår i Stor-Stockholm, Stor-Göteborg respektive Stor-Malmö, utan att motsvarande förändring har gjorts i byggkostnadsutjämningen.

Relationen mellan kostnaderna i en viss kommun och de genomsnittliga kostnaderna i riket vid byggande av småhus (= index) förutsätts avspegla motsvarande kostnadsrelation för att uppföra kommunala byggnader och anläggningar. När byggkostnadsutjämningen infördes år 1996 baserades utjämningen på ett genomsnitt av faktiska kostnader under perioden 1985-1992.

Från och med år 2000 uppdaterades uppgifterna och baserades på motsvarande underlag för olika regioner under perioden 1993-1997. Det statistiska underlaget för Norrland var begränsat för denna period, vilket inte möjliggjorde en uppdelning på en kust- och en inlandsregion. Därför antogs vid indexberäkningen samma relation mellan kust och inland som före uppdateringen (prop. 1998/99:89).

Från och med år 2005 beräknas index på ett genomsnitt av faktiska kostnader för åren 2001 och 2002 (prop. 2003/04:155). Även denna gång var antalet observationer för länsregion 1 alltför litet. Index för denna region baseras fr.o.m. år 2005 på de kostnadsuppgifter som användes i utjämningen före år 2000. Det har alltså funnit tre olika indexserier för byggkostnadsutjämningen under åren 1996-2005.

Av tabellen nedan framgår index för respektive region under åren 1996-1999, 2000- 2004, respektive 2005 - 2006. Inom parantes anges vilka års kostnadsuppgifter som användes som grund för beräkning av index. I tabellens sista kolumn anges ett uppdaterat index, baserat på kostnadsuppgifter för åren 2003-2004. Sistnämnda indexserie har SCB tagit fram på utredningens uppdrag, som ett referensalternativ till övriga alternativ som prövats av utredningen (antalet observationer har inte medgett en uppdelning av länsregion 1 i kust och inland). Utredningens uppdaterade index, som SCB tagit fram, är således ett räkneexempel som inte tillämpas i den kommunalekonomiska utjämningen.

Tabell 5.1. Index för byggkostnadsutjämningen år 1999-2006, kompletterat med ett beräknat index

Region	Tillämpat index 1996-1999 (1985-1992)	Tillämpat index t.o.m. 2000-2004 (1993-1997)	Aktuellt index, tilläm- pat fr.o.m. 2005 (2001-2002)	Beräknat men ej tillämpat index (2003-2004)
Stor-				
Stockholm	108	106	113	123
Stor-Göteborg	104	101	97	100
Stor-Malmö	94	98	96	100
Länsregion 1				
kust	99	100	99	84
Länsregion 1				
inland	105	106	105	84
Länsregion 2	99	98	94	89
Länsregion 3	99	97	94	87

De kommuner som får de största tilläggen i utjämningen för byggkostnader är fr.o.m. bidragsåret 2005 kommuner i Stor-Stockholm, men även kommunerna i Norrlands inland får tillägg, medan kommuner i övriga regioner får avdrag. Innevarande år omfördelar byggutjämningen drygt 650 miljoner kronor.

En uppdatering av dagens komponent för byggkostnadsutjämning inför innevarande år skulle ha lett till en väsentligt större omfördelning än vad som är fallet i dag – spännvidden i ett uppdaterat index går från 84 till 123.

Kommunerna i Stor-Stockholm skulle med en uppdatering av dagens komponent ha fått ett markant större tillägg än i dag. Där emot skulle de 26 kommunerna i länsregion 1, inland, (Norrlands inland) som i dag har index 105 och alltså får ett tillägg, ha fått index 84 och i stället fått avdrag. Förändringen för dessa norrlandskommuner skulle således ha blivit mycket stor vid en uppdatering av dagens modell. Även övriga kommuner i Norrland exklusive Gävleborg, som i dag har index 99, skulle ha gått från ett tillägg till ett relativt stort avdrag.

Antalet observationer av gruppbyggda småhus är begränsat i hela norrlandsregionen, och särskilt i inlandet. De observationer som trots allt finns ger alltså väsentligt lägre indexvärden än de som tillämpas i dag. Även för övriga regioner skulle en uppdatering av

dagens modell ha lett till förändrade index, om än inte i lika stor utsträckning.

5.2 Utredningens arbete med byggkostnadsutjämnings

I mitt uppdrag ingår att göra en översyn av den regionala indelningen för byggkostnadsutjämnings. Bakgrunden till uppdraget är att den tillämpade indelningen i sju regioner har upplevts som ”trubbig”. Med sju regioner och sju olika indexvärden blir stegen mellan de olika regionerna relativt stora, och de kostnadsvariationer som finns inom respektive region fångas inte upp av utjämnings i önskvärd utsträckning. Ett annat problem är att bostadsbyggandet i vissa regioner har låg omfattning, och att statistiken enskilda år därför baseras på endast ett fåtal observationer, vilket gör att det statistiska underlaget blir osäkert (jfr. ovan).

Mitt arbete inriktades inledningsvis på att göra en mer finfördelad regional indelning till grund för byggkostnadsutjämnings, och på att hitta en lösning som kunde generera ett tillräckligt antal observationer i respektive region. SCB analyserade på utrednings uppdrag möjligheterna till en alternativ regionindelning, och presenterade ett flertal alternativ. För att få ett tillförlitligt statistiskt underlag konstruerade SCB i dialog med utredningen även en ny variabel som förutom gruppbyggda småhus även inrymde flerbostadshus (bostadsrätter och hyresrätter). Utredningen kunde i samarbete med SCB efter analyser av ett flertal alternativ delvis komma till rätta med problemen med en ”trubbig” regionindelning. Antalet observationer per region kunde också förbättras, även om underlaget för flera regioner fortfarande var i minsta laget.

Under utredningsarbetets gång uppmärksammades emellertid att SCB:s statistik över nybyggnadskostnader i olika regioner inrymmer kvalitetsskillnader i byggandet. Det kan förmodas att byggandet sker med högre kvalitet i områden eller regioner där köpkraften är högre och efterfrågan därför större på bostäder med exempelvis dyrare kök, större fönster och i övrigt exklusivare material eller konstruktionslösningar. En del av de regionala skillnaderna i byggkostnader beror alltså sannolikt på kvalitetsskillnader och inte på skillnader i faktorpriser. Detta är ett problem eftersom det inte finns anledning anta att det finns strukturella regionala skillnader som innebär att

vissa kommuner måste bygga med en kvalitet som avviker från den normala.

Mot bakgrund av de förmodade kvalitetsskillnaderna lät utredningen SCB ta fram ett antal alternativ för utjämning där de dyraste respektive billigaste objekten i statistiken exkluderades, dvs. extremvärden rensades bort. Rensningen ledde till att en stor andel av objekten rensades bort i vissa regioner, men det var inte möjligt att avgöra i vilken utsträckning de kvarvarande objekten hade en jämförbar kvalitet med objekt i övriga landet.

För att validera såväl nuvarande byggkostnadskomponent som de olika alternativ som SCB tagit fram gav utredningen konsultföretaget Temaplan AB i uppdrag att analysera regionala kostnadsskillnader i det kommunala byggandet. Temaplan anlät i sin tur företaget Bygganalys AB, som är specialiserade på bl.a. investeringskalkyler för byggnadsinvesteringar, och som har erfarenhet från ett stort antal investeringskalkyler avseende byggnader och anläggningar i olika delar av landet.

Bygganalys utgår från tre faktorer som ger eller kan ge regionala skillnader i produktionskostnader för byggnadsentreprenader: Lönen för byggnadsarbetare, klimat samt arbetsplatsförutsättningar. Kostnaderna för byggnadsmaterial antas inte variera systematiskt mellan olika delar av landet. Företaget hämtar vid kalkyltillfället in uppgifter om den lokalt framförhandlade lönen för byggnadsarbetare. I företagets kalkyl används tre klimatkategorier – en för vardera av riksdelarna Götaland, Svealand och Norrland, som applicerade på investeringsbeloppet ska avspegla de skillnader i kostnader som följer av olika klimat. I sak beror skillnaderna på exempelvis att ett kallare klimat innebär ett ökat behov av isolering, att takstolarna måste vara kraftigare och på ökad energiförbrukning under byggnationen.

Bygganalys fick i uppdrag att kalkylera produktionskostnaderna för en fiktiv standardiserad investering bestående av en förskola på fyra avdelningar, som placerades i fem kommuner, från Luleå i norr till Malmö i söder. Resultatet av kalkylerna blev jämfört med utfallet av den befintliga komponenten för byggkostnadsutjämning en mindre spännvidd i kostnaderna, och även att kostnadsrelationerna mellan kommunerna därutöver förändrades.

Min slutsats är att den variabel som används för att skatta produktionskostnaderna för kommunernas byggnadsentreprenader i respektive region, dvs. variabeln nybyggnadskostnader för gruppbyggda småhus, inte på ett bra sätt speglar de regionala variatio-

nerna i kommunernas byggkostnader. Av allt att döma finns betydande kvalitetsskillnader mellan de bostäder som byggs i olika delar av landet, utan att det finns strukturellt betingade skäl för kommunerna att bygga med motsvarande kvalitetsskillnader. Den ökande spännvidden över tid i de olika indexserierna för byggkostnadsutjämningen beror sannolikt till stor del på att kvalitetsskillnader har uppkommit eller i vart fall ökat i omfattning under senare år. Utredningen har som nämnts med stöd av SCB analyserat möjligheterna att utvidga variabeln gruppbyggda småhus genom att tillföra flerbostadshus, och även analyserat möjligheterna att med en schablonmässig rensning av extremvärden komma till rätta med problemet med skiftande kvalitet i byggandet. Men även i produktionen av flerbostadshus finns av allt att döma regionala kvalitetsskillnader, och effekterna av rensningen är svåra att överblicka.

Problemen med byggkostnadsutjämningen visade sig således gå utöver det problem med den regionala indelningen som från början antogs. Jag valde därför att överge försöken att ändra den nuvarande byggkostnadsutjämnings regionala indelning samt försöken att justera variabeln nybyggnadskostnader. I stället har jag tagit fram en helt ny komponent, med utgångspunkt från skillnader i lönekostnader samt en klimatfaktor, i enlighet med den modell som Byggnadsanalys tillämpar.

5.3 Förslag till ny byggkostnadsutjämning

I det följande presenteras mitt förslag till förändrad byggkostnadsutjämning.

Förslag samt utfall i korthet

Utjämningsen för byggkostnader baseras på två faktorer: byggnadsarbetarlön och klimat. Kommunerna indelas i regioner med länet som bas, med ytterligare uppdelning i Västra Götalands län och Skåne län.

Tabellen nedan visar utfallet av förslaget i form av tillägg/avdrag i kronor per invånare för kommunerna i respektive riksdel/län/region. Observera att regionindelningen är förändrad jämfört med den nu gällande (se vidare nedan) I bilaga 7 redovisas utfallet för samtliga kommuner av en fördelning enligt den föreslagna komponenten samt även en kommunvis jämförelse mellan utfallet av förslaget till

ny och befintlig komponent. Utfallsberäkningarna avser utjämningsåret 2006.

Tabell 5.2. Utfall per invånare för kommuner i respektive riksdel/län/region av förslaget till ny byggkostnadsutjämning, utjämningsåret 2006, kronor per invånare

	Län/region	Lönetillägg/ Avdrag per inv.kr	Klimattillägg/ avdag kr/inv.	Summa per Invånare Kr
Götaland	Östergötland	-39	-31	-70
	Jönköping	-46	-31	-77
	Kronoberg	-62	-31	-93
	Kalmar	-58	-31	-89
	Gotland	-84	-31	-115
	Blekinge	-87	-31	-118
	Övr. Skåne	23	-31	-8
	Stor-Malmö	69	-31	38
	Halland	-80	-31	-111
	Övr. V. Götaland	-62	-31	-93
	Stor-Göteborg	-5	-31	-36
	Svealand	Stockholm	96	9
Uppsala		12	9	21
Södermanland		-37	9	-28
Värmland		-81	9	-73
Örebro		-21	9	-12
Västmanland		-24	9	-15
Dalarna		-50	9	-41
Norrland	Gävleborg	-61	89	28
	Västernorrland	-37	89	52
	Jämtland	-52	89	37
	Västerbotten	13	89	102
	Norrbottnen	-44	89	45

Det största tillägget per invånare går till kommunerna i Stockholms län, och det näst största tillägget per invånare går till kommunerna i Västerbottens län. Det största avdraget får kommunerna i Blekinge län. Det största lönetillägget går till kommunerna i Stockholms län. Det största löneavdraget får kommunerna i Blekinge län. Det största klimattillägget går till kommunerna i norrlandslänen. Störst klimatavdrag får kommunerna i riksdelen Götaland.

Investeringsvolymen

Kommunernas årliga genomsnittliga investeringsvolym i byggnader och anläggningar skattas till 2 500 kronor per invånare. Förslaget innebär på denna punkt ingen förändring mot gällande utjämning.

Den antagna investeringsvolymen om 2 500 kronor per invånare härrör från Strukturkostnadsutredningens betänkande *Kostnadsutjämning mellan kommunerna* (SOU 1993:53). Jag har med stöd av Sveriges Kommuner och Landsting konstaterat att kommunernas investeringar under senare år, enligt uppgifter i räkenskapssammandraget, inte har nått upp till denna nivå. Ett femårsnitt för åren 2000 till 2004 ger knappt 1 900 kronor per invånare och år. Det tycks alltså som om den investeringsvolym som antas i byggkostnadsutjämningen är överskattad med drygt 20 %.

Jag har även tagit del av Sveriges Kommuner och Landstings periodiskt återkommande enkät om kommunernas lokalytor. Den faktiska genomsnittliga lokalytan år 2003 uppgick enligt enkäten till 4,4 kvadratmeter per invånare eller 5,3 kvadratmeter om även inhyrd area inräknas. Svarefrekvensen på enkäten är låg och resultatet bör tolkas med försiktighet. Enkätresultaten indikerar dock att den lokalvolym som kommunerna disponerar överstiger den volym som motsvarar kommunernas eget lokalinnehav med i storleksordningen 20 %. Kommunerna hyr lokaler från både kommunala bolag och externa fastighetsägare.

Givetvis belastas även lokaler som kommunerna hyr med en kapitalkostnad – en kostnad som är beroende av den ursprungliga investeringens storlek. Denna underliggande kostnad utgör en del av den hyra som kommunen får betala. En försiktig slutsats blir att byggkostnadsutjämningen med den antagna investeringsvolymen om 2 500 kronor per invånare i praktiken grovt räknat verkar täcka såväl investeringsutgifterna i det egna lokalbeståndet som de underliggande kapitalkostnaderna i det inhyrda beståndet.

Byggnadsarbetarlönen

Löner för byggnadsarbetare varierar regionalt, och lönen svarar för en stor del av produktionskostnaderna vid en byggnadsentreprenad. Det är därför motiverat att utjämna för lönekostnaderna.

Löneuppgifterna för byggnadsarbetare kommer från SCB, som på utredningens uppdrag tagit fram byggnadsarbetarlöner för åren

2001-2004 per län/region enligt den ovan angivna indelningen. Den ovägda medellönen för byggnadsarbetare åren 2001-2004 i de aktuella regionerna är 22 243 kronor per månad. Månadslönerna per region varierar i intervallet mellan 21 000 kronor (Blekinge län) och 25 075 kronor (Stockholms län). Mätt som ett index blir lönerna i intervallet 94 – 113. Månadslönen för respektive län/region framgår av bilaga 7.

Med stöd av materialet från Byggnalys har utredningen skattat lönekostnadsandelen av den totala investeringen till 40 %. Löneindex har således applicerats på 40 % av den totala investeringsvolymen på 2 500 kr, vilket per invånare ger 1 000 kronor

Klimatfaktorerna

Kostnaderna för en byggnadsentreprenad skiljer sig åt regionalt beroende på skilda klimat. Klimatskillnaderna ger upphov till kostnadsskillnader gällande materialval eller materialåtgång samt arbetstimmar. Det är av den anledningen motiverat att utjämna för klimatrelaterade kostnadsskillnader.

Olika klimatkfaktorer har applicerats på investeringsvolymen, beroende på geografiskt läge – en faktor för vardera riksdelarna Götaland, Svealand och Norrland. Faktorerna är hämtade från det kalkylprogram som används av Byggnalys.⁴ Byggnalys tog fram faktorerna efter att ha analyserat de klimatberoende kravspecifikationerna på byggandet i olika delar av landet som tidigare fanns angivna i de statliga byggnormerna.

Ett klimatindex har beräknats genom att differenserna från medelvärdet av klimatzonerna har multiplicerats med 2 500 kronor. Beräkningen ger en spännvidd mellan de tre klimatzonerna på motsvarande omkring 5 % av investeringsbeloppet.

Jag vill understryka att den indelning av landet i tre klimatzoner med vidhängande klimatkfaktorer som ligger i mitt förslag innebär en väsentlig förbättring jämfört med dagens byggkostnadsutjämning, men att indelningen dock är förhållandevis grov. Jag menar att det är angeläget att Statskontoret inom ramen för det av mig föreslagna uppdraget att löpande följa upp utjämningsystemet (se

⁴ De klimatkfaktorer som appliceras på investeringsutgiften, beroende på geografiskt läge, är 1,034, 1,05 respektive 1,082. Faktorerna motsvaras av klimatzonerna Varm, Kall tempererad och Kall. Zonerna sammanfaller med riksdelarna Götaland, Svealand och Norrland. Faktorerna är hämtade från det kalkylprogram som används av Byggnalys.

kapitel 3) strävar efter att utveckla klimatfaktorerna i byggkostnadsutjämningen ytterligare.

Regionindelningen

Den föreslagna regionindelningen följer SCB:s nya administrativa indelning från den 1 januari 2005 (Geografin i Statistiken – regionala indelningar i Sverige, 2005:2, SCB). Indelningen har länet som bas, med undantag för Västra Götalands län där länet brutits upp i Stor-Göteborg och övriga Västra Götaland, samt Skåne län, där Stor-Malmö brutits ut. Regionerna Stor-Stockholm (numera synonymt med Stockholms län), Stor-Göteborg och Stor-Malmö innehåller var för sig fler kommuner än vad som är fallet i SCB:s tidigare indelning, som fortfarande tillämpas i den befintliga byggkostnadsutjämningen. Kommunernas fördelning på respektive region går att utläsa av bilaga 7.

Regionindelningen innebär alltså att Stockholms län hålls samman, medan de centrala delarna av de övriga storstadsregionerna bryts ut och bildar Stor-Göteborg respektive Stor-Malmö. Det kan nämnas att en jämförelse mellan byggnadsarbetarlöner i Stockholms kommun och motsvarande löner i övriga Stockholms län, som utredningen gjort med stöd av SCB:s lönestatistik, inte ger vid handen att lönerna för byggnadsarbetare är högre i huvudstadskommunen än i länet i övrigt. Däremot visar statistik från SCB som utredningen beställt att det finns löneskillnader för byggnadsarbetare mellan centrum och periferi i de övriga två storstadsregionerna. Det tycks alltså finnas skäl till att hålla samman Stockholms län, men att dela upp Västra Götalands län och Skåne län. SCB:s lönestatistik medger inte en redovisning på kommunnivå av byggnadsarbetarlöner (redovisning på kommunnivå är möjlig endast för ett fåtal stora kommuner).

Heby kommun har i mitt förslag förts till Uppsala län, eftersom Heby byter länsstillhörighet från Västmanlands till Uppsala län fr.o.m den 1 januari 2007.

Uppföljning och uppdatering

Uppföljning och uppdatering av lönestatistiken för byggnadsarbetare bör lämpligen ske vart tredje år. Statskontoret bör inom ramen för det av mig föreslagna uppdraget att följa upp den kommunal-ekonomiska utjämningen (se kapitel 3) ansvara för uppföljningen. Statistiken över byggnadsarbetarlönerna beställs från SCB, och bör avse det vid uppdateringstillfället senast tillgängliga kalenderåret.

5.4 Ekonomiska konsekvenser av förslaget

Förslaget innebär enligt min mening en väsentligt bättre skattning av kommunernas strukturellt betingade kostnader vid investeringar i byggnader och anläggningar än den variabel som används i dag. Som framgått överskattar statistiken över kostnader för gruppbyggda småhus av allt att döma kostnadsskillnaderna mellan kommunerna vid nybyggnation och återinvesteringar i byggnader och anläggningar. Problemet med de stora trappstegen mellan de olika regionerna som finns i dagens utjämning minskar med mitt förslag, i och med att förslaget innehåller fler regioner, och på grund av att den totala spännvidden i kostnader minskar, även om det inte varit möjligt att helt eliminera problemet med trappstegseffekter.

Förslaget innebär en sammanhållen region för kommunerna i Stockholms län samt en utvidgning av antalet kommuner i de övriga två storstadsregionerna, och svarar därmed bättre mot de faktiska kostnaderna i dessa och omgivande regioner än den nuvarande indelningen. De norrländska kommunerna får ett och samma indexvärde per län. Förslaget innebär heller inte med den valda regionindelningen några problem med att få ett statistiskt underlag baserat på ett tillräckligt antal observationer.

Det nya förslaget skulle om det gällt innevarande år ha inneburit en omfördelning på ca 290 miljoner kronor, att jämföra med de dryga 650 miljoner kronor som den befintliga byggkostnadsutjämningen omfördelar. Ett beräknat index på förslagets utfall i kronor per invånare har spännvidden från 95 till 104.

Med en tillämpning av förslaget innevarande år hade de 21 kommunerna i Stockholms län som i befintlig modell tillhör region Stor-Stockholm (med SCB:s tidigare gällande definition av Stor-Stockholm som alltså fortfarande gäller i utjämningsystemet) fått ett tillägg om 105 kronor per invånare, vilket innebär en kraftig re-

duktion i förhållande till det tillägg om 356 kronor per invånare som utgår i dag. Det kan antas att det genomsnittligt byggs bostäder med dyrare materialval etc. i storstadsregionerna, där köpkraften är högre. Den kraftiga reduktionen beror av allt att döma på att den befintliga byggkostnadsutjämningen, med variabeln gruppbyggda småhus, låter kvalitetsskillnader i byggandet slå igenom i prisstatistiken, medan tilläggen/avdragen enligt mitt förslag inte påverkas av kvalitetsskillnader.

Fyra kommuner i Stockholms län: Nykvarn, Södertälje, Norrtälje och Nynäshamn, är i den befintliga modellen placerade i Länsregion 2, och påförs ett avdrag med 116 kronor per invånare. Med mitt förslag behandlas dessa kommuner på samma sätt som övriga kommuner i Stockholms län, vilket alltså medför att de får ett tillägg om 105 kronor per invånare. Utredningens material indikerar att det inte finns anledning att i byggkostnadshänseende göra skillnad mellan olika kommuner inom Stockholms län.

Kommunerna i Uppsala län får ett tillägg med 21 kronor per invånare, i stället för ett avdrag på 116 kronor per invånare i den befintliga utjämningen.

De 26 norrlandskommuner som i nuvarande modell finns i länsregion 1, inland får med mitt förslag i olika utsträckning ett reducerat tillägg. Som framgått ger vare sig den variabel som används i den befintliga byggkostnadsutjämningen efter uppdatering, eller de variabler som jag föreslår en nivå på byggkostnaderna i de aktuella norrlandskommunerna som är i paritet med den som i dag tillämpas. Övriga kommuner i Norrland får tillägg som överstiger de tillägg som påförs i dag, alternativt ersätter de avdrag som påförs i dag.

De kommuner som i den nuvarande byggkostnadsutjämningen förts till Stor-Malmö får ett tillägg på 38 kronor per invånare med det nya förslaget, i stället för ett avdrag på 66 kronor som kommunerna påförs med dagens utjämning. Kommunerna Skurup, Eslöv och Höör tillförs med mitt förslag Stor-Malmö, och får alltså 38 kronor per invånare, att jämföras med ett avdrag på 116 kronor i befintlig modell. Övriga kommuner i Skåne får med mitt förslag ett avdrag på 8 kronor per invånare, att jämföra med ett avdrag på 116 kronor i befintlig modell.

Samtliga av övriga kommuner får med mitt förslag ett avdrag, men ingen av dessa kommuner får ett större avdrag än i dagens modell.

5.5 Vissa frågor som övervägts av utredningen

Jag har vägt argument för och emot att föreslå en utjämning även för landstingens byggkostnader. Jag har vidare övervägt om utjämningen bör utvidgas till att även avse lokalkostnader.

Bör byggkostnadsutjämning införas även för landsting?

De faktorer som genererar strukturellt betingade regionala skillnader i kostnader vid kommunernas nybyggnation och återinvesteringar i byggnader är givetvis giltiga även för landsting. Anledningen till att byggkostnadsutjämning inte tillämpas för landsting är att landstingens byggnadsinvesteringar är väsentligt mindre än kommunernas. I Landstingsekonomiska utredningens betänkande *Inomkommunal utjämning* (SOU 1994:70) framhålls att: ”Strukturella kostnadsskillnader som beror på geografiskt läge i landet, bygg- och uppvärmningskostnader, är så pass små att det inte synes motiverat att beakta dessa i utjämningsystemet.” Utredningen angav att de reinvesteringar som landstingen behövde göra årligen för att hålla byggnads- och anläggningskapitalet intakt uppgick till i storleksordningen 180 kronor per invånare.

Min utredning har med stöd av Sveriges Kommuner och Landsting tagit fram aktuella uppgifter om landstingens investeringar i byggnader och anläggningar. Utredningens beräkning visar att landstingens investeringar i byggnader under åren 2000-2004 uppgått till i genomsnitt 379 kronor per invånare och år. Utredningen har med utgångspunkt från denna investeringsvolym beräknat effekterna av att tillämpa en byggkostnadsutjämning i enlighet med den nya komponent som föreslås för kommunerna även för landsting.

Utredningens beräkning, visar att en utjämning mellan landsting år 2006 skulle ha omfördelat drygt 40 miljoner kronor. Stockholms läns landsting och Norrbottens läns landsting skulle ha fått de största tilläggen per invånare: 16 respektive 15 kronor. Landstinget Blekinge skulle ha fått betala den högsta avgiften med 18 kronor per invånare, följt av Gotlands kommun som sjukvårdshuvudman och Landstinget Halland med en avgift på vardera 17 kronor per invånare.

Jag är inte beredd att föreslå att en byggkostnadsutjämning införas för landsting. Det vore att i onödan komplicera utjämningsystemet att införa en utjämning av en så liten omfattning som det

skulle bli fråga om. Det kan dock finnas skäl att överväga en utvidgad kostnadsutjämning för landsting, där en uppsamling sker av effekterna av flera strukturella faktorer som var för sig har jämförelsevis liten omfattning, men som sammantaget skulle kunna summera till ett större belopp. Exempel på sådana strukturella faktorer är byggkostnader och uppvärmningskostnader. Jag avser att återkomma i denna fråga i utredningens slutbetänkande.

Bör utjämning ske även för lokalkostnader?

I olika sammanhang har under senare år framhållits att den utjämning av investeringsutgifter som sker via byggkostnadsutjämningen borde kompletteras med en utjämning även för lokalkostnader. Regeringen kommenterar i propositionen *Ändringar i det kommunala utjämningsystemet* (prop. 2003/04:155, sid. 34) denna synpunkt på följande sätt: "Skillnader i lokalkostnader beaktas emellertid redan i kostnadsutjämningen för byggkostnader."

Mitt förslag till ny komponent för utjämning av kommunernas investeringar i byggnader och anläggningar vilar som nämnts på antagandet om en genomsnittlig årlig investeringsvolym om 2 500 kronor per invånare, och innebär på denna punkt ingen förändring i förhållande till den befintliga komponenten för byggkostnadsutjämning.

Som framgått tycks den investeringsvolym som antas i byggkostnadsutjämningen vara överskattad med drygt 20 %, och den överskjutande delen verkar i stora drag motsvara volymen inhyrda lokaler. I och med att även inhyrda lokaler i praktiken finns med i underlaget för byggkostnadsutjämningen (se ovan under rubriken *Investeringsvolymen*) kan alltså hävdas att utjämningen för byggkostnader redan beaktar skillnader i *kapitalkostnader* för de inhyrda lokalerna. I kostnadsutjämningsens delmodell *Bebyggelsestruktur* finns även en komponent för utjämning av kommunernas *uppvärmningskostnader*.

Jag är inte beredd att föreslå att en kostnadsutjämning inrättas även för lokalkostnader. Skälet för mitt ställningstagande är att både kapitalkostnader och uppvärmningskostnader, som tillsammans torde svara för en icke obetydlig del av de regionala kostnadskillnaderna för kommunernas lokaler, i praktiken redan är föremål för kostnadsutjämning.

6 Förslag till uppdatering av delmodellen Hälso- och sjukvård

I kapitlet behandlas den del av kostnadsutjämnningen för landsting som avser hälso- och sjukvården.

Nedan lämnas mitt förslag avseende en uppdatering av flertalet av komponenterna i delmodellen hälso- och sjukvård. Jag ämnar återkomma i slutbetänkandet med eventuella förslag rörande delmodellens glesbygdskomponent tillsammans med en samlad översyn av glesbygdskomponenterna inom andra delmodeller i utjämningsystemet. Även de i direktiven särskilt angivna uppdragen rörande hälso- och sjukvården ämnar jag återkomma till i slutbetänkandet. Detta gäller såväl analysen av Gotlands sjukvårdskostnader som kostnadsstrukturen inom psykiatri- och missbrukarvården.

Mitt förslag: En uppdatering görs av kostnadsmatriserna i delmodellen hälso- och sjukvård, baserad på vårdkonsumtionen i Region Skåne år 2004. Även en uppdatering av underlaget för beräkning av antalet HIV-patienter föreslås. De uppdaterade kostnadsmatriserna bör tillämpas från och med den 1 januari 2008.

6.1 Delmodellens införande och uppbyggnad

Den nuvarande delmodellen för kostnadsutjämnning inom hälso- och sjukvården infördes år 2000. Modellen baseras på de förslag som lades fram i Kommunala utjämningsutredningens betänkande, *Kostnadsutjämnning för kommuner och landsting (SOU 1998:151)*. Delmodellen hälso- och sjukvård förändrades i enlighet med förslaget från att vara en regressionsbaserad modell till en matrismodell baserad på sjukvårdsmönstret hos landets invånare. Ett av skälen till förändringen var att matrismodellen ansågs vara mera robust. Underlaget till matrismodellen kan löpande uppdateras utan att modellen i sig påverkas.

Efter förslag som lämnades från Utjämningsdelegationen i betänkandet *Rättvis kommunal utjämning (SOU 2000:127)* gjordes 2002 vissa modifieringar av modellen. Bland annat ersattes befolknings- och kostnadsdata från Malmöhus läns landsting med data från Region Skåne. Genom att använda data för hela Skåne fick man med kostnader både för storstad och för landsbygd.

En ny uppdatering av kostnadsunderlaget beslutades 2004 i enlighet med de förslag som lämnades i Utjämningskommitténs betänkande *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn (SOU 2003:88)*. I samband med detta överfördes komponenten små landsting till det statligt finansierade strukturbidraget.

Delmodellen hälso- och sjukvård är en del av kostnadsutjämnningen mellan landstingen med syfte att utjämna för strukturella kostnadsskillnader inom hälso- sjukvården. Delmodellen består av tre komponenter: en kostnadsmatrix som fångar upp skillnader i faktisk sjuklighet för några vårdtunga sjukdomar som är kostsamma, en annan kostnadsmatrix som fångar upp skillnader i behov utifrån demografiska och socioekonomiska skillnader och en glesbygdskomponent som fångar upp merkostnader till följd av gles bebyggelsestruktur och svagt befolkningsunderlag. Nedan redogörs för de två första komponenterna. Den tredje, glesbygdskomponenten, kommer som tidigare nämnts att behandlas i utredningens slutbetänkande.

Kostnadsmatrisen för vårdtunga grupper

Matrismodellen för vårdtunga grupper omfattar ca 5 % av befolkningen och ca 40 % av de totala kostnaderna för hälso- och sjukvården. Personerna i matrisen är uppdelade efter diagnos, ålder och kön. Totalt omfattar matrisen 96 grupper. Valet av diagnoser som beaktas i modellen har gjorts med utgångspunkt från den indelning i vårdtunga grupper som redovisas i ett betänkande av Kommittén om hälso- och sjukvårdens finansiering och organisation, HSU 2000 (SOU 1996:163). Socialstyrelsen har senare, på uppdrag av Utjämningskommittén, genomfört en översyn av definitionerna av de vårdtunga grupperna. Resultatet blev att korrigeringar gjordes i vissa av diagnosgrupperna.

Diagnosgrupperna som beaktas i modellen är:

- Elakartad tumörsjukdom
- Cerebrovaskulär sjukdom
- Inflammatorisk ledsjukdom
- Artros
- Ischemisk hjärtsjukdom, hjärtsvikt
- Höftfraktur
- Schizofreni
- Övriga psykoser

Åldersindelningarna som används i modellen är 0-19 år, 20-49 år, 50-74 år, 75-79 år, 80-89 år samt 90 år och äldre.

Vid beräkning av standardkostnaderna för de vårdtunga grupperna används antalsuppgifter från Socialstyrelsens slutenvårdsregister samt totala vårdkostnader som baseras på ett underlag från Region Skåne. Anledningen till att det är ett kostnadsunderlag från Region Skåne som används i modellen och inte den genomsnittliga kostnaden i riket är att det inte finns något annat landsting som har en så heltäckande kostnadsstatistik avseende både sluten- och öppenvård på individnivå. Det kostnadsunderlag som ligger till grund för de beräkningar som tillämpas utjämningsåret 2006 är baserat på uppgifter från år 2000.

Antalsuppgifterna för respektive vårdtunga grupp (totalt ca 460 000 personer, 2003) uppdateras varje år. Det är dock inte enbart det senast kända årets antalsuppgifter som används i beräkningarna utan man använder ett medelvärde som beräknas över tre år. Detta görs för att minska risken för slumpmässiga förändringar. En genomsnittlig kostnad per person tas fram i varje grupp indelad efter diagnosgrupp, ålder och kön. Det genomsnittliga antalet individer i varje grupp multipliceras sedan med motsvarande genomsnittskostnad. Inför utjämningsåret 2006 finns det antalsuppgifter fram till och med år 2003. Medelvärdet för antalet personer baseras således på antalsuppgifter för åren 2001-2003.

Utöver ovan beskrivna beräkningar tillkommer en separat beräkning för antalet HIV-patienter som dock är en förhållandevis liten grupp. I modellen uppskattas det totala antalet i landet till ca 3 100 personer. Till skillnad från de övriga diagnostyperna i de vårdtunga grupperna kan inte antalet personer med HIV beräknas utifrån Socialstyrelsens register. Detta beror på att personer med

HIV tillhör den grupp patienter som vårdas utan att registreras med personnummer eller utan angivande av diagnos.

Den framräknade vårdkostnaden (47 200 kr per HIV-patient) som används utjämningsåret 2006 bygger på uppgifter från Stockholms läns landsting och har inte uppdaterats sedan modellen infördes. Inte heller antalsuppgifterna (andel av befolkningen med HIV) har uppdaterats.

Kostnadsmatrisen för komponenten övrig befolkning

De personer som ej kan hänföras till de s.k. vårdtunga grupperna utgör ca 95 % av befolkningen (totalt ca 8,6 miljoner, 2003) och står för ca 60 % av kostnaderna i hälso-och sjukvården. Komponenten övrig befolkning är tänkt att visa hur vårdbehovet, exklusive de vårdtunga grupperna, skiljer sig åt mellan landstingen utifrån demografiska och socioekonomiska skillnader hos befolkningen. Vid beräkning av standardkostnaden delas personerna in i grupper utifrån kön, ålder¹, civilstånd, sysselsättningsstatus, inkomst och boendetyper. Antalet personer inom respektive grupp multipliceras sedan med en framtagen genomsnittlig kostnad som baseras på kostnadsunderlag från Region Skåne. Kostnadsuppgifterna baseras även i detta fall på uppgifter som gällde för år 2000. Befolkningsdata uppdateras årligen den 31 december. För 2006 används befolkningsdata från den 31 december 2003.

6.2 Förslag till uppdatering av kostnadsmatriserna samt underlaget till HIV-beräkningarna

Uppdateringen av kostnadsmatriserna baseras på ett dataunderlag från region Skåne

Det är vårdkonsumtionen i Region Skåne år 2004 som ligger till grund för uppdateringen av kostnadsmatriserna. I underlaget ingår de individer som fanns i länet den 31 december 2003 samt de som flyttade in under 2004. Antalet individer i analysen är 1 191 397.

Den summerade vårdkostnaden i Skåne enligt vårddata från Region Skåne uppgår till drygt 14,4 miljarder kronor, varav 2,4 miljarder avser primärvård och 11,9 miljarder avser specialiserad vård.

¹ Åldersindelningen är nedbrutna på fler undergrupper jämfört med indelningen för vårdtunga personer.

Vårddata fångar upp ca 95 procent av sjukvårdskostnaderna för primärvård och specialiserad vård i Region Skåne. Individuppgifterna från Region Skåne fångar inte in kostnader för övrig sjukvård, exempelvis FoU, administration och laboratorieverksamhet samt kostnader för politisk verksamhet. Kostnaderna baserade på individdata utgör totalt ca 85 procent av de totala kostnaderna.

Tabell 6.1 Kostnader enligt data från region Skåne jämfört med uppgifter från Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) redovisning år 2004, miljoner kronor

	Individdata från Skåne	Enligt SKL redovisning	Andel som fångas in
Primärvård	2 405	2 596	93%
Specialiserad vård	11 952	12 636	95%
Övrigt*	0	1 691	0%
Totalt	14 358	16 923	85%

*Övrig hälso- och sjukvård, politisk verksamhet. Källa: Region Skåne och Sveriges Kommuner och Landsting

Även om underlaget inte direkt fångar upp skillnader i övrig hälso- och sjukvård så används modellen tillsammans med glesbygdsmodellerna för att skatta även dessa kostnader. Kostnadsskillnaderna för de övriga verksamheterna förklaras på ett rimligt sätt av de strukturella faktorer som används för att beskriva skillnader i primärvård respektive specialiserad vård.

Resultatet av uppdateringarna

Nedan redovisas mitt förslag till tillägg eller avdrag som följer av uppdateringarna av kostnadsmatriserna för vårdtunga grupper respektive övrig befolkning. I den uppdaterade delmodellen ingår även effekter av att HIV-beräkningen har uppdaterats, men detta får enbart smärre effekter på utfallet (se avsnittet *Uppdatering av underlaget för beräkning av antalet HIV-patienter*).

I tabellen redovisas i de två första kolumnen utfallet i nuvarande delmodell (M2000) samt utfallet efter det att kostnadsvikterna uppdaterats (M2004). I de två efterföljande kolumnerna redovisas tillägg/avdrag efter det att en uppräknings skett. Uppräkningen innebär att tillägg/avdrag räknats upp för att sammantaget motsvara den totala kostnaden för hälso- och sjukvården i riket 2004 (se vi-

dare nedan). Den femte och sjätte kolumnen visar hur stor del av skillnaden mellan att använda nuvarande delmodell och en uppdaterad delmodell som beror på att vårdstrukturen i landstingen skiljer sig åt mellan åren och hur mycket som beror på att uppräkningsminskar när vårdkonsumtionen för 2004 används som bas. I den sista kolumnen presenteras den totala förändringen för respektive landsting.

Tabell 6.2 Tillägg eller avdrag i utjämningen år 2006 med kostnadsmatriser för år 2000 respektive år 2004 som bas (inkl. uppdaterad HIV-modell). Kronor per invånare

Landsting	Ej uppräknat utfall		Uppräknat utfall		Förändring i Tillägg/Avdrag		
	M2000	M2004	M2000	M2004	struktur	uppräkning	Totalt
Stockholm	-222	-205	-351	-253	17	81	98
Uppsala	-598	-774	-944	-955	-176	164	-12
Södermanland	55	64	86	79	9	-17	-7
Östergötland	-48	-44	-76	-55	4	17	21
Jönköping	-99	-127	-157	-157	-28	28	0
Kronoberg	-276	-402	-436	-496	-126	65	-61
Kalmar	208	207	329	256	-1	-72	-73
Gotlands kommun	-8	-91	-13	-113	-83	-17	-100
Blekinge	56	17	89	21	-39	-28	-67
Skåne	127	139	201	171	11	-41	-30
Halland	-209	-273	-330	-337	-64	57	-7
Västra Götaland	124	172	196	213	48	-31	17
Värmland	16	-36	25	-45	-52	-18	-70
Örebro	60	65	95	81	5	-19	-14
Västmanland	-114	-159	-180	-197	-45	29	-16
Dalarna	86	44	135	55	-41	-39	-81
Gävleborg	275	299	434	370	25	-89	-64
Västernorrland	576	700	909	864	124	-169	-44
Jämtland	-20	-105	-32	-130	-85	-13	-98
Västerbotten	109	98	172	121	-11	-40	-51
Norrbottnen	362	374	572	462	12	-122	-110
Genomsnittlig förändring					67	71	61

Källa: Egen bearbetning och SCB

Det landsting som får det största tillägget i delmodellen efter uppdateringen är Västernorrland som får ett tillägg på 864 kronor per

invånare. Landstinget i Uppsala län får det största avdraget på motsvarande 955 kronor per invånare.

Förändringar som följer av ändrad struktur dvs. av att kostnadsvikterna och befolkningsunderlaget uppdateras leder till att ungefär hälften av landstingen får högre bidrag, medan den andra hälften får lägre bidrag. I tabellerna nedan redovisas de procentuella förändringarna av att kostnadsvikterna uppdateras för komponenterna vårdtunga grupper samt övrig befolkning.

Tabell 6.3 Förändring av kostnadsvikter i komponenten övrig befolkning, kronor per person

Ålder	Matris 2000	Matris 2004	Förändring %
0	10 810	20 386	88,6
1-4	5 468	9 442	72,7
5-9	3 391	4 614	36,1
10-14	3 422	4 257	24,4
15-19	4 302	6 074	41,2
20-24	4 647	5 532	19,0
25-29	5 803	6 773	16,7
30-39	5 718	7 342	28,4
40-49	5 538	6 827	23,3
50-59	6 370	7 671	20,4
60-69	7 709	9 001	16,8
70-74	9 394	11 262	19,9
75-	10 888	12 500	14,8
Totalt	6 086	7 630	25,4

Tabell 6.4 Förändring av kostnadsvikter i komponenten vårdtunga grupper, kronor per person

Ålder	Matris 2000	Matris 2004	Förändring %
0-19	156 766	233 975	49,3
20-49	108 993	132 368	21,4
50-74	85 927	107 755	25,4
75-79	82 321	103 743	26,0
80-89	77 139	98 795	28,1
90-	68 120	93 053	36,6
Totalt	86 488	108 192	25,1

Den genomsnittliga kostnaden är ca 25 procent högre år 2004 jämfört med år 2000, vilket motsvarar en kostnadsökning med ca 6 procent årligen. Den mest påtagliga förändringen är att kostnadsvikten för de yngsta har ökat mer än för övriga åldrar. I den vårdtunga matrisen har även kostnaderna ökat mer än snittet för de allra äldsta, 80 år och uppåt.

Som framgår av tabell 6.2 leder uppdateringen av kostnadsvikterna till att bidragen eller avgifterna förändras med i genomsnitt +/-67 kronor per invånare. Landstinget i Uppsala får den största minskningen (-176 kr/invånare) medan Västernorrland får den största ökningen (+124 kr/invånare).

För att de totala kostnaderna i matriserna ska motsvara den totala kostnaden i riket multipliceras samtliga tillägg och avdrag med kvoten av de totala kostnaderna i riket och de totala kostnaderna i matriserna. Uppräkningen är nästan 60 procent i matrisen som baseras på kostnader från år 2000 (M2000) jämfört med ca 25 procent i den uppdaterade matrisen, som baseras på 2004 års kostnadsstruktur (M2004).²

Den samlade effekten av förslaget leder i genomsnitt till förändringar med +/-61 kronor per invånare. För vissa landsting tar de olika effekterna ut varandra vilket förklarar att totaleffekten är något mindre än för de ingående delarna. Stockholms läns landsting får den mest positiva förändringen, +98 kronor per invånare, som främst beror på en lägre uppräkningsgrad. Norrbotten får den mest negativa förändringen med -110 kronor per invånare. Även den förändringen beror främst på ändrad uppräkningsgrad.

Uppdatering av underlaget för beräkning av antalet HIV-patienter

Under den senaste 18-årsperioden har antalet anmälda fall av HIV-infektioner uppgått till mellan 200-400 personer årligen. I takt med att behandlingsmetoderna successivt förbättrats har dödligheten i AIDS minskat vilket fått till följd att antalet personer som lever med HIV i Sverige ökat för varje år efter 1996 (*Sambällets insatser mot hiv/STI – att möta förändring, SOU 2004:13*).

² En hög procentuell uppräkningsgrad tenderar att förstärka skillnaderna mellan de landsting som får ett tillägg och de som får betala en avgift. För att fördelningen ska vara så rättvis som möjligt är det således angeläget att uppräkningsgraden inte är alltför stor.

Enligt Smittskyddsinstitutet hade ca 6 700 HIV-fall anmälts i slutet av 2004. Av dessa beräknades ca 3 500 vara i livet (*Epidemiologisk årsrapport 2004*). Några exakta siffror över antalet personer som i dag lever och vårdas för HIV finns inte att tillgå. En uppfattning om antalet går emellertid att få genom Svenska infektionsläkarförbundets verksamhetsenkät som anger antalet HIV-infekterade med en vårdkontakt i respektive landsting. Enkäten skickas ut till landstingens infektionskliniker samt ett urval av hudmottagningarna. Enligt företrädare för Svenska infektionsläkarförbundet torde enkäten ge en bra uppskattning av antalet HIV-patienter i landstingen.

Enligt verksamhetsenkäten från Svenska infektionsläkarförbundet fanns det i september 2005 ca 3 760 patienter som levde med HIV. Detta kan jämföras med volymantagandet i delmodellen Hälso- och sjukvård som är ca 3 100. Antalet skattade personer med HIV har i delmodellen Hälso- och sjukvård totalt sett varit relativt konstant över åren vilket beror på att antalet skattade HIV-fall är knutit till befolkningsutvecklingen i åldersgruppen 20-64 år. Mellan åren 1998-2004 ökade befolkningen inom gruppen med mindre än 3 %. Under motsvarande period ökade antalet personer som lever med HIV och har en kontakt med sjukvården med nästan 38 %.

Utredningen har varit i kontakt med Stockholms läns landsting för att få en uppfattning om vårdkostnaden för patienter med HIV. I de underlag som lämnats till utredningen framgår att den kostnadsuppgift som i dag används i utjämningsystemet, 47 200 kronor per patient och år, relativt väl motsvarar den kostnad som landstinget har för vård av dessa patienter.

Med anledning av vad som angetts ovan föreslår jag därför att antalsuppgifterna avseende HIV-patienter i landstingen uppdateras utifrån det underlag som lämnats av Svenska infektionsläkarförbundet. Då enkätsvaren även innehåller patienter som är yngre än 20 år respektive äldre än 65 föreslår jag vidare att hela befolkningsunderlaget ska ligga till grund för beräkningen av antalet HIV-patienter, i stället för att som i dag använda befolkningen i åldrarna 20-64 år.

Mitt förslag innebär att antalet HIV-patienter beräknas till;

- 11 fall per 10 000 invånare i Stockholms läns landsting
- 4 fall per 10 000 invånare i Region Skåne
- 3 fall per 10 000 invånare i landstingen i Västra Götaland, Västernorrland och Västerbotten
- 2 fall per 10 000 invånare i resterande landsting

Totalt sett har uppdateringarna en marginell påverkan på den totala standardkostnaden.

6.3 En jämförelse mellan standardkostnader och faktiska kostnader

I den uppdaterade delmodellen hälso- och sjukvård avviker de beräknade standardkostnaderna i genomsnitt med ca 750 kronor från de faktiska kostnaderna. Totalt sett kan delmodellen, inklusive glesbygd och HIV, förklara 40 % av de faktiska kostnadsvariationerna mellan landstingen.

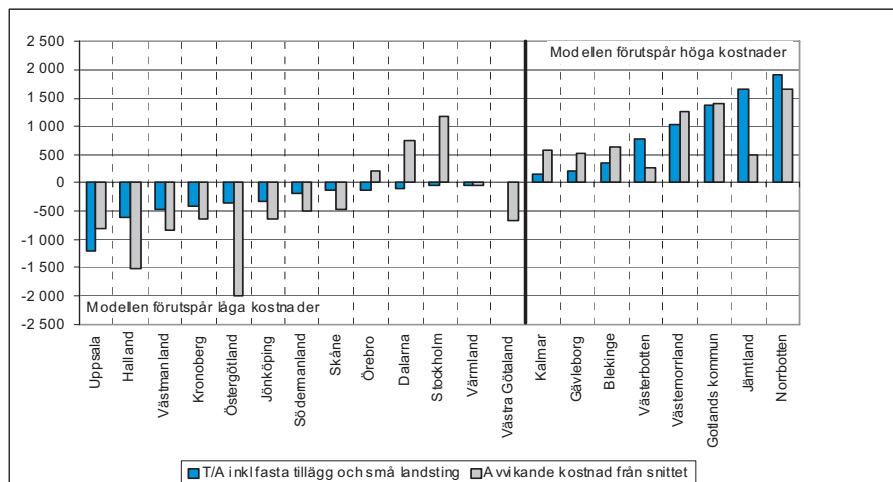
Det är dock inte oproblematiskt att jämföra utfallet i utjämnningen mot faktiska sjukvårdskostnader. Skillnader mellan enskilda landstings faktiska kostnader och standardkostnader kan bero på att enskilda landsting har en ambitions- eller effektivitetsnivå som avviker från genomsnittet, men även andra faktorer kan spela in.

De uppdaterade kostnadsvikterna i delmodellen baseras på data från 2004. Samma år fick Stockholm, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten *fasta tillägg* som gjorde det möjligt för dessa landsting att hålla en högre kostnadsnivå på motsvarande ca 300 – 1 000 kronor per invånare än övriga landsting. Motsvarande effekt hade *tillägget för små landsting* som gick till Kronoberg, Blekinge, Gotland och Jämtland på mellan ca 200 och 1 400 kronor. De fasta tilläggen har sedan 2005 tagits bort, men de negativa effekterna av denna förändring fångas numera delvis upp av strukturbidraget. Tillägget för små landsting, som inte baseras på en modell och som därför vare sig kan utvärderas eller uppdateras, ligger numera i strukturbidraget. År 2004 fanns dock alla dessa komponenter fullt ut och utgjorde en finansieringsgrund för verksamheten.

I diagrammet nedan redovisas hur jämförelsen mellan delmodellen hälso- och sjukvård, kompletterad med fasta tillägg och tillägg

för små landsting, och de faktiska nettokostnaderna för hälso- och sjukvården faller ut.

Diagram 6.1 Tillägg eller avdrag enligt ny beräkning kompletterad med fasta tillägg och små landsting samt avvikelse från genomsnittlig faktisk kostnad år 2004

Följande exempel visar hur diagrammet ska läsas: Landstinget i Uppsala län har bland de lägsta kostnaderna i riket. Under förutsättning att verksamheten i Landstinget i Uppsala län bedrivs med en genomsnittlig ambition och effektivitetsnivå borde emellertid kostnaderna i landstinget, givet dess struktur, vara ännu lägre. Landstinget i Uppsala län får ett avdrag i delmodellen, inklusive fasta tillägg och tillägg för små landsting, på över 1 100 kronor per invånare. Den faktiska nettokostnaden avviker dock inte med 1 100 kronor från genomsnittet i riket, utan med ca 750 kronor.

Störst skillnad mellan utfallet i den kompletterade delmodellen och ett landstings faktiska kostnader gäller Landstinget i Östergötland vars faktiska kostnader är betydligt lägre än de standardkostnader som delmodellen beräknar.

Enligt direktiven ska jag särskilt uppmärksamma Gotlands situation inom hälso- och sjukvården. Jag kan konstatera att det av diagrammet ovan framgår att de faktiska kostnaderna för Gotland uppvisar en god överensstämmelse med den kostnadsstruktur som antas i utjämnningen om hänsyn tas till fasta tillägg och små

lansting. Jag avser emellertid att återkomma i slutbetänkandet med en särskild analys av utfallet i utjämnningen för hälso- och sjukvården på Gotland.

De fasta tilläggen och små landsting bidrar således till att förklara kostnadsskillnaderna mellan landstingen. Tar man hänsyn till dessa komponenter stiger delmodellens förklaringsgrad betydligt från 40 till 54 %.

6.4 Det fortsatta arbetet med delmodellen hälso- och sjukvård

I det följande redogör jag först för utredningens kvarvarande arbete fram till slutbetänkandet avseende arbetet med delmodellen hälso- och sjukvård. Därefter redogör jag för några frågor som rör behovet av fortsatt utveckling av delmodellen.

Utredningens kvarstående arbete med delmodellen hälso- och sjukvård

Jag avser som nämnts att återkomma till den i direktiven utpekade frågan om sjukvårdskostnaderna i Gotlands län i mitt slutbetänkande i anslutning till att jag även behandlar glesbygdskomponenten i delmodellen. Utredningen har inte närmare analyserat situationen för sjukvården på Gotland. Jag har hitintills noterat att Gotlands kommun som sjukvårdshuvudman med den ovan föreslagna uppdateringen (se diagram 6.1) får ett utfall i utjämnningssystemet, inklusive strukturbidraget, som ger en kompensation ungefär i nivå med Gotlands faktiska merkostnader.

Utredningens arbete med direktivens frågeställning om kostnadsstrukturen för psykiatri- och missbrukarvård har påbörjats, och kommer att avrapporteras i slutbetänkandet. En central fråga är om det finns skäl att anta att storstäderna har en tyngre belastning av psykiatri- och missbruk än vad som fångas upp av delmodellen för hälso- och sjukvård. Psykiatri- och missbruksproblematik är i hög grad även en kommunal angelägenhet, varför även delmodellen för individ- och familjeomsorg berörs av analysen.

Behov av att ytterligare utveckla delmodellen hälso- och sjukvård

Jag bedömer att det på sikt är angeläget att bredda underlaget för de uppgifter som används i kostnadsmatriserna i delmodellen för hälso- och sjukvård. Ambitionen bör vara att kostnaderna för hela landets hälso- och sjukvårdskonsumtion inom såväl slutna vård som öppen vård ska ingå i underlaget.

Sedan sjukvårdsmodellen infördes år 2000 har underlaget för beräkningarna utökats från att omfatta gamla Malmöhus läns landsting till att omfatta hela Region Skåne. Motsvarande dataunderlag som finns i Region Skåne finns inte i övriga landet. Även om det i och för sig inte finns något som talar för att kostnaderna för specialiserad sjukvård respektive primärvård för olika patientgrupper i Region Skåne skulle avvika markant från motsvarande kostnader för andra landsting, anser jag att det är angeläget med ett bredare underlag för att öka tillförlitligheten i och legitimiteten för utjämnningen.

Under senare år har det skett en snabb utveckling inom sjukvården. Vissa sjukdomar kan numera till stor del behandlas inom den öppna specialiserade vården utan inskrivning på sjukhus. I delmodellen för hälso- och sjukvård ingår vårdtunga patienter som åtminstone en gång har registrerats i slutenvårdens patientregister. År 2004 fanns det enligt Epidemologiskt centrum (EpC) på Socialstyrelsen ca 470 000 vårdtunga patienter som registrerats i slutenvårdsregistret. Om man utökar definitionen till att omfatta även patienter som någon gång registrerats i den öppna vården vid sjukhus i öppenvårdsregistret ökar antalet vårdtunga patienter med drygt 200 000 till knappt 690 000 individer, vilket motsvarar en ökning med 46 %.

Även om registreringen till öppenvårdsregistret uppenbarligen är omfattande redan i dag, finns det stora skillnader mellan landstingen. Antalet patienter ökar i genomsnitt med ca 46 % när patienter ur vårdtunga grupper som vårdats i den öppna vården inkluderas, men förändringen mellan landstingen spänner mellan en ökning på 16 % och 69 %. Det går dock inte att utvärdera om skillnaderna mellan landstingen beror på att förekomsten av patienter i den öppna vården varierar eller om det är graden av registrering av patienter som varierar.

Med tanke på att det är relativt många patienter som behandlas utanför den slutna vården bör på sikt analyser göras av om det är

relevant att inkludera även öppenvårdsregistret när antalet vårdtunga patienter tas fram. Frågor som bör belysas är exempelvis om det finns kostnadsskillnader mellan patienter som enbart behandlas i den öppna vården jämfört med dem som behandlas i den slutna vården. Utfallet av analysen kan aktualisera en förändring av rangordningen av de vårdtunga diagnoserna och ett behov av skilda matriser för slutna- respektive öppenvård. Skillnader mellan landstingen i registrering av diagnoser i den öppna vården bör också utvärderas.

Jag vill därför understryka att det är angeläget att Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting i det pågående gemensamma arbetet med att förbättra uppföljningen inom hälso- och sjukvården, ger prioritet åt frågan om sjukvårdshuvudmännens registrering av patienter inom öppenvården.

Jag föreslår på annan plats i detta betänkande (se kapitel 3) att Statskontoret ska få i uppdrag att svara för den löpande uppföljningen av den kommunalekonomiska utjämningen. Jag menar att det finns skäl för Statskontoret att inom ramen för myndighetens nya uppföljningsuppdrag i samverkan med berörda departement, företrädare för landstingen, den medicinska professionen, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting prioritera ett utvecklingsarbete av delmodellen hälso- och sjukvård. Statskontoret bör bl.a. pröva förutsättningarna för och behovet av att inkludera registerdata från öppenvården i delmodellen hälso- och sjukvård.

7 Samlade effekter av utredningens förslag samt förslag till nya införanderegler

I det följande redovisas de samlade ekonomiska effekterna av mina förslag. De nedan redovisade beräkningarna visar hur förslagen, om de införts utjämningsåret 2006, hade påverkat bidrag och avgifter i kommuner och landsting jämfört med dagens system. För en mer detaljerad redovisning av utfallet hänvisas till bilagorna 9 och 10. Efter redogörelsen för de ekonomiska konsekvenserna för kommuner och landsting redogörs för mitt förslag till nya införanderegler.

Mitt förslag: Till de kommuner som får ett samlat negativt utfall av mina förslag avseende utjämning av lönekostnader respektive byggkostnader som överstiger 200 kronor per invånare, utges ett temporärt införandebidrag under 2008 för att möjliggöra en anpassning över två år till de föreslagna förändringarna i utjämnings-systemet.

7.1 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Jag har tidigare i delbetänkandet föreslagit att en ny delmodell införs i kostnadsutjämnningen för utjämning av strukturellt betingade lönekostnadsskillnader i kommunsektorn (se kapitel 4). Jag har även föreslagit att en förändring görs av komponenten för utjämning av byggkostnader i delmodellen Bebyggelsestruktur (se kapitel 5).

Den samlade effekten av förslagen till ny utjämning för lönekostnadsskillnader och förändrad utjämning för byggkostnader innebär totalt sett att 36 kommuner får ett positivt utfall av förändringarna medan resterande 254 kommuner får ett negativt utfall. Den största positiva förändringen uppgår till 771 kronor per invånare (Nacka) och den största negativa förändringen uppgår till 307 kronor per invånare (samtliga 8 kommuner i Jämtlands län).

Tabell 7:1 Antal kommuner i olika förändringsintervall före införanderegler

	Förändring kr/invånare	Antal kommuner
Kommuner som får en positiv förändring	600-	4
	400-599	8
	200-399	8
	0-199	16
Kommuner som får en negativ förändring	0-199	228
	200-399	26
	400-599	0
	600-	0

Källa: Egen bearbetning

Av kommunerna med ett positivt utfall är det 16 som får en förändring med mellan 0 och 199 kronor per invånare. Minsta positiva förändringen får Härryda med 20 kronor per invånare. De fyra kommuner som får de största positiva förändringarna får alla över 600 kronor per invånare. Av de kommuner som får ett negativt utfall får den absoluta majoriteten (228 stycken) en negativ förändring som understiger 200 kronor per invånare. De resterande 26 kommunerna får en negativ förändring på mellan 200 och 307 kronor per invånare.

7.2 Ekonomiska konsekvenser för landstingen

Nedan redovisas effekterna av mina förslag rörande införandet av en ny delmodell för utjämning av strukturellt betingade lönekostnadsskillnader (se kapitel 4) samt uppdateringen av delmodellen hälso- och sjukvård (se kapitel 6).

Den samlade effekten av förslagen leder till förändringar med mellan -165 och +278 kronor per invånare. Tre landsting, Stockholm, Västmanland och Uppsala får ett positivt utfall av de föreslagna förändringarna medan övriga 18 får ett negativt utfall, varav hälften får en negativ förändring som understiger 100 kronor per invånare. De resterande landstingen får negativa förändringar med mellan 106 och 165 kronor per invånare.

Tabell 7:2 Förändringar av utredningens förslag, kronor per invånare, utjämningsår 2006

Landsting	Löneutjämning	Hälso-och sjukvård	Sammantagen
	Förändring	Förändring	Förändring kr/inv
Stockholm	178	98	276
Uppsala	27	-12	15
Södermanland	-55	-7	-62
Östergötland	-55	21	-34
Jönköping	-55	0	-55
Kronoberg	-55	-61	-116
Kalmar	-55	-73	-128
Gotlands kommun	-55	-100	-155
Blekinge	-55	-67	-122
Skåne	-55	-30	-85
Halland	-55	-7	-62
Västra Götaland	-55	17	-38
Värmland	-55	-70	-125
Örebro	-55	-14	-69
Västmanland	53	-16	37
Dalarna	-55	-81	-136
Gävleborg	-32	-64	-96
Västernorrland	-55	-44	-99
Jämtland	-55	-98	-153
Västerbotten	-55	-51	-106
Norrbottnen	-55	-110	-165

Största positiva förändringen får Stockholms län landsting med 278 kronor per invånare. Den största negativa förändringen får Norrbottens läns landsting med 165 kronor per invånare. Förändringarna för landstingen är således mindre än förändringarna för kommunerna. Det bör dock observeras att landstingens skatteuttag är cirka hälften så stort som kommunernas. Det innebär att landstingens möjligheter att klara en anpassning till förändringar i utjämningsystemet är i motsvarande mån mindre.

7.3 Införanderegler

När förändringar genomförs i den kommunalekonomiska utjämningen är det inte ovanligt att kommuner och landsting med ett negativt ekonomiskt utfall som överstiger en given nivå ges en viss tid att anpassa sina kostnader. Behovet av införanderegler har bedömts från fall till fall.

De befintliga införandereglerna infördes 2005 och löper till 2010. Införandereglerna innebär att den årliga intäktsminskningen inte får bli större än 0,08 % av det egna skatteunderlaget för kommunerna och 0,04 % för landstingen. Negativa förändringar utöver 0,56 % av det egna skatteunderlaget överfördes till strukturbidraget. De förändringar som följer av de årliga uppdateringarna av beräkningsmodellerna som SCB utför omfattas inte av dessa införanderegler.

Jag har i enlighet med mina direktiv utarbetat ett förslag till organisation för löpande uppföljning av den kommunalekonomiska utjämningen. I anslutning till redovisningen av mitt förslag (se kapitel 3) konstaterar jag att löpande implementeringar av uppdateringar och mindre förändringar av utjämningsystemet sannolikt förutsätter att införanderegler i stor utsträckning kan undvikas. En ordning med täta och överlappande införanderegler kan lätt göra systemet ohanterligt. En viss restriktivitet vid prövningen av behovet av införanderegler är således befogad. Men givetvis måste även fortsättningsvis hänsyn tas till att kommuner och landsting med större negativa förändringar till följd av uppdateringar eller andra förändringar i den kommunalekonomiska utjämningen kan behöva en omställningstid.

För kommunerna innebär mina förslag rörande en ny utjämning för strukturellt betingade lönekostnadsskillnader respektive en förändrad byggkostnadsutjämning att 254 kommuner får ett negativt utfall, beräknat på utjämningsåret 2006, varav 26 kommuner får ett negativt utfall som överstiger 200 kronor per invånare. Som mest uppgår det negativa utfallet för enskilda kommuner till 307 kronor per invånare. Förändringar i denna storleksordning gör det enligt min mening motiverat att aktualisera frågan om införanderegler för ett antal kommuner.

För landstingen innebär mina förslag till ny utjämning för lönekostnadsskillnader och uppdatering av delmodellen hälso- och sjukvård att 18 landsting får ett negativt utfall. De 3 landstingen

med den största negativa förändringen får ett negativt utfall i intervallet mellan 153 och 165 kronor per invånare.

En betydande del av förändringen för landstingen härrör från uppdateringen av delmodellen hälso- och sjukvård. Den största negativa förändringen till följd av denna uppdatering uppgår till 110 kronor per invånare och avser Norrbottens läns landsting. Den nya delmodellen för utjämning av strukturellt betingade lönekostnadskillnader mellan landstingen leder som mest till ett avdrag om 55 kronor per invånare för enskilda landsting.

Jag anser allmänt sett att rena uppdateringar inte annat än i undantagsfall bör aktualisera införanderegler. Förändringarna för landstingen till följd av den nya lönekostnadsutjämningen är relativt begränsade. Min samlade bedömning blir därför att det inte är motiverat med något särskilt införandebidrag för landstingen.

Jag har övervägt att föreslå en kompensation för de kommuner som får större negativa förändringar till följd av mina förslag genom en påbyggnad av de införanderegler som gäller för åren 2005-2010. Jag har dock med hänsyn till att detta skulle innebära en beräkningstekniskt komplicerad lösning bedömt att det inte är önskvärt att nu förändra de befintliga införandereglerna. Att infoga nya införanderegler i de befintliga är inte möjligt att göra utan att ytterligare komplicera modellen och minska transparensen.

Jag föreslår i stället som en enklare och mer överskådlig lösning att de kommuner som får ett negativt utfall som överstiger 200 kronor per invånare ges ett införandebidrag under år 2008 som motsvarar det belopp som överstiger 200 kronor per invånare. Det betyder att dessa kommuner medges en anpassning över två år till de föreslagna förändringarna i utjämningsystemet.

Mitt förslag innebär att ett temporärt införandebidrag utges under ett år (utjämningsåret 2008) för anpassningen till följd av mina förslag, och att dessa regler löper parallellt med befintliga införanderegler.

Det nya införandebidraget kan beräknas kosta totalt cirka 26 miljoner kronor. Jag föreslår att finansieringen av bidraget sker via regleringsposten, vilket innebär ett avdrag på omkring 3 kronor per invånare för samtliga kommuner.

I tabellen nedan redovisas de kommuner som enligt mitt förslag får ett särskilt införandebidrag år 2008. Beräkningen baseras på utfallet av förändringarna i utjämningsystemet, om de hade genomförts år 2006.

Tabell 7.3 Införandebidrag, kronor per invånare

Införandebidrag	
Kommun	kr/inv
Ånge	92
Sollefteå	92
Ragunda	107
Bräcke	107
Krokom	107
Strömsund	107
Åre	107
Berg	107
Härjedalen	107
Östersund	107
Norsjö	42
Malå	42
Storuman	42
Sorsele	42
Dorotea	42
Vilhelmina	42
Åsele	42
Lycksele	42
Arvidsjaur	99
Arjeplog	99
Jokkmokk	99
Överkalix	99
Övertorneå	99
Pajala	99
Gällivare	99
Kiruna	99

Kommittédirektiv

Löpande uppföljning av systemet för kommunalekonomisk utjämning

**Dir.
2005:26**

Beslut vid regeringssammanträde den 3 mars 2005

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare får i uppdrag att löpande följa upp det system för kommunalekonomisk utjämning som infördes den 1 januari 2005.

Sammanfattningsvis skall utredaren

- svara för en löpande uppföljning och utvärdering av systemet och säkerställa behovet av dataunderlag för en sådan uppföljning,
- följa upp förändringar i inkomstutjämningen och i kostnadsutjämningens olika delar och skapa metoder för en sådan uppföljning,
- löpande följa verksamhets- och kostnadsutvecklingen i de kommunala verksamheterna,
- löpande följa förändringar i samhällsutvecklingen och i de kommunala verksamheterna i de delar som har betydelse för utjämningsystemet, samt
- följa behovet av uppdateringar av kostnadsutjämningens olika delar och vid behov lämna förslag till uppdateringar.

Dessutom skall utredaren analysera om det finns strukturella kostnadsskillnader som inte beaktas i utjämningsystemet. Därvid bör analyser av löneutvecklingen i kommuner och landsting och en översyn av den regionala indelningen för byggkostnadsfaktorn prioriteras. Äldreomsorgsmodellen bör följas upp bl.a. utifrån ett könsperspektiv. Hälso- och sjukvårdsmodellen och andra delar av landstingens ansvarsområde bör analyseras ytterligare.

Slutligen skall utredaren överväga och föreslå lämplig organisatorisk lösning för en permanent uppföljning av utjämningsystemet

och inriktningen på det fortsatta arbetet efter ett uppbyggnads-skede. I första hand skall prövas att verksamheten läggs i befintlig myndighet.

Bakgrund

Ett nytt statsbidrags- och utjämningsystem infördes 1996

Ett nytt statsbidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting infördes den 1 januari 1996 (prop. 1995/96:64, bet. 1995/96:FiU5, rskr. 1995/96:116). Systemet utformades som två separata delsystem, ett för kommuner och ett för landsting, men med likartad uppbyggnad. Den principiella uppbyggnaden av systemet, som bestod av inkomstutjämnning, kostnadsutjämnning, generellt statsbidrag och införanderegler, gällde t.o.m. 2004, men vissa förändringar i systemet genomfördes under dess fortlevnad.

Tidigare förändringar i 1996 års system

I tillämpningen av 1996 års kostnadsutjämnning låg en fortlöpande anpassning till förändringar av behovs- och kostnadsstrukturen i de kommunala verksamheterna. Detta skedde genom att kostnadsutjämnningen uppdaterades årligen när det gällde åldersstruktur och de viktigaste behovsvariablerna inom skola, barnomsorg, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt hälso- och sjukvård. Övriga faktorer uppdaterades med längre tidsintervall. Beräkningarna av inkomstutjämnningen gjordes årligen med utgångspunkt från senaste fastställda taxeringsutfall.

Beräkningarna av inkomst- och kostnadsutjämnningen reglerades t.o.m. 2004 i förordningen (1995:1645) om utjämningsbidrag och utjämningsavgift för kommuner och landsting. Regeringen beslutade inför varje bidrags- och avgiftsår om de förändringar som skulle göras i beräkningarna för de olika verksamheter och kostnadsslag som ingick i kostnadsutjämnningen. Förändringarna avsåg uppdateringar av kostnadsdata, befolkningens ålder och sociala struktur m.m. Förordningen ersattes den 1 januari 2005 av förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämnning.

Systemet följdes upp och utvärderades av fyra kommittéer under perioden 1995–2003. Förändringar i både kostnads- och inkomstutjämnningen genomfördes efter förslag från dessa kommittéer. En

del av förändringarna har haft karaktären av uppdateringar av underlaget för kostnadsutjämningen.

Utifrån Kommunala utjämningsutredningens förslag (SOU 1998:151) genomfördes förändringar i delar av kostnadsutjämningen och i införandereglererna från och med den 1 januari 2000 (prop. 1998/99:89, bet. 1998/99:FiU25, rskr. 1998/99:253).

Utjämningsdelegationens föreslagna förändringar (SOU 2000:127) i inkomstutjämningen och i delar av kostnadsutjämningen infördes den 1 januari 2001 (prop. 1999/2000:115, bet. 2000/01:FiU9, rskr. 2000/01:26).

Förslag på ändringar i systemet lämnades också av Expertgruppen för förenklad kommunal utjämning (SOU 2000:120). Dessa ledde inte till några lagstiftningsåtgärder, men några av förslagen återfinns i Utjämningskommitténs förslag (SOU 2003:88).

Ett förändrat kommunalt utjämningsystem 2005

Riksdagen fattade den 27 oktober 2004 beslut om ett nytt system för kommunalekonomisk utjämning (prop. 2003/04:155, bet. 2004/05:FiU7, rskr. 2004/05:13). Det nya systemet infördes den 1 januari 2005 och regleras i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning.

Den nya lagen bygger huvudsakligen på Utjämningskommitténs förslag (SOU 2003:88). Målet med utjämningen, nämligen att ge samtliga kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar att ge sina invånare service trots skillnader i beskattningsbara inkomster och strukturella förutsättningar, kvarstår oförändrat. Kostnadsutjämningen skall utjämna för strukturella kostnadsskillnader, men däremot inte kompensera för skillnader i servicenivå, kvalitet, avgiftsättning eller effektivitet. Kostnadsutjämningen skall baseras på mätbara och för kommuner och landsting opåverkbara faktorer som mäter strukturella kostnadsskillnader.

Ett nytt system för inkomstutjämning införs som i huvudsak innebär att staten finansierar utjämningen. Samtidigt avvecklas det nuvarande generella statsbidraget och utjämningsbidraget till kommuner och landsting. Kommuner och landsting får i stället ett inkomstutjämningsbidrag som beräknas utifrån skillnaden mellan deras beskattningsbara inkomster och ett skatteutjämningsunderlag som för kommuner motsvarar 115 procent och för landsting 110 procent av medelskattekraften i landet.

Kommuner och landsting vars beskattningsbara inkomster överstiger dessa nivåer skall i stället betala en särskild inkomstutjämningsavgift till staten. För bidragsberättigade kommuner beräknas bidragen utifrån 95 procent av medelskattesatsen i landet 2003 och för bidragsberättigade landsting utifrån 90 procent av medelskattesatsen samma år. För avgiftsskyldiga kommuner och landsting skall avgiften i stället beräknas utifrån 85 procent av medelskattesatsen 2003. Vid fastställandet av skattesatserna skall hänsyn även tas till skatteväxlingar mellan kommuner och landsting till följd av huvudmannaskapsförändringar i respektive län från och med 1991.

Nuvarande system för kostnadsutjämning mellan kommuner och landsting bibehålls men vissa ändringar görs, främst att kostnadsutjämnningen för vatten och avlopp samt kallortstillägg slopas.

Ett statligt finansierat strukturbidrag vid sidan av det ordinarie utjämningsystemet införs. Strukturbidrag betalas ut med ett belopp som motsvarar utfallet av vissa delar av 1996 års system för kostnadsutjämning samt den del av bidragsminskningen till följd av de föreslagna förändringarna som överstiger 0,56 procent av kommunens respektive 0,28 procent av landstingets uppräknade skatteunderlag.

Särskilda införandebidrag tillämpas för åren 2005–2010. Genom införandebidrag begränsas den årliga negativa bidragsförändringen under perioden.

Vidare införs regleringsavgifter och regleringsbidrag dels för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn, dels för att kunna upprätthålla de fastställda utjämningsnivåerna i inkomstutjämnningen.

Behov av löpande uppföljning

Flertalet kommittéer som utrett utjämningsystemet har föreslagit att systemet bör följas upp löpande. De föreslagna formerna för denna uppföljning har dock varierat. Uppgiften har hittills ingått i de tidsbegränsade kommittéernas uppdrag. Därför finns det i dag inte någon permanent organisation för en löpande uppföljning. En informell arbetsgrupp, med tjänstemän från Regeringskansliet, Statistiska centralbyrån och de två kommunförbunden, har främst ägnat sig åt underlaget i de delar av kostnadsutjämnningen som årligen uppdateras. Denna arbetsgrupp bör bibehållas med nuvarande uppgifter.

Utjämningskommitténs erfarenheter är att uppdateringen av olika delar av kostnadsutjämnningen i många fall leder till stora

omfördelningar mellan kommuner respektive landsting. En förklaring till de stora omfördelningarna är att vissa delar av underlaget är gammalt och att ingen uppdatering gjorts sedan systemet infördes. När ett nytt underlag tas fram kan uppdateringen innebära att förändringar som pågått under loppet av flera år slår igenom fullt ut vid ett enda tillfälle. Enligt kommitténs uppfattning bör uppdateringar, även av det underlag som inte sker årligen i nuvarande system, göras oftare än som hittills skett. Om systemet följs upp kontinuerligt, förbättras enligt kommittén förutsättningarna för att göra uppdateringar när sådana behövs och vid lämpliga tillfällen (SOU 2003:88 s. 302 f.).

Regeringen redovisar i propositionen Ändringar i det kommunala utjämningsystemet den bedömningen att utjämningsystemet kontinuerligt bör följas upp och utvärderas och att en permanent organisation med denna uppgift bör tillskapas. I propositionen redovisas även vilka uppgifter en sådan organisation bör ha. I uppföljningsorganisationens uppdrag bör enligt regeringen ingå att analysera om det finns strukturella kostnadsskillnader som inte beaktas i utjämningsystemet (prop. 2003/04:155 s. 61–63).

Utjämningskommittén konstaterade att det finns regionala löneskillnader mellan kommuner respektive landsting, men gjorde bedömningen att dessa inte skall beaktas i kostnadsutjämnningen, bl.a. med motiveringen att kostnaderna går att påverka och att högre lönekostnader i tillväxtregionerna kan vara av övergående natur. I fråga om dessa skillnader framhöll en rad remissinstanser, bl.a. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet, att det för närvarande saknas tillräcklig kunskap för att ta ställning till i vilken utsträckning som nuvarande löneskillnader kan förklaras av strukturen på arbetsmarknaden eller konjunkturen eller har andra orsaker. Regeringen instämde i detta men framhöll att det samtidigt är principiellt viktigt att en eventuell kompensation för höga löner, i likhet med övriga delar av kostnadsutjämnningen, skall utgå från opåverkbara strukturella faktorer. Löneutvecklingen i kommuner och landsting bör därför bli föremål för fortsatt utredning i syfte att fastställa om och i så fall hur stor del av skillnader i lönenivåer som kan anses vara strukturellt betingade (a. prop.).

Vidare bör enligt vad regeringen anger i propositionen byggkostnadsfaktorn analyseras ytterligare. Även utvecklingen av kommunernas VA-kostnader bör bli föremål för fortsatt uppföljning. Äldreomsorgsmodellen bör följas upp utifrån ett könsperspektiv

där framtagna analyser skall belysa om män och kvinnor med samma ålder, civilstånd och ohälsa har skilda vårdbehov.

Finansutskottet har, i likhet med regeringen, framfört att det är angeläget att utveckla en löpande uppföljning och utvärdering av systemet. En sådan permanent organisation skulle, enligt utskottets mening, försäkra en regelbunden utvärdering och sammanställning av relevant information om den kommunala verksamhetens resultat och utveckling. Därför förutsätter utskottet att regeringen snarast återkommer till frågan om i vilken form en fortsatt uppföljning av det nya systemet bör ske. Finansutskottet förutsätter också att analyserna, utöver de delar som särskilt anges i propositionen, dessutom kommer att omfatta övriga delmodeller i kostnadsutjämningsen, inklusive hälso- och sjukvårdsmodellen där enligt utskottet strukturella aspekter på sjukvårdskostnaderna i Gotlands län särskilt bör uppmärksammas. Utskottet utgår från att även andra delar av kostnadsstrukturen inom landstingens ansvarsområde, exempelvis psykiatri och missbrukarvården, noggrant kommer att analyseras (2004/05:FiU7 s. 35 f.).

Uppdraget

En särskild utredare får i uppgift att löpande följa upp systemet för kommunalekonomisk utjämning.

Utredaren skall svara för den löpande uppföljningen och utvärderingen av systemet och säkerställa behovet av dataunderlag för en sådan uppföljning. Utredaren skall följa upp förändringar i inkomstutjämningsen och i kostnadsutjämningsens olika delar och skapa metoder för uppföljningen.

Utredaren skall löpande följa verksamhets- och kostnadsutvecklingen i de kommunala verksamheterna och redovisa en utvärdering och sammanställning av relevant information om den kommunala verksamhetens resultat och utveckling. I uppdraget ingår att jämföra utfallet i kostnadsutjämningsen med de faktiska kostnaderna.

Utredaren skall löpande följa förändringar i samhällsutvecklingen och de kommunala verksamheterna i de delar som har betydelse för utjämningsystemet.

Utredaren skall följa behovet av uppdateringar av kostnadsutjämningsens olika delar samt, vid behov lämna förslag till uppdateringar och se till att det tas fram underlag för uppdateringarna.

Utredaren skall analysera om det finns strukturella kostnadskillnader som inte beaktas i utjämningsystemet. Utredaren bör

därvid prioritera analyser av löneutvecklingen i kommuner och landsting i syfte att fastställa om och i så fall hur stor del av skillnader i lönenivåer som kan anses vara strukturellt betingade. Om skillnaderna i lönenivåer är strukturellt betingade, skall förslag lämnas på hur dessa skillnader kan beaktas i utjämningsystemet på ett för enskilda kommuner och landsting opåverkligt sätt.

Vidare bör den regionala indelningen för byggkostnadsfaktorn analyseras ytterligare och utvecklingen av kommunernas VA-kostnader bör bli föremål för fortsatt uppföljning. Äldreomsorgsmodellen bör följas upp utifrån ett könsperspektiv, där framtagna analyser skall belysa om män och kvinnor med samma ålder, civilstånd och ohälsa har skilda vårdbehov. Även hälso- och sjukvårdsmodellen bör uppmärksammas och då särskilt sjukvårdskostnaderna i Gotlands län. Även andra delar av kostnadsstrukturen inom landstingens ansvarsområde, exempelvis psykiatri och missbrukarvården, bör analyseras ytterligare.

Om utredaren lämnar förslag till sådana förändringar i utjämningsystemet som föranleder ändringar i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning eller i förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning skall även förslag till författningstext ingå.

Utredaren skall överväga och föreslå lämplig organisatorisk lösning för en permanent uppföljning av utjämningsystemet och inriktningen på det fortsatta arbetet efter ett uppbyggnadsskede. I första hand skall prövas att verksamheten läggs i befintlig myndighet.

Utredaren skall biträdas av en eller flera referensgrupper, med god insikt i kommunala och kommunalekonomiska förhållanden.

Redovisning av uppdraget

Utredaren skall redovisa resultaten av sitt arbete till regeringen årligen senast den 15 september 2005, 2006 och 2007. Utredaren skall senast i samband med redovisningen i september 2006 redovisa förslag om framtida organisatorisk lösning för uppföljningen och den fortsatta inriktningen av uppföljningsarbetet. Det står utredaren fritt att redovisa delresultat av sitt arbete under arbetets gång. Resultat från analyserna av skillnader i lönekostnader och byggkostnader skall redovisas senast den 1 november 2006.

(Finansdepartementet)

Bilaga 2 Kommunalekonomisk
utjämning för kommuner och
landsting, utjämningsåret 2006

Statistiska centralbyrån Offentlig ekonomi		December 2005		Utfall 1(10)				
Kommunalekonomisk utjämning för kommuner, utjämningsåret 2006								
Län	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Kostnads- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), ¹⁾ kr/inv <i>(Avrundad)</i>	Utfall Kr/inv	Kronor
Heila riket	9 042 663							45 165 000 002
Stockholms								
Botkyrka	76 404	7 401	1 511	0	0	-18	8 894	679 564 243
Danderyd	30 231	-15 972	3 674	65	1 160	-18	-11 091	-335 281 311
Ekerö	23 910	-609	1 097	0	0	-18	470	11 246 171
Haninge	71 608	3 786	-811	0	0	-18	2 957	211 770 224
Huddinge	88 460	2 735	677	0	0	-18	3 394	300 264 578
Järfälla	61 727	-509	-578	0	124	-18	-981	-60 532 319
Lidingö	41 809	-9 652	2 341	0	296	-18	-7 033	-294 027 885
Nacka	79 945	-2 729	1 584	0	0	-18	-1 163	-92 947 713
Norrtälje	54 558	6 077	-355	0	7	-18	5 711	311 600 066
Nykvarn	8 341	1 165	-1 040	0	0	-18	107	895 442
Nynäshamn	24 599	3 949	-423	0	0	-18	3 508	86 302 007
Salem	14 286	1 701	1 694	0	0	-18	3 377	48 248 883
Sigtuna	36 681	2 923	91	0	0	-18	2 996	109 909 271
Sollentuna	59 231	-3 311	1 648	0	0	-18	-1 681	-99 546 327
Solna	60 681	-873	-3 245	0	191	-18	-3 945	-239 365 048
Stockholm	771 187	-1 668	1 259	0	137	-18	-290	-223 371 024
Sundbyberg	33 989	-506	-2 084	0	0	-18	-2 608	-88 631 271
Södertälje	80 453	4 841	255	0	0	-18	5 078	408 568 836
Tyresö	40 984	1 272	513	0	0	-18	1 767	72 433 247
Täby	60 581	-7 352	579	0	0	-18	-6 791	-411 384 109
Upplands Väsby	37 532	980	-841	0	0	-18	121	4 554 668
Upplands-Bro	21 309	2 925	-168	0	0	-18	2 739	58 372 900
Vallentuna	27 321	2 592	850	0	0	-18	3 424	93 556 783
Vaxholm	10 054	-125	1 191	0	0	-18	1 048	10 540 154
Värmdö	34 728	2 538	418	0	0	-18	2 938	102 043 167
Österåker	37 228	1 199	-733	0	0	-18	448	16 691 333
Uppsala								
Enköping	38 418	6 214	-611	0	0	-18	5 585	214 578 140
Häbo	18 528	2 450	-2 528	0	0	-18	-96	-1 772 124
Knivsta	13 292	2 216	-1 020	0	0	-18	1 178	15 662 885
Tierp	20 048	8 637	905	0	28	-18	9 552	191 505 598

Utfall
2(10)

December 2005

Statistiska centralbyrån
Offentlig ekonomi**Kommunalekonomisk utjämning för kommuner, utjämningsåret 2006**

Län	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Kostnads- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), ¹⁾ kr/inv	Utfall	
							Kr/inv	Kronor
Hela riket	9 042 663						45 165 000 002	
Uppsala	183 403	4 035	-1 414	0	0	-18	2 603	477 462 982
Älvkarleby	9 069	6 589	-568	0	132	-18	6 135	55 641 528
Östhammar	21 617	5 978	-345	0	0	-18	5 615	121 387 113
Södermanlands								
Eskilstuna	91 558	7 264	194	242	0	-18	7 682	703 380 992
Flen	16 387	7 681	853	37	0	-18	8 553	140 163 816
Gnesta	9 981	6 592	-318	0	141	-18	6 397	63 851 993
Katrineholm	32 227	7 708	1 199	0	0	-18	8 889	286 477 220
Nyköping	49 778	5 122	-489	0	0	-18	4 615	229 743 105
Oxelösund	11 173	3 061	-2 485	0	0	-18	558	6 238 492
Strängnäs	30 605	3 848	-317	0	137	-18	3 650	111 719 092
Trosa	10 779	3 057	-1 342	0	0	-18	1 697	18 295 782
Vingåker	9 181	8 909	478	0	0	-18	9 369	86 020 042
Östergötlands								
Boxholm	5 237	7 987	589	0	551	-18	9 109	47 705 688
Finspång	20 913	5 499	144	0	413	-18	6 038	126 280 103
Kinda	9 927	8 562	1 547	0	209	-18	10 300	102 251 617
Linköping	137 657	4 635	-1 509	0	0	-18	3 108	427 886 723
Mjölby	25 284	7 419	-289	0	0	-18	7 112	179 828 765
Motala	41 888	6 879	114	0	0	-18	6 975	292 183 640
Norrköping	124 604	6 671	81	0	0	-18	6 734	839 127 479
Söderköping	14 001	6 606	-689	0	0	-18	5 899	82 596 859
Vadstena	7 520	5 719	17	0	0	-18	5 718	43 002 024
Valdemarsvik	8 150	8 902	-589	0	573	-18	8 868	72 277 087
Ydre	3 877	8 791	3 333	0	5	-18	12 111	46 955 720
Åtvidaberg	11 733	7 334	977	0	0	-18	8 293	97 305 926
Odeshög	5 513	9 806	1 010	0	0	-18	10 798	59 531 327
Jönköpings								
Aneby	6 551	8 798	1 855	0	184	-18	10 819	70 877 590
Eksjö	16 523	6 242	440	0	0	-18	6 664	110 115 126
Gislaved	29 490	5 935	779	0	195	-18	6 891	203 226 037
Gnosjö	9 762	4 581	-60	0	655	-18	5 158	50 355 854

Statistiska centralbyrån		December 2005		Utfall				
Offentlig ekonomi				3(10)				
Kommunalekonomisk utjämnung för kommuner, utjämningsåret 2006								
Län	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämnung; bidrag(+)/ avgift(-), ¹ kr/inv	Kostnads- utjämnung; bidrag(+)/ avgift(-), ¹ kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), ¹ kr/inv (Avrundad)	Utfall	Kronor
Hela riket	9 042 663						45 165 000 002	
Häbo	9 842	7 195	-1 868	0	0	-18	5 309	52 254 665
Jönköping	120 894	5 567	-223	0	0	-18	5 326	643 924 273
Mullsjö	7 102	7 658	-1 426	0	0	-18	6 214	44 134 344
Nässjö	29 274	7 428	822	0	0	-18	8 232	240 993 939
Sävsjö	10 981	9 332	1 890	0	290	-18	11 494	126 219 504
Tranås	17 775	7 813	66	0	0	-18	7 861	139 735 572
Vaggeryd	12 661	7 068	256	0	435	-18	7 741	98 013 286
Vetlanda	26 442	7 364	69	0	145	-18	7 560	199 910 888
Värnamo	32 616	5 447	177	0	255	-18	5 861	191 173 931
Kronobergs								
Alvesta	18 707	7 255	230	0	27	-18	7 494	140 196 885
Lessebo	8 133	7 917	2 392	0	0	-18	10 291	83 699 584
Ljungby	27 075	6 776	-611	0	0	-18	6 147	166 439 617
Markaryd	9 574	8 513	470	0	176	-18	9 141	87 519 326
Tingsryd	12 797	8 662	1 955	0	152	-18	10 751	137 585 081
Uppvidinge	9 466	8 053	3 577	0	280	-18	11 892	112 573 025
Växjö	77 322	5 629	-2 259	0	0	-18	3 352	259 210 737
Älmhult	15 356	5 624	47	0	0	-18	5 653	86 812 908
Kalmar								
Borgholm	11 092	10 426	1 515	308	0	-18	12 231	135 670 182
Emmaboda	9 570	6 852	696	0	240	-18	7 770	74 362 290
Hultsfred	14 481	9 170	1 775	0	0	-18	10 927	158 239 017
Högsby	6 067	10 662	5 527	0	26	-18	16 197	98 269 348
Kalmar	60 972	6 561	-1 770	0	0	-18	4 773	291 040 956
Mönsterås	13 124	7 200	-293	0	55	-18	6 944	91 137 705
Mörbylånga	13 349	7 611	-386	0	0	-18	7 207	96 210 972
Nybro	19 771	8 469	-165	0	0	-18	8 286	163 829 510
Oskarshamn	26 253	4 798	-1 014	0	0	-18	3 766	98 878 099
Torsås	7 228	9 656	1 086	0	389	-18	11 113	80 327 325
Vimmerby	15 594	8 495	-227	0	0	-18	8 250	128 656 024
Västervik	36 521	7 581	490	0	0	-18	8 053	294 116 551

Län	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Kostnads- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), kr/inv	Utfall		Utfall 4(10)
							(Avrundad)	(Avrundad)	
Hela riket	9 042 663								45 165 000 002
Gotlands									
Gotland	57 522	9 416	-756	1 316	0	-18	9 958		572 824 454
Blekinge									
Karlskrona	30 915	5 726	-2 155	0	0	-18	3 553		109 851 947
Karlskrona	61 347	5 707	-1 016	0	0	-18	7 286		286 696 264
Olofström	13 409	5 748	-88	0	223	-18	5 865		78 648 535
Ronneby	28 346	6 824	-1 560	130	0	-18	5 376		152 398 138
Sölvesborg	16 526	6 456	-2 085	0	132	-18	4 485		74 124 965
Skåne									
Bjuv	13 945	8 912	-1 175	0	0	-18	7 719		107 646 395
Bromölla	12 112	6 693	-1 237	0	0	-18	5 438		65 869 347
Burlöv	15 291	7 289	15	0	0	-18	7 286		111 415 643
Bästad	14 040	4 693	-182	0	0	-18	4 493		63 086 694
Eslöv	30 055	8 624	52	0	0	-18	8 658		260 226 837
Helsingborg	121 960	5 193	41	138	0	-18	5 354		653 017 046
Hässleholm	49 149	8 469	718	0	0	-18	9 169		450 664 593
Höganäs	23 398	3 556	-415	0	0	-18	3 123		73 080 243
Hörby	14 285	10 004	-290	0	0	-18	9 696		138 512 421
Höör	14 573	8 694	-545	0	0	-18	8 131		118 498 226
Klippan	16 063	9 174	-287	0	0	-18	8 869		142 468 438
Kristiansstad	75 839	6 956	-145	0	0	-18	6 793		515 201 194
Kävlinge	26 715	4 649	-1 303	0	0	-18	3 328		88 916 984
Landskrona	39 336	8 985	933	37	0	-18	9 937		390 895 767
Lomma	18 791	-1 897	-818	894	841	-18	-998		-18 746 761
Lund	102 330	4 206	-3 141	0	0	-18	1 047		107 175 762
Malimö	270 740	8 350	1 122	394	0	-18	9 848		2 666 343 434
Osby	12 609	8 069	1 346	0	213	-18	9 610		121 176 957
Persstorp	6 851	7 422	592	0	19	-18	8 015		54 913 192
Simrishamn	19 447	8 245	631	0	230	-18	9 088		176 741 225
Sjöbo	17 506	9 969	-1 402	0	0	-18	8 549		149 664 996
Skurup	14 389	8 608	-965	0	0	-18	7 625		109 721 223
Staffanstorps	20 603	3 018	-1 184	0	0	-18	1 816		37 422 347

Län	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), ¹⁾ kr/inv	Kostnads- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), ¹⁾ kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), ¹⁾ kr/inv	Utfall		
							Kr/inv	Kronor	
Kommunalekonomisk utjämning för kommuner, utjämningsåret 2006									
Heia riket	9 042 663						45 165 000 002		
Svalöv	13 011	9 620	116	0	0	-18	9 718	126 445 507	
Svedala	18 680	5 293	-1 214	0	0	-18	4 061	75 866 098	
Tomeilla	12 660	10 128	-1 037	0	50	-18	9 123	115 501 665	
Trelleborg	39 700	7 700	-523	0	0	-18	7 159	284 226 364	
Vellinge	31 692	-1 364	-1 311	0	0	-18	-2 693	-85 335 329	
Ystad	27 100	6 297	-1 358	0	0	-18	4 921	133 368 701	
Astorp	13 510	9 336	161	0	0	-18	9 479	128 066 076	
Ängelholm	38 392	5 640	-179	0	0	-18	5 443	208 981 257	
Örkellunga	9 579	9 775	-142	0	0	-18	9 615	92 105 479	
Östra Göinge	13 990	8 343	1 548	0	69	-18	9 942	139 093 536	
Hallands									
Falkenberg	39 568	8 585	506	0	0	-18	9 073	359 014 482	
Halmstad	88 274	6 507	-1 081	0	0	-18	5 408	477 417 064	
Hylte	10 353	8 119	1 467	0	346	-18	9 914	102 643 310	
Kungsbacka	69 665	1 608	36	0	0	-18	1 626	113 299 970	
Laholm	23 041	9 056	-709	0	243	-18	8 572	197 515 615	
Varberg	54 784	7 152	-571	0	0	-18	6 563	359 566 800	
Västra Götalands									
Ale	26 441	5 836	-898	0	0	-18	4 920	130 099 087	
Alingsås	35 983	5 604	85	0	0	-18	5 671	204 072 341	
Bengtstors	10 235	8 125	2 355	80	456	-18	10 998	112 568 156	
Bollebygd	8 054	4 973	-2 089	0	157	-18	3 023	24 350 095	
Borås	99 236	6 202	472	0	0	-18	6 656	660 549 972	
Dals-Ed	4 896	9 279	1 298	306	159	-18	11 024	53 975 238	
Essunga	5 723	9 259	-52	0	531	-18	9 720	55 629 587	
Falköping	31 164	8 609	1 241	0	0	-18	9 832	306 415 488	
Färgelanda	6 839	8 783	751	0	584	-18	10 100	69 076 323	
Grästorp	5 764	8 020	218	0	384	-18	8 604	49 595 498	
Gullspång	5 597	9 370	715	130	612	-18	10 809	60 499 956	
Göteborg	484 551	3 571	110	0	0	-18	3 663	1 775 081 973	
Götene	12 861	6 739	-760	0	195	-18	6 156	79 176 872	
Herrljunga	9 312	8 004	137	0	0	-18	8 123	75 644 675	

December 2005

Statistiska centralbyrån
Offentlig ekonomi

Utfall
6(10)

December 2005

Statistiska centralbyrån
Offentlig ekonomi**Kommunalekonomisk utjämning för kommuner, utjämningsåret 2006**

Län	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Kostnads- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), ¹⁾ kr/inv	Utfall	
							Kr/inv	Kronor
Hela riket	9 042 663						45 165 000 002	
Hjo	8 866	8 060	-1 109	0	0	-18	6 933	61 471 119
Härneda	31 962	2 405	-490	0	0	-18	1 897	60 643 237
Karlsborg	6 905	7 618	1 011	0	174	-18	8 785	60 662 871
Kungälv	38 659	3 381	-1 483	0	0	-18	1 880	72 692 616
Lerum	36 446	2 943	39	0	0	-18	2 964	108 038 856
Lidköping	37 379	6 478	-589	0	0	-18	5 871	219 465 351
Ljula Edet	12 875	7 249	-1 056	0	117	-18	6 292	81 014 061
Lysekil	14 685	5 973	139	0	0	-18	6 094	89 495 592
Mariestad	23 900	7 087	-1 230	0	0	-18	5 839	139 560 567
Mark	33 499	8 320	779	0	0	-18	9 081	304 216 287
Mellerud	9 623	9 842	424	0	192	-18	10 440	100 467 529
Munkedal	10 304	8 965	321	0	162	-18	9 430	97 170 370
Mölnadal	58 131	1 704	-638	0	0	-18	1 048	60 941 882
Orust	15 213	6 417	-817	0	219	-18	5 801	88 256 002
Partille	33 533	2 195	350	0	0	-18	2 527	84 749 771
Skara	18 552	6 729	-644	0	0	-18	6 067	112 561 556
Skövde	50 047	5 621	-2 049	0	0	-18	3 554	177 884 768
Sotenäs	9 315	5 748	-178	0	435	-18	5 987	55 772 205
Stenungsund	22 958	4 200	-2 212	0	0	-18	1 970	45 235 393
Stromstad	11 517	8 448	-1 420	783	0	-18	7 793	89 756 061
Svenljunga	10 409	8 972	1 316	0	0	-18	10 270	106 904 118
Tanum	12 259	8 848	-564	0	314	-18	8 580	105 186 563
Tibro	10 574	8 459	-292	0	0	-18	8 149	86 171 272
Tidaholm	12 549	8 643	579	0	0	-18	9 204	115 505 442
Tjörn	15 012	3 527	-2 164	0	120	-18	1 465	21 997 898
Tranemo	11 794	7 108	915	0	0	-18	8 005	94 415 148
Trollhättan	53 252	5 096	-27	0	0	-18	5 051	268 994 717
Töreboda	9 481	10 757	1 044	28	220	-18	12 031	114 069 270
Uddevalla	50 195	6 882	-13	0	0	-18	6 851	343 903 727

Statistiska centralbyrån Offentlig ekonomi		December 2005							Utfall 7(10)	
Kommunalekonomisk utjämning för kommuner, utjämningsåret 2006										
Län	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), ¹⁾ kr/inv	Kostnads- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), ¹⁾ kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), ¹⁾ kr/inv (Avrundad)	Kr/inv	Utfall	Kronor	
Heila riket	9 042 663								45 165 000 002	
Vänersborg	36 966	5 562	-747	0	0	-18	4 787		176 969 338	
Ämål	12 754	7 589	947	296	0	-18	8 814		112 418 274	
Öckerö	12 220	4 176	-542	0	0	-18	3 616		44 191 849	
Värmlands										
Arvika	26 231	8 443	-120	0	0	-18	8 305		217 857 748	
Eda	8 626	10 569	-201	294	177	-18	10 821		93 345 002	
Filipstad	11 032	8 444	2 170	137	431	-18	11 164		123 165 156	
Forsnaga	11 485	8 628	-254	0	263	-18	8 619		98 993 284	
Grums	9 412	6 907	-75	0	0	-18	6 814		64 136 702	
Hagfors	13 356	6 905	879	646	56	-18	8 468		113 103 340	
Hammarö	14 371	3 029	-1 222	0	0	-18	1 789		25 714 810	
Karlstad	82 084	5 207	-2 333	0	0	-18	2 856		234 460 984	
Kil	11 843	7 850	-590	42	0	-18	7 284		86 268 608	
Kristinehamn	23 895	7 010	230	24	0	-18	7 246		173 151 635	
Munkfors	4 002	8 054	1 227	681	653	-18	10 597		42 410 612	
Storfors	4 533	7 361	1 867	388	216	-18	9 814		44 488 468	
Sunne	13 590	9 596	1 140	112	487	-18	11 317		153 802 844	
Säffle	16 013	7 877	1 428	0	0	-18	9 287		148 718 404	
Torsby	12 957	8 996	4 219	186	150	-18	13 533		175 351 671	
Årjäng	9 783	11 885	958	4	424	-18	13 253		129 657 565	
Örebro										
Askersund	11 467	6 799	25	0	0	-18	6 806		78 048 464	
Degerfors	10 084	6 069	855	392	693	-18	7 991		80 584 816	
Hallsberg	15 317	6 600	87	0	236	-18	6 905		105 769 311	
Hällefors	7 631	7 450	1 524	848	24	-18	9 828		75 000 171	
Karlskoga	30 169	3 709	1 041	128	0	-18	4 860		146 632 028	
Kumla	19 420	7 130	-393	0	29	-18	6 748		131 053 040	
Laxå	6 136	6 315	824	0	49	-18	7 170		43 997 294	
Lekeberg	7 094	7 982	-974	0	0	-18	6 990		49 589 573	
Lindesberg	23 181	6 413	1 023	0	0	-18	7 418		171 964 870	
Ljusnarsberg	5 318	8 263	3 736	720	0	-18	12 701		67 545 802	
Nora	10 495	6 184	370	0	0	-18	6 536		68 599 038	

Utfall
8(10)

December 2005

Statistiska centralbyrån
Offentlig ekonomi**Kommunalekonomisk utjämning för kommuner, utjämningsåret 2006**

Län	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Kostnads- utjämning; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), ¹⁾ kr/inv	Utfall	
							Kr/inv	Kronor
Hela riket	9 042 663	6 370	-96	0	0	-18	6 256	45 165 000 002
Orebro	127 644							798 586 084
Västmanlands								
Arboga	13 375	6 634	660	8	0	-18	7 284	97 428 238
Fagersta	12 228	3 965	529	0	559	-18	5 035	61 572 312
Hallstahammar	14 931	6 363	77	470	673	-18	7 565	112 958 305
Heby	13 633	9 787	88	0	0	-18	9 857	134 385 311
Kungsör	8 313	6 780	-990	0	0	-18	5 772	47 985 581
Köping	24 643	6 074	-6	0	0	-18	6 050	149 098 880
Norberg	5 883	6 767	984	0	0	-18	7 733	45 495 323
Sala	21 478	8 170	381	0	0	-18	8 533	183 279 383
Skinnskatteberg	4 741	7 164	-523	792	647	-18	8 062	38 223 622
Surahammar	10 210	5 801	-505	78	689	-18	6 045	61 723 067
Västerås	131 886	4 232	-326	0	0	-18	3 888	512 819 491
Dalarnas								
Avesta	21 980	4 822	-609	57	701	-18	4 953	108 874 727
Borlänge	46 955	5 978	-1 053	0	0	-18	4 907	230 424 820
Falun	55 259	5 121	-604	0	0	-18	4 499	248 629 817
Gagnef	10 103	8 621	211	0	284	-18	9 098	91 920 673
Hedemora	15 488	7 510	1 299	188	650	-18	9 629	149 139 439
Leksand	15 461	7 199	195	0	0	-18	7 376	114 045 813
Ludvika	25 557	5 287	1 445	571	692	-18	7 977	203 877 243
Malung	10 482	8 197	1 866	1 182	0	-18	11 227	117 685 127
Mora	20 179	7 330	-211	112	575	-18	7 788	157 161 201
Orsa	7 033	10 054	2 773	746	0	-18	13 555	95 334 807
Rättvik	10 880	9 059	2 638	41	0	-18	11 720	127 517 454
Smedjebacken	10 852	5 143	-885	697	699	-18	5 636	61 165 716
Säter	10 988	7 639	-69	0	311	-18	7 863	86 402 537
Vansbro	7 079	9 494	3 627	0	0	-18	13 103	92 758 645
Ålvdalen	7 460	9 058	3 998	2 518	615	-18	16 171	120 638 303
Gävleborgs								
Bollnäs	26 248	7 512	-373	727	646	-18	8 494	222 959 811
Gävle	92 211	4 776	-1 234	120	0	-18	3 644	336 049 551

Statistiska centralbyrån Offentlig ekonomi		December 2005										Utfall 9(10)
Kommunalekonomisk utjämnung för kommuner, utjämningsåret 2006												
Län	Folkvärd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämnung; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Kostnads- utjämnung; bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), kr/inv	Utfall					
Kommun							Kr/inv	kr/inv	Kr/inv	kr/inv	Kronor	
							(Avrundad)	(Avrundad)	(Avrundad)	(Avrundad)		
Hela riket	9 042 663										45 165 000 002	
Hofors	10 188	5 113	1 093	407	699	-18	7 294	-18	7 294	74 314 881		
Hudiksvall	36 997	6 793	-319	292	9	-18	6 757	-18	6 757	250 001 836		
Ljusdal	19 433	7 958	2 090	835	630	-18	11 495	-18	11 495	223 389 219		
Nordanstig	9 831	8 651	1 545	326	598	-18	11 102	-18	11 102	109 147 245		
Ockelbo	6 046	8 198	2 003	222	0	-18	10 405	-18	10 405	62 910 772		
Ovanåker	11 875	8 273	877	158	629	-18	9 919	-18	9 919	117 792 332		
Sandviken	36 670	4 285	85	53	710	-18	5 115	-18	5 115	187 580 041		
Söderhamn	26 500	6 560	402	300	171	-18	7 415	-18	7 415	196 506 888		
Västernorrlands												
Härnösand	25 243	6 412	-196	64	0	-18	6 262	-18	6 262	158 080 609		
Kramfors	20 139	7 555	1 749	502	653	-18	10 441	-18	10 441	210 278 434		
Sollefteå	21 000	8 059	3 171	855	647	-18	12 714	-18	12 714	267 001 440		
Sundsvall	94 000	3 509	-1 627	0	59	-18	1 923	-18	1 923	180 795 301		
Timrå	17 743	5 543	-981	374	321	-18	5 239	-18	5 239	92 961 863		
Ånge	10 693	7 806	4 899	324	0	-18	13 011	-18	13 011	139 130 411		
Örnsköldsvik	54 969	5 585	-325	0	0	-18	5 242	-18	5 242	288 166 972		
Jämtlands												
Berg	7 697	10 679	7 814	1 389	0	-18	19 864	-18	19 864	152 895 935		
Bräcke	7 217	9 429	8 651	1 688	0	-18	19 750	-18	19 750	142 538 307		
Härjedalen	10 882	8 879	6 011	2 273	354	-18	17 499	-18	17 499	190 427 973		
Krokom	14 112	8 582	3 893	770	0	-18	13 227	-18	13 227	186 664 423		
Ragunda	5 822	8 587	8 460	324	0	-18	17 353	-18	17 353	101 031 229		
Strömsund	12 999	9 551	7 727	2 131	0	-18	19 391	-18	19 391	252 068 214		
Åre	9 901	10 747	3 324	1 512	0	-18	15 565	-18	15 565	154 112 573		
Östersund	58 439	5 298	-1 615	341	0	-18	4 006	-18	4 006	234 127 337		
Västerbottens												
Bjurholm	2 573	10 444	6 124	432	0	-18	16 982	-18	16 982	43 695 598		
Dorotea	3 084	8 371	9 801	2 539	392	-18	21 085	-18	21 085	65 027 233		
Lycksele	12 719	7 837	3 313	1 792	507	-18	13 431	-18	13 431	170 833 395		
Malå	3 423	6 221	3 756	2 157	682	-18	12 798	-18	12 798	43 808 767		
Nordmaling	7 493	8 732	2 591	433	223	-18	11 961	-18	11 961	89 626 428		
Norsjö	4 460	8 707	5 502	1 368	184	-18	15 743	-18	15 743	70 215 360		

Utfall
10(10)

December 2005

Statistiska centralbyrån
Offentlig ekonomi**Kommunalekonomisk utjämning för kommuner, utjämningsåret 2006**

Län	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämnings- bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Kostnads- utjämnings- bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), ¹⁾ kr/inv	Utfall	
							Kr/inv	Kronor
Hela riket	9 042 663						45 165 000 002	
Robertsfors	7 044	9 302	4 613	382	196	-18	14 475	101 964 395
Skellefteå	71 900	6 758	-426	401	669	-18	7 384	530 935 072
Sorsele	2 918	9 883	9 678	2 444	620	-18	22 607	65 968 260
Storuman	6 519	9 199	4 566	3 534	624	-18	17 905	116 725 004
Umeå	110 705	6 401	-3 594	0	0	-18	2 789	308 795 464
Vilhelmina	7 344	9 955	6 981	2 736	114	-18	19 768	145 178 794
Vindelén	5 757	8 945	6 089	385	189	-18	15 590	89 753 670
Vännäs	8 436	8 481	1 243	890	626	-18	11 222	94 671 781
Asele	3 334	9 937	9 869	2 237	499	-18	22 524	75 096 197
Norrbottnens								
Arjeplog	3 168	7 588	6 137	2 714	650	-18	17 071	54 082 050
Arvidsjaur	6 826	6 864	4 032	2 893	556	-18	14 327	97 798 520
Boden	28 178	6 018	-350	2 732	685	-18	9 067	255 499 909
Gällivare	19 045	3 912	-125	5 438	718	-18	9 925	189 028 372
Haparanda	10 166	10 458	-1 311	3 428	248	-18	12 805	130 179 231
Jokkmokk	5 517	7 009	3 651	4 771	660	-18	16 073	88 676 695
Kalix	17 489	6 668	-269	3 429	669	-18	10 479	183 273 427
Kiruna	23 094	3 515	-672	5 255	723	-18	8 803	203 304 663
Luleå	72 753	4 983	-2 906	2 197	706	-18	4 962	361 026 160
Pajala	6 809	9 595	7 880	4 832	616	-18	22 905	155 962 557
Piteå	40 851	6 015	-2 829	1 348	684	-18	5 200	212 439 672
Ålvsbyn	8 638	7 590	1 875	2 542	647	-18	12 636	109 152 828
Övertorneå	3 874	8 060	4 790	3 757	647	-18	17 236	66 773 636
Övertorneå	5 227	10 035	6 020	5 049	605	-18	21 691	113 380 709

1) Regleringsposten redovisas avrundad. Faktiskt belopp är -17,645737843952 kronor per invånare

Utfall

December 2005

Statistiska centralbyrån
Offentlig ekonomi**Kommunalekonomisk utjämning för landsting, utjämningsåret 2006**

Landsting	Folkmängd den 1 nov. 2005	Inkomst- utjämnings- bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Kostnads- utjämnings- bidrag(+)/ avgift(-), kr/inv	Struktur- bidrag, kr/inv	Införande- bidrag, kr/inv	Reglerings- bidrag(+)/ reglerings- avgift(-), kr/inv	Utfall	
							Kr/inv	Kronor
Hela riket	9 042 663						12 963 999 998	
Stockholms	1 887 837	-1 058	127	0	25	-141	-1 047	-1 976 014 594
Uppsala	304 375	1 491	-1 064	0	0	-141	286	87 140 046
Södermanlands	261 669	2 206	-171	0	0	-141	1 894	495 677 424
Östergötlands	416 304	2 434	-289	0	0	-141	2 004	834 394 666
Jönköpings	329 913	2 458	-415	0	0	-141	1 902	627 590 773
Kronobergs	178 430	2 204	-692	230	0	-141	1 601	285 718 484
Kalmar	234 022	2 441	95	0	0	-141	2 395	560 550 962
Gotlands kommun	57 522	3 804	-63	1 426	252	-141	5 278	303 617 897
Blekinge	150 543	2 293	-207	501	0	-141	2 446	368 272 096
Skåne	1 168 341	2 458	0	0	0	-141	2 317	2 707 386 941
Hallands	285 685	2 191	-668	0	0	-141	1 382	394 900 014
Västra Götalands	1 527 577	1 687	121	0	0	-141	1 667	2 546 916 504
Värmlands	273 213	2 326	-15	0	0	-141	2 170	592 951 915
Örebro	273 956	2 366	-57	0	0	-141	2 168	594 016 530
Västmanlands	261 321	1 757	-356	0	0	-141	1 260	329 340 696
Dalarnas	275 756	2 336	-29	0	0	-141	2 166	597 367 943
Gävleborgs	275 999	2 253	277	0	0	-141	2 389	659 442 129
Västernorrlands	243 787	1 487	707	0	323	-141	2 376	579 309 033
Jämtlands	127 069	2 468	285	979	320	-141	3 911	497 003 929
Västerbottens	257 709	2 398	215	448	322	-141	3 242	835 567 760
Norrbottnens	251 635	1 873	1 208	869	335	-141	4 144	1 042 848 850

1) Reclerinsposten redovisas avrundad. Faktiskt belopp är -140,70826658032 kronor per invånare

Bilaga 3 Löneskillnader mellan kommunerna – rapport från Mapsec KB, april 2006

Innehåll

1	Sammanfattning	140
2	Introduktion.....	142
2.1	Bakgrund	142
2.2	Uppdraget	144
2.3	Studiens upplägg.....	144
3	Lönebildningen – teoretisk ram	145
3.1	Utbud av arbetskraft	145
3.2	Efterfrågan på arbetskraft	148
3.3	Marknadsimperfectioner.....	150
3.4	Spatiala löneskillnader	151
3.5	Mincerekvationer	155
4	Den empiriska studien	157
4.1	Förklaringsvariabler och hypoteser	157
4.2	Studiens upplägg och genomförande.....	159
4.3	Data	161
4.4	Läsanvisningar till tabellerna.....	163
4.5	Resultat.....	165
4.6	Slutsatser	182
	Appendix 1 Variabellista.....	185

1 Sammanfattning

Mapsec KB har fått i uppdrag av den statliga kommittén för 2005 års uppföljning av utjämningsystemet att utreda huruvida de löneskillnader som finns mellan olika kommuner respektive landsting beror på förhållanden på arbetsmarknaden som kommunerna och landstingen inte kan påverka.

Rapporten består av två delar. I den första delen redovisas den allmänna teorin för lönebildning samt de specifika faktorer som kan tänkas leda till att det uppstår skillnader i lönenivå mellan kommuner och mellan landsting. I den andra delen redovisas en empirisk analys av lönedata för individer i kommuner, landsting, samt statlig och privat sektor.

Det första steget i den empiriska analysen syftar till att utröna huruvida det finns löneskillnader mellan kommuner och mellan landsting även efter det att man rensat för olikheter i de anställdas yrke, utbildning, yrkeslivserfarenhet och kön. I ett andra steg analyseras i vilken mån dessa återstående löneskillnader är korrelerade med politiska preferenser eller andra karakteristika på kommunernas respektive landstingens politiska ledning och i vilken mån de beror på faktorer över vilka kommunerna och landstingen inte råder. I ett tredje steg analyseras ett antal specifika yrkesgrupper för att se huruvida de mönster som gäller för de kommun- respektive landstingsanställda totalt sett också gäller för enskilda grupper inom dessa kollektiv.

Det verktyg som används för analysen är s.k. multivariat regressionsanalys. Grunddata för analysen utgörs av individdata från SCB för kommun-, landstings-, statligt och privat anställda. För de tre första kategorierna är samplet heltäckande medan registret för privatanställda är baserat på en urvalsundersökning. Data avser år 2004. Kompletterande strukturdata har hämtats från annan allmänt tillgänglig statistik från SCB. Utifrån dessa grunddata har ett antal variabler konstruerats för att användas i regressionsanalysen.

Det viktigast slutsatser som kan dras från den empiriska analysen är att:

1. Det finns tydliga löneskillnader mellan kommuner och mellan landsting även efter det att man har kontrollerat för yrke, utbildning, yrkeslivserfarenhet och kön. Skillnaden mellan den kommun som har högst genomsnittlig lönenivå och den som har lägst uppgår till drygt 14 procent. För landstingen är motsvarande siffra drygt 4 procent.
2. Strukturella faktorer – lönenivå på konkurrerande delarbetsmarknader (alternativt med dessa starkt korrelerade lokala levnadsomkostnader, i studien representerade av kvadratmeterpris på småhus) – förklarar den allra största delen av löneskillnaderna mellan kommunerna och mellan landstingen. Exakt hur stor del går dock inte att säga.
3. Det finns inga systematiska skillnader i lönenivå som beror på politisk majoritet eller kvinnorepresentation i kommun- respektive landstingsfullmäktige.
4. Generellt ligger lönerna i kommunsektorn högre i Stockholmsområdet. Men på kommunnivå finns det ett antal kommuner, framför allt i Norrland men även i Skåne, som sticker ut.
5. Grupperingar av kommuner i arbetsmarknadsområden eller län döljer betydande skillnader mellan kommuner inom dessa grupperingar, t.ex. inom arbetsmarknadsområdet Stockholm eller Stockholms Län.
6. På landstingsområdet finns det några landsting som genomsnittligt har högre lönenivå än Stockholm (efter det att yrke, kompetens och kön kompenserats för) men skillnaderna är små.
7. Skillnaderna i lön mellan kommuner och mellan landsting är större för enskilda yrkeskategorier än för hela kommun- respektive landstingskollektivet. En grupp som avviker markant från det generella mönstret är läkare. Efter det att undergrupp, kompetens och kön kontrollerats för tjänar läkare i Stockholm lägre än i alla andra landsting utom Östergötlands. För vissa yrkeskategorier t.ex. förskolelärare och lärare är lönen starkt korrelerad med förändringen i efterfrågan på deras tjänster, här mätt som förändringen i antalet barn i förskole- respektive skolåldern i kommunen.

2 Introduktion

2.1 Bakgrund

Nuvarande bidrags- och utjämningsystem har som mål att skapa förutsättningar för kommuner och landsting att ge sina invånare likvärdig service oberoende av inkomstförhållanden och opåverkbara strukturella kostnader.

Utgångspunkten för kostnadsutjämnningen är att den endast ska kompensera för skillnader i kostnader som är opåverkbara för kommunerna och landstingen.

Nuvarande kostnadsutjämnning beräknas genom åtta olika delmodeller för kommunerna, en modell för landstingen samt en gemensam modell för kollektivtrafik. De respektive modellernas fokus samt de faktorer som beaktas inom ramen för varje modell framgår av tabellen nedan.

Tabell 2.1 Nuvarande kostnadsutjämningsystem

Verksamhet	Strukturella faktorer
<i>Kommuner</i>	
Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	Åldersstruktur, föräldrarnas förvärvsfrekvens, skattekraft samt befolkningstäthet
Grundskola och förskoleklass	Åldersstruktur, hemspråk, glesbygd
Gymnasieskola	Åldersstruktur, programval, bebyggelsestruktur
Äldreomsorg	Åldersstruktur, könsfördelning, yrkesbakgrund, civilstånd, etnisk bakgrund samt glesbygd
Individ- och familjeomsorg	* Utrikes födda flyktingar och nära anhöriga, övriga utrikes födda från länder utanför Norden och EU, arbetslösa utan ersättning, ensamstående kvinnor med barn, andel män med låg inkomst samt bebyggelsestäthet. * Barn till ensamstående föräldrar, lagförda ungdomar, barn med utländsk bakgrund, samt kommunens folkmängd.
Barn med utländsk bakgrund	Barn 0-19 år med utländsk bakgrund
Befolkningsförändring	* Befolkningsminskning >2% under senaste 10 åren * Förändring, positiv och negativ, av antalet skolelever * Ersättning för eftersläpning av intäkter vid befolkningsökning
Bebyggelsestruktur	* Uppvärmning * Gator och vägar * Byggekostnader * Glesbygdsspecifika mer kostnader för administration, resor och räddningstjänst
<i>Landsting</i>	
Hälso- och sjukvård	Vårdtunga grupper, kön, ålder, civilstånd, sysselsättningsstatus, inkomst samt boendetyper. Tillägg för glesbygd.
<i>Gemensam</i>	
Kollektivtrafik	Gleshet, arbetspendling och tätortsstruktur

Det är att notera att i ingen av delmodellerna förekommer lönekostnader som en faktor att beakta vid kostnadsutjämningsystemet.

Det faktum att det kan tänkas finnas strukturella löneskillnader mellan olika kommuner och landsting och att det nuvarande utjämningsystemet inte är utformat för att fånga upp sådana skillnader

har uppmärksammats framför allt av storstadskommunerna. I direktiven för 2005 års uppföljning av utjämningsystemet (Fi 2005:02) anføres därför att:

”Utredaren skall analysera om det finns strukturella kostnadsskillnader som inte beaktas i utjämningsystemet. Utredaren bör därvid prioritera analyser av löneutvecklingen i kommuner och landsting i syfte att fastställa om och i så fall hur stor del av skillnader i lönenivåer som kan anses vara strukturellt betingade.”

2.2 Uppdraget

Kommittén har via Statskontoret kontrakterat Mapsec KB att bidra till analysen av denna fråga. Studien har genomförts av Allan Gustafsson PhD i Nationalekonomi samt Filosofie Doktor i Nationalekonomi Helena Svaleryd.

2.3 Studiens upplägg

Utgångspunkten för studien är grundprincipen att endast faktorer som är opåverkbara för en viss kommun eller landsting ska kompenseras. Nedanstående analyssträd syftar till att ringa in den frågeställning som denna studie har att fokusera på:

Kostnaden för kommuners och landstings tillhandahållna service bestäms av:

- 1 Nivån och sammansättningen och av den service som levereras till kommuninvånarna vilken bestäms av:
 - Kommunens preferenser för service (Skall ej kompenseras)
 - Effektiviteten i serviceproduktionen p.g.a. organisation och teknik (Skall ej kompenseras)
 - Demografiska, geografiska och andra icke personalrelaterade faktor som påverkar kostnaden för att leverera servicen (Kompenseras genom andra utjämningsmekanismer)
- 2 Personalkostnaden för varje servicefunktion som bestäms av:
 - Antalet anställda (påverkbar – skall ej kompenseras)
 - Personalsammansättning (påverkbar – skall ej kompenseras)

- Kvaliteten på personalen i termer av utbildning, erfarenhet och kön (påverkbar – skall ej kompenseras)
- Enhetskostnaden för personal med samma yrkes-, utbildnings- och erfarenhetsprofil.

Studien är fokuserad på den sista strecksatsen ovan och syftar till att:

- analysera huruvida enhetskostnaden för personal med samma yrkes-, utbildnings- och erfarenhetsprofil skiljer sig åt mellan olika kommuner och mellan olika landsting;
- gå igenom för kommunerna påverkbara och opåverkbara faktorer som teoretiskt kan tänkas leda till sådana skillnader;
- bedöma olika faktorer betydelse för observerade löneskillnader och bedöma huruvida dessa faktorer är att betrakta som strukturella och opåverkbara för kommunerna.

I följande avsnitt görs en genomgång av teorier för lönebildning i allmänhet och de faktorer som kan förklara varför det kan finnas geografiska skillnader i lönenivåerna för likvärdiga jobb.

I avsnitt 4 redogörs för den statistiska analys som genomförts för att uppskatta omfattningen av geografiskt betingade (spatiala) löneskillnader och bedöma betydelsen av olika strukturella och icke-strukturella faktorer som kan tänkas förklara dessa skillnader.

3 Lönebildningen – teoretisk ram

3.1 Utbud av arbetskraft

3.1.1 KORTSIKTIGT

Byggstenarna för den grundläggande, kortsiktiga modellen för utbud av arbetskraft är desamma som förklarar efterfrågan på varumarknaderna: individuella preferenser och relativpriser. På arbetsmarknaden antas individen fritt kunna välja mellan (varan) fritid (som är lika med total tid minus arbetad tid) och övrig varor. Bytesförhållandet mellan fritid och övriga varor bestäms av reallönen. Ju högre lön desto mer varor kan individen konsumera. Potentiellt kan han/hon även välja att ta ut en del eller all ökad inkomst i form

av ökad fritid. För en enskild individ är det därför inte givet att högre lön leder till högre arbetsutbud.

För ett större kollektiv är dock sannolikheten större att ökad lön leder till ökat utbud av arbetskraft. Anledningen är att individer har en s.k. reservationslön, en lön under vilken de inte finner det motiverat att arbeta. Vad den reservationslönen är skiljer sig från individ till individ och beror på såväl monetära som icke-monetära faktorer och den skiljer sig över tiden och på grund av familjesituation.

När det gäller de monetära faktorerna påverkas en individ av vilka andra kompletterande och/eller alternativa intäkter (socialbidrag, A-kassa, förtidspension, underhåll, kapitalinkomster etc.) hon/han har eller kan tänkas erhålla samt av kostnaderna för att börja arbeta (reskostnader, minskade subventioner för barnomsorg, minskat bostadsbidrag etc.) Över en viss brytpunkt som är olika för olika individer överstiger intäkterna kostnaden och individen väljer att arbeta. Sammantaget leder detta till att arbetskraftsutbudet ökar med ökande lön. Det antas vidare – med visst empiriskt stöd – att personer som redan arbetar väljer att arbeta mer om lönen är högre.

I den förenklade grundmodellen differentieras inte mellan olika yrken och individen antas ha möjlighet att fritt kunna anpassa sitt arbetsutbud. I praktiken består arbetsmarknaden av ett stort antal mer eller mindre avgränsade segment vars gränser definieras av olika utbildnings- och kompetenskrav samt geografiskt läge. Lagstiftning och avtal begränsar möjligheterna för en individ att fritt anpassa sitt arbetsutbud.

Hur starkt utbudet på en viss delarbetsmarknad svarar på en löneökning – eller uttryckt mer tekniskt, hur elastiskt arbetsutbudet är – beror på vilka hinder som finns för individer att ställa sig till förfogande för denna marknad. Hindren kan vara av olika typer. Vissa delarbetsmarknader är starkt avgränsade genom mycket specifika utbildnings- och/eller erfarenhetskrav. Delarbetsmarknaden för läkare, är ett exempel. Ökade formella kompetenskrav på lärare och förskollärare ökar hindren för inträde på den marknaden. På delarbetsmarknader där de specifika kompetenskraven är lägre kan man förvänta sig en större utbudselasticitet; dvs. relativt begränsade lönedifferenser kan locka över personer från andra arbetsgivare och andra sektor.

Geografiskt avstånd påverkar utbudselasticiteten. Flytt- eller pendlingskostnader sänker reallönen, ibland till en nivå som hamnar under en individs reservationslön. En individ som är villig (och

som har nödvändig kompetens) att arbeta som förskollärare i sin hemkommun kanske inte är villig att ta motsvarande jobb i grannkommunen därför att de finansiella utläggerna och tidskostnaden förknippad med en pendling trycker ned reallönen under reservationslönen.

Man kan vidare förvänta sig att villigheten att pendla och därmed utbudselasticiteten skiljer sig åt mellan olika yrken, bl.a. beroende på olika könssammansättning. Kvarhängande könsrollsmönster som ger kvinnan större ansvar för barnen gör att man kan förvänta sig att den kortsiktiga utbudselasticiteten i kvinnodominerade yrken är lägre än i mansdominerade yrken.

Skillnader i kortsiktig utbudselasticitet påverkar löneutvecklingen på olika delarbetsmarknader. Medan det på vissa marknader krävs kraftiga löneökningar för möta en externt given efterfrågeökning kan låga "inträdeshinder" på andra delmarknader göra att en motsvarande efterfrågeökning kan mötas med mycket begränsade, om ens någon löneökning.

3.1.2 LÅNGSIKTIGT

Diskussionen ovan gäller utbudet av arbetskraft på olika delmarknader på kort sikt. På lång sikt påverkas utbudet av inflödet till och utflödet från den pool av arbetskraft som erbjuder sina tjänster på en viss delarbetsmarknad. Inflödet bestäms av personliga preferenser samt de uppskattade långsiktiga vinsterna och de, normalt, mer kortsiktiga kostnaderna förknippade med att skaffa sig tillträde till marknaden. De viktigaste kostnadskomponenterna är kostnaden för utbildning och kostnaden för en eventuell flytt. Vinsten är den ökade inkomst som en utbildning eller flytt kan resultera i. Utbildningskostnaden består av två delar: den monetära, räntor på studielån etc, samt alternativkostnaden i form av utebliven lön i annat jobb under studietiden.

För individen har beslutet att söka eller inte söka tillträde till en viss delarbetsmarknad formen av ett investeringsbeslut: är det diskonterade värdet av ökningen i lön högre än den diskonterade kostnaden för den utbildning eller flytt som krävs för att erhålla den positivt eller negativt? Framtida inkomstökningar kan inte direkt observeras utan den enskilda individen måste göra en bedömning av vad inkomstökningen kan förväntas bli. Osäkerheten i en sådan bedömning blir uppenbart större för åren mot slutet av det

yrkesverksamma livet än för de första åren efter examen eller flytt. Det är då naturligt – vilket också observerats empiriskt – att studie- och flyttbeslut starkt påverkas av faktiska, observerade lönedifferenser.

Detta utesluter inte att individer baserar sina utbildnings- och eller flytt/boendebeslut på bedömningar om förväntad löneutveckling. En viss löneutveckling behöver inte på något sätt vara garanterad för att en individ ska välja att investera i en utbildning eller välja en viss bostadsort. Om lönenivåerna på, t.ex. chefs- eller specialisttjänster är tillräckligt höga så blir väntevärdet högt även om sannolikheten för att få tjänsten är låg. Det är som ett lotteri, villigheten att köpa en lott påverkas dels av sannolikheten att dra en vinstlott dels av vinstens värde¹.

Eftersom den totala förväntade vinsten av en utbildning eller en flytt är högre ju fler år man erhåller den resulterande högre lönen kan man förvänta sig att individer är mer benägna att utbilda sig och flytta i unga år än senare i livet. När det gäller kostnaderna för en flytt torde dessa dessutom genomsnittligt öka ju äldre en person är. Proportionellt lever äldre fler i familj och det är dyrare för en familj att flytta än för en ensamstående person, såväl monetärt som, för det mesta, känslomässigt.

3.2 Efterfrågan på arbetskraft

I företag som arbetar under perfekt konkurrens på såväl varu/tjänstemarknaden som på marknaden för arbetskraft bestäms en individs lön teoretiskt av värdet av den sist anställdes marginalprodukt. Antag att arbetares produktivitet kan mätas och personer kan rankas efter sin produktivitet. I så fall kommer ett företag först anställa de mest produktiva och sedan fortsätta att anställa till dess att värdet av vad den senast anställde förmår producera är lika med kostnaden för att anställa honom/henne. Den motsvarande lönen som är satt i perfekt konkurrens på arbetsmarknaden gäller för alla som kan utföra samma arbete. I denna abstrakta modell skulle arbetsgivaren inte kunna rekrytera någon enda person om han/hon erbjöd en lön som låg under marknadslönen men ej heller ha någon anledning att betala något mer än densamma.

I praktiken är det svårt att på individnivå etablera denna direkta koppling mellan marginalproduktivitet och lön. Produktivitet är

¹ Resonemanget går under benämningen "tournament"-teori i litteraturen.

även i affärsdrivande verksamhet svår att mäta och den kan dessutom vid anställningstillfället endast uppskattas. Väntevärdet för kostnaden påverkas dessutom av det regelsystem som gäller för anställning och avskedande. Om en arbetsgivare inte kan göra sig av med lågproduktiv arbetskraft – arbetskraft för vilken marginalkostnaden är högre än marginalprodukten – ökar väntevärdet för kostnaden för de som potentiellt ska anställas och arbetsgivaren kommer därför att anställa färre.

Efterfrågan på arbetskraft påverkas även av mindre synliga kostnadskomponenter såsom pensionsinbetalningar som dessutom varierar beroende på pensionssystemets konstruktion. Förmånsbaserade pensionssystem som ska finansieras av arbetsgivaren kan t.ex. leda till att det blir mycket dyrt att anställa äldre arbetskraft.² En arbetsgivare kan också väntas ta hänsyn till dolda kostnader t.ex. förknippade med barnledighet och vård av barn. Så länge som det är kvinnan som tar en större del av ansvaret för det senare kan man förvänta sig att en arbetsgivare är mer tveksam till att anställa en kvinna, om valet finns, och/eller erbjuder en lägre lön.³

I affärsdrivande verksamhet är dessutom värdet av den framtida marginalprodukten svårt att uppskatta eftersom det beror på det framtida marknadsvärdet för de produkter eller tjänster som den anställda ska bidra till att producera. Det är därför naturligt att rekrytering, anställning och avskedande på kort sikt påverkas av mer omedelbara och mätbara faktorer såsom resultat och kassaflöde vilka omsätts i budgetrestriktioner som sätts av företagsledningen och som organisationens olika delar har att anpassa sig till.

I offentlig sektor är kopplingen mellan lön och marginalproduktivitet ännu svagare. Omfattningen och sammansättningen av huvuddelen av tjänsteproduktionen bestäms i en politisk process i stället för av marknaden och framför allt antalet anställda blir i hög grad styrt av budgeten för organisationen. När det gäller lönen däremot så är den offentliga arbetsgivaren i större eller mindre utsträckning (hur stor diskuteras i nästa avsnitt) styrd av lönen på de delarbetsmarknader med vilka man konkurrerar.

² Då en förmånsbaserad pension såsom ITP ska baseras på slutlön, riskerar den arbetsgivare som anställer äldre personer till hög lön att få kompensera för för låga inbetalningar från tidigare arbetsgivare.

³ Därutöver kan en arbetsgivare ta hänsyn som helt saknar ekonomisk rationalitet och diskriminera i rekrytering eller lön på grund av personliga fördomar.

3.3 Marknadsimperfectioner

Den teoretiska grundmodell för lönesättning som diskuterats ovan är baserad på antagandet om perfekt konkurrens på arbets- och varumarknaderna.

I praktiken kan graden av konkurrens på arbetsmarknaden variera högst betydligt. Å ena sidan kan arbetsgivaren besitta större eller mindre marknadsmakt dvs. möjlighet att påverka – i första hand sänka – lönenivån för sina anställda, å andra sidan kan arbetstagarna genom att organisera sig och genom mer eller mindre centraliserade förhandlingar söka påverka lönen i motsatt riktning. I en monopolsituation säger teorin att såväl lön som antalet anställda blir lägre än båda skulle ha varit på en arbetsmarknad med fri konkurrens – i alla fall på kort sikt. På lite längre sikt kan personers utbildnings- och eller boendeval göra det svårt att hålla lönerna på en nivå som markant skiljer sig från dem på delarbetsmarknader med vilka man konkurrerar. Antalet anställda kan dock fortsatt förväntas var lägre än vad som skulle gälla under perfekt konkurrens.

Möjligheterna för arbetsgivarna att påverka lönesättningen beror bl.a. på den kompetensmässiga specificiteten i yrket och den geografiska rörligheten. Ju mer specifikt yrket är – lång utbildningstid, snäv inriktning på utbildningen och/eller specialiserade yrkeskunskaper som det tar lång tid att förvärva – desto större är sannolikheten för att en arbetsgivare ska kunna påverka lönesättningen. Yrkespecificiteten begränsar antalet arbetsgivare som man konkurrerar med. I vissa fall kanske det bara finns en arbetsgivare (monopsoni) men även om det finns några ytterligare så finns alltid möjligheten för dessa att samarbeta och gemensamt styra lönesättningen (oligpsoni).

Den andra faktor som påverkar arbetsgivarnas makt över lönesättningen är arbetskraftens rörlighet; ju mindre rörlighet desto större makt.

Makten över lönesättningen är alltid störst på kort sikt då det är svårt för en person som är inne i ett specialiserat yrke att byta yrke. Dessutom tar tid för andra personer att förvärva de kunskaper som är nödvändiga för att utöva yrket. Detta skapar förutsättningar för arbetstagarparten att påverka lönebildningen på sikt genom att påverka tillflödet av personer till yrket. Läkarförbundets försök under många år att påverka antalet medicinstudenter är ett exempel på detta.

När det gäller möjligheten att utnyttja en bristande rörlighet så är den begränsad på lite längre sikt. Etablerade familjer har svårt att flytta medan nya generationer har lättare att söka sig till delar av arbetsmarknaden som erbjuder relativt bättre villkor.

En sektor som tidigare kännetecknades av en hög grad av monopsoni var sjukvården. Landstingen var, och förblir, den helt dominerande arbetsgivaren. Men lönebildningen inom sektorn har förändrats kraftigt under senare år då en centralt reglerad lönebildning ersatts med alltmer av individuell lönesättning i lokala avtal. Enskilda sjukvårdsförvaltningar har fått allt större frihet att själva hantera lönefrågorna. Effekten har blivit att landstingen börjat konkurrera med varandra om arbetskraft vilket lett till en större lönespridning, i varje fall för de yrken inom sjukvården som kräver en hög utbildning.

På en perfekt marknad skulle anpassningen till skillnader i utbud och efterfrågan ha lett till en allmän höjning av lönerna i bristområden. Detta har dock inte skett fullt ut genom att landsting i regioner med brist kunnat täcka sina personalbehov genom bemanningsföretag. Kostnaderna för personal som gjorts tillgänglig genom bemanningsföretagen är betydligt högre än den befintliga personalens men befintliga personals ovilja att flytta har, å andra sidan, gjort att man inte behövt höja de senares lön i motsvarande utsträckning. Man har kunnat lönediskriminera.

3.4 Spatiala löneskillnader

Ovanstående avsnitt diskuterade lönebildningen i allmänhet. Detta avsnitt fokuserar på det som är centralt i ett utjämningsperspektiv nämligen vad som kan tänkas förklara observerade löneskillnader mellan kommuner och mellan landsting dvs. geografiska eller spatiala skillnader. Diskussionen lägger grunden för de hypoteser som testas med ekonometriska metoder och vars resultat redovisas i avsnitt 4. Fyra typer av faktorer som kan tänkas förklara de spatiala löneskillnaderna diskuteras:

- Individuella preferenser
- Nettoinkomst i alternativa anställningar
- Temporära ojämnvikter
- Kommunala preferenser

3.4.1 INDIVIDUELLA PREFERENSER

Olika individer har olika preferenser när det gäller val av bostadsort. För vissa är naturen viktig för andra kulturen. Upplevt positiva kvaliteter hos en viss bostadsort gör att man kan tänkas acceptera en lön som är lägre än den lön man skulle kräva i avsaknaden av dessa kvaliteter – och tvärtom. Om dessa personliga preferenser vore jämt fördelade över alla individer och i proportion till tillgången till boende med dessa kvaliteter skulle de inte ha någon effekt på lönebildningen. Den stund de inte är det kan man räkna med att lönerna påverkas. Om exempelvis högutbildade värderar tillgången till ”finkultur” högre än lågutbildade medan motsatsen gäller för natur är det att förvänta sig att löneskillnaderna mellan hög- och lågutbildade är mindre i storstäder än i småstäder och på landsbygden – allt annat givet⁴.

Personliga preferenser är dock inget för evigt givet. De förändras med åldern och det förändras med familjesituationen. Medan storstadens (natt)ljus och puls är något den ensamstående tjugofemåringarna gärna betalar för i form av en lägre lön, föredrar den trettiofemåriga småbarnsföräldern oftare villaförortens lugn.

Det är naturligt att tänka sig att den ålders- och utbildningsmässiga befolkningssammansättningen på olika orter påverkar de lokala relativlönerna. Å ena sidan påverkar den utbudet på olika yrkeskategorier, å andra sidan efterfrågan på de tjänster som dessa yrkeskategorier producerar. Relation utbud-efterfrågan på tjänster som kräver begränsad utbildning torde vara annorlunda i ett område med relativt högre proportion lågutbildade än i ett där många är akademiker. Detta skulle kunna förklara i varje fall en del av skillnaden i lön för lågutbildade relativt högutbildade i de norra respektive de södra delarna av Storstockholm.

3.4.2 NETTOINKOMST I ALTERNATIVA ANSTÄLLNINGAR

I sitt val av anställning och boende väger varje person samman sina värderingar av icke-monetära effekter av sitt val (sina preferenser) och de direkt mätbara. De direkt mätbara utgörs av lönen i varje tänkbar alternativ anställning och kostnaderna förknippade med att få

⁴ Ceteris Paribus för att använda ekonomjargong.

anställningen och om och när hon/han fått jobbet att sedan arbeta på den arbetsplatsen. Utbildnings- och flyttvalet har diskuterats ovan.

På kort sikt bestäms nettoinkomsten av lönen minus faktiska och tidskostnader för pendling. Ceteris paribus, dvs. allt annat givet, så sjunker således nettoinkomsten och därmed intresset för att ta ett visst jobb med pendlingskostnaden. För att det ska vara motiverat t.ex. för en utbildad förskollärare som bor i Botkyrka söder om Stockholm att ta ett jobb i Täby norr om Stockholm måste bruttolönen skilja sig så pass åt att det uppväger pendlingskostnaden.

För att det över huvudtaget ska vara intressant att bo på en viss ort – om vi för ett ögonblick bortser från preferenser och icke-monetära fördelar – måste nettot efter pendlings-, boende och andra svårundvikliga levnadsomkostnader vara åtminstone i paritet med alternativen.

På sikt avgörs bruttolönenivåerna för olika yrken och funktioner av värdet av deras marginalprodukt. Marginalprodukten är dock inte oberoende av var geografiskt arbetsstället är beläget. För vissa yrken eller yrkeskategorier är närheten till råvaror eller marknaden det viktigaste. I andra är närheten till beslutsfattare och/eller goda kommunikationer mycket viktigt. Det är därför inte en slump att företagsledning och andra centrala funktioner ofta är lokaliserade till storstäderna. Höga löner i högavlönade funktioner och yrkeskategorier i privat sektor driver upp efterfrågan på andra varor och tjänster och, direkt eller indirekt, lönerna för andra sektorer.

Den direkta spridningseffekten är störst till yrken och yrkeskategorier där konkurrensen emellan dem är som störst ("inträdeshinder" som lägst) såväl på kort som på lång sikt.

Den indirekta effekten går via de höga lönerns effekt på de lokala levnadsomkostnaderna i allmänhet och på boendekostnaderna i synnerhet. Högre levnadsomkostnader sänker nettoinkomsten – och påverkar därmed folks flytt- och boendeval – om de inte kompenseras genom en högre bruttolön. Konkurrensen från en löneledande privat sektor fungerar tenderar därför – allt annat givet – att driva upp lönerna i offentlig sektor i storstadsområdena.

Vad den sammantagna effekten är av preferenserna för storstadsområdena (vilket allt annat givet torde sänka lönerna) och lönekonkurrensen från privat sektor i dessa områden (vilket allt annat givet torde driva upp lönerna) kan man inte a priori uttala sig om. Det finns skäl att tro att nettoeffekten varierar mellan utbildningsnivåer och mellan yrkeskategorier.

3.4.3 TEMPORÄRA OJÄMNVIKTER

Arbetsmarknaden, som alla andra marknader, strävar mot jämvikt men når aldrig dit eftersom såväl utbud som efterfrågan ständigt förändras, påverkad av externa faktorer. Efterfrågan på arbetskraft påverkas av företagsetableringar och företagsnedläggningar samt tillskapande, utlokalisering eller nedläggning av offentliga verksamheter. Utbudet påverkas av demografiska faktorer och av folks utbildnings- och flyttbeslut. Såväl efterfrågan som utbud påverkas dessutom av utformningen av och nivåerna i de sociala transference-ringssystemen, inklusive det kommunala utjämningsystemet.

Efterfrågan på kommunala tjänster är särskilt känslig för demografiska förändringar.

Anpassningen på de olika delarbetsmarknaderna beror på elasticiteten i första hand utbudet. Denna elasticitet beror utbildnings- och erfarenhetsinnehåll i yrket, ålders- och könssammansättning hos dem som arbetar i yrket, tid och kostnad för pendling, rörlighet på bostadsmarknaden etc. Till exempel om en kommun får en stor inflyttning av småbarnsfamiljer kommer efterfrågan på barnsomsorg att öka. Kommunen kommer då att efterfråga många förskollärare. Om det är lätt att få tag på förskollärare räcker det om kommunen betalar samma lön som man tidigare betalt för att tillsätta alla nya platser, dvs. utbudet av förskollärare är mycket elastiskt. Om det i stället råder brist på förskollärare kommer kommunen att tvingas betala höga löner för att attrahera arbetskraft från andra delar av landet. I det fallet är utbudet oelastiskt. Vid en landsomfattade brist på yrket kommer de högre lönerna motivera fler att välja yrket och på lång sikt kommer lönen att stabiliseras på en nivå som är högre än den ursprungliga men lägre än den som krävdes för tillfredsställa efterfrågan på kort sikt.

3.4.4 KOMMUNALA PREFERENSER

Grundantagandet när det gäller efterfrågan på arbetskraft är att arbetsgivaren betalar den lön som krävs för att få erforderlig arbetskraft, varken mer eller mindre. I monopsonifallet påverkar arbetsgivarens beteende lönen – ju fler han/hon anställer desto högre blir lönen – vilket gör det rationellt att ”hålla igen” och anställa endast så många att effekten på den totala lönekostnaden för hela arbets-

tagarkollektivet motsvarar värdet av marginalprodukten för den sist anställde.

Det kan finnas andra skäl till varför en arbetsgivare kan vilja betala en lön som avviker från den som uppstår vid en marknad jämvikt under perfekt konkurrens. Ett kan vara att han/hon uppfattar att hela arbetstagarkollektivets produktivitet är känslig för hur man uppfattar sin lönenivå i förhållande till lönenivån för grupper som man jämför sig med. Inte så att en arbetsgivare som erbjuder en lönenivå som uppfattas "orättvis" skulle riskera massuppsägningar – kostnaden för att byta till ett annat jobb kan vara för hög – men arbetsmoral och lust påverkas negativt vilket sänker produktiviteten. I ett sådant läge kan det vara rationellt att sätta en lön som är högre än vad som strikt skulle fordras för att täcka behovet av arbetskraft. Fenomenet har i litteraturen fått namnet "effektivitetslöner".

Frågan som måste ställas i detta sammanhang är huruvida vissa kommuner och landsting är mer böjda än andra att välja en sådan personalpolitik. Är det mer sannolikt att möta den i borgerligt styrda kommuner eller tvärtom? Kan det skilja sig åt mellan manliga och kvinnliga kommun/landstingspolitiker? Kan där finnas en skillnad i attityd beroende på vilken personalkategori det handlar om?

En försiktig (förutfattad?) hypotes skulle kunna vara att kvinnliga, socialistiska kommunpolitiker skulle vara mer välvilligt inställda till effektivitetslöner i kvinnligt dominerade låglöneyrken, medan manliga borgerligt skulle vara mer generösa mot akademiska höglönegrupper. Som stöd för denna hypotes finns det studier som pekar på att kvinnliga kommunpolitiker tenderar att prioritera verksamheter som är viktiga för kvinnor.

3.5 Mincerekvationer

Hitintills i detta avsnitt har kortfattat presenterats den teoribildning som utvecklats för att förklara lönebildningen på kort och lång sikt samt vad som kan tänkas leda till spatiala löneskillnader.

För att kunna testa huruvida och vilken mån dessa olika faktorer bestämmer individers löner måste de olika teoretiska ansatserna sammanföras i en enhetlig statistisk modell.

Den första som gjorde detta var Jakob Mincer som därför fått ge namnet till denna metod för att empiriskt analysera lönebildningen.

Mincers ursprungliga modell fokuserade på kopplingen mellan utbildning, yrkeslivserfarenhet och lön. Det var lätt att konstatera att lönen, utifrån en grundnivå som motsvarade den för utbildade oerfaren arbetskraft, ökade med såväl utbildning som arbetslivserfarenhet men att effekten av arbetslivserfarenhet avtog med tiden.

Det var också enkelt att konstatera att utbildning och yrkeslivserfarenhet inte förklarar allt utan att det finns andra mer eller mindre slumpmässiga faktorer som gör att den faktiskt observerade lönen normalt avviker från den som skulle ges om förhållande mellan utbildning, yrkeslivserfarenhet vore deterministiskt.

Som redogjorts för ovan finns det förutom utbildning och erfarenhet en rad andra faktorer som kan tänkas påverka lönen för olika individer.

För att korrekt kunna uppskatta effekten av de olika förklaringsvariablerna med hjälp av minsta kvadratmetoden, den enklaste av de olika metoder som kan användas för att skatta statistiska multivariata samband krävs att slump- eller feltermen är normalfördelad. För att den ska vara det måste såväl den förklarade variabeln – lönen – som de olika förklaringsvariablerna logaritmeras⁵.

Det funktionella sambandet mellan observerade individlöner Y_i , ”grundlön” C , olika förklaringsvariabler X_i och slump/feltermen ε_i kan då uttryckas som:

$$\ln Y_i = \ln C + \ln \sum \beta_c X_i + \varepsilon_i$$

För att fånga upp den avtagande effekten av arbetslivserfarenhet läggs en kvadratisk term (arbetslivserfarenhet i år i kvadrat) till modellen. Den negativa koefficienten för den kvadratiske termen fångar upp den avtagande effekten. Ju större negativ koefficient desto snabbare klingar arbetslivserfarenhetens positiva effekt på lönen av.

⁵ Lönerna i sig är skevt fördelade med en stor koncentration i de lägre interfallen och en lång ”svans” för de högre lönerna. Om lönerna logaritmeras blir resulterad värden normalfördelade. Man säger att lönerna är lognormalt fördelade.

4 Den empiriska studien

4.1 Förklaringsvariabler och hypoteser

Utifrån den teoretiska diskussionen i avsnitt 3 kan vi anta att en individs lön åtminstone påverkas av:

- Yrke
- Utbildning
- Arbetslivserfarenhet
- Kön
- Konkurrenssituationen på aktuell delarbetsmarknad
- Allmänna preferenser för bostadsort
- Möjligheter till intressanta arbetsuppgifter eller karriär inom yrket kopplad till bostadsort
- Lön på konkurrerande delarbetsmarknader
- Flytt- och pendlingskostnader
- Kostnadsnivån på olika orter
- Temporära ojämnheter på olika delarbetsmarknader beroende på demografiska eller andra externt givna förändringar
- Arbetsgivarens lönepolitik

Listan är en bruttolista i den meningen att flera av faktorerna är starkt korrelerade. Lön på konkurrerande marknader, t.ex., avspeglar alla de faktorer som kommer före i listan. Kostnadsnivån på olika orter påverkas av löneläget på orten, etc.

Vissa av faktorerna går att mäta direkt. För andra går det att konstruera mer eller mindre bra proxyvariabler, dvs. variabler som inte direkt mäter det man önskar mäta men som man kan misstänka är starkt korrelerade med detta. I vissa fall finns lämpliga data att tillgå, i andra fall saknas data och man får avstå från att söka mäta effekten. Individstatistik med information om yrke, utbildning och kön finns att tillgå från SCB. Konkurrenssituationen på olika delarbetsmarknader är svårare att mäta. Det skulle ha varit intressant att ta fram proxyvariabler – t.ex. baserad på förhandlingsstatistik – för olika yrkeskategorier på landstingsområdet. Men i och med att förändringen av förhandlingsordningen skett samtidigt för hela kollektivet så finns det ingen variation mellan landsting som skulle behövas för att bedöma effekten⁶.

⁶ Det som skulle krävas vore tidsseriedata men kostnaden för att få tillgång till sådan har bedömts för hög.

Allmänna preferenser är ytterst svåra att mäta och det finns ingen statistik som går att använda. Inga direkta data finns för att direkt mäta karriärmöjligheter men för vissa yrkeskategorier går det att konstruera rimliga proxyvariabler.

Genomsnittslön på konkurrerande delarbetsmarknader går att ta fram direkt ur SCBs lönestatistik. Svårigheten är att bedöma vad som är konkurrerande delarbetsmarknader. För att "helgardera" får man testa genomsnittslönen för ett antal olika konkurrerande delarbetsmarknader, konkret för: motsvarande yrke eller yrkeskategorier i andra sektorer, motsvarande yrke i omgärdande kommuner eller län, yrken som kräver ungefär lika mycket utbildning uttryckt i år etc.

När det gäller flytt- och pendlingskostnader finns det ingen statistik att tillgå. Den del av levnadsomkostnaderna som uppvisar störst geografisk variation är boendekostnaderna. Rimliga proxyvariabler för de senare är genomsnittspris för småhus respektive kvadratmeterpriset på småhus för vilket det finns statistik att tillgå.

När det gäller temporära ojämnvikter på delar av arbetsmarknaden finns det olika tänkbara proxyvariabler att använda. I detta fall har vi valt att analysera kopplingen mellan lönen för vissa yrkeskategorier och befolkningsförändring generellt och den för vissa ålderskategorier.

Olika kommuners och landstings lönepolitik går inte att mäta direkt. Det som vi valt att undersöka är om det finns någon korrelation mellan politisk majoritet och lön och mellan graden av kvinnlig representation i kommun respektive landstingsfullmäktige och lön.

Utifrån den teoribildning som presenterats i avsnitt 3 och tillgängligheten till statistik formulerar vi sju hypoteser som vi testar på relevanta delar av det samlade datamaterialet.

1. Löner varierar mellan kommuner och mellan landsting även om man kontrollerar för yrke, utbildning, arbetslivserfarenhet och kön.
2. Lönen är positivt korrelerad med genomsnittslönen i andra sektorer i regionen för samma yrke. Lönen varierar även positivt med lönen i regionen för samma utbildningsnivå. För yrken med hög yrkesspecificitet är genomsnittslönen för samma utbildningsnivå av mindre vikt.

3. Lönen varierar positivt med genomsnittslönen för samma yrke och för samma utbildningsnivå i geografiskt angränsande regioner.
4. Lönen varierar positivt med levnadsomkostnaderna i kommunen eller landstinget.
5. Lönerna är högre i kommuner eller landsting där befolkningen växer än i kommuner och landsting där den är stabil eller krymper eftersom efterfrågan är större. Effekterna är störst för bristyrken i kommuner med stor efterfrågan på yrket.
6. Lönen påverkas av politiska preferenser i kommuner och landsting.
7. Mönstret för de geografiska skillnaderna i lön varierar mellan olika yrken, yrkeskategorier och utbildningsnivåer.

4.2 Studiens upplägg och genomförande

Analysen genomförs i tre steg.

I steg 1 analyseras huruvida det finns generella löneskillnader mellan kommuner, mellan arbetsmarkandsområden och mellan landsting som inte går att hänföra till skillnader i yrke, kompetens (utbildnings längd, erfarenhet) eller kön.

I steg 2 prövas sedan ett antal ytterligare faktorer som kan tänkas förklara de skillnader i lön som kvarstår efter det att man kontrollerat för yrke, kompetens och kön. De faktorer som testas kan delas in i tre kategorier:

1. Lönenivåer på de alternativa delarbetsmarknader som är relevanta för gruppen;
2. Mått på kostnadsnivå eller efterfrågetryck i kommunen eller landstinget;
3. Olika typer av politiska kommun- eller landstingskaraktistika som kan tänkas leda till större eller mindre "generositet" i lönesättningen .

I steg 3 görs motsvarande analys för ett begränsat antal kategorier kommun- och landstingsanställda.

De kategorier som valts ut för närmare studie är: landstingsanställda läkare, kommunanställda chefer i administrationen, kommunanställda

lärare samt kommunanställda förskolelärare. Grupperna har valts ut för att belysa a) specifika mekanismer som kan tänkas leda till mer eller mindre permanenta löneskillnader mellan olika kommuner och olika landsting och b) att mönstret för och förklaringen till dessa löneskillnader skiljer sig åt mellan olika kategorier.

De modeller som skattas i steg 1 har formen

$$\ln Y_i = \ln C + \sum \eta_p D_p + \sum \beta_e \ln E_i + \sum \delta_d D_k + \varepsilon_i$$

Där Y_i är lönen för en viss individ, D_p dummyvariabler för yrke, E_i kompetensfaktorer och kön samt D_k kommun- eller landstingsdummyvariabler. Dummyvariablerna har värdet 1 för det yrke en person har, 0 för övriga. Motsvarande gäller för dummyvariablerna för den kommun eller det landsting där individens arbetsställe ligger. Värdena för beroendevariabeln samt de strukturella förklaringsvariablerna är logaritmerade.

I steg 2 och 3 testas sedan effekten av en uppsättning andra förklaringsvariabler av de tre typer som redovisats ovan. De modeller som då testas är olika permutationer av följande generella modell:

$$\ln Y_{ia} = \ln C + \sum \eta_p D_p + \sum \beta_e \ln E_i + \sum a_x \ln X_{uk} + \sum \gamma_s \ln S_k + \sum \delta_d D_k + \varepsilon_{ia}$$

Y_{ia} är lönen för en individ i kategori a , D_p dummyvariabler för yrke, E_i olika kompetensvariabler samt kön, S_k olika variabler som hänförs till kommunen eller landstinget, X_{uk} är olika variabler som hänförs till olika yrkeskategorier (bestämda utifrån utbildningsnivå eller yrke) alternativt utifrån kommun eller landsting, och D_k generella dummyvariabler för kommuner eller landsting. C , η_p , β_e , γ_s och δ_d är koefficienterna som ska skattas och ε_{ia} den oförklarade feltermen (residualen). I steg 2 är kategorin alla kommunal- respektive landstingsanställda medan analysen i steg 3 är begränsad till specifika personalkategorier.

Modellestimeringarna för steg 1 och 2 redovisas i tabellerna 4.1 och 4.2 medan estimeringarna i steg 3 redovisas i tabellerna 4.4 – 4.10, en för varje kategori.

4.3 Data

4.3.1 RÅDATA

Grunddata på individnivå är sammanställd av SCB. För kommun-landstings- och statligt anställda är registren heltäckande medan de för privat sektor är baserade på urvalsundersökningar. Gotland har uteslutits från datasetet då Gotland är såväl kommun som landsting vilket komplicerar analysen. Antalet individer i samplet som är privatanställda är drygt 1,1 miljon. Variablerna är i stort sett desamma för alla fyra sektorer men skiljer sig till del i finhetsgrad. Samtliga databaser innehåller information om individens månadslön, kön, ålder, utbildningsnivå, yrke, i vilken sektor individen arbetar och i vilken region. Lönen anges som heltidstjänst. I tabell A.1 i appendix finns information om de olika variablerna. För 2004 fanns ca 768 000 kommunanställda och ca 228 000 landstingsanställda. Medellönen var 20 359 kronor i kommunsektorn och 24 928 i landstingssektorn. Den genomsnittliga utbildningsnivån är högre i landstingssektorn, 13,64 år jämfört med 12,55. Eftersom de privatanställda är valda för att utgöra ett representativt urval av olika branscher och inte regioner är möjligheterna att använda löner i privat sektor för att konstruera regionala variabler begränsad.

Till individdata har lagts en rad variabler på läns- och kommunnivå vilka mäter olika typer av skillnader mellan regioner. Exempel på dessa är genomsnittskostnaden per kvadratmeter för småhus, befolkningsstruktur och politiska variabler såsom skattesats, politisk majoritet, och andelen kvinnor i fullmäktige.

4.3.2 HÄRLEDDA VARIABLER

För att kunna testa den empiriska modellen konstrueras variabler från rådata. Som mått på individens humankapital har används antal utbildningsår och arbetslivserfarenhet, där arbetslivserfarenhet definieras som ålder minus antal utbildningsår. I modellen inkluderas även arbetslivserfarenhet i kvadrat av de skäl som anförs i teoriavsnittet.

Från grundmaterialet har konstruerats en rad variabler vars syfte är att mäta löner i andra sektorer med vilka kommunen respektive landstinget konkurrerar med om arbetskraften. En svårighet är att definiera den relevanta geografiska arbetsmarknaden. Vi har använt län och en definition av lokala arbetsmarknader framtagen av

NUTEK. De lokala arbetsmarknaderna kallas av NUTEK för funktionella analysregioner och är 72 till antalet. För att mäta genomsnittslönen i konkurrerande sektorer har vi för varje kommunalanställd individ tagit fram; i) genomsnittslönen i samma yrke enligt standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) på 3-siffrers nivå för anställda i privat sektor, landsting och statlig sektor i länet, ii) genomsnittslönen i samma yrke enligt SSYK på 1-siffrersnivå för privat sektor i länet och på den lokala arbetsmarknaden, iii) genomsnittslönen i kommunal sektor för samma SSYK på 3-siffrers nivå i kommunerna som geografiskt angränsar till där individen arbetar. Liknade variabler har använts för olika utbildningsnivåer och har tagits fram även för landstingssektorn.⁷ Alla lönevariabler är i log form.

Som nämnts ovan kommer lönerna i konkurrerade sektorer att påverkas av t.ex. individernas preferenser för olika regioner, karriärmöjligheter och levnadskostnader. För att studera mer specifika hypoteser om vad som påverkar löner i olika yrken har vi tagit fram en rad variabler på kommun- och länsnivå. Som proxy för boendekostnader har vi använt genomsnittligt kvadratmeterpris på småhus i länet och medelpriset på småhus i kommunen. Befolkningsökningar kan ge upphov till ökad efterfrågan vilket mäts med förändringen i befolkning mellan 1999 och 2004. Som mått på efterfrågan på förskollärare har vi använt förändring av antalet barn 0-6 år över samma period. För lärare används i stället ökningen i åldersgruppen 7-18 år. Landsting med universitetssjukhus eller många forskningstjänster kan potentiellt erbjuda läkare större karriärmöjligheter. För att fånga denna effekt har dels konstruerats en dummy för om länet har ett universitetssjukhus dels ett mått på hur många tjänster som finns delvis finansierade av staten vilket är synonymt med forskningstjänster.

Se appendix tabell A.1. för en detaljerad beskrivning av de olika variablerna samt beskrivande statistik.

Det är givetvis omöjligt att veta exakt vilka anställningar individen i realiteten har att välja bland. Alla lönevariabler kan i den meningen fungera som bättre eller sämre proxy för den lön individen kan få i en alternativanställning. Samvariationen mellan de olika måtten är då i många fall mycket hög och därför svårt att tolka koefficienterna på enskilda variabler när de är samtidigt är inkluderade i regressionen.

⁷ Genomsnittslönerna är beräknade på de observationer vi har till vårt förfogande. Eftersom alla offentliga anställda är med i samplet och inte alla i privat sektor har de offentliganställda större vikt.

4.4 Läsanvisningar till tabellerna

Varje tabell nedan presenterar i komprimerad form resultatet av ett större eller mindre antal estimeringar. I tabellerna 4.1 – 4.2 redovisas resultaten för två körningar: en med bara dummyvariabler (yrke och kommun, eller län) som förklaringsvariabler och en med samma dummyvariabler plus fyra variabler för att fånga upp skillnader i kompetens och eventuell könsdiskriminering.

I tabellerna 4.3 – 4.8 presenteras i varje tabell estimaten för upp till tolv olika modellspecifikationer.

Resultaten för varje modellspecifikation är presenterade i kolumnform. På första raden anges antalet observationer, dvs. antalet anställda i varje kategori för vilket estimeringen är gjord. Population varierar från ca 768 000 för skattningarna gjorda för alla kommunanställda till ca 9 300 i kategorin kommunanställda administrativa chefer.

Andra raden presenterar värdet för "R-squared". R² är ett mått på det totala förklaringsvärdet av modellen, dvs. hur stor del av variationen i den beroende variabeln – i detta fall den heltidsekvivalenta månadslönen – som förklaras av variationerna i de oberoende variablerna sammantaget. R² kan teoretiskt som mest vara 1 vilket skulle innebära att alla faktorer som påverkar Y har fångats upp och att det inte finns några slumpmässiga variationer över huvudtaget.

Konstanten – eller snarare det naturliga talet e upphöjt till värdet för konstanten kan ses som en "utgångslön" som sedan justeras uppåt eller nedåt av de faktorer som i modellen antas förklara den observerade lönen. Exempelvis, e upphöjt i värdet för konstanten i kolumn 2 i tabell 4.1 (9,715) – motsvarar en "utgångslön" på 16 564 kronor.⁸

Därefter följer de estimerade koefficienterna för de personrelaterade variablerna (i tabellerna 4.3 och framåt sammanfattningsvis kallade "individkaraktäristika"): antalet utbildningsår, arbetslivserfarenhet räknat i år, erfarenhet i kvadrat, samt kön.

I tabellerna 4.3 – 4.8 följs de personrelaterade förklaringsvariablerna av olika förklaringsvariabler av mer eller mindre strukturell natur. Dessa förklaringsvariabler testas var och en för sig (om än alltid tillsammans med de personrelaterade variablerna) eller i kombination med dummyvariabler för kommun eller län och/eller övriga strukturella variabler. Dessa olika kombinationer av förklaringsvariabler resulterar exempelvis i fallet kommunanställda för-

⁸ e9,715

skollärare (tabell 4.7) i tolv olika modeller för vilka de estimerade koefficienterna redovisas i tolv kolumner.

Beroendevariabeln, heltidsekvivalent månadslön, samt de förklarande genomsnittslönerna och boendekostnaderna är logaritmerade vilket gör att det kan läsas som procentuella effekter. För andra variabler är tolkningen att en förändring med en enhet ger en procentuell förändring av lönen. I exempelvis tabell 4.2 kan man se att varje additionellt år av utbildning för landstingsanställda genomsnittligt är förknippat med knappt 10 procent högre lön.

Koefficienterna för dummyvariablerna för kommun, arbetsmarknadsområde och/eller län presenteras längst ned i tabellerna. Kommunerna/ arbetsmarknadsområdena/ länen har sorterats på värdet av den skattade koefficienten. Jämförelseobjektet är alltid Stockholm (kommun, arbetsmarknadsområde eller län). Val av kommun eller län som får agera basregion spelar ingen roll för resultatet. Det ligger inte heller någon värdering i att Stockholm valts som bas. För att spara plats presenteras endast koefficientvärden för de nio kommuner med högst och de nio kommuner med lägst koefficientvärden. För länen är listan komplett.

En negativ koefficient innebär att lönen i kommunen eller länet (generellt eller för en viss kategori beroende på tabell) är lägre än i Stockholm efter det att det kontrollerats för ett antal (varierande från 0 till 11) andra variabler. Koefficienten -0,169 för Arvika i en modell för förskollärlöner med dummyvariabel för kommun samt individkarakteristika som förklaringsvariabler innebär att lönen är knappt 17 procent lägre i Arvika än i Stockholm.. (Se tabell 4.7.)

För att spara plats och skapa bättre översiktlighet har inte t-statistikor (dvs. mått på förklaringsvärdet för varje enskild variabel) skrivits ut. På grund av det stora antalet observationer är de flesta skattade koefficienter signifikanta på 1-procentsnivån, (dvs. sannolikheten för att koefficienten inte är signifikant skild från noll är mindre än 1 procent). I det fall de skattade koefficienterna inte är signifikanta på minst 5-procentsnivån har koefficienten angivits med kursiv stil.⁹

⁹ Standardfelen är klustrade på kommun- respektive landstingsnivå för att ta hänsyn till att lönerna inom kommunerna respektive landstingen är korrelerade.

4.5 Resultat

4.5.1 SKILLNADER I GENOMSNITTLIG LÖNENIVÅ

Tabell 4.1 presenterar estimat för två regressioner för hela gruppen kommunanställda.

Tabell 4.1 Kommunanställda totalt

Kommunanställda totalt heltidsekvivalent månadslön			
Observationer	758991	758991	
R-squared	0,66	0,72	
Konstant	10,152	9,715	
Utbildningsår		0,019	
Yrkeslivserfarenhet		0,008	
Erfarenhet i kvadrat		0,000	
Man		0,008	
Yrkesdummissar 151 st	Ja	Ja	
Kommun	Koef.	Koef.	Kommun
Järfälla	0,001	0,001	Järfälla
Stockholm	0	0	Stockholm
Solna	-0,002	-0,000	Solna
Nacka	-0,003	-0,001	Nacka
Kiruna	-0,005	-0,003	Tyresö
Tyresö	-0,006	-0,004	Lidingö
Täby	-0,007	-0,004	Vellinge
Lidingö	-0,008	-0,006	Värmdö
Vellinge	-0,011	-0,006	Kiruna
Tranås	-0,100	-0,093	Mora
Ockelbo	-0,101	-0,094	Nordmaling
Nordmaling	-0,101	-0,095	Tranås
Klippan	-0,102	-0,097	Ockelbo
Kil	-0,102	-0,097	Ovanåker
Ovanåker	-0,102	-0,098	Kil
Hudiksvall	-0,104	-0,101	Hudiksvall
Sala	-0,119	-0,115	Sala
Söderhamn	-0,142	-0,139	Söderhamn

I den första modellen är förklaringsvariablerna dummyvariabler för de 151 befattningskategorier som används för kommunanställda samt dummyvariabler för kommunerna. Som framgår av värdet för R^2 förklaras 66 procent av skillnaderna i månadslön av yrket samt av i vilken kommun arbetsstället är beläget. Om skillnader i antalet utbildningsår, arbetslivserfarenhet och kön läggs till modellen förbättras förklaringsvärdet till 72 procent. Tabellen visar vidare att den genomsnittliga lönen skiljer sig 14 procent mellan Järfälla och Söderhamn, de två kommunerna med högst respektive lägst genomsnittslöner efter det att yrke, utbildning, erfarenhet och kön kontrollerats för. Koefficienten 0,001 betyder att lönen i genomsnitt är 0,1 procent högre i Järfälla än i Stockholm. Effekten av att arbeta i Söderhamn är att lönen är 13,9 procent lägre (koefficienten är -0,139) än i Stockholm, vilket betyder att skillnaden mellan Järfälla och Söderhamn är 14 procent. Det kan också noteras att med undantag av Vellinge och Kiruna toppas listan av kommuner i Stockholmsområdet.

De estimerade koefficienterna för kommuneffekterna i tabell 4.1 och även i 4.2 ska dock inte övertolkas. I regressionerna presenterade ovan används alla kommunanställda vilken betyder att vi inte korrigerar för att olika kommuner har olika sammansättning av anställda. Personalsammansättningen kan skilja sig åt av flera skäl, såsom skillnader i kommunens behov av olika yrkesgrupper, åtskillnad i ambitionsnivå eller att vissa kommuner specialiserar sig på olika uppgifter. Ett annat skäl kan vara att skillnaderna i relativpris för olika yrkesgrupper gör att kommunen väljer en annan mix av yrkeskategorier. Till exempel, i en kommun där det råder brist på förskollärare men inte barnskötare kan det vara så mycket dyrare att anställa en förskollärare att kommunen väljer att anställda relativt många barnskötare. Om samma kommun mötte ett annat relativpris mellan förskollärare och barnskötare skulle kommunen välja att anställa fler förskollärare och färre barnskötare.

Ett sätt att titta på skillnader mellan kommuner och mellan landsting är att ta fram en representativ mix av personalgrupper och studera hur genomsnittslönen skiljer sig åt när varje kommun antas ha den representativa sammansättningen av personal. Fördelen är att man då tar bort effekter som har att göra med skillnader som man inte vill utjämma för, till exempel skillnader i ambitionsnivå och specialiseringsgrad. Nackdelen är att man missar skillnader som uppstår på grund av att behoven i befolkningen skiljer sig åt. Denna del kompenseras dock redan till viss i andra delar av utjämn-

ningssystemet – om än inte fullt ut. När man studerar effekterna av kommun respektive landsting för olika yrken (tabell 4.5-4.8) uppstår inte problemet med skillnader i personalsammansättning.

Koefficienterna för utbildningsår innebär att, givet en viss yrkestillhörighet, ett års längre utbildning är förknippad med ca 2 procents högre lön. Motsvarande effekt för yrkeslivserfarenhet är knappt 1 procent. Ökningen planar ut då koefficienten för erfarenhet i kvadrat är negativ om än liten. Det är också värt att notera att den genomsnittliga lönen för män är en knapp procent högre än för kvinnor när hänsyn tagits till yrke, utbildning och erfarenhet. Mindre än man kanske skulle vänta sig.

Tabell 4.2 Landstingsanställda totalt

Landstingsanställda totalt heltidsekvivalent månadslön			
Observationer	227144	227144	
R-squared	0,86	0,87	
Konstant	10,055	9,669	
Utbildningsår		0,017	
Yrkeslivserfarenhet		0,010	
Erfarenhet i kvadrat		0,000	
Man		0,037	
Yrkesdummies 136 st	Ja	Ja	
Län	Koef.	Koef.	Län
Uppsala län	0,029	0,028	Uppsala län
Blekinge län	0,022	0,019	Blekinge län
Kalmar län	0,021	0,018	Kalmar län
Jönköpings län	0,015	0,016	Jönköpings län
Gävleborgs län	0,015	0,012	Gävleborgs län
Norrbottnens län	0,015	0,011	Norrbottnens län
Västerbottnens län	0,012	0,009	Västerbottnens län
Västra Götalands län	0,006	0,008	Västmanlands län
Västmanlands län	0,006	0,006	Västra Götalands län
Dalarnas län	0,004	0,005	Södermanlands län
Skåne län	0,003	0,002	Skåne län

forts. nästa sida

	forts från föregående sida		
Södermanlands län	0,002	0,001	Dalarnas län
Stockholms län	0	0	Stockholms län
Värmlands län	-0,002	-0,005	Värmlands län
Jämtlands län	-0,003	-0,006	Örebro län
Örebro län	-0,004	-0,007	Kronobergs län
Kronobergs län	-0,008	-0,007	Jämtlands län
Hallands län	-0,008	-0,009	Hallands län
Västernorrlands län	-0,011	-0,012	Västernorrlands län
Östergötlands län	-0,014	-0,014	Östergötlands län

Lönerna i Landstingssektorn uppvisar ett något annorlunda mönster än i kommunerna. Mycket torde detta ha att göra med att landstingsanställda har en annan utbildningsprofil än kommunanställda. Sålunda är inte mer än drygt 6 procent av alla landstingsanställda i datamaterialet lågutbildade, i detta fall definierat som mindre än tre års gymnasieutbildning.

Det totala förklaringsvärdet i modellerna för landstingen är större, möjligen på grund av den större yrkesmässiga homogeniteten i landstingen. Den spatials lönespridningen för landstingsanställda är också mindre än för kommunanställda. Efter det att yrke, utbildning, yrkeslivserfarenhet och kön kontrollerats är skillnaderna mellan landstingen med högsta respektive lägsta lön endast drygt 4 procent. Delvis beror detta på att det är färre län vilket i sig leder till mindre spridning.

Rankingen ser något annorlunda för landstingen jämfört med för kommunerna. Stockholmsområdet toppar inte listan på samma sätt som för kommunerna. Som vi kommer att visa längre fram torde detta delvis bero på det avvikande mönstret för läkare. Samtidigt är det viktigt att påpeka att skillnaderna mellan landstingen är relativt små.

Det är också värt att notera att rankingen av landstingen skiljer sig från den ranking som blir resultatet om man, som kommitténs sekretariat, normerar genom att anta samma yrkessammansättning i varje landsting. Värdena i tabell 4.2 är skattade givet faktisk yrkessammansättning i landstingen. Denna yrkessammansättning kan skilja sig åt mellan landsting av tre olika skäl: a) efterfrågan på/behov av olika tjänster och därmed på de yrkeskategorier som är knutna till dess tjänster skiljer sig åt, b) ambitionen att leverera olika typer av tjänster och därmed efterfrågan på de yrkeskategorier som är

knutna till dess tjänster skiljer sig åt och c) relativlönerna för olika yrkeskategorier skiljer sig åt vilket leder till att landstingen väljer en något annorlunda yrkesmix av bara det skälet.

Som vi kommer att se nedan så är läkare relativt lågbetalda i Stockholm vilket innebär att det finns ett incitament för SLL att anställa relativt fler läkare. De låga läkarlönerna innebär dessutom en kostnadsfördel som gör det intressant att sälja sjukvårdstjänster till andra landsting vilket leder till att man anställer fler läkare än vad som behövs för att täcka Stockholmsområdets behov.

I tabell 4.3 nedan redovisas resultatet av estimeringar av ett antal modeller för kommunanställdas löner, där modellerna, utöver de variabler för individkaraktäristika (utbildning, yrkeslivserfarenhet och kön) och 151 dummyvariabler för yrke som redovisades i tabell 4.1 också inkluderar olika strukturella förklaringsvariabler och kombinationer av dessa. Däremot inkluderar modellerna inte dummyvariabler för kommuner då dessa är så starkt korrelerade med de strukturella variablerna att, om även de förra inkluderades, de estimerade koefficienterna skulle bli mycket instabila. Kommundummyn skulle ta upp den spatiella variationen och man kan då inte tolka effekterna av de andra variablerna.

Det totala förklaringsvärdet i alla dessa olika modeller ligger på 70 eller 71 procent, alltså obetydligt under de 72 procent som redovisades för modellerna med dummyvariabler för kommuner men utan strukturvariabler.

Det som kan noteras är att alla koefficienter för genomsnittlig lön på alla delarbetsmarknader som kan tänkas konkurrera med kommunanställda i en viss kommun är positiva och signifikanta. De genomsnittliga jämförelselöner som testats är: 1) genomsnittlig lön för person med samma yrkeskategori (samma SSYK-kod på 1-siffrersnivå) inom privat sektor inom samma arbetsmarknadsområden, 2) genomsnittlig lön för personer med samma antal utbildningsår i privat sektor inom samma arbetsmarknadsområde, 3) genomsnittlig lön för personer i samma yrkeskategori i all övriga sektorer (dvs. förutom privat sektor även landstingskommunal och statlig sektor), 4) genomsnittlig lön för personer med samma antal utbildningsår i övriga sektorer, 5) genomsnittlig lön i samma yrke (samma SSYK-kod på 3-siffrersnivå) i omgärdande kommuner, samt 6) genomsnittlig lön för personer med samma antal utbildningsår i omgärdande kommuner.

Positiv och signifikant är även koefficienten för kvadratmeterpriset för småhus kommunen. Det vill säga ju högre kvadratmeterpris desto högre lön.

Signifikant är även koefficienten för skattesatsen i kommunen. I detta fall är koefficienten negativ vilket innebär att ju högre skattesats desto lägre lön, allt annat givet. En tolkning skulle kunna vara att högskattekommuner är kommuner med ansträngd ekonomi vilket tvingar kommunledningen att vara restriktiva i sin lönesättning.

De proxyvariabler som konstruerats för att se om det kan finnas någon korrelation mellan sammansättningen av kommunens politiska ledning och lönerna för kommunanställda är emellertid alla insignifikanta. Det vill säga det finns ingenting som pekar på att lönerna i borgerligt styrda kommuner skulle vara högre eller lägre än i socialistiskt styrda kommuner. Det förhindrar naturligtvis inte att det finns enstaka kommuner som väljer att ha en ”effektivitetslönepolitik” enligt vad som diskuterades i teoriavsnittet, men det finns inget genomgående politiskt mönster.

Det faktum att modeller med strukturvariabler har i stort sett lika stort totalt förklaringsvärde som modeller med dummyvariabler för kommuner och att koefficienterna för de ”politiska” variablerna är insignifikanta ger ett kraftigt belägg för hypotesen att det är för kommunerna externa faktorer som förklarar de observerade löneskillnaderna. Slutsatsen förstärks av att majoriteten av koefficienterna för dummyvariabler för län i en modell som även inkluderar de mest signifikanta strukturvariablerna är mycket små och dessutom insignifikanta. Det vill säga det finns väldigt lite som inte de strukturella variablerna inte fångar upp.

I tabell 4.4 redovisas estimat av modeller för landstingsanställdas löner med strukturvariabler, dummyvariabler för yrke samt de sedvanliga variablerna för individkaraktistika, dvs. utbildning, yrkeslivserfarenhet och kön. Av samma skäl som för kommunerna kombineras inte i samma modell strukturvariabler som är kopplade till landstingen med dummyvariabler för landstingen. Något annat användbart geografiskt aggregat än de senare finns inte.

Det totala förklaringsvärdet i modellerna är ännu högre än för kommunanställdas löner, 87 procent i samtliga modeller. Resultatet pekar på att individens yrke i hög grad påverkar lönenivån. Lönen i andra sektorer i länet verkar inte ha någon effekt på lönenivån. Det kan tolkas som att landstingen inte i första hand konkurrerar med andra sektorer i länet utan främst med andra landsting. Detta re-

sultat drivs till stor del av mönster för läkarna som vi kommer att se senare i rapporten.

Precis som för modellerna för kommunanställdas löner finns det ingenting som pekar på att vänster- eller högerstyrda landsting eller landsting med en starkare kvinnorepresentation skulle vara mer eller mindre generösa i sin lönesättning.

Till skillnad från i modellerna för kommunanställdas löner är inte variabeln för, i detta fall, justerad skattesats i landstinget signifikant.

Tabell 4.3 Kommunanställda total, struktur- och lönskumsummyriabler

	Kommunanställda heltidsekvivalent månadslön, 2004												Län	Koef.	Län	Koef.			
Observationer	758991	752347	758991	758991	758991	757732	758991	758991	758991	758991	758991	758991	758991	758991	758991	758991	758991	758991	758991
R-squared	0,70	0,70	0,71	0,71	0,71	0,71	0,71	0,71	0,70	0,70	0,71	0,71	0,71	0,71	0,71	0,71	0,71	0,72	0,72
Konstant	9,516	7,45	7,997	7,338	7,611	5,749	6,197	9,517	9,371	9,767	6,344	9,559	6,592	6,344	9,559	6,592	6,344	9,559	6,592
Individa-karakteristika	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Yrkesdummys 151 st	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Lön samma yrkeskategori privat sektor samma arbetsmarknadsområde	0,162																		
Lön samma antal utbildningsår privat sektor samma arbetsmarknadsområde	0,206																		
Lön samma yrkeskategori övriga sektorer	0,217																		
Lön samma antal utbildningsår övriga sektorer																			
Lön samma yrke omgårdande kommuner	0,203																		
Lön samma antal utbildningsår omgårdande kommuner	0,381																		
Be-folkningsfrändring 1999-2004									0,178					0,022					
Medelpriset på småhus i kommunen																			
Skattesats i kommun																			
Vänstermajoritet i kommunfullmäktige																			
Högermajoritet i kommunfullmäktige																			
Andelen kvinnor i kommunfullmäktige																			

Tabell 4.4 Landstingsanställda totalt, strukturvariabler

Landstingsanställda totalt heltidsekvivalent månadslön 2004								
Observationer	227144	227140	227144	226888	227144	227144	227144	227144
R-squared	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87
Konstant	9,672	8,597	9,828	6,167	9,458	9,673	9,672	9,71
Individkaraktäristika	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Dummies 136 yrkesgrupper	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Genomsnittlig lön samma yrke i övriga sektorer		0,108						
Genomsnittlig lön samma antal utbildningsår övriga sektorer			-0,016					
Genomsnittlig lön samma yrke omgärdande län				0,350				
Genomsnittlig lön samma antal utbildningsår omgärdande län					0,023			
Genomsnittligt kvadratmeterpris småhus i länet						0,000		
Förändring i folkmängd 1999-2004							-0,004	
Vänstermajoritet i landstingsfullmäktige								-0,004
Andel kvinnor i landstingsfullmäktige								-0,046
Justerad skattesats i landstinget								-0,001

4.5.2 LÖNESKILLNADER INOM YRKESGRUPPER

Som den teoretiska genomgången ovan pekade på kan man förvänta sig att spatiala löneskillnader för olika kategorier av anställda uppvisar olika mönster. För att se om detta stämmer i praktiken har vi närmare studerat fyra olika kategorier: landstingsanställda läkare, kommunala administrativa chefer, kommunalanställda förskollärare, samt kommunalanställda lärare.

I tabell 4.2 kan vi se att lönenivåerna i Stockholm för hela kollektivet landstingsanställda ligger i stort sett i mitten i ett relativt begränsat spann. Skillnaden i genomsnittlig lön mellan Stockholm och det landsting som betalar bäst – efter det att yrke, kompetens och kön tagits hänsyn till – är endast knappt tre procent. När det gäller läkare är, som vi kan se i tabell 4.5, mönstret ett annat. För

den kategorin ligger Stockholm i botten i ett betydligt större spann. Läkare i Blekinge tjänar mer än 17 procent mer än läkare i Stockholm. Endast läkare i Östergötlands landsting har lägre lön än de i Stockholm.

Vad kan förklara dessa olika mönster?

När det gäller läkare är det rimligt att tro att faktorer som påverkar karriärmöjligheterna är viktiga för lönenivån. De två mått som vi använder för att som proxy för karriärmöjligheter är: "Antal höga läkartjänster" samt "Universitetssjukhus i länet". Som mått på "Antal höga läkartjänster" har använts "antalet läkare som delvis har statlig finansiering". Det senare är ett sätt att indirekt mäta hur många läkare som har befattningen Professorer/ specialistkompetent läkare eller lektor (klinisk läkare). "Universitetssjukhus i länet" är en dummy som har värdet ett om det finns ett universitetssjukhus i länet, annars noll.

De signifikant negativa koefficienterna för båda variablerna stärker hypotesen att läkare är beredda att acceptera lägre löner för att arbeta på sjukhus som bereder möjligheter till forskning vilket kan ha ett värde i sig men som också ger chansen till karriär och högre lön i framtiden. Dolt i koefficienterna för dessa variabler kan också ligga personliga preferenser att bo i storstadsområden och/eller universitetsstäder där utbudet på kultur och andra liknande "amenities" är högre. Omvänt kan man säga att det krävs högre lön för att få individer att ta jobb i landsting som inte erbjuder dessa möjligheter.

Det bör dock tilläggas att de löner som finns redovisade i den statistik om som använts är de som betalats ut av landstingen. Hade statistik från Skatteverket kunna användas hade bilden kanske blivit något annorlunda. Möjligheten att komplettera landstingslöner med inkomst från privat praktik eller som stafettläkare i Norrland eller i Norge är troligen större i storstadsområdena vilket till del kompenserar de lägre lönerna. Det påverkar dock inte landstingens lönekostnader för läkare. En allvarigare brist i statistiken är att den inte inkluderar landstingens kostnader för läkare som engageras genom bemanningsföretag. Förutom den högre lön som den formen av anställning är förknippad med finns det också ett påslag för företagets overhead. Men kostnaden syns som sagt inte i lönestatistiken.

Den stora negativa och signifikanta koefficienten för "genomsnittslön för anställda med samma antal utbildningsår i övriga sektorer" är möjligen något förvånande men kan kanske förklaras av

att det finns få utbildningar som är lika långa som läkarutbildningen och att lönen för de personer som har en motsvarande lång utbildning är högre än för läkare. Att så pass stora löneskillnader kan bestå torde vara ett tecken på läkarnas höga specialisering och därmed svårigheter att byta yrke. Inte heller verkar konkurrensen från omgärdande landsting synes påverka lönen då koefficienten ej är signifikant. De politiska förklaringsvariablerna är ej heller här signifikanta.

I tabell 4.6 redovisas resultaten av estimeringar av lönemodeller för kommunala administrativa chefer. Det totala förklaringsvärdet i modellerna är lägre än för de olika modellerna för hela kommunkollektivet och för kompetensmässigt mer avgränsade grupper såsom förskolelärare. Att förklaringsvärdet är större när vi studerar hela kommun- eller landstingskollektivet beror på att yrke förklarar en stor del av variationen i lön. När endast ett yrke studeras är variationen i lön relativt liten och endast de övriga faktorerna kan förklara löneskillnaderna.

Det mest anmärkningsvärda resultatet är den stora lönespridningen mellan den kommun som betalar sina chefer bäst, Vellinge, och den kommun som betalar dem sämst, Bjurholm. De höga lönerna i Vellinge beror till del på att cheferna har högre utbildning och arbetslivserfarenhet men även efter det att specifik chefsfunktion och mätbara kompetensvariabler kontrollerats för sticker Vellinge ut. Resultaten pekar på att Vellinge har en annan ambitionsnivå vad gäller chefer än vad andra kommuner har. Även om de kompetensmått som vi använt här inte kan mäta kompetens fullt ut kan det finnas skäl att misstänka att en del av löneskillnaderna i detta specifika fall är ett uttryck för skillnader i "generositet" i lönesättningen.

Lönedifferenserna för kommunanställda chefer uppvisar ett mönster som i mycket är motpolen till läkarnas. Den observerade lönen är starkt korrelerad med genomsnittslönen för samma typ av chefer (samma SSYK på 1-siffersnivå) och med genomsnittslönen för personer med samma antal utbildningsår i övriga sektorer. Skälet kan man anta bero på att arbetsuppgifter för och krav på administrativa chefer i alla sektorer är likartade och överströmning mellan sektorerna därför stor. Den signifikant positiva koefficienten för kvadratmeterpris för småhus förstärker bilden av att kommunala chefslöner följer lönerna i andra sektorer och det lokala levnadskostnadsläget på ett helt annat sätt än lönerna för läkare.

Koefficienterna för de ”politiska” variablerna är intressanta dels för att de är signifikanta (till skillnad från i alla andra modeller) dels för att koefficienternas tecken är de motsatta de som man kanske skulle förvänta sig – högre chefslöner är korrelerade med vänstermajoritet och med andelen kvinnor i kommunfullmäktige. Men man ska dock akta sig för att övertolka siffrornas signifikans då koefficienter i sig är små. Som i övriga modeller är koefficienten för skattesats negativ. Dessutom försvinner signifikansen när man inkluderar genomsnittslönen för chefer i omgärdande kommuner, vilket indikerar att det snarare är konkurrensen på arbetsmarknaden som spelar roll.

Tabell 4.5 Landstingsanställda läkare

Landstingsanställda läkare (landstingsbefattningskod 03) heltidsekvivalent månadslön 2004												
	23 782	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135
Observationer	23 782	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135	23 135
R-squared	0,68	0,68	0,70	0,69	0,68	0,69	0,69	0,69	0,69	0,69	0,69	0,69
Konstant	10,701	10,503	10,350	13,783	15,142	10,605	10,579	10,465	10,716	13,591		
Individerkaraktistika	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Dummies 7 yrkesgrupper	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Genomsnittlig lön samma antal utbildningsår övriga sektorer				-0,327	-0,431							-0,280
Genomsnittlig lön samma yrke omgårdande län												-0,064
Genomsnittligt kvadratmeterpris småhus i länet						-0,076						-0,042
Antal höga läkarijänster												
Universitetsjukhus i länet												
Vänstermajoritet i landstingsfullmäktige												
Andel kvinnor i landstingsfullmäktige												
Justerad skattesats i landstinget												
Förändring i folkmängd 1999-2004												0,026
Län	Koef.	Län	Koef.	Län	Koef.	Län	Koef.	Län	Koef.	Län	Koef.	Län
Blekinge län	0,169	Blekinge län	0,169	Blekinge län	0,169	Blekinge län	0,169	Blekinge län	0,169	Blekinge län	0,169	Blekinge län
Jönköpings län	0,140	Jönköpings län	0,148	Jönköpings län	0,148	Jönköpings län	0,148	Jönköpings län	0,148	Jönköpings län	0,148	Jönköpings län
Västmanlands län	0,140	Västmanlands län	0,145	Västmanlands län	0,145	Västmanlands län	0,145	Västmanlands län	0,145	Västmanlands län	0,145	Västmanlands län
Gävleborgs län	0,116	Kalmar län	0,123	Kalmar län	0,123	Kalmar län	0,123	Kalmar län	0,123	Kalmar län	0,123	Kalmar län
Norrbottnens län	0,113	Gävleborgs län	0,121	Gävleborgs län	0,121	Gävleborgs län	0,121	Gävleborgs län	0,121	Gävleborgs län	0,121	Gävleborgs län
Kalmar län	0,111	Norrbottnens län	0,116	Norrbottnens län	0,116	Norrbottnens län	0,116	Norrbottnens län	0,116	Norrbottnens län	0,116	Norrbottnens län
Dalarnas län	0,092	Dalarnas län	0,091	Dalarnas län	0,091	Dalarnas län	0,091	Dalarnas län	0,091	Dalarnas län	0,091	Dalarnas län
Södermanlands län	0,082	Södermanlands län	0,087	Södermanlands län	0,087	Södermanlands län	0,087	Södermanlands län	0,087	Södermanlands län	0,087	Södermanlands län
Örebro län	0,072	Örebro län	0,073	Örebro län	0,073	Örebro län	0,073	Örebro län	0,073	Örebro län	0,073	Örebro län
Kronobergs län	0,069	Kronobergs län	0,072	Kronobergs län	0,072	Kronobergs län	0,072	Kronobergs län	0,072	Kronobergs län	0,072	Kronobergs län
Jämtlands län	0,067	Västernorrlands län	0,071	Västernorrlands län	0,071	Västernorrlands län	0,071	Västernorrlands län	0,071	Västernorrlands län	0,071	Västernorrlands län
Västra Götalands län	0,065	Värmlands län	0,069	Värmlands län	0,069	Värmlands län	0,069	Värmlands län	0,069	Värmlands län	0,069	Värmlands län
Värmlands län	0,061	Jämtlands län	0,069	Jämtlands län	0,069	Jämtlands län	0,069	Jämtlands län	0,069	Jämtlands län	0,069	Jämtlands län
Västernorrlands län	0,060	Västra Götalands län	0,063	Västra Götalands län	0,063	Västra Götalands län	0,063	Västra Götalands län	0,063	Västra Götalands län	0,063	Västra Götalands län
Västerbottnens län	0,050	Västerbottnens län	0,049	Västerbottnens län	0,049	Västerbottnens län	0,049	Västerbottnens län	0,049	Västerbottnens län	0,049	Västerbottnens län
Hallands län	0,036	Hallands län	0,040	Hallands län	0,040	Hallands län	0,040	Hallands län	0,040	Hallands län	0,040	Hallands län
Uppsala län	0,035	Uppsala län	0,028	Uppsala län	0,028	Uppsala län	0,028	Uppsala län	0,028	Uppsala län	0,028	Uppsala län
Skåne län	0,027	Skåne län	0,024	Skåne län	0,024	Skåne län	0,024	Skåne län	0,024	Skåne län	0,024	Skåne län
Stockholms län	0	Stockholms län	0	Stockholms län	0	Stockholms län	0	Stockholms län	0	Stockholms län	0	Stockholms län
Östergötlands län	-0,013	Östergötlands län	-0,014	Östergötlands län	-0,014	Östergötlands län	-0,014	Östergötlands län	-0,014	Östergötlands län	-0,014	Östergötlands län

Tabell 4.6 Kommunansställda administrativa chefer

Administrativa chefer i kommunen (kommunal befattningskod 0401) heltidsekvivalent månadslön, 2004														
	9 329	9 317	9 317	9 317	9 247	9 317	9 317	9 317	9 317	9 233	9 317	9 233	9 233	9 233
Observationer	9 329	9 317	9 317	9 317	9 247	9 317	9 317	9 317	9 317	9 233	9 317	9 233	9 233	9 233
R-squared	0,35	0,33	0,45	0,37	0,34	0,39	0,40	0,37	0,44	0,44	0,36	0,44	0,44	0,44
Konstant	10,548	9,482	9,643	6,401	5,687	5,979	8,833	10,258	6,132	6,132	9,568	6,303	6,303	6,303
Individerkaraktistika	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Dummies för yrken 15 st	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Genomsnittlig lön samma yrkeskategori övriga sektorer				0,293	0,405				0,075					0,049
Genomsnittlig lön samma antal utbildningsår övriga sektorer														0,229
Genomsnittlig lön samma yrke omgärdande kommuner					0,341		0,098		0,221					0,229
Medelpriset på småhus i kommunen									0,065					0,065
Vänstermajoritet i kommunfullmäktige									0,006					0,006
Högermajoritet i kommunfullmäktige									0,020					0,020
Skattesats till kommun									-0,015					-0,015
Andelen kvinnor i kommunfullmäktige									-0,038					-0,038
Bevolkningsförändring 1989-2004									0,051					0,051
Universitet i länet									0,058					0,058
									-0,070					-0,070
Kommun	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Kommun	Koef.	Koef.	Koef.	Län	Stockholms län	Koef.	Koef.	Koef.	Län
Vellinge	0,213	0,154	0,141	0,141	Vellinge	0,154	0,141	0,141	1	Stockholms län	0	0,033	0,033	25
Huddinge	0,147	0,147	0,073	0,073	Huddinge	0,147	0,073	0,073	4	Södermanlands län	-0,050	0,027	0,027	4
Sundbyberg	0,079	0,079	0,07	0,07	Sundbyberg	0,079	0,07	0,07	12	Skåne län	-0,057	0,019	0,019	22
Vårdö	0,077	0,077	0,066	0,066	Tyresö	0,077	0,066	0,066	14	Västra Götalands l.	-0,074	0,000	0,000	21
Täby	0,073	0,073	0,046	0,046	Vårdö	0,073	0,046	0,046	3	Uppsala län	-0,075	0	0	1
Tyresö	0,069	0,069	0,041	0,041	Nacka	0,069	0,041	0,041	25	Norrbottnens län	-0,081	-0,003	-0,003	8
Nacka	0,068	0,068	0,040	0,040	Lomma	0,068	0,040	0,040	19	Västmanlands län	-0,087	-0,005	-0,005	17
Lomma	0,065	0,065	0,034	0,034	Täby	0,065	0,034	0,034	22	Västernorrlands län	-0,099	-0,010	-0,010	12
Danderyd	0,060	0,060	0,020	0,020	Solna	0,060	0,020	0,020	10	Blekinge län	-0,102	-0,011	-0,011	14
Ekerö	0,041	0,041	0,019	0,019	Ekerö	0,041	0,019	0,019	13	Hällands län	-0,102	-0,012	-0,012	19
Umeå	0,040	0,040	0,011	0,011	Upplands-Bro	0,040	0,011	0,011	8	Kalmar län	-0,108	-0,012	-0,012	24
Upplands-Bro	0,032	0,032	0,009	0,009	Järfälla	0,032	0,009	0,009	21	Gävleborgs län	-0,110	-0,012	-0,012	20
Järfälla	0,031	0,031	0,006	0,006	Danderyd	0,031	0,006	0,006	17	Värmlands län	-0,114	-0,015	-0,015	3
Svedala	0,016	0,016	0	0	Stockholm	0,016	0	0	6	Jönköpings län	-0,119	-0,016	-0,016	6
...	5	Östergötlands län	-0,121	-0,017	-0,017	18
Arjäng	-0,313	-0,313	-0,315	-0,315	Säter	-0,313	-0,315	-0,315	24	Västerbottnens län	-0,129	-0,025	-0,025	23
Storfors	-0,315	-0,315	-0,341	-0,341	Storfors	-0,315	-0,341	-0,341	7	Kronobergs län	-0,134	-0,026	-0,026	13
Rättvik	-0,316	-0,316	-0,364	-0,364	Malå	-0,316	-0,364	-0,364	23	Jämtlands län	-0,139	-0,029	-0,029	7
Bjurholm	-0,390	-0,390	-0,364	-0,364	Bjurholm	-0,390	-0,364	-0,364	20	Dalarnas län	-0,158	-0,045	-0,045	5

Tabell 4.7 Kommunanställda förskollärare

Kommunanställda förskolelärare (befattningskod 10401) heltidsekvivalent månadslön, 2004										
	46834	46737	46737	46737	46737	46737	46677	46737	46677	46737
Observationer	46834	46737	46737	46737	46737	46737	46677	46737	46677	46737
R-squared	0,19	0,42	0,56	0,50	0,49	0,46	0,47	0,47	0,51	0,46
Konstant	9,989	9,149	9,277	2,301	7,154	8,948	9,16	9,481	4,199	9,216
Individkaraktäristika	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Genomsnittlig lön samma yrke omgärdande kommuner				0,701					0,508	
Genomsnittlig lön samma antal utbildningsår övriga sektorer					0,219					
Medelpriset på småhus i kommunen						0,032				
Befolkningsförändring 1999-2004							2,714			
Förändring barn 0-6 1999-2004								0,002		
Vänstermajoritet i kommunfullmäktige								0,000		
Högermajoritet i kommunfullmäktige								0,094		
Andelen kvinnor i kommunfullmäktige								-0,017		
Skattesats i kommun								-0,001		
Universitet i länet								0,002		
Kommun	Koef.	Län	Koef.	Kommun	Län	Koef.	Län	Koef.	Län	Koef.
Sigtuna	0,009	1	0,007	Sirömsstad	1	0,001	Stockholms län	0	3	0,001
Nacka	0,008	3	0,004	Ekerö	3	0	Uppsala län	0	1	0
Upplands-Bro	0,007	14	0,001	Nacka	14	0,001	Västra Götalands län	-0,023	24	-0,003
Ekerö	0,001	13	0	Stockholm	13	0	Hallands län	-0,048	18	-0,003
Stockholm	0	4	0	Sigtuna	4	0	Södermanlands län	-0,049	4	-0,004
Värmdö	0	18	-0,003	Värmdö	18	-0,003	Örebro län	-0,052	25	-0,006
Nora	-0,003	24	-0,003	Sundbyberg	24	-0,003	Västerbottens län	-0,053	13	-0,006
Sundbyberg	-0,009	25	-0,006	Upplands-Bro	25	-0,006	Norrbottnens län	-0,055	14	-0,008
Huddinge	-0,010	12	-0,01	Huddinge	12	-0,01	Norrbottnens län	-0,056	20	-0,010
...	...	10	10	...	Skåne län	-0,059	20	-0,010
...	...	7	7	...	Blekinge län	-0,06	10	-0,010
Sala	-0,161	6	-0,135	Bromölla	6	-0,135	Kronobergs län	-0,062	6	-0,011
Söderhamn	-0,162	19	-0,138	Alingsås	19	-0,138	Jönköpings län	-0,062	7	-0,012
Pajala	-0,165	20	-0,140	Ludvika	20	-0,140	Västmanlands län	-0,063	22	-0,012
Färgelanda	-0,166	8	-0,140	Ockelbo	8	-0,140	Dalarnas län	-0,063	8	-0,015
Ludvika	-0,171	22	-0,140	Söderhamn	22	-0,140	Kalmar län	-0,065	17	-0,017
Ostersund	-0,175	5	-0,140	Pajala	5	-0,140	Västernorrlands län	-0,065	12	-0,018
Alingsås	-0,176	23	-0,150	Grums	23	-0,150	Östergötlands län	-0,075	19	-0,018
Norsjö	-0,192	17	-0,153	Sala	17	-0,153	Jämtlands län	-0,075	21	-0,023
Arvika	-0,220	21	-0,169	Arvika	21	-0,169	Värmlands län	-0,077	5	-0,023
							Gävleborgs län	-0,081	23	-0,024

Tabell 4.8 Kommunanställda lärare

	Kommunalanställda lärare kommunal befattningskod 0205 – heltidsekvivalent månadslön 2004													
	132 755	132 404	132 404	132 404	132 390	132 404	132 404	132 404	132 273	132 404	132 259	132 404	132 259	
Observationer	132 755	132 404	132 404	132 404	132 390	132 404	132 404	132 404	132 273	132 404	132 259	132 404	132 259	
R-squared	0,24	0,58	0,63	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,59	0,60	0,61	0,61	0,62	
Konstant	10,12	9,254	9,329	4,578	2,663	4,462	9,046	9,251	9,575	4,872	9,304	9,304	5,951	
Individerkaraktistika	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
Yrkesdummet 11st	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
Lön samma yrkeskategori övriga sektorer				0,451							0,195		0,192	
Lön samma antal utbildningsår övriga sektorer											0,261		0,156	
Lön samma yrke omgärdande kommuner						0,509								
Lön samma antal utbildningsår omgärdande kommuner														
Medelpriset på småhus i kommunen							0,031		1,082		0,001		0,002	
Förändring i åldersgruppen 7-19 år											0,140		0,228	
Skattesats till kommun										-0,017	-0,005		-0,004	
Andelen kvinnor i kommunfullmäktige										0,086	0,044		-0,020	
Vänstermajoritet i kommunfullmäktige										0,001				
Högermajoritet i kommunfullmäktige										0,000				
Kommun	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Koef.	Län
Täby	0,019	0,013	0,009	0,009	0,009	0,009	0,009	0,009	0,009	0,009	0,009	0,009	0,008	13
Nacka	0,008	0,008	0,008	0,008	0,008	0,008	0,008	0,008	0,008	0,008	0,008	0,008	0,004	23
Hämsöand	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0	1
Stockholm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ekerö	-0,005	-0,002	-0,002	-0,002	-0,002	-0,002	-0,002	-0,002	-0,002	-0,002	-0,002	-0,002	-0,004	25
Sigtuna	-0,005	-0,007	-0,007	-0,007	-0,007	-0,007	-0,007	-0,007	-0,007	-0,007	-0,007	-0,007	-0,005	4
Svedala	-0,005	-0,008	-0,008	-0,008	-0,008	-0,008	-0,008	-0,008	-0,008	-0,008	-0,008	-0,008	-0,007	22
Tyresö	-0,008	-0,001	-0,001	-0,001	-0,001	-0,001	-0,001	-0,001	-0,001	-0,001	-0,001	-0,001	-0,007	3
Danderyd	-0,009	-0,014	-0,014	-0,014	-0,014	-0,014	-0,014	-0,014	-0,014	-0,014	-0,014	-0,014	-0,010	20
...	...	-0,012	-0,015	-0,015	-0,015	-0,015	-0,015	-0,015	-0,015	-0,015	-0,015	-0,015	-0,011	7
...	-0,065	24
...	-0,071	21
...	-0,066	21
Summe	-0,146	-0,127	-0,127	-0,127	-0,127	-0,127	-0,127	-0,127	-0,127	-0,127	-0,127	-0,127	-0,015	14
Hälsöberg	-0,147	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,019	6
Normaling	-0,147	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,128	-0,019	6
Ragunda	-0,149	-0,129	-0,129	-0,129	-0,129	-0,129	-0,129	-0,129	-0,129	-0,129	-0,129	-0,129	-0,020	15
Töreboda	-0,155	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,073	8
Arvika	-0,158	-0,131	-0,131	-0,131	-0,131	-0,131	-0,131	-0,131	-0,131	-0,131	-0,131	-0,131	-0,078	5
Arjäng	-0,164	-0,149	-0,149	-0,149	-0,149	-0,149	-0,149	-0,149	-0,149	-0,149	-0,149	-0,149	-0,079	17
Målning	-0,165	-0,152	-0,152	-0,152	-0,152	-0,152	-0,152	-0,152	-0,152	-0,152	-0,152	-0,152	-0,081	12
Vingåker	-0,177	-0,154	-0,154	-0,154	-0,154	-0,154	-0,154	-0,154	-0,154	-0,154	-0,154	-0,154	-0,082	10
													-0,083	19

Lönerna för förskollärare – tabell 4.8 – uppvisar som man kan förvänta sig en mycket stor följsamhet mot lönerna för förskollärare i omgärdande kommuner. Ökar lönerna för förskollärare med tio procent i en omgärdande kommun ökar de med nästa lika mycket i den egna. Lönerna påverkas också i samma riktning som förändringar i genomsnittlig lön för individer med samma utbildningsnivå i privat sektor.

Småhuspriser i kommun har en positiv effekt vilket är i linje med teorin. Kommuner med ökande befolkning betalar högre löner. Det kan tolkas som att en ökande befolkning leder till ökad efterfrågan på förskollärare, en kategori som inte är särskilt rörlig. De ökade utbildningskraven för förskollärare torde också ha bidraget till en lönepress genom att de minskat utbudet av förskollärare i hela riket. Den bilden förstärks i att ökande antal barn i förskoleålder är korrelerat med lönen. I en modellspecifikation som inkluderar ”genomsnittslön för individer med samma yrke i omgärdande kommuner”, kvadratmeterpris, befolkningsförändring, de sedvanliga ”politiska” förklaringsvariablerna samt dummyvariabler för län ökar det totala förklaringsvärdet något men fler av variablerna blir insignifikanta. De enda strukturvariabler som fortsatt är signifikanta är genomsnittslönen i samma yrke i omgärdande kommuner och befolkningsförändring. Det totala förklaringsvärdet i modellen är dock i stort sett lika stort som i den modell som enbart inkluderar individkaraktäristika samt dummyvariabler för yrke och kommun. Ett tillägg av dummyvariabler för län ökar inte det totala förklaringsvärdet.

Tolkningen måste vara att löneskillnaderna mellan kommunerna i huvudsak förklaras av strukturella faktorer utanför kommunernas kontroll. Studien av förskollärare visar med tydlighet att tillväxtkommuner kan tvingas betala högre löner för bristyrken.

Lönerna för lärare uppvisar ett mönster som är mycket likt förskolelärarnas. Koefficienten för den kommunala skattesatsen är negativ vilket är ett mönster vi känner igen från övriga modeller, så även koefficienten för de ”politiska” variablerna. Det som skiljer sig är en ännu större känslighet för ett efterfrågetryck orsakat av en ökning av antal personer i skolåldern. I detta fall är koefficienten över 1, vilket innebär att en kommun som under de senaste 5 år ökat antalet 7-19 åringar med maxvärdet (6155 stycken) har i genomsnitt 6,7 procent högre löner än en kommun där antalet i denna ålderskategori är konstant. I en modell som även inkluderar den mest signifikanta variabeln för konkurrerande delarbetsmark-

nad minskar koefficienten och den förlorar i signifikans. Genomsnittslönen i närliggande kommuner kan reflektera efterfrågeförändringar eftersom den kan vara regional snarare än isolerad endast till en kommun. I så fall bör man ej inkludera lönen i närliggande kommuner samtidigt som mått på efterfrågeförändringar.

Det totala förklaringsvärdet den senare modellspecifikationen är 61 procent vilket endast är obetydligt lägre än för en modell med dummyvariabler för kommuner. Detta gör att man kan dra samma slutsats som för förskolelärare när det gäller orsakerna till de observerade skillnaderna mellan kommunerna.

4.6 Slutsatser

Den statistiska analys som presenterats ovan pekar på ett antal förhållanden som är av relevans för en eventuell vidareutveckling av utjämningsystemet med syfte att även ta hänsyn till spatiala skillnader i lönekostnad:

1. Det finns tydliga löneskillnader mellan kommuner och mellan landsting även efter det att man har kontrollerat för yrke, kompetens och kön. Skillnaden mellan den kommun som har högst genomsnittlig lönenivå och den som har lägst uppgår till drygt 14 procent. För landstingen är motsvarande siffra betydligt lägre, drygt 4 procent.
2. Det totala förklaringsvärdet i lönomodeller som, förutom individkarakteristika och dummyvariabler för yrken, inkluderar genomsnittliga lönenivåer för kategorier på konkurrerande delarbetsmarknader plus andra strukturella förklaringsvariabler är i stort sett lika stort som i modeller med dummyvariabler för kommuner. Tolkningen måste vara att strukturella faktorer förklarar den allra största delen av de löneskillnaderna mellan kommunerna och mellan landstingen som återstår efter det att hänsyn tagits till yrkesstruktur, kompetensfaktorer och kön. Exakt hur stor del går dock inte att säga.
3. Om det finns några preferenser på kommun eller landstingsnivå att betala löner som avviker från en marknadslön så förefaller de inte att vara kopplade till politisk majoritet eller kvinnorepresentation i fullmäktige, i varje fall inte i allmänhet. De observerade skillnaderna i lön torde därför till allra största delen vara resultatet av faktorer som är opåverkbara för kommunerna

och landstingen själva. Därmed inte sagt att kommunerna inte alls kan påverka lönerna om det vill, i första hand då uppåt. Starka ekonomiska restriktioner sätter dock gränser för vad som är i praktiken möjligt.

4. Generellt ligger lönerna högre i framför allt Stockholmsområdet. Men på kommunnivå finns det ett antal kommuner, bl.a. i Skåne men även i Norrland, som sticker ut.
5. Korrelationen mellan genomsnittlig lön i kommuner och landsting och levnadsomkostnaderna, här mätta med kvadratmeterpriset på småhus, är tydlig i varje fall för de totala kollektiven av kommun- respektive landstingsanställda. En viktig grupp, läkare, avviker dock från mönstret.
6. På landstingsområdet finns det några landsting som genomsnittligt har högre lönenivå än Stockholm (efter det att kompetens och kön kompenserats för) men skillnaderna är små.
7. Grupperingar av kommuner i arbetsmarknadsområden eller län döljer betydande skillnader mellan kommuner inom dessa grupperingar, t.ex. inom arbetsmarknadsområdet Stockholm eller Stockholms Län.
8. De genomsnittliga skillnaderna i löner mellan kommuner och mellan landsting döljer olika mönster för olika kategorier.
9. Skillnaderna i lön mellan kommuner och mellan landsting är större för enskilda yrkeskategorier än för hela kommun- respektive landstingskollektivet. Detta kan rimligen tolkas som effekten av olika preferensmönster och olikheter i efterfråge- och utbudssituation på olika delarbetsmarknader. Aggregerat till kommun- respektive landstingsanställda totalt tar effekterna av dessa skillnader delvis ut varandra.
10. Kommun- och landstingslöner för yrken, yrkeskategorier och utbildningsnivåer där rörligheten mellan arbetsgivare och sektorer är stor anpassar sig i hög grad till vad som gäller i övriga sektorer och i närliggande geografiska områden. Är lönen i privat sektor hög, som i t.ex. Stockholm, så anpassar sig lönen i kommun och landsting. I de fall barriärerna till och från andra yrken är högre eller där det finns viktiga karriär- eller preferensspecifika faktorer behöver en sådan anpassning inte nödvändigtvis ske. Läkarna är ett tydligt exempel på detta. Efter att

kompetens och kön kontrollerats för tjänar läkare i Stockholm lägre än i alla andra landsting utom Östergötlands.

11. För vissa yrkeskategorier t.ex. förskolelärare och lärare är lönen starkt korrelerad med efterfrågetrycket, här mätt som ökningen av barn i förskole- respektive skolåldern i kommunen.

Variabellista

Variabelnamn	Beskrivning					Kommun					Landsiting				
	Obs	Med	Min	Max	Max	Obs	Med	Min	Max	Max	Obs	Med	Min	Max	
Heltidsekvivalent månadslön	768041	20359	8795	128700	128700	228409	24928	7095	177487						
Utbildningsår	765101	12,55	9	21	21	227145	13,64	9	21						
Erfarenhet	765101	25,44	0	55	55	227145	26,22	0	56						
Man	768042	0,219	0	1	1	228410	0,20	0	1						

Det finns för kommuner finns 151 olika befättningskoder för olika yrken och för landstingsanställda 136 olika yrkesklassificeringar.

Yrkesklassificering enligt Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) finns för allt sektorer dvs landstingsanställda, kommunanställda, anställda i privat sektor och statlig sektor.. Yrkeskategori är SSYK 1-siffransnivå och yrke är SSYK 3-siffransnivå.

Utbildningsnivåer är uppdelade i fyra grupper. 1) max 9 år i grundskolan, 2) upp till 3 årigt gymnasium, 3) eftergymnasial utbildning kortare än 2 år, 4) mer än 2 år av eftergymnasial utbildning.

FA-område (funktionella analysområden) är geografiskt indelning av Sverige i 72 lokala arbetsmarknader framtagna av Nutek.

Genomsnittlig lön i samma yrkeskategori i privat sektor samma FA-område 755217 24733 16775 53164

Genomsnittlig lön för samma utbildningsnivå i privat sektor samma FA-område 761879 26008 14592 56785

Genomsnittlig lön i samma yrkeskategori i andra sektorer samma län 768042 24376 17020 51909 228410 23273 16833 48818

Genomsnittlig lön i samma yrkeskategori i privat sektor samma län 761340 24011 17036 52525 228385 25284 17037 52525

Genomsnittlig lön för samma utbildningsnivå i övriga sektorer samma län 768042 25159 19716 33296 228410 24452 18430 31552

Genomsnittlig lön i samma yrke i övriga sektorer län 765051 21403 15794 105157 228406 23720 13450 104510

Variabelnamn	Beskrivning	Kommun					Landsförsamling				
		Obs	Med	Min	Max	Max	Obs	Med	Min	Max	
Genomsnittlig lön i samma yrke i omgärdande kommuner resp län	Omgärdande kommuner för kommun och län för landsförsamling	760654	20340	12309	80800	228153	24957	14052	87100		
Genomsnittlig lön för samma utbildningsnivå i omgärdande kommuner resp län	Omgärdande kommuner för kommun och län för landsförsamling	761920	20339	12463	24832	228410	24878	17419	36116		
Befolkningsförändring 1999-2004	(Befolkning 2004 - befolkning 1999)/100 000	761013	0,21	-0,06	0,70	228410	0,21	-0,06	0,70		
Förändring antalet barn 0-6 år 1999-2004 i hundratusental	(Antalet barn 0-6 år 2004 - antalet barn 0-6 år 1999)/100000	761013	-0,00	-0,02	0,03						
Förändring antalet barn 7-19 år 1999-2004 i hundratusental	(Antalet barn 7-19 år 2004 - antalet barn 7-19 år 1999)/100000	761013	0,01	-0,02	0,06						
Medelpris småhus kommun (tkr)	Medelpris för sålda småhus 2004	761921	1393	216	4517	228410	4,87	19,47	19,47		
Genomsnittligt kvadratmeterpris för småhus (tkr)	På länsnivå 2002	768042	9,93	4,87	19,47	228410					
Skattesats.	För landsförsamling används en skattesats som Justerats för skillnader i åtagande.	761921	21,06	17,58	23,79	228410	10,64	10,01	11,49		
Vänstermajoritet i valet	Dummy som får värdet 1 om S, Vp och Mp tillsammans får 50 procent av rösterna eller mer.	761921	0,69	0	1	228410	0,40	0	1		
Högermajoritet i valet	Dummy som får värdet 1 om M, Fp, C och Kd tillsammans får 50 procent av rösterna eller mer	761921	0,29	0	1						
Andelen kvinnor i fullmäktige		761921	0,44	0,27	0,56	228410	0,48	0,40	0,54		
Antalet anställda i landsförsamling som delvis har ställig finansiering	Yrkesklassificering i landsförsamling 309001 eller 39002.					228410	72	9	206		
Universitetssjukhus i länet						228153	0,62	0	1		

Bilaga 4 Utfall för kommunerna av
förslagen till lönekostnadsutjämning,
utjämningsår 2006

BILAGA 4
Utfall för kommunerna av förslagen till lönekostnadsutjämning
utjämningsår 2006

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
0114 Upplands Väsby	102,2	103,8	102,2	18865	229	37 532	8 595
0115 Vallentuna	102,5	102,7	102,5	20258	321	27 321	8 770
0117 Österåker	101,5	102,2	101,5	19152	101	37 228	3 760
0120 Värmdö	105,3	105,4	105,3	19647	855	34 728	29 692
0123 Järfälla	104,7	103,4	103,4	19056	462	61 727	28 518
0125 Ekerö	104,7	105,0	104,7	20642	784	23 910	18 745
0126 Huddinge	104,2	104,0	104,0	19779	605	88 460	53 518
0127 Botkyrka	102,2	102,0	102,0	19801	210	76 404	16 045
0128 Salem	102,6	102,7	102,6	20962	359	14 286	5 129
0136 Haninge	102,8	102,8	102,8	18744	339	71 608	24 275
0138 Tyresö	105,4	104,5	104,5	19961	712	40 984	29 181
0139 Upplands-Bro	104,5	103,5	103,5	19404	493	21 309	10 505
0140 Nykvarn	104,7	102,1	102,1	19360	221	8 341	1 843
0160 Täby	105,9	103,5	103,5	20416	529	60 581	32 047
0162 Danderyd	104,1	106,4	104,1	22870	752	30 231	22 734
0163 Sollentuna	103,4	104,6	103,4	20949	526	59 231	31 156
0180 Stockholm	106,3	104,4	104,4	19770	684	771 187	527 492
0181 Södertälje	102,5	101,9	101,9	19737	189	80 453	15 206
0182 Nacka	106,2	105,8	105,8	20833	1022	79 945	81 704
0183 Sundbyberg	104,7	105,2	104,7	18008	660	33 989	22 433
0184 Solna	106,6	106,1	106,1	17325	871	60 681	52 853

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/1-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
0186 Lidköping	104,8	106,4	104,8	21851	863	41 809	36 081
0187 Vaxholm	101,7	103,3	101,7	20597	164	10 054	1 649
0188 Norrtälje	99,6	100,3		19970	-186	54 558	-10 148
0191 Sigtuna	104,9	101,7	101,7	19484	145	36 681	5 319
0192 Nynäshamn	103,0	101,9	101,9	19882	192	24 599	4 723
0305 Häbo	101,6	101,4	101,4	18725	76	18 528	1 408
0319 Älvkarleby	98,1	98,9		20345	-186	9 069	-1 687
0330 Knivsta	102,0	101,4	101,4	19693	90	13 292	1 196
0360 Tierp	99,4	98,9		21137	-186	20 048	-3 729
0380 Uppsala	99,3	100,1		18851	-186	183 403	-34 113
0381 Enköping	99,2	99,9		20250	-186	38 418	-7 146
0382 Östhammar	96,5	99,3		20257	-186	21 617	-4 021
0428 Vingåker	96,3	98,3		20562	-186	9 181	-1 708
0461 Gnesta	98,7	100,6		20052	-186	9 981	-1 856
0480 Nyköping	98,2	99,2		20171	-186	49 778	-9 259
0481 Oxelösund	98,1	99,4		18600	-186	11 173	-2 078
0482 Flen	99,4	99,0		20912	-186	16 387	-3 048
0483 Katrineholm	99,3	98,5		21364	-186	32 227	-5 994
0484 Eskilstuna	98,7	99,4		20340	-186	91 558	-17 030
0486 Strängnäs	101,7	100,6	100,6	20361	-64	30 605	-1 959
0488 Trosa	100,8	101,0	100,8	19672	-29	10 779	-313
0509 Ödeshög	96,5	98,0		21010	-186	5 513	-1 025
0512 Ydre	96,7	97,9		21638	-186	3 877	-721
0513 Kinda	99,2	99,1		21412	-186	9 927	-1 846
0560 Boxholm	98,4	98,7		20670	-186	5 237	-974
0561 Atvidaberg	99,1	99,2		21185	-186	11 733	-2 182
0562 Finspång	97,7	98,8		20167	-186	20 913	-3 890

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
0563 Valdemarsvik	99,4	98,0	19770	-186	8 150	-1 516	
0580 Linköping	99,3	99,5	19049	-186	137 657	-25 604	
0581 Norrköping	96,6	99,7	20202	-186	124 604	-23 176	
0582 Söderköping	99,6	99,5	20071	-186	14 001	-2 604	
0583 Motala	99,8	99,0	20615	-186	41 888	-7 791	
0584 Vadstena	99,0	98,9	20995	-186	7 520	-1 399	
0586 Mjölby	99,0	99,7	20368	-186	25 284	-4 703	
0604 Aneby	97,7	98,2	21543	-186	6 551	-1 218	
0617 Gnosjö	100,8	99,8	20365	-186	9 762	-1 816	
0642 Mullsjö	99,7	98,6	19445	-186	7 102	-1 321	
0643 Habo	100,8	99,4	19178	-186	9 842	-1 831	
0662 Gislaved	98,6	99,2	21149	-186	29 490	-5 485	
0665 Vaggeryd	97,7	99,0	20946	-186	12 661	-2 355	
0680 Jönköping	98,3	99,4	20255	-186	120 894	-22 486	
0682 Nässjö	99,4	98,3	21136	-186	29 274	-5 445	
0683 Värnamo	100,8	99,3	20781	-186	32 616	-6 067	
0684 Sävsjö	97,6	98,6	21775	-186	10 981	-2 042	
0685 Vetlanda	98,2	98,9	20666	-186	26 442	-4 918	
0686 Eksjö	98,2	98,1	20508	-186	16 523	-3 073	
0687 Tranås	96,4	98,3	20913	-186	17 775	-3 306	
0760 Uppvidinge	101,3	98,3	22653	-186	9 466	-1 761	
0761 Lessebo	99,0	98,7	22084	-186	8 133	-1 513	
0763 Tingsryd	97,6	98,4	21672	-186	12 797	-2 380	
0764 Alvesta	98,9	99,1	20533	-186	18 707	-3 480	
0765 Älmhult	97,9	98,8	20888	-186	15 356	-2 856	
0767 Markaryd	98,9	98,1	20713	-186	9 574	-1 781	
0780 Växjö	99,6	99,2	18768	-186	77 322	-14 382	

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
0781 Ljungby	98,1	99,7		20300	-186	27 075	-5 036
0821 Högby	96,3	97,4		23627	-186	6 067	-1 128
0834 Torsås	98,9	98,1		21142	-186	7 228	-1 344
0840 Mörbylånga	98,5	98,9		20454	-186	13 349	-2 483
0860 Hultsfred	98,2	97,5		21176	-186	14 481	-2 693
0861 Mönsterås	97,8	98,3		20530	-186	13 124	-2 441
0862 Emmaboda	99,5	97,9		21029	-186	9 570	-1 780
0880 Kalmar	99,9	99,1		19183	-186	60 972	-11 341
0881 Nybro	98,8	98,3		20512	-186	19 771	-3 677
0882 Oskarshamn	98,3	98,3		19972	-186	26 253	-4 883
0883 Västervik	97,7	98,1		20633	-186	36 521	-6 793
0884 Vimmerby	98,4	98,2		20514	-186	15 594	-2 900
0885 Borgholm	98,8	98,2		21610	-186	11 092	-2 063
0980 Gotland	99,0	101,3		20017	-186	57 522	-10 699
1060 Olofström	97,5	98,1		20132	-186	13 409	-2 494
1080 Karlskrona	99,2	98,6		19833	-186	61 347	-11 411
1081 Ronneby	96,6	98,4		19450	-186	28 346	-5 272
1082 Karlshamn	97,8	97,6		19165	-186	30 915	-5 750
1083 Sölvesborg	97,1	98,4		19253	-186	16 526	-3 074
1214 Svalöv	99,5	99,1		20548	-186	13 011	-2 420
1230 Staffanstorps	101,8	101,3	101,3	19569	68	20 603	1 401
1231 Burlöv	97,6	100,9		20038	-186	15 291	-2 844
1233 Vellinge	107,7	102,1	102,1	19610	226	31 692	7 162
1256 Östra Göinge	99,6	98,5		21360	-186	13 990	-2 602
1257 Örkelljunga	97,9	98,2		20569	-186	9 579	-1 782
1260 Bjuv	100,6	99,3		19556	-186	13 945	-2 594
1261 Kävlinge	100,0	100,6		19248	-186	26 715	-4 969

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/1-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
1262 Lomma	104,6	101,1	101,1	20124	35	18 791	658
1263 Svedala	103,8	101,1	101,1	19619	30	18 680	560
1264 Skurup	101,2	99,8		19811	-186	14 389	-2 676
1265 Sjöbo	100,2	99,2		19495	-186	17 506	-3 256
1266 Hörby	100,1	98,9		20310	-186	14 285	-2 657
1267 Höör	101,0	98,7		20103	-186	14 573	-2 711
1270 Tomelilla	100,1	99,1		19802	-186	12 660	-2 355
1272 Bromölla	97,5	98,8		19520	-186	12 112	-2 253
1273 Osby	97,8	98,2		21315	-186	12 609	-2 345
1275 Perstorp	100,6	97,7		20538	-186	6 851	-1 274
1276 Klippan	96,4	98,1		20342	-186	16 063	-2 988
1277 Åstorp	99,7	99,1		20355	-186	13 510	-2 513
1278 Båstad	99,6	99,5		20612	-186	14 040	-2 611
1280 Malmö	100,1	101,5	100,1	20266	-166	270 740	-44 943
1281 Lund	99,7	100,9		17753	-186	102 330	-19 033
1282 Landskrona	98,7	99,3		20785	-186	39 336	-7 316
1283 Helsingborg	99,0	99,7		20209	-186	121 960	-22 685
1284 Höganäs	99,3	100,1		20409	-186	23 398	-4 352
1285 Eslöv	99,3	99,3		20466	-186	30 055	-5 590
1286 Ystad	101,1	99,9		19676	-186	27 100	-5 041
1287 Trelleborg	100,1	101,2	100,1	20036	-166	39 700	-6 590
1290 Kristianstad	100,1	98,9		20249	-186	75 839	-14 106
1291 Simrishamn	100,8	99,4		20996	-186	19 447	-3 617
1292 Ängelholm	96,9	100,0		20512	-186	38 392	-7 141
1293 Hässleholm	98,1	98,7		21073	-186	49 149	-9 142
1315 Hylte	98,0	99,0		21550	-186	10 353	-1 926
1380 Halmstad	101,0	99,5		19654	-186	88 274	-16 419

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
1381 Laholm	98,6	99,1		20311	-186	23 041	-4 286
1382 Falkenberg	99,2	99,2		21152	-186	39 568	-7 360
1383 Varberg	98,0	100,0		20327	-186	54 784	-10 190
1384 Kungsbacka	101,9	101,8	101,8	20258	179	69 665	12 470
1401 Härryda	101,0	101,5	101,0	20100	15	31 962	479
1402 Partille	101,0	101,6	101,0	20776	22	33 533	738
1407 Öckerö	101,9	101,7	101,7	20199	157	12 220	1 919
1415 Stenungsund	100,8	100,4	100,4	18785	-111	22 958	-2 548
1419 Tjörn	100,6	100,4	100,4	18975	-110	15 012	-1 651
1421 Orust	99,3	99,7		20011	-186	15 213	-2 830
1427 Sotenäs	98,9	98,9		20614	-186	9 315	-1 733
1430 Munkedal	99,5	98,6		20519	-186	10 304	-1 917
1435 Tanum	98,7	99,8		20182	-186	12 259	-2 280
1438 Dals-Ed	98,0	98,1		20717	-186	4 896	-911
1439 Färgelanda	97,8	98,7		20866	-186	6 839	-1 272
1440 Ale	102,2	100,7	100,7	19922	-46	26 441	-1 216
1441 Lerum	97,9	101,3		20622	-186	36 446	-6 779
1442 Vårgårda	97,7	98,9		20172	-186	10 701	-1 990
1443 Bollebygd	98,1	99,8		19224	-186	8 054	-1 498
1444 Grästorp	98,7	99,0		20868	-186	5 764	-1 072
1445 Essunga	99,6	98,7		20735	-186	5 723	-1 064
1446 Karlsborg	98,4	98,0		21199	-186	6 905	-1 284
1447 Gullspång	97,3	98,3		20266	-186	5 597	-1 041
1452 Tranemo	98,1	98,5		21299	-186	11 794	-2 194
1460 Bengtsfors	98,0	97,4		21899	-186	10 235	-1 904
1461 Mellerud	98,5	98,1		20626	-186	9 623	-1 790
1462 Lilla Edet	98,8	99,4		19756	-186	12 875	-2 395

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/1-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
1463 Mark	98,3	99,2		21374	-186	33 499	-6 231
1465 Svenljunga	99,3	98,5		21400	-186	10 409	-1 936
1466 Herrljunga	99,1	98,5		20860	-186	9 312	-1 732
1470 Vara	97,4	98,6		20616	-186	16 020	-2 980
1471 Götene	99,0	98,9		20016	-186	12 861	-2 392
1472 Tibro	98,9	98,0		20345	-186	10 574	-1 967
1473 Töreboda	96,0	98,1		21060	-186	9 481	-1 763
1480 Göteborg	102,0	101,6	101,6	19283	123	484 551	59 600
1481 Mölndal	102,8	101,8	101,8	19952	173	58 131	10 057
1482 Kungälv	101,7	101,4	101,4	19593	88	38 659	3 402
1484 Lysekil	96,2	99,5		20390	-186	14 685	-2 731
1485 Uddevalla	100,2	99,3		20479	-186	50 195	-9 336
1486 Strömstad	100,2	99,3		19584	-186	11 517	-2 142
1487 Vänersborg	100,2	99,3		20140	-186	36 966	-6 876
1488 Trollhättan	100,0	99,5		20349	-186	53 252	-9 905
1489 Alingsås	98,8	100,2		20769	-186	35 983	-6 693
1490 Borås	98,3	98,8		20608	-186	99 236	-18 458
1491 Ulricehamn	98,6	98,5		20765	-186	22 366	-4 160
1492 Amål	99,4	97,6		21397	-186	12 754	-2 372
1493 Mariestad	98,9	98,3		19733	-186	23 900	-4 445
1494 Lidköping	101,3	99,4		20305	-186	37 379	-6 952
1495 Skara	99,1	98,8		20372	-186	18 552	-3 451
1496 Skövde	98,1	99,0		19052	-186	50 047	-9 309
1497 Hjo	98,6	98,5		19935	-186	8 866	-1 649
1498 Tidaholm	97,1	98,4		21021	-186	12 549	-2 334
1499 Falköping	97,8	98,3		21537	-186	31 164	-5 797
1715 Kils	96,3	98,9		20042	-186	11 843	-2 203

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
1730 Eda	98,3	96,7		20128	-186	8 626	-1 604
1737 Torsby	97,9	97,3		22393	-186	12 957	-2 410
1760 Storfors	96,8	98,4		21023	-186	4 533	-843
1761 Hammarö	98,1	100,6		19873	-186	14 371	-2 673
1762 Munkfors	97,2	97,5		20921	-186	4 002	-744
1763 Forshaga	98,0	98,7		20124	-186	11 485	-2 136
1764 Grums	97,3	98,2		20057	-186	9 412	-1 751
1765 Arjämg	96,5	97,7		21085	-186	9 783	-1 820
1766 Sunne	97,7	97,8		21624	-186	13 590	-2 528
1780 Karlstad	100,3	98,8		18482	-186	82 084	-15 268
1781 Kristinehamn	99,1	98,7		20323	-186	23 895	-4 444
1782 Filipstad	96,8	97,6		21354	-186	11 032	-2 052
1783 Hagfors	100,2	98,0		20279	-186	13 356	-2 484
1784 Arvika	96,0	97,5		20520	-186	26 231	-4 879
1785 Säffle	96,9	97,6		21309	-186	16 013	-2 978
1814 Lekeberg	97,8	98,7		19570	-186	7 094	-1 319
1860 Laxå	99,7	97,8		20361	-186	6 136	-1 141
1861 Hallsberg	97,2	98,4		20140	-186	15 317	-2 849
1862 Degerfors	99,5	98,2		20614	-186	10 084	-1 876
1863 Hällefors	97,8	97,3		20755	-186	7 631	-1 419
1864 Ljusnarsberg	98,4	96,7		22283	-186	5 318	-989
1880 Örebro	98,2	98,8		20018	-186	127 644	-23 742
1881 Kumla	98,1	98,9		20398	-186	19 420	-3 612
1882 Askersund	99,8	98,3		20084	-186	11 467	-2 133
1883 Karlskoga	98,3	98,6		21045	-186	30 169	-5 611
1884 Nora	101,1	98,5		20617	-186	10 495	-1 952
1885 Lindesberg	99,3	98,3		20871	-186	23 181	-4 312

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
1904 Skinnkatteberg	97,5	97,9	19236	-186	4 741	-882	
1907 Surahammar	99,2	98,5	19629	-186	10 210	-1 899	
1917 Heby	97,8	98,7	20576	-186	13 633	-2 536	
1960 Kungsör	98,6	98,9	19892	-186	8 313	-1 546	
1961 Hallstahammar	99,0	99,0	20269	-186	14 931	-2 777	
1962 Norberg	97,9	97,6	20543	-186	5 883	-1 094	
1980 Västerås	98,6	98,9	19811	-186	131 886	-24 531	
1981 Sala	96,5	98,9	20576	-186	21 478	-3 995	
1982 Fagersta	98,1	96,9	20351	-186	12 228	-2 274	
1983 Köping	98,3	98,4	20105	-186	24 643	-4 584	
1984 Arboga	97,8	98,7	20606	-186	13 375	-2 488	
2021 Vansbro	96,3	96,9	21915	-186	7 079	-1 317	
2023 Malung	96,1	97,8	20954	-186	10 482	-1 950	
2026 Gagnef	97,7	98,0	20624	-186	10 103	-1 879	
2029 Leksand	96,8	98,5	20959	-186	15 461	-2 876	
2031 Rättvik	96,4	97,8	21790	-186	10 880	-2 024	
2034 Orsa	97,8	97,2	21632	-186	7 033	-1 308	
2039 Älvdalen	97,4	97,2	22016	-186	7 460	-1 388	
2061 Smedjebacken	96,9	97,7	18861	-186	10 852	-2 018	
2062 Mora	96,4	97,8	20139	-186	20 179	-3 753	
2080 Falun	97,7	98,6	19820	-186	55 259	-10 278	
2081 Borlänge	98,4	98,0	19465	-186	46 955	-8 734	
2082 Säter	96,8	98,3	20079	-186	10 988	-2 044	
2083 Hedemora	97,5	98,1	21043	-186	15 488	-2 881	
2084 Avesta	99,9	97,3	19546	-186	21 980	-4 088	
2085 Ludvika	95,4	97,7	21100	-186	25 557	-4 754	
2101 Ockelbo	94,9	98,0	20981	-186	6 046	-1 125	

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
2104 Hofors	96,7	98,0		20861	-186	10 188	-1 895
2121 Ovanåker	98,6	97,7		20520	-186	11 875	-2 209
2132 Nordanstig	96,5	97,5		20638	-186	9 831	-1 829
2161 Ljusdal	96,8	97,7		21133	-186	19 433	-3 615
2180 Gävle	99,5	98,1		19245	-186	92 211	-17 151
2181 Sandviken	98,4	98,4		20356	-186	36 670	-6 821
2182 Söderhamn	96,2	97,8		20193	-186	26 500	-4 929
2183 Bollnäs	97,6	97,0		19927	-186	26 248	-4 882
2184 Hudiksvall	95,1	97,1		19990	-186	36 997	-6 881
2260 Ånge	98,5	97,4		22722	-186	10 693	-1 989
2262 Timrå	97,9	98,6		19535	-186	17 743	-3 300
2280 Hämsösand	99,6	98,1		19864	-186	25 243	-4 695
2281 Sundsvall	99,3	98,6		19075	-186	94 000	-17 484
2282 Kramfors	96,9	97,5		20980	-186	20 139	-3 746
2283 Sollefteå	96,5	97,7		21940	-186	21 000	-3 906
2284 Ömsköldsvik	98,6	97,6		19848	-186	54 969	-10 224
2303 Ragunda	97,7	97,6		24503	-186	5 822	-1 083
2305 Bräcke	98,8	97,9		24872	-186	7 217	-1 342
2309 Krokom	96,5	99,0		22286	-186	14 112	-2 625
2313 Strömsund	97,4	97,3		24355	-186	12 999	-2 418
2321 Åre	101,2	98,2		21549	-186	9 901	-1 842
2326 Berg	98,5	98,1		24688	-186	7 697	-1 432
2361 Härjedalen	97,4	97,3		23485	-186	10 882	-2 024
2380 Östersund	97,8	98,8		18892	-186	58 439	-10 870
2401 Nordmaling	94,5	98,0		21423	-186	7 493	-1 394
2403 Bjurholm	97,7	97,0		23747	-186	2 573	-479
2404 Vindeln	97,4	97,7		23114	-186	5 757	-1 071

Kommun	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Tillägg/ Avdrag tkr/kommun
2409 Robertsfors	97,9	98,2	22132	-186	7 044	-1 310	
2417 Norsjö	97,3	97,6	22457	-186	4 460	-830	
2418 Malå	97,8	97,4	21440	-186	3 423	-637	
2421 Storuman	97,2	97,0	21737	-186	6 519	-1 213	
2422 Sorsele	99,0	97,0	25713	-186	2 918	-543	
2425 Dorotea	98,1	96,9	25995	-186	3 084	-574	
2460 Vännäs	96,6	98,5	21341	-186	8 436	-1 569	
2462 Vilhelmina	97,1	96,6	23560	-186	7 344	-1 366	
2463 Åsele	96,7	96,8	25841	-186	3 334	-620	
2480 Umeå	98,7	99,0	17197	-186	110 705	-20 591	
2481 Lycksele	96,2	97,4	21654	-186	12 719	-2 366	
2482 Skellefteå	98,8	98,5	19822	-186	71 900	-13 373	
2505 Avidsjaur	100,6	97,8	21761	-186	6 826	-1 270	
2506 Arjeplog	98,4	98,2	22968	-186	3 168	-589	
2510 Jokkmokk	99,5	97,5	21179	-186	5 517	-1 026	
2513 Övertorneå	100,6	97,7	21843	-186	3 874	-721	
2514 Kalix	100,1	97,9	19546	-186	17 489	-3 253	
2518 Övertorneå	99,4	98,2	22778	-186	5 227	-972	
2521 Pajala	100,5	98,7	24201	-186	6 809	-1 266	
2523 Gällivare	101,6	98,4	19244	-186	19 045	-3 542	
2560 Älvsbyn	97,4	98,1	20685	-186	8 638	-1 607	
2580 Luleå	98,3	99,0	17546	-186	72 753	-13 532	
2581 Piteå	101,4	98,6	18350	-186	40 851	-7 598	
2582 Boden	97,5	99,0	19469	-186	28 178	-5 241	
2583 Haparanda	99,4	98,0	18765	-186	10 166	-1 891	
2584 Kiruna	105,4	100,0	18650	-186	23 094	-4 295	

Bilaga 5 Utfall för landstingen av
förslagen till lönekostnadsutjämning,
utjämningsår 2006

BILAGA 5

Utfall för landstingen av förslagen till lönekostnadsutjämning
utjämningsår 2006

Landsting	Index 2002-2005	Index baserat på regression	Index för beräkning av tillägg	Standardkostnad H-S	Standardkostnad	Justerad standardkostnad	Tillägg/ Avdrag kr/inv	Tillägg/Avdrag tkr/landsting
Stockholm	103,0	102,2	102,2	14 758	10589	10589	178	336 035
Uppsala	101,2	100,8	100,8	14 258	10230	10230	27	8 218
Sörmland	98,9	99,1		15 296	10975	10975	-55	-14 392
Östergötland	98,8	99,4		15 086	10824	10824	-55	-22 897
Jönköping	100,1	99,6		15 118	10847	10847	-55	-18 145
Kronoberg	98,7	99,6		14 870	10669	10669	-55	-9 814
Kalmar	99,7	99,0		15 685	11254	11254	-55	-12 871
Gotland	96,8	98,3		15 514	11131	11131	-55	-3 164
Blekinge	99,8	100,0		15 376	11032	11032	-55	-8 280
Skåne	99,3	99,6		15 361	11022	11022	-55	-64 259
Halland	98,0	99,1		14 835	10644	10644	-55	-15 713
V-G	99,2	99,9		15 440	11078	11078	-55	-84 017
Värmland	98,8	99,1		15 500	11121	11121	-55	-15 027
Örebro	97,7	98,6		15 353	11016	11016	-55	-15 068
Västmanland	101,0	101,4	101,0	15 007	10768	10768	53	13 850
Dalarna	98,4	98,7		15 444	11081	11081	-55	-15 167
Gävleborg	100,7	100,2	100,2	15 729	11286	11286	-32	-8 832
Västernorrland	100,0	100,4		16 254	11662	11662	-55	-13 408
Jämtland	99,5	98,4		15 669	11243	11243	-55	-6 989
Västerbotten	99,0	99,6		15 653	11231	11231	-55	-14 174
Norrbottnen	101,0	99,7		16 540	11867	11867	-55	-13 840

Bilaga 6 Beräkningsförutsättningar – lönekostnadsutjämnings

Kommuner

Standardiseringen av lönerna har gjorts genom att kommunens personal har delats in i 30 yrkesgrupper och 9 ålderskategorier enligt följande;

Yrkesgrupper

Förskollärare, Fritidspedagog, Arbetsledare förskola, Dagbarnvårdare, Barnskötare, Arbetsledare omsorg, Vårdbiträde/Vårdare, Undersköterska/Skötare, Sjuksköterska, Socialsekreterare, Övrig vård omsorg, Skolledare, Gymnasielärare, Grundskolelärare, Annan lärare, Elevassistent, Övrig skolpersonal, Fritidsledare, Bibliotekspersonal, Övrig fritid och kultur, Måltidspersonal, Städpersonal, Kommunalarbetare, Brandpersonal, Ingenjörer, Vaktmästare, Övrig teknisk personal, Chef, Handläggare, Kontorspersonal

Ålderskategorier

16-4, 25-29, 30-34, 35-39, 40-44, 45-49, 50-54, 55-59 samt 60 och äldre

Samtliga oberoende variabler som använts i regressionsmodellen för att prediktera de standardiserade kommunala lönerna har tagits fram av SCB och är från år 2004. De standardiserade kommunala lönerna från år 2004 har använts som beroende variabel. Korrelationen mellan de standardiserade kommunala lönerna för år 2004 och det standardiserade medelvärdet för åren 2002-2005 är 0,99.

De strukturella variabler som använts för att förklara skillnader i de kommunala lönerna är;

- Den vägda genomsnittliga lönen för kommunanställda i angränsande kommuner, ej standardiserad (X12)
- Köpeskillingen på småhus uttryckt i miljoner kronor, permanentboende (X8)
- Förvärvsarbetegrad- Andel av befolkningen äldre än 16 år som är förvärvsarbetande. (X14) Andelen beräknas utifrån sysselsättningsuppgifter enligt följande formel: $\text{Antal förvärvsarbetande} / (\text{Antal förvärvsarbetande} + \text{Antal ej förvärvsarbetande})$

Regressionsmodellen ser ut som följande och har ett förklaringsvärde på 61,8 % (justerat R2 värde).

$$Y = 11\,253 + 0,38468 * X_{12} + 228,91897 * X_8 + 1444,58829 * X_{14}$$

Exempel Salems kommun: Medellönen för kommunanställda i de kommuner som angränsar till Salem kommun är beräknad till 21 129 kronor. Köpeskillingen på småhus i kommunen uppgick till i genomsnitt 2,083 miljoner kronor och förvärvsarbetegraden är 66 %.

$$Y = 11\,253 + 0,38468 * 21\,129 + 228,91897 * 2,083 + 1444,58829 * 0,66$$

$$Y = 20\,816^1$$

Den standardiserade medellönen i riket för de kommunanställda uppgår till 20 262. Index för Salem blir således $20\,816 / 20\,262 = 102,7$.

Landsting

Standardiseringen av lönerna har gjorts genom att landstingens personal har delats in i 13 yrkesgrupper och 11 ålderskategorier enligt följande:

¹ 20 816 är den summa modellen ger. Då en del variabler är avrundade i exemplet ovan avviker summan något från det resultat som erhålls om man gör en beräkning strikt efter de siffror som anges i exemplet.

Yrkesgrupper

Ledningsansvarig läkare, Specialistläkare inklusive ST, Distriktsläkare, AT-läkare, Sjuksköterska slutenvård dag/natt, Övriga Sjuksköterskor, Hälso- och sjukvård HÖK, Paramedicin, Tandvård, Administration, Läkarsekreterare/Kontorspersonal, Övrigt ÖLA, Övrigt HÖK

Ålderskategorier

Yngre än 19, 20-24, 25-29, 30-34, 35-39, 40-44, 45-49, 50-54, 55-59, 60-64 samt 65 och äldre

Den variabel som använts i regressionsmodellen för att predicera landstingens standardiserade löner har tagits fram av SCB och är från år 2004. Vid framtagandet av regressionsmodellen har emellertid de fyra yrkesgrupper som består av läkare exkluderats. De standardiserade lönerna som använts som beroende variabel gäller således landstingens personal, exklusive läkare. Denna grupp motsvarar totalt ca 89 % av alla landstingsanställda.

Den strukturella variabel som använts för att förklara löneskillnaderna mellan landstingen är;

- Medellönen i privat sektor i länet, ej standardvägd (X2)

Regressionsmodellen ser ut som följande och har ett förklaringsvärde på 66,7 % (justerat R2 värde).

$$Y = 16\,593 + 0,19709 \cdot X2$$

För att skillnader i läkarnas löner inte ska gå förlorad viktas resultatet från regressionsmodellen ihop med läkarnas faktiska löner, standardiserade för yrke och ålder.

Exempel Landstinget Västmanland: Medellönen i den privata sektorn i Västmanlands län är 24 000 kronor.

$$Y = 16\,593 + 0,19709 * 24\,000$$

$$Y = 21\,323$$

Eftersom landstingets personal, exklusive läkare, i riket utgör ca 89 % av den totala personalen multipliceras 21 323 med 0,89 samtidigt som den genomsnittliga standardiserade läkarlönen, vilken i Västmanland är 47 260 kronor, multipliceras med 0,11. Summan av de två produkterna blir 24 192².

Medellönen i riket uppgår till 23 857. Index för Landstinget Västmanland blir således $24\,192 / 23\,857 = 101,4$.

² 24 192 är den summa som modellen ger. Då andelarna 0,89 samt 0,11 är avrundade i exemplet ovan avviker summan med 16 kronor från det resultat som erhålls om man gör en beräkning strikt efter de siffror som anges i exemplet.

Bilaga 7 Utfall för kommunerna av
förslagen till revidering av
byggkostnadsutjämningsår 2006

BILAGA 7
 Utfall för kommunerna av förslagen till revidering av byggkostnadsutjämnings-
 utjämningsår 2006

Kommun	Förslag				Totalt tkr/kommun	Förändring totalt tkr/kommun
	Byggtjänst Lön	Byggtjänst Klimat	Byggtjänst Totalt kr/inv	Nuvarande byggutjämnings kr/inv		
Upplands Väsby	96	9	105	3 941	356	-9 421
Vallentuna	96	9	105	2 869	356	-6 858
Österåker	96	9	105	3 909	356	-9 344
Värmdö	96	9	105	3 646	356	-8 717
Järfälla	96	9	105	6 481	356	-15 493
Ekerö	96	9	105	2 511	356	-6 001
Huddinge	96	9	105	9 288	356	-22 203
Botkyrka	96	9	105	8 022	356	-19 177
Salem	96	9	105	1 500	356	-3 586
Härninge	96	9	105	7 519	356	-17 974
Tyresö	96	9	105	4 303	356	-10 287
Upplands-Bro	96	9	105	2 237	356	-5 349
Nykvarn	96	9	105	876	-116	1 843
Täby	96	9	105	6 361	356	-15 206
Danderyd	96	9	105	3 174	356	-7 588
Sollentuna	96	9	105	6 219	356	-14 867
Stockholm	96	9	105	80 975	356	-193 568
Södertälje	96	9	105	8 448	-116	17 780
Nacka	96	9	105	8 394	356	-20 066
Sundbyberg	96	9	105	3 569	356	-8 531
Solna	96	9	105	6 372	356	-15 231
Lidingö	96	9	105	4 390	356	-10 494
Vaxholm	96	9	105	1 056	356	-2 524
Norrälje	96	9	105	5 729	-116	12 057
Sigtuna	96	9	105	3 852	356	-9 207
Nynäshamn	96	9	105	2 583	-116	5 436
Häbo	12	9	21	389	-116	2 538

Kommun	Förslag				Totalt tkr/kommun	Förändring jmf med idag kr/inv	Förändring totalt tkr/kommun
	Byggtjämnings Lön	Byggtjämnings Klimat	Byggtjämnings Totalt kr/inv	Nuvarande byggtjämnings kr/inv			
Älvkarleby	12	9	21	-116	190	137	1 242
Knivsta	12	9	21	-116	279	137	1 821
Tierp	12	9	21	-116	421	137	2 747
Uppsala	12	9	21	-116	3 851	137	25 126
Enköping	12	9	21	-116	807	137	5 263
Östhammar	12	9	21	-116	454	137	2 962
Vingåker	-37	9	-28	-116	-257	88	808
Gnesta	-37	9	-28	-116	-279	88	878
Nyköping	-37	9	-28	-116	-1 394	88	4 380
Oxelösund	-37	9	-28	-116	-313	88	983
Flen	-37	9	-28	-116	-459	88	1 442
Katrineholm	-37	9	-28	-116	-902	88	2 836
Eskilstuna	-37	9	-28	-116	-2 564	88	8 057
Strängnäs	-37	9	-28	-116	-857	88	2 693
Trosa	-37	9	-28	-116	-302	88	949
Ödeshög	-39	-31	-70	-116	-386	46	254
Ydre	-39	-31	-70	-116	-271	46	178
Kinda	-39	-31	-70	-116	-695	46	457
Boxholm	-39	-31	-70	-116	-367	46	241
Åtvidaberg	-39	-31	-70	-116	-821	46	540
Finspång	-39	-31	-70	-116	-1 464	46	962
Valdemarsvik	-39	-31	-70	-116	-571	46	375
Linköping	-39	-31	-70	-116	-9 636	46	6 332
Norrköping	-39	-31	-70	-116	-8 722	46	5 732
Söderköping	-39	-31	-70	-116	-980	46	644
Motala	-39	-31	-70	-116	-2 932	46	1 927
Vadstena	-39	-31	-70	-116	-526	46	346
Mjölby	-39	-31	-70	-116	-1 770	46	1 163
Aneby	-46	-31	-77	-116	-504	39	255
Gnosjö	-46	-31	-77	-116	-752	39	381
Mullsjö	-46	-31	-77	-116	-547	39	277
Habo	-46	-31	-77	-116	-758	39	384
Gislaved	-46	-31	-77	-116	-2 271	39	1 150
Vaggeryd	-46	-31	-77	-116	-975	39	494
Jönköping	-46	-31	-77	-116	-9 309	39	4 715

Kommun	Förslag				Totalt tkr/kommun	Nuvarande byggtjämnings kr/inv	Förändring jmf med idag kr/inv	Förändring totalt tkr/kommun
	Byggtjämnings Lön	Byggtjämnings Klimat	Byggtjämnings Totalt kr/inv	Byggtjämnings Totalt tkr/kommun				
Nässjö	-46	-31	-77	-2 254	-116	39	1 142	
Vämamo	-46	-31	-77	-2 511	-116	39	1 272	
Sävsjö	-46	-31	-77	-846	-116	39	428	
Vetlanda	-46	-31	-77	-2 036	-116	39	1 031	
Eksjö	-46	-31	-77	-1 272	-116	39	644	
Tranås	-46	-31	-77	-1 369	-116	39	693	
Uppvidinge	-62	-31	-93	-880	-116	23	218	
Lessebo	-62	-31	-93	-756	-116	23	187	
Tingsryd	-62	-31	-93	-1 190	-116	23	294	
Alvesta	-62	-31	-93	-1 740	-116	23	430	
Älmhult	-62	-31	-93	-1 428	-116	23	353	
Markaryd	-62	-31	-93	-890	-116	23	220	
Växjö	-62	-31	-93	-7 191	-116	23	1 778	
Ljungby	-62	-31	-93	-2 518	-116	23	623	
Högsby	-58	-31	-89	-540	-116	27	164	
Torsås	-58	-31	-89	-643	-116	27	195	
Mörbylånga	-58	-31	-89	-1 188	-116	27	360	
Hultsfred	-58	-31	-89	-1 289	-116	27	391	
Mönsterås	-58	-31	-89	-1 168	-116	27	354	
Emmaboda	-58	-31	-89	-852	-116	27	258	
Kalmar	-58	-31	-89	-5 427	-116	27	1 646	
Nybro	-58	-31	-89	-1 760	-116	27	534	
Oskarshamn	-58	-31	-89	-2 337	-116	27	709	
Västervik	-58	-31	-89	-3 250	-116	27	986	
Vimmerby	-58	-31	-89	-1 388	-116	27	421	
Borgholm	-58	-31	-89	-987	-116	27	299	
Göteborg	-84	-31	-115	-6 615	-116	1	58	
Olofström	-87	-31	-118	-1 582	-116	-2	-27	
Karlskrona	-87	-31	-118	-7 239	-116	-2	-123	
Ronneby	-87	-31	-118	-3 345	-116	-2	-57	
Karlshamn	-87	-31	-118	-3 648	-116	-2	-62	
Sölvesborg	-87	-31	-118	-1 950	-116	-2	-33	
Svalöv	23	-31	-8	-104	-116	108	1 405	
Staffanstorps	69	-31	38	783	-66	104	2 143	
Burlöv	69	-31	38	581	-66	104	1 590	

Kommun	Förslag				Totalt tkr/kommun	Förändring jmf med idag kr/inv	Förändring totalt tkr/kommun
	Byggtjämnings Lön	Byggtjämnings Klimat	Byggtjämnings Totalt kr/inv	Nuvarande byggtjämnings kr/inv			
Vellinge	69	-31	38	-66	1 204	104	3 296
Östra Göinge	23	-31	-8	-116	-112	108	1 511
Örkeljunga	23	-31	-8	-116	-77	108	1 035
Bjuv	23	-31	-8	-116	-112	108	1 506
Kävlinge	69	-31	38	-66	1 015	104	2 778
Lomma	69	-31	38	-66	714	104	1 954
Svedala	69	-31	38	-66	710	104	1 943
Skurup	69	-31	38	-116	547	154	2 216
Sjöbo	23	-31	-8	-116	-140	108	1 891
Hörby	23	-31	-8	-116	-114	108	1 543
Höör	69	-31	38	-116	554	154	2 244
Tomelilla	23	-31	-8	-116	-101	108	1 367
Bromölla	23	-31	-8	-116	-97	108	1 308
Osby	23	-31	-8	-116	-101	108	1 362
Perstorp	23	-31	-8	-116	-101	108	1 362
Klippan	23	-31	-8	-116	-55	108	740
Astorp	23	-31	-8	-116	-129	108	1 735
Bastad	23	-31	-8	-116	-108	108	1 459
Malmö	69	-31	38	-66	-112	108	1 516
Lund	69	-31	38	-66	10 288	104	28 157
Landskrona	23	-31	-8	-116	3 889	104	10 642
Helsingborg	23	-31	-8	-116	-315	108	4 248
Höganäs	23	-31	-8	-116	-976	108	13 172
Eslöv	69	-31	38	-116	-187	108	2 527
Ystad	23	-31	-8	-116	1 142	154	4 628
Trelleborg	69	-31	38	-66	-217	108	2 927
Kristianstad	23	-31	-8	-116	1 509	104	4 129
Simrishamn	23	-31	-8	-116	-607	108	8 191
Angelholm	23	-31	-8	-116	-156	108	2 100
Hässleholm	23	-31	-8	-116	-307	108	4 146
Hylte	-80	-31	-111	-116	-393	108	5 308
Halmstad	-80	-31	-111	-116	-1 149	5	52
Laholm	-80	-31	-111	-116	-9 798	5	441
Falkenberg	-80	-31	-111	-116	-2 558	5	115
Varberg	-80	-31	-111	-116	-4 392	5	198
					-6 081	5	274

Kommun	Förslag				Totalt tkr/kommun	Nuvarande byggtjämnings kr/inv	Förändring jmf med idag kr/inv	Förändring totalt tkr/kommun
	Byggtjämnings Lön	Byggtjämnings Klimat	Byggtjämnings Totalt kr/inv	Totalt tkr/kommun				
Kungsbacka	-5	-31	-36	-2 508	-41	5	348	
Härneda	-5	-31	-36	-1 151	-41	5	160	
Partille	-5	-31	-36	-1 207	-41	5	168	
Öckerö	-5	-31	-36	-440	-41	5	61	
Stenungsund	-5	-31	-36	-826	-41	5	115	
Tjörn	-5	-31	-36	-540	-41	5	75	
Orust	-62	-31	-93	-1 415	-116	23	350	
Sotenäs	-62	-31	-93	-866	-116	23	214	
Munkedal	-62	-31	-93	-958	-116	23	237	
Tanum	-62	-31	-93	-1 140	-116	23	282	
Dals-Ed	-62	-31	-93	-455	-116	23	113	
Färgelanda	-62	-31	-93	-636	-116	23	157	
Ale	-5	-31	-36	-952	-41	5	132	
Lerum	-5	-31	-36	-1 312	-41	5	182	
Värgårda	-62	-31	-93	-995	-116	23	246	
Bollebygd	-62	-31	-93	-749	-116	23	185	
Grästorps	-62	-31	-93	-536	-116	23	133	
Essunga	-62	-31	-93	-532	-116	23	132	
Karlsborg	-62	-31	-93	-642	-116	23	159	
Gullspång	-62	-31	-93	-521	-116	23	129	
Tranemo	-62	-31	-93	-1 097	-116	23	271	
Bengtstors	-62	-31	-93	-952	-116	23	235	
Mellerud	-62	-31	-93	-895	-116	23	221	
Lilla Edet	-5	-31	-36	-464	-116	80	1 030	
Mark	-62	-31	-93	-3 115	-116	23	770	
Svenljunga	-62	-31	-93	-968	-116	23	239	
Herrljunga	-62	-31	-93	-866	-116	23	214	
Vara	-62	-31	-93	-1 490	-116	23	368	
Götene	-62	-31	-93	-1 196	-116	23	296	
Tibro	-62	-31	-93	-983	-116	23	243	
Töreboda	-62	-31	-93	-882	-116	23	218	
Göteborg	-5	-31	-36	-17 444	-41	5	2 423	
Mölnadal	-5	-31	-36	-2 093	-41	5	291	
Kungälv	-5	-31	-36	-1 392	-41	5	193	
Lysekil	-62	-31	-93	-1 366	-116	23	338	

Kommun	Förslag			Totalt tkr/kommun	Nuvarande byggutjämnings kr/inv	Förändring jmf med idag kr/inv	Förändring totalt tkr/kommun
	Byggtjämnings Lön	Byggtjämnings Klimat	Byggtjämnings Totalt kr/inv				
Uddevalla	-62	-31	-93	-4 668	-116	23	1 154
Strömstad	-62	-31	-93	-1 071	-116	23	265
Vänersborg	-62	-31	-93	-3 438	-116	23	850
Trollhättan	-62	-31	-93	-4 952	-116	23	1 225
Alingsås	-5	-31	-36	-1 295	-116	80	2 879
Borås	-62	-31	-93	-9 229	-116	23	2 282
Ulricehamn	-62	-31	-93	-2 080	-116	23	514
Amäl	-62	-31	-93	-1 186	-116	23	293
Marnestad	-62	-31	-93	-2 223	-116	23	550
Lidköping	-62	-31	-93	-3 476	-116	23	860
Skara	-62	-31	-93	-1 725	-116	23	427
Skövde	-62	-31	-93	-4 654	-116	23	1 151
Hjo	-62	-31	-93	-825	-116	23	204
Tidaholm	-62	-31	-93	-1 167	-116	23	289
Falköping	-62	-31	-93	-2 898	-116	23	717
Kil	-81	9	-73	-865	-116	43	509
Eda	-81	9	-73	-630	-116	43	371
Torsby	-81	9	-73	-946	-116	43	557
Storfors	-81	9	-73	-331	-116	43	195
Hammarö	-81	9	-73	-1 049	-116	43	618
Munkfors	-81	9	-73	-292	-116	43	172
Forshaga	-81	9	-73	-838	-116	43	494
Gruvs	-81	9	-73	-687	-116	43	405
Arjäng	-81	9	-73	-714	-116	43	421
Sunne	-81	9	-73	-992	-116	43	584
Karlstad	-81	9	-73	-5 992	-116	43	3 530
Kristinehamn	-81	9	-73	-1 744	-116	43	1 027
Filipstad	-81	9	-73	-805	-116	43	474
Hagfors	-81	9	-73	-975	-116	43	574
Arvika	-81	9	-73	-1 915	-116	43	1 128
Säffle	-81	9	-73	-1 169	-116	43	689
Lekeberg	-21	9	-12	-85	-116	104	738
Laxå	-21	9	-12	-74	-116	104	638
Hallsberg	-21	9	-12	-184	-116	104	1 593
Degerfors	-21	9	-12	-121	-116	104	1 049

Kommun	Förslag				Totalt tkr/kommun	Nuvarande byggutjämnings kr/inv	Förändring jmf med idag kr/inv	Förändring totalt tkr/kommun
	Byggtjämnings Lön	Byggtjämnings Klimat	Byggtjämnings Totalt kr/inv	Totalt tkr/kommun				
Hällefors	-21	9	-12	-92	-116	104	794	
Ljusnarsberg	-21	9	-12	-64	-116	104	553	
Örebro	-21	9	-12	-1 532	-116	104	13 275	
Kumla	-21	9	-12	-233	-116	104	2 020	
Askersund	-21	9	-12	-138	-116	104	1 193	
Karlskoga	-21	9	-12	-362	-116	104	3 138	
Nora	-21	9	-12	-126	-116	104	1 091	
Lindesberg	-21	9	-12	-278	-116	104	2 411	
Skinnkatteberg	-24	9	-15	-71	-116	101	479	
Surahammar	-24	9	-15	-153	-116	101	1 031	
Heby	12	9	21	286	-116	137	1 868	
Kungsör	-24	9	-15	-125	-116	101	840	
Hallstahammar	-24	9	-15	-224	-116	101	1 508	
Norberg	-24	9	-15	-88	-116	101	594	
Västerås	-24	9	-15	-1 978	-116	101	13 320	
Sala	-24	9	-15	-322	-116	101	2 169	
Fagersta	-24	9	-15	-183	-116	101	1 235	
Köping	-24	9	-15	-370	-116	101	2 489	
Arboga	-24	9	-15	-201	-116	101	1 351	
Vansbro	-50	9	-41	-290	-116	75	531	
Malung	-50	9	-41	-430	-116	75	786	
Gagnef	-50	9	-41	-414	-116	75	758	
Leksand	-50	9	-41	-634	-116	75	1 160	
Rättvik	-50	9	-41	-446	-116	75	816	
Orsa	-50	9	-41	-288	-116	75	527	
Älvdalen	-50	9	-41	-306	-116	75	560	
Smedjebacken	-50	9	-41	-445	-116	75	814	
Mora	-50	9	-41	-827	-116	75	1 513	
Falun	-50	9	-41	-2 266	-116	75	4 144	
Borlänge	-50	9	-41	-1 925	-116	75	3 522	
Säter	-50	9	-41	-451	-116	75	824	
Hedemora	-50	9	-41	-635	-116	75	1 162	
Avesta	-50	9	-41	-901	-116	75	1 649	
Ludvika	-50	9	-41	-1 048	-116	75	1 917	
Ockelbo	-61	89	28	169	-116	144	871	

Kommun	Förslag			Totalt tkr/kommun	Förändring jmf med idag kr/inv	Förändring totalt tkr/kommun
	Byggtjänst Lön	Byggtjänst Klimat	Byggtjänst Totalt kr/inv			
Hofors	-61	89	28	285	144	1 467
Ovanåker	-61	89	28	333	144	1 710
Nordanslåg	-61	89	28	275	144	1 416
Ljusdal	-61	89	28	544	144	2 798
Gävle	-61	89	28	2 582	144	13 278
Sandviken	-61	89	28	1 027	144	5 280
Söderhamn	-61	89	28	742	144	3 816
Bollnäs	-61	89	28	735	144	3 780
Hudiksvall	-61	89	28	1 036	144	5 328
Ånge	-37	89	52	556	-106	-1 133
Timrå	-37	89	52	923	43	763
Härnösand	-37	89	52	1 313	43	1 085
Sundsvall	-37	89	52	4 888	43	4 042
Kramfors	-37	89	52	1 047	43	866
Sollefteå	-37	89	52	1 092	-106	-2 226
Örnsköldsvik	-37	89	52	2 858	43	2 364
Regunda	-52	89	37	215	-121	-704
Bräcke	-52	89	37	267	-121	-873
Krokom	-52	89	37	522	-121	-1 708
Strömsund	-52	89	37	481	-121	-1 573
Åre	-52	89	37	366	-121	-1 198
Berg	-52	89	37	285	-121	-931
Härjedalen	-52	89	37	403	-121	-1 317
Östersund	-52	89	37	2	-121	-7 071
Normaling	13	89	102	764	93	697
Bjurholm	13	89	102	262	93	239
Vindeln	13	89	102	587	93	535
Robertsfors	13	89	102	718	93	655
Norsjö	13	89	102	455	-56	-250
Malå	13	89	102	349	-56	-192
Storuman	13	89	102	665	-56	-365
Sorsele	13	89	102	298	-56	-163
Dorotea	13	89	102	315	-56	-173
Vännäs	13	89	102	860	93	785
Vilhelmina	13	89	102	749	-56	-411

Kommun	Förslag						Totalt tkr/kommun	Nuvarande byggutjämning kr/inv	Förändring jmf med idag kr/inv	Förändring totalt tkr/kommun
	Byggtjämning Lön	Byggtjämning Klimat	Byggtjämning Totalt kr/inv	Totalt tkr/kommun	Byggtjämning Totalt kr/inv	Totalt tkr/kommun				
Åsele	13	89	102	340	11 292	9	158	-56	-187	
Umeå	13	89	102	1 297	11 292	9	158	93	10 296	
Lycksele	13	89	102	1 297	1 297	9	158	-56	-712	
Skellefteå	13	89	102	7 334	7 334	9	158	93	6 687	
Arvidsjaur	-44	89	45	307	307	9	158	-113	-771	
Arjeplog	-44	89	45	143	143	9	158	-113	-358	
Jokkmokk	-44	89	45	248	248	9	158	-113	-623	
Övertorneå	-44	89	45	174	174	9	158	-113	-438	
Kalix	-44	89	45	787	787	9	158	36	630	
Övertorneå	-44	89	45	235	235	9	158	-113	-591	
Pajala	-44	89	45	306	306	9	158	-113	-769	
Gällivare	-44	89	45	857	857	9	158	-113	-2 152	
Åvsbyn	-44	89	45	389	389	9	158	36	311	
Luleå	-44	89	45	3 274	3 274	9	158	36	2 619	
Piteå	-44	89	45	1 838	1 838	9	158	36	1 471	
Boden	-44	89	45	1 268	1 268	9	158	36	1 014	
Haparanda	-44	89	45	457	457	9	158	36	366	
Kiruna	-44	89	45	1 039	1 039	9	158	-113	-2 610	

Bilaga 8 Kostnadsmatriser för delmodellen hälso- och sjukvård

Vårdning Grupp	Kön	Ålder										Totalt	
		00-19	20-49	50-74	75-79	80-89	90-w						
Elakartad tumörsjukdom	Man	491 579	144 910	122 179	111 204	101 361	76 818	118 645					
	Kvinna	389 331	126 089	125 145	122 391	103 363	73 294	121 536					
Cerebrovaskulär sjukdom	Man	117 598	111 723	98 178	83 136	81 853	60 619	89 332					
	Kvinna	514 154	118 859	91 939	82 454	77 834	68 074	84 265					
Inflammatorisk ledsjukdom	Man	48 062	57 210	85 510	93 307	98 266	81 414	84 547					
	Kvinna	45 209	92 390	86 806	85 924	80 389	79 395	84 043					
Artros	Man	49 559	49 559	63 196	62 850	64 569	72 083	62 250					
	Kvinna	51 835	51 835	65 597	66 245	68 612	52 692	65 158					
Ischemisk hjärtsjukdom	Man	552 696	84 840	88 604	93 579	76 038	65 807	85 495					
	Kvinna	367 698	87 399	87 346	82 690	68 734	54 884	75 162					
Höftfraktur	Man	174 273	132 757	95 595	90 148	77 165	66 359	87 533					
	Kvinna	75 523	100 124	71 670	77 223	68 021	61 515	68 985					
Schizofreni	Man	424 581	255 964	209 219	80 848	228 101	22 456	240 898					
	Kvinna	504 653	225 244	161 752	102 604	90 362	22 456	191 279					
Övr psykosor	Man	165 861	123 913	103 069	86 989	67 298	68 157	105 032					
	Kvinna	169 400	131 203	109 785	76 239	70 456	55 459	104 495					
Genomsnittlig kostnad per ålder		230 419	128 710	99 660	91 713	80 318	63 527	94 994					

Genomsnittlig kostnad för ej vårdtunga baserad på 2004 års kostnader i Region Skåne, 0-inkomsttagare

Kön	Civiltstånd	Sysselsättning	Boende	Ålder																Alla åldrar	
				00	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-74	75-w					
Man	Gift+barn	Sysselsättning Sysselsatta o barn	Villa-/jordbruksfasigh	20 563	9 486	4 775	4 093	4 634											6 195		
			Övrigt	23 085	11 734	5 590	5 121	5 745												8 218	
			Ej sysselsatta																		
	Tidigare gifta	Övriga	Villa-/jordbruksfasigh	Villa-/jordbruksfasigh	4 245	3 256	1 459	2 318	3 065	6 336	7 317	32 286	7 595							4 447	
				Övrigt	5 049	2 127	2 719	3 816	4 909	7 207	6 055	6 367	9 529								4 699
				Övrigt																	
Kvinnor	Ogifta	Sysselsättning Sysselsatta o barn	Villa-/jordbruksfasigh																		
			Övrigt																		
			Ej sysselsatta																		
	Tidigare gifta	Övriga	Villa-/jordbruksfasigh	Villa-/jordbruksfasigh																	
				Övrigt																	
				Övrigt																	
Alla åldrar	Ogifta	Sysselsättning Sysselsatta o barn	Villa-/jordbruksfasigh	17 963	7 525	3 900	3 728	6 520											5 564		
			Övrigt	20 517	10 061	4 718	5 014	8 017												7 654	
			Övrigt																		
	Tidigare gifta	Övriga	Villa-/jordbruksfasigh	Villa-/jordbruksfasigh																	
				Övrigt																	
				Övrigt																	
Alla åldrar	Ogifta	Sysselsättning Sysselsatta o barn	Villa-/jordbruksfasigh	9 565	10 164	7 698	6 352	5 641	5 802	6 704	4 517	5 730							7 475		
			Övrigt	7 994	10 930	12 379	10 505	8 728	8 735	7 081	11 374	6 582								9 618	
			Övrigt																		
	Tidigare gifta	Övriga	Villa-/jordbruksfasigh	Villa-/jordbruksfasigh																	
				Övrigt																	
				Övrigt																	
Alla åldrar	Ogifta	Sysselsättning Sysselsatta o barn	Villa-/jordbruksfasigh	6 193	7 845	4 514	4 298	4 170	9 216	6 612	3 611	5 114							5 114		
			Övrigt	10 347	9 467	11 823	12 632	10 464	15 376	13 215	7 184									11 744	
			Övrigt																		
	Tidigare gifta	Övriga	Villa-/jordbruksfasigh	Villa-/jordbruksfasigh																	
				Övrigt																	
				Övrigt																	
Alla åldrar	Ogifta	Sysselsättning Sysselsatta o barn	Villa-/jordbruksfasigh	8 292	5 914	4 001	3 768	4 189	3 250	2 902	0	6 052							6 052		
			Övrigt	7 253	7 068	6 620	6 856	8 494	7 831	5 792	6 519	6 548								7 035	
			Övrigt																		
	Tidigare gifta	Övriga	Villa-/jordbruksfasigh	Villa-/jordbruksfasigh	20 386	9 442	4 614	4 257	6 112	5 225	5 365	5 729	6 872	6 832	7 241	10 699	7 043			6 459	
				Övrigt																	
				Övrigt																	

Genomsnittlig kostnad för ej vårdtunga baserad på 2004 års kostnader i Region Skåne, inkomst över median

Kön	Civisstånd	Sysseisättning	Boende	Ålder											Alla åldrar			
				00	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-69		70-74	75-w	
Man	Gift+barn	Sysseisättning	Villa-/jordbruksfasigh	3 964	3 294	3 473	3 761	5 094	6 336	12 747	8 187	4 607						
		Sysseisatta o barn	Övrigt	5 499	3 319	3 841	4 895	5 806	7 220	12 288	18 021	5 249						
		Ej sysseisatta	Villa-/jordbruksfasigh		945	3 699	5 805	6 695	8 247	9 618	13 973	8 767						
		Övriga	Övrigt		7 940	4 254	13 641	8 659	7 909	14 224	11 409	9 937						
	Tidigare gifta	Sysseisättning	Villa-/jordbruksfasigh	0	0	6 903	9 113	9 933	9 266	11 587	13 680	10 997						
		Sysseisatta o barn	Övrigt		0	10 878	7 100	10 811	11 493	10 032	12 437	14 961	12 560					
		Ej sysseisatta	Villa-/jordbruksfasigh		0	1 855	4 222	4 697	5 627	6 235	8 842	5 389						
		Övriga	Övrigt		0	4 792	4 908	5 921	6 616	8 761	4 209	21 879	6 534					
	Ogifta	Sysseisättning	Villa-/jordbruksfasigh			3 577	4 857	6 465	8 570	11 381	11 353	8 853						
		Sysseisatta o barn	Övrigt		0	6 129	6 647	13 088	8 114	11 219	14 528	10 104						
		Ej sysseisatta	Villa-/jordbruksfasigh		3 366	3 419	3 259	3 332	3 689	5 170	6 524	6 808	16 439	3 715				
		Övriga	Övrigt		0	3 762	3 353	3 592	4 379	5 440	6 861	19 063	0	3 899				
Kvinna	Gift+barn	Sysseisättning	Villa-/jordbruksfasigh			4 357	2 369	6 803	4 868	14 267	8 902	18 234	10 875	7 341				
		Sysseisatta o barn	Övrigt		0	27 712	14 301	11 758	10 386	10 381	12 503	9 606	11 691					
		Ej sysseisatta	Villa-/jordbruksfasigh		0	4 733	7 824	13 240	24 252	14 686	15 044	8 396	9 648	14 390				
		Övriga	Övrigt		22 628	18 055	9 458	5 657	6 583	7 221	5 579	8 171	7 086					
	Tidigare gifta	Sysseisättning	Villa-/jordbruksfasigh			22 554	16 446	12 274	6 784	7 037	8 440	11 387	10 554	8 936				
		Sysseisatta o barn	Övrigt		0	13 151	9 290	8 635	14 546	8 613	9 546	12 777	9 870					
		Ej sysseisatta	Villa-/jordbruksfasigh		9 663	28 508	8 177	9 599	9 805	9 564	17 117	11 849						
		Övriga	Övrigt		0	23 439	13 521	14 815	14 874	10 755	10 401	11 720	11 692					
	Ogifta	Sysseisättning	Villa-/jordbruksfasigh			0	25 833	25 983	14 392	12 101	12 017	9 107	17 068	13 116				
		Sysseisatta o barn	Övrigt		0	11 546	10 816	6 933	7 291	7 481	8 364	15 670	7 607					
		Ej sysseisatta	Villa-/jordbruksfasigh		0	7 720	10 138	7 824	8 533	8 589	9 390	13 733	8 511					
		Övriga	Övrigt		0	11 689	10 002	10 608	8 242	9 207	10 960	9 160						
Genomsnittlig kostnad per ålder		Sysseisättning	Villa-/jordbruksfasigh			17 895	15 665	13 497	11 484	10 135	15 258	12 852						
		Sysseisatta o barn	Övrigt		0	8 534	11 543	5 858	7 051	7 821	0	8 728						
		Ej sysseisatta	Villa-/jordbruksfasigh		14 515	7 038	7 666	9 068	7 231	6 950	7 601	0	7 965					
		Övriga	Övrigt		0	10 963	10 003	10 878	11 565	4 046	11 574	3 204	8 946					

Bilaga 9 De sammantagna
ekonomiska konsekvenserna för
kommunerna av utredningens förslag
före införanderegler, utjämningsår
2006

BILAGA 9
De sammantagna ekonomiska konsekvenserna för kommunerna av utredningens förslag före införanderegler
utjämningsår 2006

Kommun	Löneutjämnning Förändring	Byggtjämnning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/1-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Upplands Väsby	229	-251	-22	37 532	-826
Vallentuna	321	-251	70	27 321	1 912
Österåker	101	-251	-150	37 228	-5 584
Värmdö	855	-251	604	34 728	20 976
Järfälla	462	-251	211	61 727	13 024
Ekerö	784	-251	533	23 910	12 744
Huddinge	605	-251	354	88 460	31 315
Botkyrka	210	-251	-41	76 404	-3 133
Salem	359	-251	108	14 286	1 543
Haninge	339	-251	88	71 608	6 302
Tyresö	712	-251	461	40 984	18 894
Upplands-Bro	493	-251	242	21 309	5 157
Nykvarn	221	221	442	8 341	3 687
Täby	529	-251	278	60 581	16 842
Danderyd	752	-251	501	30 231	15 146
Sollentuna	526	-251	275	59 231	16 289
Stockholm	684	-251	433	771 187	333 924
Södertälje	189	221	410	80 453	32 986
Nacka	1022	-251	771	79 945	61 638
Sundbyberg	660	-251	409	33 989	13 902
Solna	871	-251	620	60 681	37 622
Lidingö	863	-251	612	41 809	25 587
Vaxholm	164	-251	-87	10 054	-875
Norrköping	-186	221	35	54 558	1 910

Kommun	Löneutjämning Förändring	Byggtjämning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Sigtuna	145	-251	-106	36 681	-3 888
Nynäshamn	192	221	413	24 599	10 159
Häbo	76	137	213	18 528	3 946
Älvkarleby	-186	137	-49	9 069	-444
Knivsta	90	137	227	13 292	3 017
Tierp	-186	137	-49	20 048	-982
Uppsala	-186	137	-49	183 403	-8 987
Enköping	-186	137	-49	38 418	-1 882
Östhammar	-186	137	-49	21 617	-1 059
Vingåker	-186	88	-98	9 181	-900
Gnesta	-186	88	-98	9 981	-978
Nyköping	-186	88	-98	49 778	-4 878
Oxelösund	-186	88	-98	11 173	-1 095
Flen	-186	88	-98	16 387	-1 606
Katrineholm	-186	88	-98	32 227	-3 158
Eskilstuna	-186	88	-98	91 558	-8 973
Strängnäs	-64	88	24	30 605	735
Trosa	-29	88	59	10 779	636
Ödeshög	-186	46	-140	5 513	-772
Ydre	-186	46	-140	3 877	-543
Kinda	-186	46	-140	9 927	-1 390
Boxholm	-186	46	-140	5 237	-733
Åtvidaberg	-186	46	-140	11 733	-1 643
Finspång	-186	46	-140	20 913	-2 928
Valdemarsvik	-186	46	-140	8 150	-1 141
Linköping	-186	46	-140	137 657	-19 272
Norrköping	-186	46	-140	124 604	-17 445
Söderköping	-186	46	-140	14 001	-1 960
Motala	-186	46	-140	41 888	-5 864
Vadstena	-186	46	-140	7 520	-1 053

Kommun	Löneutjämning Förändring	Byggtjämning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Mjölby	-186	46	-140	25 284	-3 540
Aneby	-186	39	-147	6 551	-963
Gnosjö	-186	39	-147	9 762	-1 435
Mullsjö	-186	39	-147	7 102	-1 044
Habo	-186	39	-147	9 842	-1 447
Gislaved	-186	39	-147	29 490	-4 335
Vaggeryd	-186	39	-147	12 661	-1 861
Jönköping	-186	39	-147	120 894	-17 771
Nässjö	-186	39	-147	29 274	-4 303
Värnamo	-186	39	-147	32 616	-4 795
Sävsjö	-186	39	-147	10 981	-1 614
Vetlanda	-186	39	-147	26 442	-3 887
Eksjö	-186	39	-147	16 523	-2 429
Tranås	-186	39	-147	17 775	-2 613
Oppvidinge	-186	23	-163	9 466	-1 543
Lessebo	-186	23	-163	8 133	-1 326
Tingsryd	-186	23	-163	12 797	-2 086
Alvesta	-186	23	-163	18 707	-3 049
Älmhult	-186	23	-163	15 356	-2 503
Markaryd	-186	23	-163	9 574	-1 561
Växjö	-186	23	-163	77 322	-12 603
Ljungby	-186	23	-163	27 075	-4 413
Högsby	-186	27	-159	6 067	-965
Torsås	-186	27	-159	7 228	-1 149
Mörbylånga	-186	27	-159	13 349	-2 122
Hultsfred	-186	27	-159	14 481	-2 302
Mönsterås	-186	27	-159	13 124	-2 087
Emmaboda	-186	27	-159	9 570	-1 522
Kalmar	-186	27	-159	60 972	-9 695
Nybro	-186	27	-159	19 771	-3 144

Kommun	Löneutjämning Förändring	Byggtjämning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/1-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Oskarshamn	-186	27	-159	26 253	-4 174
Västervik	-186	27	-159	36 521	-5 807
Vimmerby	-186	27	-159	15 594	-2 479
Borgholm	-186	27	-159	11 092	-1 764
Gotland	-186	1	-185	57 522	-10 642
Olofström	-186	-2	-188	13 409	-2 521
Karlskrona	-186	-2	-188	61 347	-11 533
Ronneby	-186	-2	-188	28 346	-5 329
Karlshamn	-186	-2	-188	30 915	-5 812
Sölvesborg	-186	-2	-188	16 526	-3 107
Svalöv	-186	108	-78	13 011	-1 015
Staffanstorps	68	104	172	20 603	3 544
Burlöv	-186	104	-82	15 291	-1 254
Vellinge	226	104	330	31 692	10 458
Östra Göinge	-186	108	-78	13 990	-1 091
Örkeljunga	-186	108	-78	9 579	-747
Bjuv	-186	108	-78	13 945	-1 088
Kävlinge	-186	104	-82	26 715	-2 191
Lomma	35	104	139	18 791	2 612
Svedala	30	104	134	18 680	2 503
Skurup	-186	154	-32	14 389	-460
Sjöbo	-186	108	-78	17 506	-1 365
Hörby	-186	108	-78	14 285	-1 114
Höör	-186	154	-32	14 573	-466
Tomelilla	-186	108	-78	12 660	-987
Bromölla	-186	108	-78	12 112	-945
Osby	-186	108	-78	12 609	-984
Perstorp	-186	108	-78	6 851	-534
Klippan	-186	108	-78	16 063	-1 253
Åstorp	-186	108	-78	13 510	-1 054

Kommun	Löneutjämning Förändring	Byggutjämning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Båstad	-186	108	-78	14 040	-1 095
Malmö	-166	104	-62	270 740	-16 786
Lund	-186	104	-82	102 330	-8 391
Landskrona	-186	108	-78	39 336	-3 068
Helsingborg	-186	108	-78	121 960	-9 513
Höganäs	-186	108	-78	23 398	-1 825
Eslöv	-186	154	-32	30 055	-962
Ystad	-186	108	-78	27 100	-2 114
Trelleborg	-166	104	-62	39 700	-2 461
Kristianstad	-186	108	-78	75 839	-5 915
Simrishamn	-186	108	-78	19 447	-1 517
Ångelholm	-186	108	-78	38 392	-2 995
Hässelholm	-186	108	-78	49 149	-3 834
Hylte	-186	5	-181	10 353	-1 874
Halmstad	-186	5	-181	88 274	-15 978
Laholm	-186	5	-181	23 041	-4 170
Falkenberg	-186	5	-181	39 568	-7 162
Varberg	-186	5	-181	54 784	-9 916
Kungsbacka	179	5	184	69 665	12 818
Härreda	15	5	20	31 962	639
Partille	22	5	27	33 533	905
Öckerö	157	5	162	12 220	1 980
Stenungsund	-111	5	-106	22 958	-2 434
Tjörn	-110	5	-105	15 012	-1 576
Orust	-186	23	-163	15 213	-2 480
Sotenäs	-186	23	-163	9 315	-1 518
Munkedal	-186	23	-163	10 304	-1 680
Tanum	-186	23	-163	12 259	-1 998
Dals-Ed	-186	23	-163	4 896	-798
Färgelanda	-186	23	-163	6 839	-1 115

Kommun	Löneutjämning Förändring	Byggtjämning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Ale	-46	5	-41	26 441	-1 084
Lerum	-186	5	-181	36 446	-6 597
Värgårda	-186	23	-163	10 701	-1 744
Bollebygd	-186	23	-163	8 054	-1 313
Grästorp	-186	23	-163	5 764	-940
Essunga	-186	23	-163	5 723	-933
Karlsborg	-186	23	-163	6 905	-1 126
Gullspång	-186	23	-163	5 597	-912
Tranemo	-186	23	-163	11 794	-1 922
Bengtstors	-186	23	-163	10 235	-1 668
Mellerud	-186	23	-163	9 623	-1 569
Lilla Edet	-186	80	-106	12 875	-1 365
Mark	-186	23	-163	33 499	-5 460
Svenljunga	-186	23	-163	10 409	-1 697
Herrljunga	-186	23	-163	9 312	-1 518
Vara	-186	23	-163	16 020	-2 611
Götene	-186	23	-163	12 861	-2 096
Tibro	-186	23	-163	10 574	-1 724
Töreboda	-186	23	-163	9 481	-1 545
Göteborg	123	5	128	484 551	62 023
Mölnadal	173	5	178	58 131	10 347
Kungälv	88	5	93	38 659	3 595
Lysekil	-186	23	-163	14 685	-2 394
Uddevalla	-186	23	-163	50 195	-8 182
Strömstad	-186	23	-163	11 517	-1 877
Vänersborg	-186	23	-163	36 966	-6 025
Trollhättan	-186	23	-163	53 252	-8 680
Alingsås	-186	80	-106	35 983	-3 814
Borås	-186	23	-163	99 236	-16 175
Ulricehamn	-186	23	-163	22 366	-3 646

Kommun	Löneutjämning Förändring	Byggtjämning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Amäl	-186	23	-163	12 754	-2 079
Mariestad	-186	23	-163	23 900	-3 896
Lidköping	-186	23	-163	37 379	-6 093
Skara	-186	23	-163	18 552	-3 024
Skövde	-186	23	-163	50 047	-8 158
Hjo	-186	23	-163	8 866	-1 445
Tidaholm	-186	23	-163	12 549	-2 045
Falköping	-186	23	-163	31 164	-5 080
Kil	-186	43	-143	11 843	-1 694
Eda	-186	43	-143	8 626	-1 234
Torsby	-186	43	-143	12 957	-1 853
Storfors	-186	43	-143	4 533	-648
Hammarö	-186	43	-143	14 371	-2 055
Munkfors	-186	43	-143	4 002	-572
Forshaga	-186	43	-143	11 485	-1 642
Grums	-186	43	-143	9 412	-1 346
Årjäng	-186	43	-143	9 783	-1 399
Sunne	-186	43	-143	13 590	-1 943
Karlstad	-186	43	-143	82 084	-11 738
Kristinehamn	-186	43	-143	23 895	-3 417
Filipstad	-186	43	-143	11 032	-1 578
Hagfors	-186	43	-143	13 356	-1 910
Arvika	-186	43	-143	26 231	-3 751
Säffle	-186	43	-143	16 013	-2 290
Lekeberg	-186	104	-82	7 094	-582
Laxå	-186	104	-82	6 136	-503
Hallsberg	-186	104	-82	15 317	-1 256
Degerfors	-186	104	-82	10 084	-827
Hällefors	-186	104	-82	7 631	-626
Ljusnarsberg	-186	104	-82	5 318	-436

Kommun	Löneutjämning Förändring	Byggtjämning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Örebro	-186	104	-82	127 644	-10 467
Kumla	-186	104	-82	19 420	-1 592
Askersund	-186	104	-82	11 467	-940
Karlskoga	-186	104	-82	30 169	-2 474
Nora	-186	104	-82	10 495	-861
Lindesberg	-186	104	-82	23 181	-1 901
Skinnskatteberg	-186	101	-85	4 741	-403
Surahammar	-186	101	-85	10 210	-868
Heby	-186	137	-49	13 633	-668
Kungsör	-186	101	-85	8 313	-707
Hallstahammar	-186	101	-85	14 931	-1 269
Norberg	-186	101	-85	5 883	-500
Västerås	-186	101	-85	131 886	-11 210
Sala	-186	101	-85	21 478	-1 826
Fagersta	-186	101	-85	12 228	-1 039
Köping	-186	101	-85	24 643	-2 095
Arboga	-186	101	-85	13 375	-1 137
Vansbro	-186	75	-111	7 079	-786
Malung	-186	75	-111	10 482	-1 164
Gagnef	-186	75	-111	10 103	-1 121
Leksand	-186	75	-111	15 461	-1 716
Rättvik	-186	75	-111	10 880	-1 208
Orsa	-186	75	-111	7 033	-781
Älvdalen	-186	75	-111	7 460	-828
Smedjebacken	-186	75	-111	10 852	-1 205
Mora	-186	75	-111	20 179	-2 240
Falun	-186	75	-111	55 259	-6 134
Borlänge	-186	75	-111	46 955	-5 212
Säter	-186	75	-111	10 988	-1 220
Hedemora	-186	75	-111	15 488	-1 719

Kommun	Löneutjämning Förändring	Byggtjämning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Avesta	-186	75	-111	21 980	-2 440
Ludvika	-186	75	-111	25 557	-2 837
Ockelbo	-186	144	-42	6 046	-254
Hofors	-186	144	-42	10 188	-428
Ovanåker	-186	144	-42	11 875	-499
Nordanstig	-186	144	-42	9 831	-413
Ljusdal	-186	144	-42	19 433	-816
Gävle	-186	144	-42	92 211	-3 873
Sandviken	-186	144	-42	36 670	-1 540
Söderhamn	-186	144	-42	26 500	-1 113
Bollnäs	-186	144	-42	26 248	-1 102
Hudiksvall	-186	144	-42	36 997	-1 554
Ånge	-186	-106	-292	10 693	-3 122
Timrå	-186	43	-143	17 743	-2 537
Härnösand	-186	43	-143	25 243	-3 610
Sundsvall	-186	43	-143	94 000	-13 442
Kramfors	-186	43	-143	20 139	-2 880
Sollefteå	-186	-106	-292	21 000	-6 132
Örnsköldsvik	-186	43	-143	54 969	-7 861
Ragunda	-186	-121	-307	5 822	-1 787
Bräcke	-186	-121	-307	7 217	-2 216
Krokoms	-186	-121	-307	14 112	-4 332
Strömsund	-186	-121	-307	12 999	-3 991
Åre	-186	-121	-307	9 901	-3 040
Berg	-186	-121	-307	7 697	-2 363
Härjedalen	-186	-121	-307	10 882	-3 341
Östersund	-186	-121	-307	58 439	-17 941
Nordmaling	-186	93	-93	7 493	-697
Bjurholm	-186	93	-93	2 573	-239
Vindeln	-186	93	-93	5 757	-535

Kommun	Löneutjämning Förändring	Byggtjämning Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Sammantagen förändring tkr/kommun
Robertsfors	-186	93	-93	7 044	-655
Norsjö	-186	-56	-242	4 460	-1 079
Malå	-186	-56	-242	3 423	-828
Storuman	-186	-56	-242	6 519	-1 578
Sorsele	-186	-56	-242	2 918	-706
Dorotea	-186	-56	-242	3 084	-746
Vännäs	-186	93	-93	8 436	-785
Vilhelmina	-186	-56	-242	7 344	-1 777
Åsele	-186	-56	-242	3 334	-807
Umeå	-186	93	-93	110 705	-10 296
Lycksele	-186	-56	-242	12 719	-3 078
Skellefteå	-186	93	-93	71 900	-6 687
Arvidsjaur	-186	-113	-299	6 826	-2 041
Arjeplog	-186	-113	-299	3 168	-947
Jokkmokk	-186	-113	-299	5 517	-1 650
Övertorneå	-186	-113	-299	3 874	-1 158
Kalix	-186	36	-150	17 489	-2 623
Övertorneå	-186	-113	-299	5 227	-1 563
Pajala	-186	-113	-299	6 809	-2 036
Gällivare	-186	-113	-299	19 045	-5 694
Åivsbyn	-186	36	-150	8 638	-1 296
Luleå	-186	36	-150	72 753	-10 913
Piteå	-186	36	-150	40 851	-6 128
Boden	-186	36	-150	28 178	-4 227
Haparanda	-186	36	-150	10 166	-1 525
Kiruna	-186	-113	-299	23 094	-6 905

Bilaga 10 De sammantagna
ekonomiska konsekvenserna för
landstingen av utredningens förslag,
utjämningsår 2006

BILAGA 10
De sammantagna ekonomiska konsekvenserna för landstingen av utredningens förslag
utjämningsår 2006

Landsting	Löneutjämning Förändring	Hälsa-och sjukvård Förändring	Sammantagen förändring kr/inv	Befolkning 1/11-2005	Sammantagen förändring tkr/landsting
Stockholm	178	98	276	1 887 837	521 043
Uppsala	27	-12	15	304 375	4 566
Södermanland	-55	-7	-62	261 669	-16 223
Östergötland	-55	21	-34	416 304	-14 154
Jönköping	-55	0	-55	329 913	-18 145
Kronoberg	-55	-61	-116	178 430	-20 698
Kalmar	-55	-73	-128	234 022	-29 955
Gotlands kommun	-55	-100	-155	57 522	-8 916
Blekinge	-55	-67	-122	150 543	-18 366
Skåne	-55	-30	-85	1 168 341	-99 309
Halland	-55	-7	-62	285 685	-17 712
Västra Götaland	-55	17	-38	1 527 577	-58 048
Värmland	-55	-70	-125	273 213	-34 152
Örebro	-55	-14	-69	273 956	-18 903
Västmanland	53	-16	37	261 321	9 669
Dalarna	-55	-81	-136	275 756	-37 503
Gävleborg	-32	-64	-96	275 999	-26 496
Västernorrland	-55	-44	-99	243 787	-24 135
Jämtland	-55	-98	-153	127 069	-19 442
Västerbotten	-55	-51	-106	257 709	-27 317
Norrbottnen	-55	-110	-165	251 635	-41 520

Statens offentliga utredningar 2006

Kronologisk förteckning

1. Skola & Samhälle. U.
2. Omprövning av medborgarskap. Ju.
3. Stärkt konkurrenskraft och sysselsättning i hela landet. N.
4. Svenska partnerskap – en översikt. Rapport 1 till Organisationsutredningen för regional tillväxt. N.
5. Organisering av regional utvecklingspolitik – balansera utveckling och förvaltning. Rapport 2 till Organisationsutredningen för regional tillväxt. N.
6. Skyddsgrundsdirektivet och svensk rätt. En anpassning av svensk lagstiftning till EG-direktiv 2004/83/EG angående flyktingar och andra skyddsbehövande. UD.
7. Studieavgifter i högskolan. U.
8. Mångfald och räckvidd. U.
9. Kontroll av varor vid inre gräns. Fi.
10. Ett förnyat programkontor. U.
11. Spel i en föränderlig värld. Fi.
12. Rattfylleri och sjöfylleri. Ju.
13. Djurskydd vid hästavel. Jo.
14. Samernas sedvanemarker. Jo.
15. Detaljhandel med nikotinläkemedel. S.
16. Ny reglering om brandfarliga och explosiva varor. Fö.
17. Ny häkteslag. Ju.
18. Kustbevakningens personuppgiftsbehandling. Integritet – Effektivitet. Fö.
19. Att återta mitt språk. Åtgärder för att stärka det samiska språket. Ju.
20. Tonnageskatt. Fi.
21. Mediernas Vi och Dom. Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen. Ju.
22. En sammanhållen diskrimineringslagstiftning. Del 1+2, särtryck av sammanfattningen, lättläst sammanfattning och daisy. Ju.
23. Nya skatteregler för idrotten. Fi.
24. Avgift för matservice inom äldre- och handikappomsorgen. S.
25. Arbetslivsresurs. Ett statligt ägt bolag efter sammanslagning av Samhall Resurs AB (publ) och Arbetslivstjänster. N.
26. Sverige som värdland för internationella organisationer. UD.
27. Stöd till hälsobefrämjande tandvård. S.
28. Nya upphandlingsregler 2. Fi.
29. Teckenspråk och teckenspråkiga. Kunskaps- och forskningsöversikt. S.
30. Är rättvisan rättvis? Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet. Ju.
31. Anställ unga! U.
32. God sed vid lönebildning – Utvärdering av Medlingsinstitutet. N.
33. Andra vägar att finansiera nya vägar. N.
34. Den professionella orkestermusiken i Sverige. U.
35. Värdepapper och kontrollavgifter. Fi.
36. För studenterna ... – om studentkårer, nationer och särskilda studentföreningar. U.
37. Om välfärdens gränser och det villkorade medborgarskapet. Ju.
38. Vuxnas lärande. En ny myndighet. U.
39. Ett utvidgat miljöansvar. M.
40. Utbildningens dilemma. Demokratiska ideal och andrafierande praxis. Ju.
41. Internationella sanktioner. UD.
42. Plats på scen. U.
43. Översyn av atomansvaret. M.
44. Bättre arbetsmiljöregler I. Samverkan, utbildning, avtal m.m. N.
45. Tänka framåt, men göra nu. Så stärker vi barnkulturen. + Bilaga/rapport: ”Det ser lite olika ut ...” En kartläggning av den offentligt finansierade kulturen för barn. U.
46. Jakten på makten. Ju.

47. Ökade möjligheter till trafiknykterhetskontroller vid gränserna. Ju.
48. Bidragsbrott. Fi.
49. Asylsökande barn med uppgivenhets-symtom – trauma, kultur, asylprocess. UD.
50. En ny lag om värdepappersmarknaden. + Författningsbilaga. Fi.
51. Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor. + Daisy. U.
52. Diskrimineringens retorik. En studie av svenska valrörelser 1988–2002. Ju.
53. Partierna nominerar. Exkluderingens mekanismer – etnicitet och representation. Ju.
54. Teckenspråk och teckenspråkiga. Översyn av teckenspråkets ställning. S.
55. Ny associationsrätt för försäkringsföretag. + Författningsförslag. Fi.
56. Ansvarsfull servering – fri från diskriminering. S.
57. En bättre tillsyn av missbrukarvården. S.
58. Sanktionsavgift i stället för straff – områdena livsmedel, foder och djurskydd. Jo.
59. Arbetslivets (o)synliga murar. Ju.
60. På tröskeln till lönearbete. Diskriminering, exkludering och underordning av personer med utländsk bakgrund. Ju.
61. Asylförfarandet – genomförandet av asylprocedurdirektivet i svensk rätt. UD
62. Testa och öva i norra Sverige. Center i Arvidsjaur. N.
63. Forensiska institutet. Ny myndighet för kriminalteknik, rättsmedicin och rättspsykiatri. Ju.
64. Internationella kasinon i Sverige. En utvärdering. Fi.
65. Att ta ansvar för sina insatser. Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor. S.
66. Hästtävlingar – på lika villkor. Jo.
67. Fritid till sjöss och i hamn. Förslag till finansiering av service till sjöfolk. N.
68. Klenoder i tiden. En utredning om samlingar kring scen och musik. U.
69. Uppföljning av kostnadsutjämnningen för kommunernas LSS-verksamhet. Fi.
70. Oinskränkt produktskydd för patent på genteknikområdet. Ju.
71. Stöd till hälsobefrämjande tandvård del 2. S.
72. Öppna möjligheter med alkohol. N.
73. Den segregeringande integrationen. Om social sammanhållning och dess hinder. Ju.
74. En ny lag om värdepappersmarknaden. Supplement. Fi.
75. Jämställdhet i förskolan – om betydelsen av jämställdhet och genus i förskolans pedagogiska arbete. U.
76. Otillbörliga affärsmetoder. Jo.
77. Ungdomar, stress och psykisk ohälsa. Analyser och förslag till åtgärder. U.
78. Hälsa, vård och strukturell diskriminering. Ju.
79. Integrationens svarta bok. Agenda för jämlikhet och social sammanhållning. Ju.
80. Patent och innovationer för tillväxt och välfärd. N.
81. Mervärdesskatt. Del 1. Förslag och ställningstaganden. Del 2. Utredningens underlag A. Del 3. Utredningens underlag B, bilagor. N.
82. Patientdatalag. S.
83. Radio och TV i allmänhetens tjänst. Överlåtelse av rättigheter till offentligt framförande. (U).
84. Deluppföljning av den kommunal-ekonomiska utjämnningen – med förslag om organisation samt löne- och byggkostnadsutjämnning. Fi.

Statens offentliga utredningar 2006

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Omprövning av medborgarskap. [2]
Rattfylleri och sjöfylleri. [12]
Ny häkteslag. [17]
Att återta mitt språk. Åtgärder för att stärka det samiska språket. [19]
Mediernas Vi och Dom. Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen. [21]
En sammanhållen diskrimineringslagstiftning.
Del 1+2, särtryck av sammanfattningen, lättläst sammanfattning och daisy. [22]
Är rättvisan rättvis?
Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet. [30]
Om välfärdens gränser och det villkorade medborgarskapet. [37]
Utbildningens dilemma
Demokratiska ideal och andrafierande praxis. [40]
Jakten på makten. [46]
Ökade möjligheter till trafiknykterhetskontroller vid gränserna. [47]
Diskrimineringens retorik. En studie av svenska valrörelser 1988–2002. [52]
Partierna nominerar.
Exkluderingens mekanismer – etnicitet och representation. [53]
Arbetslivets (o)synliga murar. [59]
På tröskeln till lönearbete. Diskriminering, exkludering och underordning av personer med utländsk bakgrund. [60]
Forensiska institutet. Ny myndighet för kriminalteknik, rättsmedicin och rättspsykiatri. [63]
Oinskränkt produktskydd för patent på genteknikområdet. [70].

Den segregering integrationen.

Om social sammanhållning och dess hinder. [73]

Hälsa, vård och strukturell diskriminering. [78]

Integrationens svarta bok. Agenda för jämlikhet och social sammanhållning. [79]

Utrikesdepartementet

Skyddsgrundsdirektivet och svensk rätt.

En anpassning av svensk lagstiftning till EG-direktiv 2004/83/EG angående flyktingar och andra skyddsbehövande. [6]

Sverige som värdland för internationella organisationer. [26]

Internationella sanktioner. [41]

Asylsökande barn med uppgivenhetssymtom – trauma, kultur, asylprocess. [49]

Asylförfarandet – genomförandet av asylprocedurdirektivet i svensk rätt. [61]

Försvarsdepartementet

Ny reglering om brandfarliga och explosiva varor. [16]

Kustbevakningens personuppgiftsbehandling. Integritet – Effektivitet. [18]

Socialdepartementet

Detaljhandel med nikotinläkemedel. [15]

Avgift för matservice inom äldre- och handikappomsorgen. [24]

Stöd till hälsobefrämjande tandvård. [27]

Teckenspråk och teckenspråkiga.

Kunskaps- och forskningsöversikt. [29]

Teckenspråk och teckenspråkiga.

Översyn av teckenspråkets ställning. [54]

Ansvarsfull servering – fri från diskriminering. [56]

En bättre tillsyn av missbrukarvården. [57]

Att ta ansvar för sina insatser. Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor. [65]
Stöd till hälsobefrämjande tandvård del 2. [71]
Patientdatalag. [82]

Finansdepartementet

Kontroll av varor vid inre gräns. [9]
Spel i en föränderlig värld. [11]
Tonnageskatt. [20]
Nya skatteregler för idrotten. [23]
Nya upphandlingsregler 2. [28]
Värdepapper och kontrolluppgifter. [35]
Bidragsbrott. [48]
En ny lag om värdepappersmarknaden. + Författningsbilaga. [50]
Ny associationsrätt för försäkringsföretag. + Författningsförslag. [55]
Internationella kasinon i Sveige. En utvärdering. [64]
Uppföljning av kostnadsutjämningen för kommunernas LSS-verksamhet. [69]
En ny lag om värdepappersmarknaden. Supplement. [74]
Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämningen – med förslag om organisation samt löne- och byggkostnadsutjämning. [84]

Utbildnings- och kulturdepartementet

Skola & Samhälle. [1]
Studieavgifter i högskolan. [7]
Mångfald och räckvidd. [8]
Ett förnyat programkontor. [10]
Anställ unga! [31]
Den professionella orkestermusiken i Sverige. [34]
För studenterna...
– om studentkårer, nationer och särskilda studentföreningar. [36]
Vuxnas lärande. En ny myndighet. [38]
Plats på scen. [42]
Tänka framåt, men göra nu. Så stärker vi barnkulturen. + Bilaga/rapport: ”Det ser lite olika ut...” En kartläggning av den offentligt finansierade kulturen för barn. [45]

Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor. + Daisy. [51]
Klenoder i tiden. En utredning om samlingar kring scen och musik. [68]
Jämställdhet i förskolan – om betydelsen av jämställdhet och genus i förskolans pedagogiska arbete. [75]
Ungdomar, stress och psykisk ohälsa. Analyser och förslag till åtgärder. [77]
Radio och TV i allmänhetens tjänst. Överlåtelse av rättigheter till offentligt framförande.

Jordbruksdepartementet

Djurskydd vid hästavel. [13]
Samernas sedvanemarker. [14]
Sanktionsavgift i stället för straff – områdena livsmedel, foder och djurskydd. [58]
Hästtävlingar – på lika villkor. [66]
Otillbörliga affärsmetoder. [76]

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Ett utvidgat miljöansvar. [39]
Översyn av atomansvaret. [43]

Näringsdepartementet

Stärkt konkurrenskraft och sysselsättning i hela landet. [3]
Svenska partnerskap – en översikt. Rapport 1 till Organisationsutredningen för regional tillväxt. [4]
Organisering av regional utvecklingspolitik – balansera utveckling och förvaltning. Rapport 2 till Organisationsutredningen för regional tillväxt. [5]
Arbetslivsresurs.
Ett statligt ägt bolag efter sammanslagning av Samhall Resurs AB (publ) och Arbetslivstjänster. [25]
God sed vid lönebildning – Utvärdering av Medlingsinstitutet. [32]
Andra vägar att finansiera nya vägar. [33]
Bättre arbetsmiljöregler I. Samverkan, utbildning, avtal m.m. [44]
Testa och öva i norra Sverige. Center i Arvidsjaur. [62]

Fritid till sjöss och i hamn. Förslag till finansiering av service till sjöfolk. [67]

Öppna möjligheter med alkohol. [72]

Patent och innovationer för tillväxt och välfärd. [80]

Mervärdesskatt.

Del 1. Förslag och ställningstaganden.

Del 2. Utredningens underlag A.

Del 3. Utredningens underlag B, bilagor.

[81]

